מעריב

MAARIV • معاريف • העתון הנפוץ ביותר במדינה

לגליון זה מצורף: סופשבוע, את, שווקים, מעריב ת"א

75	היום 176 עמוד
יום ו' 27.6.86	כ' בסיון תשמ"ו

גליון מס' 11757 — שנה ל"ט

המחיר 75 אג' (כולל מע"מ) המחיר באילת (ללא מע"מ) 65 אג'

המייסד והעורך הראשון ע. קרליבך ז"ל

כל הזכויות שמורות ל"מעריב" © 1986

דחפון — מודעות לוח ומשפחתיות מעריב לוח מעריב לבעלי כרטיס אשראי 03-611001

מזג אוויר

מעונן חלקית עד בהיר.

• הטמפרטורות: ירושלים 16–26; תל־אביב 19–28; חיפה 20–27; אילת 24–38

הטמפרטורות בארץ ובעולם בעמוד 11.

לך על בטוח — לוח מעריב

ראה עמודים 29, 30, 31 ובמוסף "שווקים" עמודים 8–48

האחיות החריפו את מאבקן ומרדו בממשלה שהוציאה נגדן צווי ריתוק; משרד הבריאות מזהיר:

„אחיות סרבניות־עבודה יפוטרו ויוגשו נגדן תלונות במשטרה"

אמש נטשו האחיות את מחלקות האישפוז וחדרי המיון; רק אחיות בודדות נשארו ביחידות הקריטיות ★ משה נסים: „ישראל לא תהיה מדינה שבה ציבור מאורגן מורד בחוק"

מאת דליה מזורי ושרגא מקל

האחיות החריפו אתמול את מאבקן למעשה כרדו בממשלה אשר הוציאה נגדן צווי ריתוק. אמש נטשו האחיות את מחלקות האישפוז וחדרי המיון. אחיות בודדות נשארו רק ביחידות לטיפול נמרץ ובמחלקות ילדים, פגים, דיאליזה וחדרי ניתוח. (בתכה בעמוד 2).

מנכ"ל משרד הבריאות פרופ' דן מיכאלי אמר אמש, כי האחיות נוק

(סוף בעמוד 11)

זעם בליכוד על הכרזת פרס שלא יתנגד לחקירת הדרג המדיני בפרשת השב"כ

"חרות": המערך פוגע בנשיא ובשלטון החוק

משבר חדש מאיים על ממשלת האחדות; שרי המערך מתכנסים במוצאי שבת בביתו של פרס לגבש עמדה לקראת העלאת הנושא בישיבת הממשלה ביום ראשון; ספק רב אם ימצא רוב שיתמוך בכינון ועדת חקירה ממלכתית בהתאם להצעה שהוגשה בידי השרים משה שחל ואמנון רובינשטיין; השר משה ארנס: גם לאחר מתן החנינה לאנשי השב"כ קיימת סכנה גדולה לפגיעה בבטחון המדינה אם תתקיים חקירה

מאת אבי בטלהיים, רפאל מן, יהושע ביצור והבורך מאירי

החלטת הממשלה בפרשת השב"כ יוצרת משבר חדש בין שתי המפלגות הגדולות, השותפות בממשלת האחדות הלאומית. היועץ של ראש הממשלה שמעון פרס אתמול, כי מעולם לא

(סוף בעמוד 11)

• יועץ חריש – ידעתי

חריש: „בקשת החנינה נעשתה על דעתי"

היועץ המשפטי ידע על כל מהלכי החנינה והשתתף בניסוח הבקשה

מאת ברוך מאירי

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש, ידע מראש על כל מהלכי הסדר החנינה. הדברים תואמו עמו והוא השתתף בניסוח בקשת החנינה – מקורות לטוות שניים ממשתתפי הפגישות המרתוניות בימים שלישי ורביעי, בהן סוכם הפתרון במשבר ראש השב"כ.

לדברי המשתתפים, חריש עסק בניסוח הבקשות לנשיא והשתתף בכל הישיבות והדיונים שקדמו להגשת בקשות החנינה. יחד עמו היו בהתייעצויות ראש הממשלה, ממלא מקומו, שר הבטחון, שר המשפטים ושר המשטרה. חריש ידע, כי שר המשפטים יצחק מודעי, והפרקליטים רם כספי ויעקב נאמן, הולכים לנשיא להציע לו את הסדר החנינה. הוא גם היה במשרד ראש הממשלה כאשר שבו השלושה ודיווחו כי הנשיא מסכים, בתנאי שהדבר יהיה בעקבות החלטת קבינט. חריש היה בישיבת הקבינט שאישרה את הסדר החנינה.

(סוף בעמוד 11)

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע: שלח

	ערש"ש	מוצש"ש
ירושלים	7.11	8.31
תל־אביב	7.29	8.34
חיפה	7.24	8.34
באר־שבע	7.26	8.24
אילת	7.22	8.27

„הדרג המדיני חשש ממה שיחשוף השב"כ בחקירה"

גרש בכיר: „החנינה איננה משחררת את הפוליטיקאים מאחריות"

מאת סופרי „מעריב"

הסדר החנינה משחרר את הדרג המבצע בשב"כ מעונש ומחק עבירות שבאילו נעברו, אבל אינו משחרר את הדרג המדיני מאחריות. גם הדרג המבצע אינו משוחרר מאחריות ואין בהסדר החנינה כשלעצמו למנוע הקמת ועדת חקירה ממלכתית – אמר אתמול אחד המשתתפים הבכירים בהתייעצויות ובדיונים, שקדמו להחלטה לבקש מן הנשיא ומאנשי השב"כ לקבל את

(סוף בעמוד 11)

מדריד: אל על בחזית הטרור

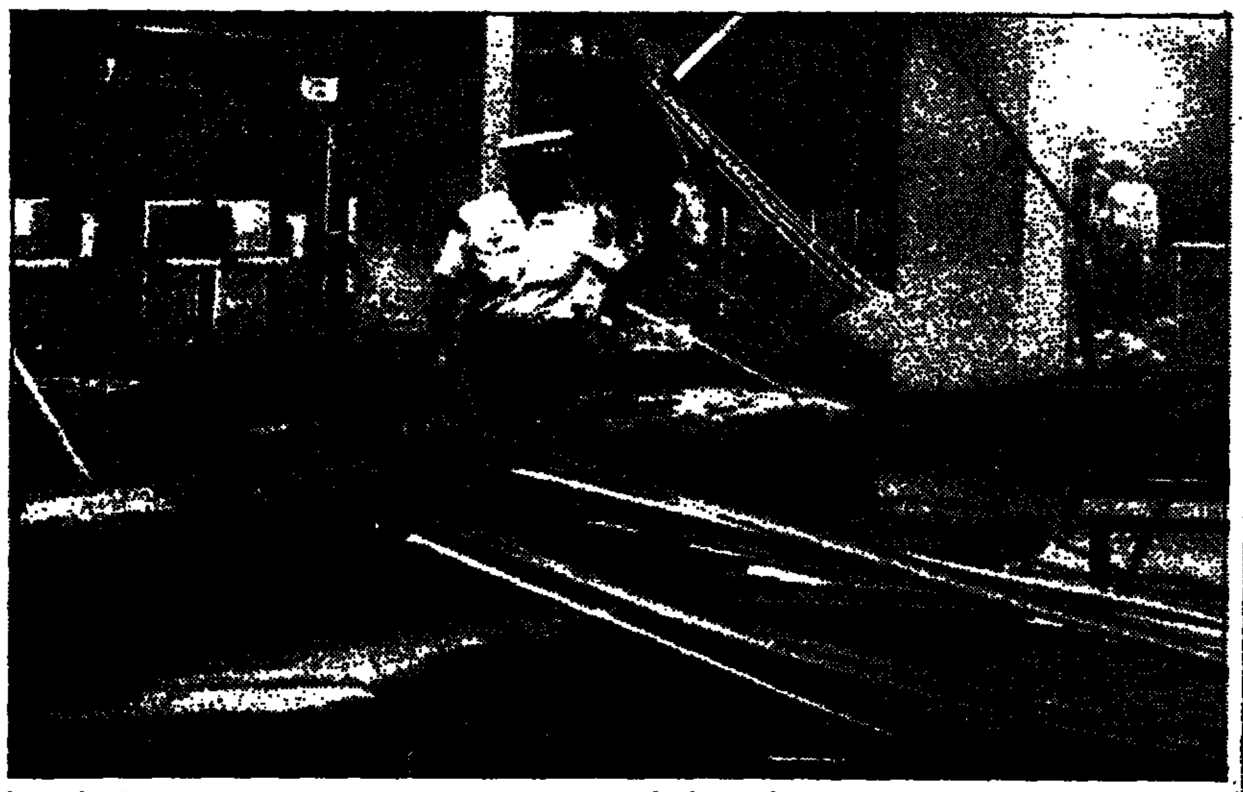

• שוטרים ספרדים בודקים את הנזק שנגרם לדוכן אל־על בשדה התעופה במדריד. (תצלום א.פ)

שלוש עתירות הוגשו לבג"ץ

„החלטת הנשיא ניתנה על־סמך שיקול פוליטי"

מאת ברוך מאירי ואיה אורנשטיין

החלטתו של נשיא המדינה, לחון את ראש השב"כ ואת שלושת אנשי השב"כ, שוללת את סמכות היועץ המשפטי לממשלה להעמיד חשודים אלו לדין ולפיכך אינה חוקית – טוענו שני עורכי הדין התל־אביביים, דנר

(סוף בעמוד 11)

„איש הבטחון של ,אל על' חשד ופתח את התיק; לפתע החל עשן עולה ממנו ונשמע פיצוץ עז"

ניד רן מנע אתמול אסון גדול בנמל התעופה של מדריד ★ חשף נסיון של מחבל להחדיר מזוודת נפץ לטיסת „אל על" 396 ★ הוא פיזר את הקהל בצעקות וניסה להשתלט על העשן ★ אושפז בבית החולים עם כוויות בפניו ובידיו ★ „אני מרגיש בסדר", אמר בבית החולים אך סירב להוסיף ★ 13 אנשים נפצעו ★ נעצר חשוד בעל חזות מזרחית

מאת הנריק צימרמן, סופר „מעריב" במדריד רן אורקין, סופר „מעריב" לענייני תעופה וכתבי סוכנויות הידיעות

באחד מאולמות הנוסעים של שדה התעופה הבינלאומי של מדריד, ברהאס, אתמול אחר הצהריים, התכוננו עובדי „אל על" לטיים את שילוח טיסה 396 ממדריד לתל־אביב. כמעט כל הנוסעים כבר התיק בביטוסי עלה למטוס ורק שלושה נוסעים היו עדיין בטיפול אנשי אל על; אחד מהם, שהיה אחרון בתור לבדיקה הבט

(סוף בעמוד 11)

על גג הבית עולם יפה וקסום

זו הזמנה לתצוגה מרהיבה של התבונה המובילה, הממציאה המפתיעה של עולם הידרופוני מתוחכם הרבה יותר מקצועי, הרבה יותר יפה.

בכלל לא יקר; גם בתשלומים.

חסכון במים — ראש השנה וראשון אושמכי לגנולוגיה צבע שלו דובנוב/טשכ 16 ר"ג

מיזזוז – דבוטינסקי 16, ר"ג, טל. 726125. פתוח – א'–ה' 9.00–17.00 – שישי 9.00–14.00.

★ לגננים – יעוץ הדרכה והספקת ציוד.

★ נמשכת הרשמה בגנים מדשים ברחבי הארץ.

★ ביום ג' – 8.7.86 בשעה 17.00 תערך השתלמות מקצועית לגננים בהתקנת גינות גג ומערכות אוטומציה והשבת מים.

בהשתתפות קיבוץ כפר בלום. הרשמה טלפונית.

מקור השיש

למכירה שיש איטלקי במגוון מרצפות.

סרפנ'אנטה, קררה, עגבסקס, פלטו, רוזאל ועוד.

המלאי מוגבל

טלפון 03-791552 לא בשבת

מחר בטלוויזיה ב־21.00 צרפת – בלגיה מוגש ע"י Gillette

למכירה ברמת־גן ברחוב היפה ביותר וילה מטופחת מוקפת בגינה מרהיבה. בית וגן. 03-421559, 03-259314

נשים במידות גדולות!!! באופנה עם דוגמני יורם ירדני שלשום בטלוויזיה בתכנית „בין הכסאות"

רשת בשקים: ת"א דיזנגוף 159 03-237170 חיפה הרצל 28 04-662819 בני־ברק רבי עקיבא 115 ובחנויות המובחרות

תזמורת רותבך מיכאל ורמן נשואים התזמורת נערכה בחוג המשפחה

הנהג עשה לך מנהג – קח עמך חייל לדרך

הננו שמחים להודיע שמסעדת הדייגים בנמל יפו פתוחה כרגיל. לאחר שיפוצים מ־12 בבוקר עד 12 בלילה כולל שישי שבת. אהרון אבו יעקב

هكذا من الأصل

„במצב כזה אני לא הולכת הביתה – אני לא רוצה למות בבית"

אמרה חולת אולקוס ומחלת כליות שפונתה אתמול מבית-החולים בייליסון

מאת דליה מזורי, אריה בנדר, תלמה פרייד ויהודה גורן

מחזות קורעי לב נראו אתמול בבתי-החולים עם שילוחם של חולים לבתיהם בניגוד לרצונם. חולים נראו כשהם בוכים מיאוש ומתחננים אל הרופאים שלא ישחררו אותם. „אני לא נושמת טוב. נחנקת כל כמה שעות. איך אלך הביתה? אני אלמנה. גרה לבד. מי יטפל בי? מה יהיה אם אקבל התקף", שאלה בבכי חולה בבייילינסון.

חולה אחרת עם התקף אולקוס ומחלת כליות ארזה את חפציה, אך הודיעה כי היא עומדת להתייצב מחדש בחדר המיון. „במצב כזה אני לא הולכת הביתה, אני לא רוצה למות בבית".

הסדר בביה"ח שערי-צדק מנע שם הפעלת צווי ריתוק

חדרי המיון היו אמש „מתומים", גם משום שחולים לא קיבלו את הטיפול המיידי הנחוץ להם וגם משום שהם לא הועברו למחלקות, כי גם שם אין מי שיטפל בהם.

הרופאים נראו תשושים לגמרי כשהם התרוצצו בין המיטות התלוננו: „אנו נופלים מהרגליים. מהבוקר אנחנו מתרוצצים כך. אנחנו לא יודעים כמה זמן נוכל להחזיק עוד מעמד".

הנהלת בית-החולים שערי-צדק הגיעה אתמול להסדר עם אחיות בית-החולים, שמנע צורך בהפעלת צווי ריתוק, כך מסר אמש מנכ"ל בית-החולים הד"ר רוזנבלום. על-פי ההסכם לא נטשו האחיות את היחידות לטיפול נמרץ, פגיה, חדר לידה, חדר ניתוח וחדר המיון. בבית-החולים נותרו אתמול 172 חולים ועוד 53 מקרים סיעודיים. האחיות השובתות הפעילו יחידת כוננות של אחיות, שהופעלה אתמול, כדי לתגבר את מצבת האחיות בפגיה, שם היה צורך להגיש לרופאים סיוע בעת לידה קשה במיוחד.

לעומת זאת שרר מצב קשה במיוחד בבתי-החולים של הדסה בעין-כרם ובהר-הצופים לאחר שהאחיות נטשו את המחלקות ואת חדרי המיון, בעקבות הוראה שקיבלו ממטה השביתה בת"א, לאחר ההודעה על הפעלת צווי הריתוק.

בבית-החולים הדסה החזיק מעמד ההסכם רק שעה אחת

ההסכם בין הנהלת בית-החולים הדסה לבין מטה השביתה של האחיות בבתי-החולים של עין-כרם והר הצופים, לפיו יחזרו האחיות לעבודה רגילה בחדר המיון תמורת אי שימוש בצווי הריתוק, החזיק אמש מעמד רק כשעה.

„לאחר שנודע על הפעלת צווי הריתוק פנתה אלינו הנהלת הדסה בהצעה – חדרי מיון תמורת אי שימוש בצווים. פנינו למטה השביתה הארצי שלנו וכעבור זמן קיבלנו אישור לכך. אולם לצערנו היה מי שעשה שימוש לרעה בהסכם הזה שנחתם על ידינו ועל-ידי בית חולים נוסף, ולפיכך הודיעו לנו ממטה השביתה הארצי שההסכם מבוטל", כך מסרה אמש ל„מעריב" האחות ביצב אובנת מרכזת מטה השביתה במרכז הרפואי הדסה.

„ההסכם החזיק רק כשעה וסמוך לשעה 10 בערב הוצאנו שוב את האחיות מחדרי המיון. האחיות יחזרו לשם רק אם יוסר איום השימוש בצווי הריתוק מכל בתי החולים בארץ", הוסיפה הגב' אובנת.

בחדרי המיון של הדסה נוצר עומס רב שהוטל על כתפי הרופאים. אחיות בודדות נשארו לעבודה רק ביחידות לטיפול נמרץ לב, נשימתי, ילדים ודיאליזה. לצידם הוכנה קבוצת כוננות של אחיות לשעת חירום.

חובשים צבאיים, שהשתחררו לא מכבר משרות סדיר בצה"ל, פנו אתמול לבתי-החולים שונים והציעו את שרותם בהתנדבות במקום האחיות השובתות. תושבת כפר-סבא ספרה אמש ל„מעריב" על שניים מחבריה, צעיר וצעירה, ששרתו עד לא מזמן בצה"ל, שפנו לבית-החולים „מאיר" והציעו את עזרתם. „הם החליטו שאינם יכולים לשבת עוד בחיבוק ידיים והלכו להתנדב בתקווה, שבדרכם ילכו גם חובשים אחרים", אמרה הצעירה, שבקשה כי שמה לא יפורסם.

לדבריה, היא שמעה על יוזמה דומה גם באזור תל-אביב.

ראש עיריית הרצליה, אלי לנדאו, ורעייתו, ליאורה, ועמם קבוצה של כ-20 חברי מועצת עיריית הרצליה ותושבי העיר, התייצבו אמש בבית-החולים „מאיר" בכפר-סבא לסייע בהתנדבות במחלקות השונות.

ראש העירייה הוצב במחלקה כירורגית א', אשתו במחלקת היולדות, חברת המועצה, בלה הכמן, במחלקת הילדים והאחרים ביתר המחלקות.

חובשים צבאיים התנדבו לעזור בבית-החולים מאיר

בבית-החולים הממשלתי בנהריה נטשו אתמול אחר הצהרים האחיות את כל המחלקות, פרט למחלקה לטיפול נמרץ. הנטישה כללה גם את חדר המיון. גם האחות הסיעודית עזבה.

במחלקות רבות נאלץ רופא אחד לשרת את כל החולים, הן כרופא והן כאחות. במיוחד חמור המצב בפנימית א'.

יו"ר ועד רופאי בית-החולים ד"ר דניאל מסר, כי כל מנהלי המחלקות בביה"ח נקראו אמש מבתיהם בדחיפות וכי כל רופאי בית-החולים מגוייסים לעבודה.

מצבם הפיזי של מרבית הרופאים חמור מכיוון שרובם עובדים ברציפות מיום ד' בבוקר ללא שינה או מחליפים. „הרופאים ממש נופלים מהרגליים ואין מי מליצה. כבר עברנו את הקו האדום ועתה אנו ניצבים בפני הקו השחור", אמר ד"ר דניאל.

שתי חולות המאושפזות במחלקה האורטופדית בבית-החולים איכילוב בתל-אביב, פתחו בבוקר בשביתת רעב „למען מאבקן הצודק של האחיות".

אלינה אבילאה בת 68 מת"א החליטה על צעדה זה ומיד הצטרפה אליה רבקה שוחט בת 76 השוכבת במיטה לידה. אומרת אלינה: „אני שוכבת כאן שמונה חודשים, שמעתי מהאחיות על בעיותיהן, מה כואב להן, אני רואה איך הן עובדות קשה במיוחד במחלקה הזאת. המצב במחלקה קשה. אין כרגע אף אחות במחלקה. אנחנו דורשות להחזיר מיד את האחיות למחלקה". בערב הצטרפה אל השובתות חולה שלישית רחל דריההורן בת 74, השוכבת בחדר אחר במחלקה.

„המפתח לתעלומת נעדרי סולטן-יעקוב בידי הנשיא אסאד"

אומר אלוף מתן וילנאי לרגל מלאת ארבע שנים לקרב

מאת יוסף ולטר, וברוך מאה

ישראל דורשת מסוריה, באמצעות גורמים בינלאומיים, להתיר את תעלומת הנעדרים מקרב סולטן-יעקוב ולאפשר חקירה בינלאומית בשטח אשר תביא לחקר האמת. זאת ביוון שישראל מאמינה שהמפתח לתעלומה לגבי גורל הנעדרים הוא בידי הסורים.

דברים אלה אמר אתמול ראש אגף כוח-אדם במטכ"ל, האלוף מתן וילנאי, במסיבת כתבים צבאיים לרגל מלאת ארבע שנים לקרב סולטן-יעקוב החל היום, כ' בסיוון.

ועדה מיוחדת שהאלוף וילנאי עומד בראשה מטפלת בנושא הנעדרים. לישראל שש נעדרים בלבנון: צבי פלדמן, זכריה באומל ויהודה כץ, הנעדרים מאז הקרב בסולטן-יעקוב, שהתחולל בסוף השבוע הראשון למבצע של"ג, החייל סמיר אסעד, שנחטף בצידון באפריל 1983 בידי החזית הדמוקרטית ושני חיילים – יוסף פינק ורחמים לוי-אלשייך, שנחטפו בידי ארגון „חיזבאללה" ב-17 בפברואר השנה ליד בית יהון שבלבנון.

לגבי מצרים, מטפלת ישראל במאה נעדרים מהמלחמות והפעולות הקודמות שהיו ביניהם, לרבות 68 אנשי צוות הצוללת „דקר", 16 אנשי צוות המשחתת „אילת", לוחמים של הקומנדו הימי מהפעולה בכפר רס-סעיד במלחמת יום הכיפורים וכן טייסים שנפלו בהתשה ובמי"כ.

„ממשלת בריטניה מודעת היטב לעניינם הנוגע ללב של משפחות חיילי צה"ל, הנעדרים מאז מלחמת של"ג ותעשה הכל כדי לסייע לאסוף מידע לגביהם", כותבת מרגרט תאצ'ר, ראש ממשלת בריטניה, במכתב תשובה להוריו של חייל צה"ל הנעדר, יהודה כץ מרמת-גן.

הסוכנות לא תתקצב מוסדות חינוך וישיבות לא ציוניים

מאת ברוך מאירי

לאחר ויכוח נוקב החליטה אתמול עצרת הסוכנות – בישיבת הנעילה שלה בירושלים – כי הסוכנות לא תתקצב יותר מוסדות חינוך וישיבות שאינם מכירים במדינת ישראל ואשר אינם משלבים בתכניותיהם ערכים ציוניים.

עצרת הסוכנות החליטה, כי מעתה יוקצבו משאבים, בצורה ישירה או עקיפה, אך ורק לאותם בתי-ספר יהודיים, ישיבות ומוסדות אשר מכירים במדינה, בשלבים ערכים ציוניים בתכנית הלימודים שלהם וחוגגים את יום העצמאות. סנקציה דומה תופעל גם נגד אותם מוסדות שיסרבו לקבל עולים מאתיופיה.

מאחר ואנשי ההסתדרות הציונית נהגו לכנות את חלק משתתפי העצרת של הסוכנות במונח – „לא ציוני". קיבלה אתמול העצרת, ברוב קולות, החלטה האומרת כי אין להשתמש יותר במונח זה בעצרת הסוכנות.

מנוחת הלוחם שתי אחיות מבי"ח בייליסון יושבות בחצר – סורגות ואוכלות תפוזים
(צילם: שחר מלמד)

„בתפיסת העולם היהודית גר הוא ציון לשבח"

אומר שר הפנים הרב יצחק פרץ בתגובה לביקורתו של הרב אלכסנדר שינדלר

מאת ראובן ברזבי

„בתפיסת העולם היהודית גר הוא ציון לשבח. בתוספת המלה גר ברישום משרד הפנים, אין חלילה וחס, שום פגם וזה לא מלאי צהוב, ומי שטוען שזה טלאי צהוב מעיד על בורותו והבנתו הרדודה על מעמדו של הגר וערכו בישראל", אמר אתמול שר הפנים, הרב יצחק פרץ, בתגובה לביקורתו של הרב אלכסנדר שינדלר, נשיא קהילת הרפורמים בארה"ב, שקרא לממשלה להרות את ההוראה לציין בתעודת הזהות של עולים אמריקנים אם הם גוירו.

לדבריו של הרב שינדלר, מנסה הממסד האורתודוכסי בישראל להניח את המקביל לטלאי הצהוב על תעודות הזהות של עולים אמריקנים שהתגיירו.

„סערה בכוס מים"

„כל העניין", ציין שר הפנים, „אינו אלא סערה בכוס מים מצד גורמים מסויימים שיש להם קשרים עם אמצעי התקשורת, היודעים ליצור סערה כשהם רוצים בה". שר הפנים הדגיש, כי „בתפיסת העולם היהודית גר הוא ציון לשבח, ולראיה כשהרמב"ם פנה בזמנו בכתב אל אחד הגרים הוא פתח מכתבו במלים ,לרבי עובדיה הגר'... לציון העובדה שהוא גר – ציון שאינו פוגם אלא משבח. גם בכתובה מציינים שמדובר בגר או גיורת וזה בסך הכל ציוני שבח ורות המואביה נקראת עד היום בשם זה, כדי להזכיר שהיא הגיורת – אם המלכות והמשיחיות בישראל".

לדברי שר הפנים, נכון שאסור להזכיר לגר את מעשיו הראשונים השליליים, אבל כשמזכירים לו שהוא גר, הרי זה כולו חיוב. „לכן כולי תמיהה על אנשי ציבור, ביניהם רבנים, שטענו, כי אסור להזכיר לגר שהוא גר".

שר הפנים, שביקר אתמול בחיפה, אמר בתשובה לשאלות עתונאים, כי הצעת משרד הפנים תכנס לתוקף כאשר בג"ץ ידון ויפסוק בענין.

הרב יצחק פרץ אמר עוד בענין זה, כי נושא רישום גרים מסעיר את המדינה כבר עשרים שנה וכי ישנה בעיה מסויימת ביחס לרישום גר רפורמי או קונסרבטיבי.

„יש בארץ שני חוקים", אמר השר, „שסותרים זה את זה: חוק נישואין וגירושין בישראל שנקבע על-פי ההלכה היהודית וחוק מירשם התושבים, בו לא הוכרע במפורש מה היא הגדרתו של גר רפורמי. ישנן פרשנויות משפטיות לכאן ולכאן והצעת משרד הפנים באה לחלץ את המבוכה המשפטית שיש בנושא הזה, ולמנוע טעויות ורישום מוטעה ביחס לדיני נישואין וגירושין".

ראש הממשלה לא יודע

בתשובה לשאלת „מעריב" אם ייענה לפניית ראש הממשלה לבטל הצעה זו של משרד הפנים, אמר השר פרץ, כי הוא עומד להפגש שמעון פרס ולהסביר לו במה מדובר. „עד היום ראש הממשלה לא ידע במה מדובר ובינתיים הוא שומע כל מיני קריאות ס.או.ס., כאילו פוגעים בעלייה".

מעריב
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ

עורך: עידו דיסנצ'יק
סגן עורך: יובל אליצור
סגן עורך: לוי יצחק הירושלמי
ראש מערכת המוספים: יעקב ארז
ראש מערכת החדשות: אברהם תירוש

יו"ר מועצת המנהלים: עובד בן עמ"י
מנכ"ל: אמיר דורון
מנכ"ל: שמעון חפץ

עזריאל קרליבך – מייסד ועורך 1948–1956
אריה דיסנצ'יק – עורך ראשי 1956–1974
שלום רוזנפלד – עורך ראשי 1974–1980
שמואל שניצר – עורך ראשי 1980–1985

(C) כל הזכויות שמורות ל„מעריב"

interRent
רשת בינלאומית להשכרת רכב מופעלת בישראל ע"י צ'מפיון מוטורס (ישראל) בע"מ, יבואנים כלליים של פולקסווגן אודי

מבצע מכירות שנתי

אנו מחדשים את צי הרכב ומוכרים את הרכבים הבאים:

גולפים 1300 + מזגן 1985
ג'טות 1300 + מזגן 1985
אודי 80 1300 1984
אודי 80 1300 + מזגן 1985
ג'טות 1600 אוטו' + מזגן 1985
אודי 80 1800 אוטו' + מזגן 1985
סנטנה 1800 אוטו' + מזגן 1985

כל המכוניות במצב מצויין, לאחר בדיקה וטיפול ובאחריות צ'מפיון.

המכוניות מוצגות באולם המכירות של צ'מפיון בדרך הרצליה אחרי פסי הרכבת (מול הביון) טל' 789150 ולבקש את חזי.

הועדה הציבורית לגילוי ילדי תימן הנעדרים | ארגון: ריזואן הפקות. טל. 03-741635

אמני ישראל בשירה ומחאה
"את אחי אנכי מבקש"

משתתפים (לפי סדר הא-ב)
אבנר גדסי
ציון גולן
משה גיאת
ניסים גרמה
צמד העמרנים
חופני (סולימן הקטן)
יזהר כהן
ישי לוי · בן-מרש
איתן מסורי
מוטי נהרי
מיכאל סיטואני
אלי עידן
אהרון עמרם
צדוק צוברי
בועז שרעבי
שימי תבורי
ועוד אמנים...
מנחה: רפי אהרון
ניהול מוסיקלי: יהודה קיסר
ההכנסות קודש למטרות הועדה הציבורית לגילוי ילדי תימן הנעדרים.

היכל הספורט, יד-אליהו, תל-אביב

כלבוטק פינקה אותנו

חברת ויטקו, יצרנית קלין ופינוק, מודה לכלבוטק על שהציגה את מוצרי קלין - לובן קלין ומשחת קלין - כדוגמא למוצרים מעולים, בעלי ריכוז נכון, אריזה תיקנית ותו תקן.
כל אבקות הכביסה של קלין, למכונה וליד, כמו מוצרים רבים אחרים מתוצרת ויטקו, הם בעלי תו תקן.
חברת ויטקו מודה לציבור הרחב על האמון שהוא מעניק זה שנים, מדי יום ביומו, לכל מוצרי קלין ופינוק.

ויטקו
יצרנית מוצרי האיכות קלין ופינוק.

שמיר: שרים
שב"כ כדי
שהעניק ה
ד"ל ב-956
לחנינת ה

שמיר: שרים מוכנים לפגוע בשב"כ כדי למנוע רוטציה

מאת רפאל מן וברוך מאירי

„הקריאות מצד שרים במערך ובראשם עזר וייצמן להקמת ועדת חקירה אינן אלא מסווה למאמץ נוסף להביא לביטול הרוטציה. המרצע יצא מן השק ועכשיו ברור, כי למען המטרה הפוליטית של ביטול הרוטציה, יש המוכנים גם להביא לחשיפה שתסכן בקיומו של השב"כ ובתיפקודו". האשמה זו הטיח אמש ממלא־מקום ראש הממשלה, יצחק שמיר, בראיון ל„מעריב".

„כל דרג מדיני, בכל מדינה בעולם, מלא סודות כרימון. השאלה היא אם צריך לשפוך את הסודות לרשות הרבים. הקמת ועדת חקירה היא מעשה של טירוף הדעת: בוועדת חקירה ייחשף הכל, לא רק מה שמקדים אלה התובעים את הקמתה – והם יתאכזבו מאוד כאשר זה יקרה – אלא גם ייחשפו ענינים מבצעיים שיגרמו נזק חמור", אמר שמיר והוסיף כי כל הנסיונות שעושים שרים במערך ובראשם עזר וייצמן לגרור אותו כדי שיגן על עצמו „תוך שימוש בכל מיני המצאות, שקרים ותחבולות" – לא יצליחו.

● יצחק שמיר
אין לי ממה לחשוש

> האשמה זו הטיח אמש ממלא־מקום רה"מ בראיון ל„מעריב" ★ „המרצע יצא מן השק, עכשיו ברור כי מניעיהם של השרים במערך התובעים חקירה – פוליטיים" ★ „וייצמן הוא כאילו שרלוק הולמס חדש" ★ על אפשרות מינויו של אברהם שלום כיועצו לענייני טרור לאחר הרוטציה השיב שמיר: „מוקדם לדבר על כך, אך אין ספק שהוא האיש המתאים ביותר"

„איש לא הבריח את ראש השב"כ להתפטר, הוא חשב שזה הפתרון הטוב ביותר בתנאים הנתונים"

בתגובה על דברים שצוטטו מפי וייצמן בסוכנות אי.פי. כי יש בידו הוכחות למעורבות שמיר בפרשה, אמר מ"מ רה"מ: „וייצמן הוא כאילו שרלוק הולמס חדש. אולי זה רעיון שהוא ימלא את מקום ראש השב"כ שהתפטר? אם ההצעה הזו תתקבל לא יהיה צורך בוועדות חקירה, הכל יהיה ידוע לעולם, כולל לאלה המצפים לכליוננו".

בתשובה לשאלה אם הוא שלם עם מצב שבו אנשי הדרג המבצעי משלמים מחיר ואילו הדרג המדיני נותר נקי אמר שמיר: „איש לא הבריח את ראש השב"כ להתפטר. הוא חשב שזה הפתרון הטוב ביותר בתנאים הנתונים, כי לא הפסקנו את מחול השדים בזמן. עכשיו להקים ועדת חקירה – זה מעשה של טירוף. אם נטרפה דעתו של מישהו – צריך לעמוד בפניו ולמנוע זאת".

שמיר הוסיף: „אינני מאושר מכך שהיינו צריכים להזדקק לחנינה כדי למנוע דברים יותר גרועים, אבל במצב שנוצר, כאשר היועץ המשפטי אמר שיש רק שתי דרכים – חקירה משטרתית או ועדת חקירה – זו היתה האפשרות היחידה למנוע את הנזק שהיה נגרם".

על אפשרות מינויו של אברהם שלום כיועצו לענייני טרור לאחר הרוטציה אמר שמיר: „עדיין מוקדם לדבר על כך, אבל אם בכלל יש אדם המתאים לתפקיד הזה – הוא המתאים ביותר".

שמיר אישר, כי שמע על רעיון החנינה עוד לפני כחודש מח"כ יורם אירידור. „שוחחתי על כך עם עו"ד רם כספי ומאז לא התעניינתי בזה יותר כי קיוותי שהענין ייגמר ללא צורך בחנינה. בישיבת השרים גם אני הופתעתי כאשר התברר לי כי מדובר ביישום הרעיון", סיפר שמיר.

בנאום בפני חברי עצרת הסוכנות היהודית, שנפתחה אתמול בירושלים, אמר שמיר: „לי מבחינה אישית אין כל חששות משום חקירה".

„התנגדתי לחקירה ועמדתי היתה והינה, שלמען השלכות ולמען אינטרס השב"כ – כלומר בטחונה של מדינת ישראל – צריך להימנע מחקירה מסוג זה", הוסיף שמיר וציין כי לדעתו עמדתו של רוב הציבור ורוב חברי הממשלה היא, כי קיימת סכנה בהקמת ועדות חקירה, שכדרכן חושפות ומגלות את כל הסודות.

„נשיא המדינה עשה מעשה פטריוטי גדול וקיבל את ההחלטה האמיצה מתוך רגש האחריות הלאומית"

השר שמיר חלק שבחים למה שהוא הגדיר „מעשה פטריוטי גדול", שעשה נשיא המדינה בהחליטו לחון את אנשי שב"כ: „המעשה הפטריוטי שנעשה על־ידי נשיא המדינה יכול להעשות רק על רקע אחדות לאומית הקיימת בקרבנו. רגש האחריות הלאומית העליונה וההכרה העמוקה של צרכי המדינה, אשר הניעה את הנשיא בהחלטתו האמיצה, התגברו על הצעקות הדמגוגיות והשקרים הגסים".

בסיום דבריו הטעים שמיר, כי שום הסתה לא יכולה להסית את העם מלאהוב את האנשים האלמוניים האלה, של שירותי הבטחון. בהתייחסו לביקורת שנמתחה על־ידי אנשי משפט על החלטת נשיא המדינה, הגיב השר שמיר: „לפעמים גם אנשי חוק ומשפט צריכים להתחשב באינטרסים הקיומיים של המדינה. גם החוק וגם המשפט צריכים לשרת קודם כל אותה".

„הנשיא הרצוג הלך נגד הזרם ועצר שטפון השינאה העצמית"

רבים טלפנו ללשכת הנשיא הרצוג והביעו תמיכה בצעדו ■ התמיכה הציבורית הנרחבת גרמה לו קורת־רוח

מאת אילן בכר, ראובן בר־צבי ואלי רינת

זרם גדול של פניות טלפונים ומברקים מאזרחים מכל השכבות הגיע אתמול למשכן נשיאי ישראל והתייחסו ורובם באהדה רבה להחלטת הנשיא לחון את ראש שב"כ. מקצתם התרעמו על ההחלטה ותקפו אותה.

נשיא המדינה, חיים הרצוג גילה ענין רב בתגובות הציבור והורה לאנשי לשכתו לנהל תרשומת של כל שיחת טלפון אשר תגיע למשכן הנשיא ולציין בקצרה את דעתו של האזרח.

על פי סקר שערכו אנשי משכן הנשיא מתברר כי 80 אחוז מהפניות היו של אזרחים אשר שיבחו בחום את החלטת הנשיא והדגישו כי מעשהו השיב להם את האמונה בשפיות הדעת של מדינת ישראל. רבים מבין המביעים תמיכה בנשיא היו בני קיבוצים ומושבים, חברי מועצות מקומיות, עובדי עיריות, בעלי מקצועות חופשיים ואזרחים מן השורה. אחד מהם אמר לנשיא: „דבריך אמש עצרו טירוף ויצר התאבדות. הלכת נגד הזרם ועצרת שיטפון השנאה העצמית. אשריך ש„נתפסת" על דבר אחריות לאומית".

פניה אחרת אשר ריגשה את הנשיא היתה של אזרח שאמר: „ההחלטה אמיצה ונבונה אשר הוכיחה כי הנשיא מגלה ממלכתיות ודאגה לבטחון המדינה ולעם ישראל כולו".

באמור 20% מהפונים הביעו מחאה וזעזוע מהחלטת הנשיא.

התמיכה הציבורית הנרחבת לה זכה הנשיא הרצוג הסבה לו קורת רוח מרובה.

● חיים בר־לב
לא יהיה רוב

פרס: על הדרג המדיני להחשף לבקורת

ראש הממשלה, שמעון פרס אינו מתנגד לבדיקת אחריותו של הדרג המדיני והחלטותיו ולדעתו על הדרג המדיני לחשוף את עצמו לבקורת ולבדיקה. ראש הממשלה דיבר אתמול בטקס סיום קורס קצינים בכירים של משטרת ישראל. הוא הטעים, כי ישנה חלוקת אחריות בין הדרג המדיני לבין הדרג המבצעי: „חובת הדרג המדיני להנחות את הדרג המבצעי ולתת לו את הגיבוי הדרוש וההוקרה" – אמר פרס.

הוא הסביר, כי אין סתירה הכרחית בין השיקול הבטחוני לבין השיקול המשפטי: „החוק הקיים מותיר חלקת שיקול ניכרת למשמעות הבטחונית, המדינית או הציבורית שבהליך החוקי עצמו" – אמר.

בהתייחסו ישירות לפרשת ראש שב"כ אמר רוה"מ: „היועץ המשפטי יכול להחליט לפטור אדם מתפקידו והנשיא יכול לחון אותו. אין זה סותר את החוק אלא נובע ממנו".

● רם כספי
אין סודות

הרב פרץ: יש לשבח את הנשיא על אומץ ליבו

„יש לשבח את נשיא המדינה ואת ראש הממשלה על אשר גילו אומץ לב לנקוט בצעד בלתי פופולארי שיעמיד אותם בזוקר בקורת ציבורית קשה" – אמר אתמול בחיפה שר הפנים הרב יצחק פרץ בהתייחסו לפרשת השב"כ וענין החנינה.

השר פרץ הוסיף ואמר כי הנשיא וראש הממשלה כמנהיגי ציבור שמרגישים יותר מאחרים את רגישות הנושא, צריכים לפעמים לחרוג מנורמות מקובלות, והיותם קרובים לנושא ויודעים את פרטיו – בניגוד לעם כולו – יש לשבח אותם על אומץ הלב לנקוט בצעד לא פופולארי בזה.

● יצחק פרץ
צעד לא פופולארי

כספי: גם בשרותים חשאיים יש לשמור חוק

„בידי נשיא המדינה יש היסבך בפורס, למה הלך ראש שב"כ ומה היו המניעים שלו ללכת. מישהו חושב שאפשר לעשות באיזשהו מקום בעולם פעולות של שירותים חשאיים בבלי לעבור על החוק" – אמר אתמול עו"ד רם כספי שהיה הראשון שבישר על נכונותו של ראש שב"כ ללכת לנשיא בכנס סגור במלון „הילטון" בתל־אביב.

„במדינה שלנו אין סוד. שיחה של שניים הופכת לעניין ציבורי. מה היה קורה אם אנשי שירות הבטחון שהיו נחקרים בפרשה היו שוכרים עורכי דין ועשרות אנשים היו יודעים מה קורה בשירות. מדובר בסודות הכבדים ביותר של המדינה" – אמר עו"ד כספי.

באשר לסמכות הנשיא לחון את ראש שב"כ הוסיף: „הנשיא הוא שלטון החוק. הנשיא מגלם את המדינה כמו שהכתר הבריטי מגלם את אנגליה. לי אין ספק שהנשיא צריך להשתמש בסמכות הזאת רק במקרים חריגים".

בר־לב: אין הצדקה לועדת חקירה

שר המשטרה חיים בר־לב אינו סבור כי הנימוקים הקיימים כיום מצדיקים הקמת ועדת חקירה בפרשת שב"כ. אולם אם בישיבת הממשלה הקרובה יעלו נימוקים חדשים על ידי השרים המצדדים בהקמתה – הוא ישקול את נימוקיהם לגופם. לדעתו לא יהיה רוב להצעה להקים ועדת חקירה.

בר־לב הוסיף, כי אין מקום לתקוות כרורבות שועדת חקירה תצליח למצות את הדין עם הדרג המדיני, כפי שועדות חקירה קודמות לא עשו.

בתשובה לשאלות כתב עת"ם אמר שר המשטרה, כי החלטת הממשלה בענין שב"כ הוכיחה שני מרכיבים חשובים: האחד, כי אין לעבור לסדר היום על חשדות למעשים חמורים, והשני – כי בעתיד לא יישנו דברים באלו. זאת, בעקבות ההחלטה להקים ועדה שתבדוק את נורמות הפעולה של שב"כ.

לדבריו השתמש נשיא המדינה בסמכותו כאשר חנן את ראש שב"כ, והזכיר, להבדיל אלפי הבדלות, כי גם כאשר היה צורך לחון מחבלים בעסקת חילופי השבויים השניה, חנן הנשיא כמה מחבלים שדם נשפכו, אלא היו עצורים עד תום ההליכים.

וייצמן: בהצבעה זו שחררנו הדרג המדיני

השר עזר וייצמן אמר אתמול כי לא יתכן שאדם הנושא באחריות ושולח אנשים לבצעים, יעמוד מן הצד ולא יתן תמיכה כאשר מתרחשת תקלה ואדם מסתבך, כפי שקרה לראש שב"כ. לדעת מר וייצמן זהו מצב שאי־אפשר לעבור עליו לסדר היום.

השר אמר את דבריו בראיון ל„קול ישראל", כו נשאל על סיבת הליכתו לנשיא המדינה. וייצמן, הסביר כי הלך לנשיא כדי להציג את עמדתו בפרשה והסיבות שהביאוהו להצביע נגד ההחלטה שנתקבלה בקבינט. „בהצבעה זו אני רואה הפללה של אברהם שלום וחבריו – ולא אני ולא חברי יכולים לקבוע מי עבריין במדינת ישראל. בהצבעה זו אנו משחררים את הדרג המדיני, וזהו יצחק שמיר, מי שהיה ראש הממשלה באותה עת" – אמר השר וייצמן.

השר יעקב צור תומך בועדת חקירה משפטית

השר יעקב צור אמר היום כי יתמוך בכינונה של ועדת חקירה משפטית אשר תבחון באופן השאר גם את אחריותו ומעורבותו של הדרג המדיני. „לא אתן יד למצב שבו הדרג המדיני ובראש ובראשונה שמיר וארנס, ראש הממשלה ושר הבטחון של אותם ימים, ינוקו מכל אחריות" – אמר השר צור. הוא דיבר בדיון שהיה הבוקר במזכירות התק"ם.

השר צור הוסיף כי בכוח איומים פוליטיים הנשלחים בצד ראשי הליכוד והמתבססים בנימוקים צדקניים של דאגה לשב"כ ולכושר פעולתו אנו נכנעים לנורמות המעוותות את חיינו. "אלה טענים ציניים במצב שבו ראשי השב"כ הם היחידים הנאלצים לשלם את המחיר הציבורי והבטחוני" – אמר שר הקליטה.

●יעקב צור
לא אתן יד

חנינה שהעניק הנשיא בן־צבי ז"ל ב־1956 – תקדים לחנינת הרצוג

מאת גבריאל שטרסמן

התקדים שהנשיא חיים הרצוג הסתמך עליו כאשר חנן שלשום את ראש שב"כ אברהם שלום אינו נוגע לאנשי־מדינה או ציבור, לא בא לעולם כתוצאה ממעשה חסד עם העבריין שבו דובר ואף לא כתגמול על התנהגותו הטובה של המועמד־למשפט. ההיפך הוא הנכון: בני הזוג שזכו לחנינה מידי הנשיא, זכו דווקא כדי שתתאפשר העמדתם לדין וכדי שישלמו את מחיר מעשיהם הנפשעים.

וזה פשר המעשה:

ב־1956 היה הדבר. היועץ המשפטי לממשלה באותם הימים, חיים כהן (לימים מ"מ קבוע לנשיא בית־המשפט העליון, שפרש לפני כחמש שנים לגימלאות), פנה לשר המשפטים דאז פנחס רוזן והמליץ לפניו לנקוט בצעדים שיאפשרו מתן חנינה לבני זוג, שקשרו קשר להונות אשה אחת ולהוציא ממנה את כספה במרמה.

בני הזוג ידעו כי לאשה ההיא כסף רב, חלקו בחוץ־לארץ והם הוציאו את מזימתם לפועל בצורה אכזרית ביותר. בהסכמת אשת האיש, הוא קשר קשרים אינטימיים עם האשה והבטיח לשאתה לאשה. האשה נפלה בפח, העבירה לו את כספה, ודבר זה היה כרוך בעבירה על תקנות ההגנה (כספים), שהיו אז בתוקף (עד 1977) ושלפיהן נאסר כל מסחר במטבע חוץ.

במסגרת מסע החיזורים של האיש אחרי האשה, נסעו השניים לצרפת. בהיותם בפאריס גילתה האשה את מזימת מחזרה הנשוי ובהזדמנות שנקרתה לה שפכה עליו שמן רותח. היא נעצרה, נשפטה ונידונה למאסר בפאריס ואף ריצתה את עונשה.

לאחר שריצתה את מאסרה חזרה האשה לישראל, ואז סיפרה במשטרה את פרטי הגזל. המשטרה העמידה לדין את בני הזוג למשפט פלילי בשל העבירות שעברו על תקנות המטבע.

אך האשה הגזולה לא הסתפקה בכך ותבעה את בני הזוג בתביעה אזרחית להשבת הגזילה.

אולם בני הזוג גילו את נקודת התורפה של התביעה: בכתב־ההגנה טענו, שאם האשה תובעת להשיב לה כספים שגזל האיש ממנה, הרי היא מודה כי מדובר בעבירות על תקנות ההגנה (כספים) שהיא היתה שותפה להן, ולפיכך אינה יכולה לזכות בתביעה האזרחית משום שאין אדם זוכה ממעשה בלתי חוקי. כלל עתיק־יומין הוא, שאין בית־דין נזקק לתביעה המוכתמת בפלילים.

אכן, טענה משפטית איתנה היתה לבני הזוג הנוכלים. הנושא התגלגל לידיעתו של חיים כהן, שפתרונו המוצע, אותו שטח לפני שר המשפטים פנחס רוזן היה: תוגש בקשת חנינה לנשיא המדינה יצחק בן־צבי והוא יחון את הנאשמים מן העבירה – שלא הורשעו בה בשלב זה – ואז תימחק העבירה כלא היתה והאשה הנגזלת תוכל לתבוע את בני הזוג הנוכלים בתביעה אזרחית כדי שישיבו לה את רכושה.

אחרת – שכנע חיים כהן את פנחס רוזן – ידמה המצב ל„הרצחת וגם ירשת": לא זו בלבד שבני הזוג עשקו את האשה ההיא, גם אינה זכאית עכשיו לתבוע את רכושה מהם.

ב־3 בינואר *1956* חתם הנשיא יצחק בן־צבי על כתב חנינה לשלושת העבריינים. האשה תבעה איפוא את רכושה מן הגוזלים.

כך נולד התקדים שחיים הרצוג הסתמך עליו שלשום בחנינת ראש השב"כ.

למה קניתי דירה באזורי-חן

מר עמוס ערד, מנכ"ל תיכון רון

כשתשמע גם אתה, מאנשי המכירות, את הפרטים המלאים על שכונת אזורי-חן, תבין בדיוק.

בואו לאתר - נציגי המכירות ישמחו לספר לכם על שכונת אזורי-חן. בשבת בין השעות 10.00-18.00 ובימי חול בין השעות 10.00-18.30

אזורי חן
הצפון החדש של תל-אביב

משרד המכירות ברח' דרויאנוב 5, תל־אביב.
א'-ה' 09.00-21.00, ו' 09.00-13.00.
טלפון: 03-204705, 03-295222, קו פנימי 413

מגורים זה ענין של אזורים | פז | אזורים

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

המשטרה הוציאה תעודות יושר למשפחת חגי בליך מבעלי חב' הברוקרים „פיט'

משרד החוץ הורה לא למסור את התעודות למשפחה, הנמצאת בארצות־הברית אצל „מכר" במיאמי, כדי למנוע את יציאתם לדרום־אמריקה

מאת עודד גרנות, כתב „מעריב" בוושינגטון

משטרת ישראל הוציאה תעודות יושר לבני משפחתו של חגי בליך, החשוד בביצוע מעשי הונאה בהיקף מיליוני דולר, אך לפי הוראת משרד החוץ לא הועברו התעודות לידי המשפחה, הנמצאת אצל „מכר" במיאמי, פלורידה, כדי למנוע יציאתה לאמריקה הלטינית – מסרו ל„מעריב" מקורות ישראליים בניו־יורק ובתל־אביב.

בליך, יחד עם שותפו יחזי סלנט, בעלי חברת „פיט" חשודים שהונו משקיעים רבים בבורסה בתל־אביב. הם נמלטו מהארץ לאחר שהועלו נגדם החשדות.

מקורות בניו־יורק מסרו, כי משפחת בליך שהתה בשבועות האחרונים אצל רופא במיאמי. בשיחה עם סופר „מעריב" בתחילת השבוע, אישר הרופא, כי משפחת בליך אכן התגוררה בביתו כמה ימים, אך „נסעה לניו־יורק". הוא הגדיר את בני משפחת בליך כ„מכרים".

לפי מקורות בתל־אביב, פנתה ירדנה בליך, אשתו של חגי, לקונסוליה ישראלית בדרום ארה"ב, בדרישה לקבל תעודות יושר בשבילה ובשביל בנה משה ובתה שרית. לפי אחד המקורות נעשתה הפניה לקונסוליה הישראלית באטלנטה, אף על־פי שבני המשפחה נמצאים במיאמי, כנסיון „לבלבל את האוייב". לפי מקור אחר, נעשתה הפניה לקונסוליה במיאמי.

המקורות ציינו, כי למשטרת ישראל לא היתה כל סיבה למנוע את מתן תעודות היושר, מפני שירדנה, משה ושרית לא עברו עבירות פליליות.

לדברי המקורות בתל־אביב ובניו־יורק, המליצה משטרת ישראל לא למסור לפי שעה את התעודות לבני המשפחה היות שלידי משטרת ישראל הגיע מידע מודיעיני, שבכוונת משפחת בליך לצאת לברזיל או למדינה אחרת באמריקה הדרומית.

הסנאט האמריקני אישר הצעת חוק להקים שגרירות בירושלים

מאת עודד גרנות, כתב „מעריב" בוושינגטון

הסנאט האמריקני אישר שלשום הצעת חוק שיזם הסנאטור ג'סי הלמס הקובעת, כי שגרירות אמריקנית חדשה בישראל תוקם רק בירושלים ובתחום של חמישה מייל מן הכנסת, אך בגבולות הקו הירוק.

על־פי הצעת החוק של הסנאטור השמרני לא יוכל משרד החוץ האמריקני להקים מבנה חדש לשגרירות ארצות־הברית בישראל, לקונסוליה במזרח ירושלים או אפילו מעון חדש לשגריר או לקונסול אלא בירושלים ובתחום של חמישה מייל מבניין הכנסת. בכך מנסה הלמס לחייב את הממשל להעביר או לבנות שגרירות בירושלים.

הצעתו של הלמס כלולה במסגרת חוק אבטחת השגרירויות שהתקבל שלשום בסנאט. סכום בגובה 1.1 מיליארד דולר יוקדש בשנתיים הבאות לבניית ושיפוץ שגרירויות של ארצות־הברית בעולם, כדי לשפר את אמצעי האבטחה שלהן.

ניסוחו של הלמס נתקבל רק בסנאט. אך לא בבית הנבחרים, ובשבוע הבא יידון החוק כולו על־ידי שני הבתים, כדי לגבש נוסחה משותפת.

אם יתקבל תיקון הלמס, יוכל הממשל לשפץ רק את השגרירות בתל־אביב ואת הקונסוליה במזרח ירושלים, כלומר רק את המיבנים הקיימים – אך לא להקים מבנים חדשים.

משרד החוץ ביקש כ־120 מיליון דולר עבור שני המבנים הללו, מהם 83 מיליון עבור בניית שגרירות חדשה בתל־אביב.

דובר משרד החוץ הגיב אמש על יוזמת הלמס באמרו, כי העברת השגרירות לירושלים תפגע בארה"ב כמתווכת בסכסוך הישראלי־ערבי.

נצחון לרייגן בבית הנבחרים

מאת עודד גרנות

אחרי מאמצים מרובים, שנמשכו יותר משלוש שנים, נחל אמש הנשיא רייגן נצחון בבית הנבחרים האמריקני, אשר הצביע ברוב זעום בעד הושטת סיוע כספי למורדים בניקאראגואה.

המדובר בסכום של כמאה מליון דולארים שהממשל גרס, כי הם חיוניים למנוע את התמוססות המורדים הפועלים להפלת המשטר הסנדיניסטי בניקאראגואה.

נשים בעד גירושין

ארבע נשים איריות אלה כבלו עצמן אתמול לשערי הפרלמנט בדבלין, וקראו לנשות המדינה להצביע בעד התרת הגירושין במדינה. באירלנד הקתולית התקיים אתמול משאל עם, בו נתבקשו הבוחרים להכריע בשאלה זו. סקרים מוקדמים הראו, כי רוב האירים תומכים באופציית הגירושין, למרות התנגדותה העיקשת של הכנסיה הקתולית. המשטרה, אגב, לא מנעה מהנשים להפגין. (תצלום א.פ.)

ה„איידס" ייהפך לגורם המוות מספר אחד

נאמר באוירה פסימית בנעילת כנס בינלאומי בנושא בפריס ★ בכנס אחר על מחלות מידבקות מדווחים על גידול במחלות המין

מאת תמר גולן, סופרת „מעריב" בפריס

יממה לאחר שננעל בפריס, באווירה פסימית, הכנס הבינלאומי השני על מחלת האיידס, נפתח בבירה הצרפתית כנס נוסף העוסק בנושא קרוב – מחלות המין המידבקות. גם כאן מדווחים החוקרים על גידול מדאיג במספר החולים, אם כי הסכנה חמורה פחות, שכן לגבי מרבית מחלות המין קיימות היום שיטות טיפול יעילות.

למעלה מ־5000 מומחים – רופאים, מדענים, ואנשי מחקר – ומאות עתונאים מכל העולם משתתפים בשני הכנסים האלה.

מדברי המומחים שהשתתפו בכנס על ה„איידס" עולה, כי בשלב זה יש להפנות את המאמץ המיידי לטיפול המונע, תוך כדי צפיה שהמחקר המדעי יגלה דרכים לריפוי המחלה.

הפרופסור ג'יימס קוראן, מנהל „המכון למחלות מדבקות" באטלנטה, אמר בסיום הדו"ח שהגיש לכנס: „בשנת 1991 בסימפוזיון השביעי שיוקדש לאיידס, חלק מהנוכחים כאן כבר לא יהיו בין החיים, כי הם ימותו מהמחלה. בעתיד יהיה עלינו לעמוד מול שלב של מגיפה. היה עלינו לעשות הרבה יותר בעבר במה שנוגע לביקורת ולמניעה. בשנים עשר החודשים האחרונים, לא נרשמה התקדמות של ממש או פריצת דרך במלחמה במחלה".

הפרופ' קוראן דיבר על העתיד, וצייר תמונה קודרת: בעוד חמש שנים, יהיה מספר החולים ב„איידס" שיודקקו לאישפוז – 174 אלף איש. מחיר האישפוז מוערך ב־8 מיליארד דולר, מחלקת ה„איידס" תההפך לגורם המוות מספר אחד של הבודדים בקבוצת הגיל 25־35.

הסכנה העיקרית כיום מתרכזת במרכז ומזרח־אפריקה, ובעיקר באוכלוסייה העירונית שם אחוז נושאי הוירוס מגיע עד 25 אחוז.

בעית העברת המחלה, הקשורה קשר ישיר לפעילות מינית אך גם לתנאים הגיניים וסניטריים נאותים. הרופאים ממליצים לחזור לשיטות הישנות של שימוש באמצעי־מניעה, בכל מקרה של קיום יחסי־מין עם יותר מאשר בן זוג אחד.

ממציא גרמני נעלם באורח מסתורי בפריס

מאת תמר גולן, סופרת „מעריב" בפאריס

משטרת צרפת תוהה מה עלה בגורלו של אורח גרמני אשר ביקש למכור בצרפת המצאה בעלת חשיבות אסטרטגית.

אולריך פלסק' המציא חומר מתכתי חדש המורכב, בין השאר מקובאלט ועפרות ברזל, ואשר בגלל חוזקו וקשיחותו ניתן להשתמש בו לצרכים צבאיים ולבניית טורבינות.

האיש הגיע לצרפת כדי להפגש עם תעשיינים אשר יהיו מעונינים לייצר את היציקה המיוחדת הזו. הוא נחת בשדה התעופה בפאריס, שכר מכונית, ויצא לדרכו. כל אותה עת, החזיק מר פלסק' תיק „ג'יימס בונד" בידו, ולא עזבו לרגע. בתיק הזה נמצאו תוכניות הייצור של החומר החדשני.

אך במקום להגיע לפגישתו, נמצאה מכוניתו השכורה של הממציא הגרמני שקועה במימי נהל הנפלר, בחוזז נורמנדיה, לאחר שהמכונית נמשתה מהמים, התברר כי היא ריקה. פלסק' והמיוחדה שלו נעלמו.

בכלי התקשורת בפאריס הועלה אתמול החשש כי „גורם זר" היה מעורב בהיעלמותו המיסתורית.

בדנמרק עדיין מחפשים את עורפי ראש „בתולת הים"

מאת אסתר אדלשטן, סופרת „מעריב" בקופנהאגן

לאחר 22 שנה שתעלומת „רצחה" בת הים הקטנה – פיסלון התיירות המפורסם של דנמרק – לא פוענח, לא אומרת משטרת דנמרק נואש. תושבי קופנהאגן עדיין לא שכחו את ליל ה־24 ביוני 1964, כאשר יד כיהנתודית ערפה את ראשו המקורי של הפסלון, המוצב בנמל קופנהאגן.

למיפלג הפלילים של המשטרה הגיעה רמז מהימן, כי את הפשע ביצעו לפני 22 שנה שני חיילים קודמים מסועסעים שהתארחו אותה עת בדנמרק. אחד מהם משרת היום בתפקיד קצונה בצבא הקבר'. מפקד משטרת דנבורק קורט נילסן שסר, כי כל הפניות לשלטונות קנדה לסייע בפיענוח תעלומת ראש הבתולה הקטנה לא נענו עד כה. בידי משטרת דנמרק מידע על הפושעים אך ללא הוכחותיהם.

פיסלון בת הגלים הקטנה עוצב, על־פי אגדת סופר הילדים הדני הידוע „בת הגלים הקטנה", על־ידי הפסל הדני ארוואורד בריקסן. משטרת דנבורק מקווה עתה להביא קץ לתעלומה. על הפשע חל חוק ההתיישנות ולכן מקווה המשטרה, כי הפושע ישיב לדניס את ראש הפיסלון המקורי.

שופט בדאלאס החליט לא לשחרר את זאבי רייס

למרות שפרקליטיו הביאו לבית־המשפט את סכום הערבות בסך 150 אלף דולר

מאת רן דגוני, סופר „מעריב" בניו יורק

שופט בדאלאס, טקסאס, החליט שלשום להוסיף ולהחזיק את הישראלי זאבי רייס במעצר, אף־על־פי שפרקליטיו הביאו לבית־המשפט את הסכום שקבע השופט לשיחרורו של רייס בערבות של 150 אלף דולר בהמחאה בנקאית.

רייס נאשם, עם אחרים, שקשר קשר למכור נשק לאיראן בניגוד לחוקי ארה"ב. הוא עצור בדאלאס כבר חמישה שבועות ולדברי מקורות משפטיים, המעורים בפרשה, הוא נמצא „על סף התמוטטות".

השופט בדאלאס קבע, בשבוע שעבר, שרייס יוכל להשתחרר בערבות של 500 אלף דולר, שמתוכם עליו להפקיד 150 אלף דולר במזומן. כשהביאו פרקליטי רייס את ההמחאה ללשכתו, אמר השופט, שיש לחקור מה מקור הכסף. לדבריו, יש מקום לחשד, שמקור הכסף הוא „שותפים לפשע בישראל", ושרייס יברח לישראל מיד אחרי שישוחרר.

המקורות המשפטיים אמרו, כי ניכרת כוונה ברורה של התביעה או של שירות המכס להציב מכשולים רבים ככל האפשר בדרך לשחרורו של רייס. „הם (התביעה) יעשו כל תרגיל חוקי אפשרי להכשיל את השחרור". לדבריהם, זו תופעה נדירה שאדם עצור זמן רב כל־כך על עבירה שאינה רצח, אונס או סחר בסמים בהיקף גדול.

„אבי אינו מבין מה קורה; הוא לא מסוגל לתפוס מדוע מערימים קשיים רבים כל־כך בדרך לשחרור בערבות", אמרו המקורות.

אשתו של רייס נמצאת אצל מכרים בדאלאס בצפייה לשחרור בעלה.

ערפאת הודיע על ביטול הסכם רבת־עמון

מאת שפי גבאי, סופר „מעריב" לענינים ערביים

ראש אש"ף יאסר ערפאת הודיע על ביטול הסכם רבת־עמון שאותו חתם עם חוסיין מלך ירדן בפברואר 1985, בבסיס למדיניות משותפת.

ההודעה על הביטול הובאה באיגרת של ערפאת לשליט בריה"מ מיכאל גורבצ'וב. באיגרת מציין ערפאת, כי הרי תה זו ברית־המועצות שביקשה ממנו לבטל את ההסכם כתנאי לאיחוד חלקיו של אש"ף ולהתפיסות עם סוריה.

אולם סוריה חזרה והודיעה, כי איחוד אש"ף אפשרי אך בלי ערפאת. השבועון הביירותי „אל־וטן אל־ערבי" גם ציטט את סגן נשיא סוריה עבד אל־חלים חדאם, כי ארצו פועלת עכשיו להחלפתו של ערפאת בראש המחלקה המדינית של אש"פ, פארוק קאדומי.

חברי הקיבוץ הארצי ... הפגינו יחד עם רבנים ... אורתודוכסים

...יזוות־שטנה ...ר תבורי

...ה לידור מנחם פידס

„צור"
מכון להכרת היהדות ע"י ישיבת „הר־עציון" אלון־שבות
חזרה למקורות
או
„חזרה בתשובה"
ישנה אפשרות להכיר את היהדות ולא על בסיס של חזרה בתשובה. ישנה יהדות שיודעת לחיות עם לבטים ולהישאר נאמנה. ישנה יהדות שהיא עולם מלא של הגות ומחשבה שאתה יכול לגשת אליה!
אנו מציעים לך שני מחזורי לימוד ביהדות באוירה פתוחה וחמה בתוכנית עשירה ומגוונת עם אנשי תורה ודרך בעלי השקפה ציונית־דתית:
א. ו' בתמוז – ט' באב תשמ"ו (13.7–14.8)
ב. ג' באלול תשמ"ו – י' בתשרי תשמ"ז (7.9–13.10)
הלימודים יכללו עיון בסוגיות של מוסר והלכה. התמודדות עם שאלות יסוד במחשבת ישראל ומפגש עם דמויות בעולם היהודי.
בתוכנית ישולבו טיולים, הרצאות וערבים של הווי יהודית.
דמי השתתפות: 150 ש"ח.
הלימודים יתקיימו במכון „צור" שבישיבת „הר־עציון" באלון־שבות.
בירור פרטים נוספים באמצעות הטלפון: 02-931456-8 או 02-935186 בשעות הערב.

מעוניינים לייצא לאוסטרליה והמזרח..?
לרשותכם חברה רצינית בעלת קשרים ענפים בשווקים אלה.
לפרטים: „אוסטייס" יעוץ ושיווק, שד' הרצל 4-3 ירושלים, טל. 02-534496, נתניה: 053-781077

כתיבה במכונה תלמדו ב־12 שעות
בשיטה עיוורת
בי"ס למסחר „רמון" ת"א, דיזנגוף 85, טל' 221985

מודן הוצאה לאור בע"מ — משרד הבטחון – ההוצאה לאור
הופיעה
אנציקלופדיה לתולדות ארץ־ישראל
מהתקופה הפרהיסטורית ועד מלחמת העולם הראשונה (1918)
יואל רפל, אוריאל רפפורט
האנציקלופדיה ראתה אור ב־3 כרכים בפורמט גדול ומהודר וכוללת 1000 ערכים, שבכתיבתם השתתפו כחמישים חוקרים מהאוניברסיטאות בארץ. וכן שפע תמונות, מפות, תצלומים בשחור־לבן ובצבע ותחריטים עתיקים.
ספר יסוד לכל בית בישראל.
למכירה במרכז המכירות, רח' דוד אלעזר 27, הקריה ת"א ובכל חנויות הספרים המובחרות.

למכירה
ברמת החייל
מבנה תעשייתי
כ־1,000 מ"ר
על מגרש מרוצף אספלט
בשטח כולל של 4,250 מ"ר
לפרטים נוספים בשעות הערב: 053-49055.

אורנית מזכירות הישוב
ד.נ. אפרים 44813, טל. 03-9362465
הודעה
לקוחות שרכשו מגרש או בית באורנית מתבקשים להעביר צילום מחוזה הרכישה לצורך סידורים מינהליים למזכירות הישוב.
פרטים ניתן לקבל בטלפון בשעות העבודה.
ראובן יצחקי – מזכיר

הנהג
עשה לך מנהג –
קח עמך חייל לדרך

לרציניים בלבד
באזור המרכז
למכירה
עסק פעיל
נגריה + חנות המפעל + תצוגה
בשכ"ח
03-799648, 03-7519922, 052-553042

יומולדת
חוויה — כיף לא נורמלי!!!
אל נגה
☎ 03-296457, פינסקר 4, תל־אביב • כבר מוגרבי

אל תחמיצו!!!
ביום א' גליון צבעוני
של ירחון „מעריב" לתרבות הדיור מס' 5
בית וגן
בית מתוחכם בפשטותו: בית מגוריו החלומי של האדריכל אלדר שרון – **בילי מוסקונה־לרמן** □ האמנות הסביבתית של דני קרוון – **נילי מנדס** □ גן פרא משגע בקיבוץ כברי – **נילי פרידלנדר** □ שגעון הבר־בי־קיו – **יאיר לפיד** □ בית הקיץ של האדריכלית דורה גד בקיסריה – **נילי מנדס** □ המטבח הפתוח – **רונית דוידוביץ (מרטון)** □ **נורית ברצקי** מציגה דברים חדשים □ כלי עבודה לבית ולגן – **טל שחף** □
מוסף מיוחד בו משולבים המציגים במרכז הבניה

חברי הקיבוץ הארצי יפגינו יחד עם רבנים אורתודוכסים

מאת שרה פרידמן

נערי תנועות הנוער הקישו אתמול על כל דלת בירושלים והזמינו את התושבים לעצרת הקיבוץ הדתי לפיוס בין דתיים לחילוניים, שתתקיים ביום שני. פלקטים שהודבקו במטות המבצעים פוזרו בכל העיר.

אתמול המשיכו לזרום פניות אל הקיבוץ הדתי וגורמים שונים הציעו עזרתם בארגון האירוע.

פעילי הקיבוץ הדתי מסרו, כי כולם התקשרו, מכל זרם ומכל דעה – אורתודוכסים ורפורמים, קונסרבטיבים ו"השומר הצעיר".

על במת העצרת יישבו, זה בצד זה, רבנים ויוצאי קיבוצים של התק"ם והקיבוץ הארצי. משתתפיה ייצאו בקריאה לסובלנות ולהבנה, נגד גילויי קיצוניות וקנאות.

במשקים של הקיבוץ הדתי, התכנסו מטות מקומיים לארגון תורנויות בקיבוצים כדי שהעבודה לא תושבת לחלוטין ביום העצרת. כן, נדחו מסיבות הסיום של בתי הספר, כדי לאפשר לכל ההורים והילדים לעלות לירושלים. "אנו חשים שהצלחנו לסחוף בעקבותינו אלפים. רק קריאה אחת רצינו להפנות לציבור שמתכוון להגיע: אל תביאו שלטים, זו לא הפגנה ואיננו רוצים שגורמים כלשהם יכינו כרזות שיפגמו באירוע", מבקשים המארגנים.

> תחנה חדשה ביחסי חילונים-חרדים: תלמידי ישיבה הקימו בירושלים תחנה במקום זו שהוצתה, כביטוי לרצון לחיות בשלום. בשבוע הבא יתקיים ביוזמת בני הקיבוץ הדתי – כנס לקירוב לבבות

במקום התחנה שנשרפה הוקמה חדשה בידי תלמידי ישיבה

מאת אריה בנדר

קבוצה של תלמידי ישיבות ליטאיות בירושלים, הקימו אתמול תחנת אוטובוס במקום תחנה שהוצתה ונשרפה בליל ברחוב עמק רפאים, במושבה הגרמנית. החרדים, שקיבלו סיוע מתנועת "גשר לקירוב לבבות בין חילוניים לדתיים", הקימו מבנה דמוי סוכה, מכוסה ביריעות בד ומקושט בפרחים ובשלטי הסברה הקוראים להבנה בין הציבור החילוני לחרדי.

באחת הכרזות שנתלו על התחנה החדשה נאמר: "אנו קבוצת חרדים בני תורה, העמדנו תחנה זו כדי לתת ביטוי לרצוננו לחיות בשלום כלשון הפסוק: ואהבת לרעך כמוך. מתוך הסתייגות מאלימות מכל סוג שהיא".

"קומץ אנשים משמיץ את שמנו הטוב"

בראש הקבוצה עמד צעיר חרדי ג'ינג'י בשם נפתלי, שסרב למסור את שמו המלא. "אנחנו מאמינים שאנחנו מייצגים כאן את רובו הגדול של הציבור החרדי לבד מקובץ של אנשים שמשמיץ את שמנו הטוב. אנחנו בעד אהבת ישראל ונגד אלימות. לא חרדים שורפים תחנות, בריונים שורפים, והיום באנו להביע כאן בפומבי את העמדה האמיתית של הציבור החרדי, אבל מאחר ויש לנו עסק עם בריונים אנחנו חוששים למסור את שמותינו המלאים", אמר.

נפתלי סיפר, כי הוא וחבריו תיכננו את צעדם במשך מספר שבועות: "שברנו את הראש מה אנו יכולים לעשות כדי להוכיח שרוב החרדים מתנגדים לאלימות ולשריפת תחנות. לבסוף החלטנו להסתייע בתנועת גשר ולהקים כאן תחנה שתהיה סמל לעמדת הציבור החרדי".

ישנה אימרה של הרב קוק שאמר כי מוטב להכשל באהבת חינם מאשר בשינאת חינם. עברתי בין החברה בישיבות ורבים הסכימו להצטרף להקמת התחנה. שאלתי גם בעצתו של הרב והוא אמר שהוא מסכים עם מעשינו".

אברך עלה לאוטובוס נישק את הנהג והגיש לו פרח

"הם מוכיחים שלא כולם אותו דבר, שלא כולם שורפים תחנות. כל הכבוד להם", אמר הרצל נעים, אורח שעבר במקום.

גם נהגי אוטובוסים שעצרו בתחנה כדי לעלות נוסעים הביעו את הערכתם, ונפתלי האברך הג'ינג'י אף עלה לאחד האוטובוסים, הגיש לנהג פרח ונישק אותו על לחיו.

תחנת הפיוס בירושלים

● תלמידי ישיבה בונים תחנה חדשה במקום זו שהוצתה (צילום: סקופ 80)

כרזות־שטנה נגד תבורי

מאת ברוך נאה

עשרות כרזות־שטנה נגד ראש עיריית פתח־תקוה דב תבורי, הודבקו אתמול ברחובות העיר.

הכרזות שאינן חתומות על־ידי שום גוף משמיצות את ראש העירייה, מכנות אותו "דרבון" ומספרות על "גאפופיד". הנימוק לפרסום, כפי שמוסבר בכרזה, פגיעתו בדת.

אלישבע ריפתין, דוברת בית חולים השרון, שהושמצה אף היא, טענה אתמול בתלונתה במשטרה, כי ראשי הוועדה לשמירת השבת וכראשם הרב יצחק הלפרין עומדים מאחורי הכרזות. ראש העירייה התלונן גם הוא במשטרה בגין הוצאת לשון הרע.

עורך הדין אברהם אורן העומד בראש החילוניים הנאבקים בדתיים בעיר אמר: "מעשי הנבלה החדשים של הוועדה לשמירת השבת לא יועילו להם כפי שלא הועילו להם הפניות לבתי המשפט והפגנות".

מהמשטרה נמסרה כי היא פתחה בחקירה.

דובר העירייה דן בר־כנען פרסם הודעה לפיה מגנה הנהלת העיר את סוג האלימות החדש של ההשמצות האישיות, מוקיעות מכגנו ולא תעבור על כך לסדר היום. הוא קרא לציבור לא להגרר לפרובוקציות ולפגיעות האישיות.

הלילה מתחדש המאבק על סגירת קולנוע היכל לאחר שבועיים של שביתת נשק. הלילה שוב יתיצבו אלה מול אלה באי הקולנוע החרדים ובתווך מאות שוטרים.

עד אתמול סברו במשטרה כי הרב סולרמן השתכנע לא לבוא עוד להפגין מול היכל. כשהתברר, כי הרב שוב יבוא עם אנשיו להפגין ללא רשיון אמרו "הוא לא יהיה שם לבד. גם אנחנו נבוא".

הערכה: ספרי הקודש שחוללו בבית־ספר ביבנאל נקרעו בשיני כלב

מאת מנחם רהט

במושבה יבנאל גוברת ההערכה, כי חילול ספרי קודש שנעשה בבית הספר, לא נעשה על־ידי בריונים אלא מדובר בסך הכל בכפר אחד שנקרע לגזרים בשיניו של כלב. המשטרה חקרה 37 איש, וחלקם אף נבדק בגלאי־אמת.

יו"ר הוועד הציבורי נגד השתלטות חרדים על יבנאל, ד"ר משה אברמסון, אמר: "מי שגרם להפיכת המקרה המצער לאירוע תיקשורתי, ניצל בציניות את רגשות הציבור לכבודם של ספרי קודש כדי לעשות מכך הון פוליטי".

מהמשטרה נמסר כי נחקרות כל האפשרויות, אך עדיין מוקדם להסיק מסקנות.

חוגים דתיים ביבנאל אמרו, כי יהיו שמחים להיווכח שלא יד אדם גרמה לחילול הקודש.

פסטיבאל הסרטים יפתח מחר בירושלים

מאת עידית שמגר

מחר, מוצאי שבת, ייפתח בסינמטק בירושלים, הפסטיבאל השלישי לקולנוע. במשך שבוע יוקרנו 80 סרטים מעשרות מדינות. המיבחר השנה מעניין במיוחד, ואינו מבייש שום פסטיבאל בינלאומי.

בין השאר יוקרנו סרטים מהונג קונג, מטייוואן, מקובה ומאמריקה הלטינית. כן יוקרנו שיחזורים של סרטים ישנים קלאסיים משנות העשרים והשלושים. שיחזור של סרטים ישנים הפך באחרונה מקובל יותר ויותר בארכיוני סרטים בעולם וכך ניתנת לנו הזדמנות לראות יצירות מופת שנשמרו במשך עשרות שנים.

כמו כן יוקרנו סרטים בנושאים יהודיים וביניהם הסרט הסובייטי "שחרור אושוויץ" שצילם הצבא האדום עם שחרור מחנה ההשמדה.

לרגל הפסטיבאל יגיעו לירושלים כמה וכמה אורחים ביניהם הבמאי פולני קז'יסטוף זנוסי, שסרטו "שנת השמש השקטה" יוקרן בפסטיבאל.

בפתיחה החגיגית מחר יוקרן סרטו של פדריקו פליני "ג'ינג'ר ופרד" וכן הסרט הישראלי "בר 51", שביים עמוס גוטמן.

הוגשה תלונה נגד ח"כ מיעארי על פגישתו עם ערפאת

מאת אילן בכר

משטרת ירושלים טרם החליטה כיצד ואם בכלל תחקור תלונה נגד הח"כ מוחמד מיעארי והדוקטור ריאד אבו עסל בענין פגישתם לפני כשבועיים עם מנהיג אש"ף יאסר ערפאת.

התלונה הוגשה לראש לשכת החקירות במשטרת ירושלים, רב פקד יוסי פורטוגל בידי עו"ד ד"ר רם מסלוח בשמם של עשרה עורכי דין ויו"ר ועד העדה הספרדית בירושלים, דוד סיטון.

בתלונה מועלה החשד, כי הפגישה עם מנהיג אש"ף התקיימה בארץ אויב וכי היה בה משום הבעת תמיכה באש"ף ותעמולה למענו.

ח"כ זועבי הובא למנוחות

מאת אליאב הורי

אלפים מתושבי העיר נצרת, הגליל והמשולש, השתתפו אתמול בהלווייתו של ראש עיריית נצרת לשעבר, ח"כ סייף אלדין זועבי, בן 73.

נכחו ראש הממשלה שמעון פרס, אנשי ציבור וראשי מועצות ערביות. ההלווייה יצאה מביתו של המנוח בשעות אחר הצהריים, ליד המעיין, למיסגד אלאביאד. אחר התפילה יצאו האלפים לבית הקברות המוסלמי שבעיר. יש לציין, שבמהלך מסע ההלווייה נסגרו כמה רחובות בעיר.

ב"ה

עצרת המונים למען סובלנות הדדית

תנועת הקבוץ הדתי קוראת לאזרחי ישראל לעלות לירושלים ולהצטרף לעצרת המונים ביום שני, כ"ג בסיון תשמ"ו (30.6.86), ברחבת משכן הכנסת בשעה 16.00

יעלה ויבוא כל החרד להמשך קיום משותף של כל חלקי העם תוך כבוד וערבות הדדית;
כל המבין כי החזון הציוני של שיבת־ציון יוגשם במלואו רק תוך שיתוף כל הכוחות העוסקים בבנין הארץ ויישובה, דתיים ושאינם דתיים;
כל המאמין כי היהדות "דרכיה דרכי נועם";
כל מי שמוכן לעמוד בפרץ מול גילויים של פילוג וקיטוב, של קנאות וקיצוניות, הרס ואלימות;

נצעד יחדיו לקראת אוירה מושתתת על אחוה, רעות וסובלנות. נתמודד בדרך הוגנת, מכובדת ודמוקרטית על דמות המדינה וצביון חיינו בה עפ"י מגילת העצמאות. נזכור כי אנשים אחים אנחנו

ישאו דברים
– נשיא המדינה, מר חיים הרצוג
– הרבנים הראשיים
– ראש עירית ירושלים, מר טדי קולק
– החב' מוקי צור (קבוץ עין־גב)
– מזכיר הקבוץ הדתי, יצחק פלנזר
– נתן (אנטולי) שצ'רנסקי
– כן יופיעו להקות ואמנים

נענו לקריאתנו זו וקוראים לחבריהם להשתתף בעצרת:
★ התנועה הקיבוצית המאוחדת
★ הקבוץ הארצי – השומר הצעיר
★ קבוצי פועלי אגודת ישראל
★ איגוד המושבים
★ תנועת המושבים
★ תנועות הנוער
★ "גשר"
★ ישיבות ההסדר

מטה העצרת

יחדיו נצעד להבנה, אחוה וסובלנות!

תלכם 555
הודעה
החל מ־1.7.86
תוחלף מחלקת השרות באזור הצפון
(מזכרון יעקב עד רמת הגולן)
לשרות אב־אל
שד' ההסתדרות 225 חיפה
(במפרץ)
טלפונים:
720631 ,723463 ,727564

ליוגוסלביה למרפא ונופש באקלים אלפיני

התרענו במעיינות המרפא – פנינות הטבע RADENCI ו־ROGASKA SLATINA.

★ מרכזי בריאות וטיפולים מיוחדים למחלות: "מתוך מנהלים": לב; כלי דם; עיכול; ראומטיזם; כליות ועוד – בפיקוח רפואי.

★ איכסון בבתי מלון טובים עם מגוון פעילויות תרבות, ספורט ובידור.

פרטים והרשמה במשרדי:
אוריינט ללויד בע"מ
● תל־אביב, אלנבי 42, טל. 664476 ,656281/3
● רמת־גן, ביאליק 26, טל. 738133
● הרצליה, בן־גוריון 2, טל. 052־544488

טיול ליוגוסלביה – חויה גדולה בהוצאה קטנה

בית וגן
ביום ראשון הקרוב
מוסף מיוחד בו משולבים המוציגים במרכז הבניה.

שירה לידור מנחם פירט
נשואים
החופה נערכה בחוג המשפחה.
י"ט סיון תשמ"ו, 26.6.86

תגיל בת לאמיר (ז"ל) ולגבריאלה גלבע
דורון בן ליהושע ולוילמה פוגל
נשואים
החופה נערכה בחוג המשפחה
י"ז בסיון תשמ"ו – 24.6.86

מלון נוף רמון
נחל מישר 7, מצפה רמון, טל' 057־88253, 057־88255
מבצע קיץ 86
★ לינה וארוחת בוקר. החל מ־71 ש"ח לאדם.
★ השכרת רכב במצפה רמון, על כל 2 ימי השכרה – לינה חינם.
★ סוף שבוע למבוגרות פרטיות בולל חצי פנסיון. סיור מודרך במכתש רמון וקומזיץ החל מ־36 ש"ח לאדם.
★ טיול ג'יפים – יומיים למצפה רמון ולמכתש רמון, כולל חצי פנסיון, ג'יפים שבועיים, מדריך צמוד וקומזיץ החל מ־98 ש"ח לאדם.
★ טיול יומיים למצפה רמון וסביבתה. כולל חצי פנסיון, הסעות באוטובוס ותיירים מפואר, מדריך צמוד וקומזיץ החל מ־63 ש"ח לאדם.
הנחות לילדים

مكرر من الأصل

תומאס ברטהולד (משמאל) ודודי פלר, שני "המאפיונרים" הגרמניים, חוגגים את ניצחונם על צרפת.

„אנו המאפיה הגרמנית, באנו לגנוב את גביע העולם"

השמפניה זרמה כמים, התיזמורת המכסיקנים ניגנה סרנדות, ושחקני מערב־גרמניה צעדו לחדר האוכל של מלונם בקארטרו כשעל ראשיהם כובעי בוקרים, צוארוניהם זקופים ואת עיניהם מכסים משקפי שמש כהים...

„אנו המאפיה הגרמנית, באנו לגנוב את גביע העולם" – אמרו לכל הנוכחים, בהם עיתונאים רבים ואוהדים אשר באו להגיע עם המשלחת הגרמנית את עלייתה לגמר מונדיאל מכסיקו־86.

כל חברי המשלחת תגגו במלון כיד המלך, כשהם לא שוכחים לציין שוב ושוב כי נבחרתם היא היחידה בכל ההיסטוריה של משחקי גביע העולם אשר הצליחה להעפיל לגמר חמש פעמים.

אחד המתותנים הראשיים של החגיגה הגדולה היה וולפגאנג רולף, אשר הצליח מעל ומעבר במשימה אשר הטיל עליו מאמנו בקנבאואר, לעצור את הכוכב הצרפתי הגדול מישל פלאטיני. הוא סיפר כי קיווה ללבוש במסיבה את החולצה של פלאטיני, אך לאכזבתו לא הצליח להשיג מהצרפתי את החולצה מס' 10.

שחרורו של מאלוביק מגליל עליון יעלה לנתניה 10,000 דולר

מאת ברוריה ביגמן

סגנית אלופת הכדורסל, אליצור נתניה, תשלם עשרת אלפים דולר להפועל גליל־עליון, בתמורה לשחרור שתעניק הקבוצה לסטיב מאלוביק, שהיה רשום בגליל בעונה שעברה ואמור לשחק בעונה הקרובה בנתניה. נתניה תנכה סכום זה משכרו הכולל של מאלוביק שחתם עמה לעונה אחת, עם אופציה לעונה נוספת.

קפטן נתניה, וילי סימס, חתם גם הוא השבוע על חוזה לפיו ישחק עונה נוספת בקבוצה, לא לפני שהציג בפני ראשי נתניה זכרון דברים עם קבוצה לאומית אחרת, שהציעה לו חוזה לשלוש שנים תמורת 120 אלף דולר, כש־72 אלף דולר מתוכם היתה מוכנה לשלם מראש.

ניצחון לנבחרת הכדורסל על קבוצת מכבים

נבחרת ישראל בכדורסל ניצחה אמש במשחק אימון באולם אוסישקין בתל־אביב קבוצת שחקני חיזוק מהליגה הלאומית 104–96. במחצית הובילו הזרים 58–53. המשחק נערך במסגרת הכנות הנבחרת לאליפות העולם, בסוף השבוע הבא בספרד.

קלעו לנבחרת: ברקוביץ' ושפע 18 כ"א, מרסר 17, לאסוף 15, ג'מצ'י 14. לכוכבים: קורנליוס 32, סימס 26, וריין 21.

● עדי גורדון יחזור בתוך יום־יומיים לאימוני הנחבררת, אחרי שנפצע שלשום באימון וסובב את קרסולו.

● יהושע רוזין יאמן בעונה הקרובה את מכבי ראשון־לציון מהליגה הארצית.

● הפועל ת"א החתימה את יריב גולד, ענק צעיר (2.04 מ') מהפועל אשכול.

היום אחרי־הצהריים: מנסדורף – לנדל, בסיבוב ה־3 בווימבלדון

מאת מאיר בלייך, סופר „מעריב" בלונדון

היום בשעה 3 אחרי הצהריים לערך, יתייצב עמוס מנסדורף מול המדורג מס' 1 בווימבלדון, איוואן לנדל. השניים יתמודדו על הזכות לעלות לסיבוב הרביעי, לעיני מאות צופים ומצלמות הבי־בי־סי, המשדרות את המשחק בשידור ישיר.

ישראלי אחר, שלמה גליקשטיין, סיים אתמול את השתתפותו בטורניר. גליקשטיין ובן־זוגו השוודי סימונסן נוצחו במשחק הזוגות בידי גרהאם האוסטרלי, וריכטר האמריקני 3–2 (5–7, 6–2, 6–4, 4–6, 6–4).

„חיזוק" לת"א בדנמרק: זאנה ואלי כהן

בהשוואה להרכב בו שיחקה בארץ, תזכה הפועל ת"א לחיזוק משמעותי מחר (6 בערב לפי שעון ישראל) מול לינגבי בדנמרק, במשחק החוץ במסגרת האינטרטוטו. המדובר בבלם יוסי זאנה והקשר אלי כהן, אשר לא שיחקו בארץ. מאמן הקבוצה במשחקים אלה, בני קנטורסקי, לא חס אתמול על השחקנים, ומיד עם בואם ללינגבי הוציא אותם לאימון.

אינטרטוטו – מכבי חיפה מול גרץ

מכבי חיפה הגיעה אמש לאוסטריה על מנת להתמודד מחר אחר־הצהריים (5 שעון ישראל) מול הקבוצה המקומית גרץ, במסגרת משחקי האינטרטוטו. למרות שהמיפנים יצאו עם רוב כוכביהם תשחק הקבוצה בהרכב הצעיר ששיחק במשחקי המפעל בארץ.

● ההרכב המשוער: רן; אחזון, פרסלני, אוסמו הגדול, קלינגר; ל. רוזנטל, לוי, גבעול: מלכה, אוסמו הקטן, א. מרדכי.

ברגיג יאמן את באר־שבע

מאת אריה רפפורט

נינו ברגיג (46) סיכם אתמול בתקיעת כף עם הנהלת הפועל באר־שבע כי יאמן את הקבוצה בעונה הקרובה, בכך היתה באר־שבע לקבוצה האחרונה שהחתימה מאמן לעונה הבאה בלאומית. דוד גונן ימשיך לנהל את הקבוצה. אפשרות שובו של שלום אביטן תוכרע בשיתוף עם המאמן.

היו"ר החדש של הנהלת הפועל באר־שבע, אלי ויינו אמר: „היתה החלטה עקרונית להחתים רק מאמן מבחוץ כדי למנוע רינונים, כיוון שהיו ,מחנות' שתמכו במרעמדותם של המקומיים דקל, בר־דוד, עופר ודהאן..." ... „ברגיג נמצא מתאים על ידינו לשמש בתפקיד יותר מכל המאמנים שנשארו פנויים, וקיבלנו המלצות חיוביות עליו מאנשי מקצוע. הוא קיבל את המדיניות שלנו להמשיך להתבסס על צעירים, וניכרים אצלו רצון ומוטיבאציה גדולים להצליח".

★ הפועל לוד זכתה אמש במבחן ויינגייט בגביע המדינה לנוער בטניס־שולחן, אחרי ניצחון 1–3 בגמר על מכבי תל־אביב. שני הלוראים יצחק אברמוביץ' ומיקי קידר גברו על אלוף הנוער שי פרמינגר.

(דוד ירושה)

סמינר־ונופש מעינות האומה

שיחות ושיעורים;
פעילות קבוצתית: משחקים, חוגים וכו'.
פעילות נופש: טיולים, ים, ספורט וכו'.
תבנית עשירה באוירה מיוחדת.

לבנים: בישיבת בנ"ע בכפר הרא"ה.
בוגרי כתות ט'–י' (מחזה א') י"ג–י"ט מנ"א (18–24.8).
בוגרי כתות ז'–ח' (מחזה ב') י"ג–י"ט מנ"א (18–24.8).

לבנות: באולפנא בנ"ע כפר פינס.
בוגרות כתות ז' (מחזור א') מגורה הרשמה.
בוגרות כתות ז' (מחזור ב') וה־ט' כ"ב–כ"ו בתמוז (29.7–3.8).
בוגרות כתות י'–י"ב ובוגרות שרות לאומי י"ד–כ' מנ"א (19–25.8).

מחיר הסמינריון – 60.- ש"ח.

לפרטים והרשמה נא לפנות בכתב ת.ד. 11 כפר פינס, טל' 063-71344.

מודיעה
החל מיום ראשון 29.6.86
יוחלפו מספרי הטלפון
במשרדי החברה החדשים
בגבעת־שמואל, רח' בן־יוסף 26.
מח' שרות 03-5321875-7
מח' מכירות 03-5322470-4

חופשת כיף
בכפר הנופש
קייט ושייט בקיסריה
החל מ־ 29 ש"ח ליום ליחיד בחדר זוגי לא כולל מע"מ
ילדים עד גיל 12 בחדר הורים — 50% הנחה
• חוף ים מקסים • ארוחות נפלאות
• דיסקו • בר • מזנון • אוירה נעימה
וכיף... כיף... כיף! הכל שלך ובשבילך
הזמן מקום עוד היום:
063-62927-8 ;08-230797
מה יכול להיות יותר כיף?

הומטל־רשת דירות הנופש בישראל
מספר מקומות מצומצם
לנופש משפחתי חלומי!
במושב נתיב העשרה
12 קי"מ דרומית לאשקלון
• בריכת שחיה • רכיבה על סוסים
• מגרשי טניס • בתי נופש עם מדשאות, מרוהטים ומצוידים, כולל מצעים
מחיר מיוחד החל מ־16.5 ש"ח לאדם בדירה ל־4
הומטלפון: שרות הזמנות בטלפון באמצעות כרטיסי אשראי.
ב־6 תשלומים שוים
מבחר דירות נופש בכל רחבי הארץ
לפרטים והזמנות: * המחירים אינם כוללים מ.ע.מ
ת"א 03-289141/2 | ירושלים 02-225062, 02-244539 | חיפה 04-674256 | טבריה 067-90780/1 | אילת 059-74927
Homtel israel
הומטל - זה לא רק חדר - זה בית

מוסף מיוחד
למציגים
במרכז הבניה הישראלי
בחוברת „בית־וגן"
ביום ראשון הקרוב

בס"ד
הודעה
הנני להודיע בזה כי מה שהופעתי לפגישה עם חברי כנסת וכו' ע"ד ביטול שביתת האחיות בבתי החולים. לא היה ביוזמת „העדה החרדית" ולא בשמם. ואיני מייצג את העדה החרדית אלא את ארגון רפע"ה.
והנני מבקש לפרסם זאת.
י"ט סיון תשמ"ו
הרב ברוך יהושע שיינברגר

בני ברית בישראל
אטלס איפרמן משרד נסיעות
מודיעים על טיול מיוחד
מחוף אל חוף לארה"ב וקנדה
השתתפות בועידה העולמית של בני ברית בלאס וגאס
מארגני הטיול – חב' נתור
היציאה ב־22.8.86 ● חזרה ב־20.9.86
האיכסון במלונות מעולים ובמחירים מיוחדים.
מספר המקומות מוגבל – פרטים והרשמה:
אטלס איפרמן – ת"א, בן־יהודה 40, טל' 03-283244-5
אטלס איפרמן – נתניה, הרצל 29, טל' 053-45183-4

תקליט חדש

על תקליטי וקלטות
להשיג בחנויות התקליטים

מבצע שטיחים מקיר לקיר
אצל אוהב ציון
לבד ___ החל מ־9.00 ש"ח למ"ר
כרמל קונטורה ___ החל מ־39.00 ש"ח למ"ר
קונטורה שעיר ___ החל מ־49.50 ש"ח למ"ר
100% סינתטי במידות סטנדרטיות
החל מ־69.50 ש"ח למ"ר
כל השטיחים בהזדמנות
מתאימים למשרדים, חנויות, חדרי שינה, סלונים, חדרי ילדים וכו'.
מומחיות בהתקנה ותוק רב.
אוהב ציון, אבן גבירול 20, תל־אביב

בתחנת דלק
נמל אשדוד
פנצ'ריה וחשמליה
03-268167-9

למכירה
בית משותף
ברח' מיכאל בחיפה.
בן 21 חדר.
4 חדרים פנויים.
טל. עבודה 04-527066
בית 04-256189

לאור הביקוש –
טיול נוסף ל:
יוגוסלביה
היציאה: 25.7
פרטים:
„מועדון מטיילי מעריב"
03-439207

מ.מ. מערכות מידע בע"מ
לציבור לקוחותינו
אנו עוברים
למשרדנו החדשים ביום 1.7.86
כתובתנו החדשה:
כורזין 1 גבעתיים 53583 טל' 03-777061. טלקס 32188

בית הארחה ניר עציון
על שלוחות הכרמל
כשר למהדרין (גלאט)
נופש באווירה דתית
– קייטנה חינם לילדים בחודש תמוז
+ בריכת שחיה חדישה.
☆ מיזוג אויר מלא.
☆ גינות ומדשאות רחבות ידיים.
☆ משחקי ספורט ומתקנים לילדים.
☆ שעורי רכיבה על סוסים.
☆ טיולים בסביבה.
☆ הרצאות ושעורים
מחירי המזה עד 17.8.86.
המחיר 49.50 ש"ח כולל מ.ע.מ. לאדם בחדר זוגי לכל יום – חצי פנסיון.
בית הארחה ניר עציון
– ד.נ. חוף הכרמל, טלפון 04-94254/1/2/3

ברית מילה
„חותכים" — לא את הכיס!!!
אל נגה
03-296457, פינסקר 4, תל־אביב • כבר מונדבי

מעריב ספורט

דייגו ארמנדו מאראדונה ארגנטינה

צבי קופמן
שליח „מעריב" במכסיקו 86

יתכן שזו תעודת עניות לנבחרות כדורגל ולבחירי שחקניהן, שיש היום כדורגלן דרום־אמריקני שהוא בדרגה אחת טוב מהם וכשהמוזה נחה על רגלו השמאלית, הוא שם אותן ואותם ללעג.

אבל אין בליבי צל של ספק שקודם כל תופעת הטבע ששמה דייגו ארמנדו מאראדונה, היא תעודת כבוד לכדורגל העולמי, למונדיאל ולארגנטינה.

כדי להסיר מכך כל ספקות אפשריים, בא יום רביעי על שני משחקי חצי הגמר, ובתוך ארבע שעות הבהיר מה גדול הוא הקטן הזה, מספר 10 של ארגנטינה. מישל פלאטיני, שבא למכסיקו כמספר 1 של אירופה, התמודד עם מי שהיה מספר 1, של גרמניה לפחות, קרל־היינץ רומניגה.

ראיתם את חולשתם של השניים בעימות ביניהם – ולא חשובה הסיבה הגופנית. כעבור שעתיים ניצב החולצה מספר 8 של בלגיה, אנזו שיפו, שבאוד רונה מיהרו להכתירו לכשרון החדש של בלגיה ואירופה – מול דייגו. את תפוקתו הכמעט אפסית ראיתם לפנות בוקר. טלו את שלושת הכוכבים האירופאים הללו, סכמו את מה שעשו בחצי הגמר והשוו זאת למעלליה של רגל אחת, שמאלית, של דייגו. התוצאה ברורה.

עם רגל אחת בלבד סובב הארגנטיני הזה לא רק את בלגיה המסכנה, אלא, זאת לדעת, את עולם הכדורגל כולו.

הרשו לי לומר כי ראיתי את גדולי הכדורגלנים בעולם ב־30 השנים האחרונות, ואני סבור שאף פעם לא הוקסמתי מסידרת מבצעים כמו של מאראדונה, שלשום, כפעולת־המשך לשערו האגדי מול אנגליה. יצאנו מאצטקה – הקהל והעיתונאים – שופעי רשמים מהאיש הזה. בליל של שפות נשמעו מכל עבר. רק מלה אחת היתה אוניברסלית: מאראדונה. ברדיו, בטלוויזיה, באולם העיתונות שדמה לכוורת דבורים, לא פסקו מלהזכירו. כך גם למחרת המשחק. כמו כל העולם – מאראדונה.

אין לי הסבר, מקצועי הגיוני, למעלליו. שוחחתי על כך עם כמה אנשים. שאלתי גם את יוסל'ה מירמוביץ', איך לעניות דעתו, אפשר לחסום את השמאלית הזאת, לא היתה תשובתו אלא בלשון ההומור: „לבנות מולו קיר... לחסום אותו בידיים... לקצץ לו את הרגל... לדרוך מולו מכונת יריה".

אבל, ברצינות: האליל הגדול הזה – שונה מהגדול מכולם פלה, אך עם תכונות שלא היו לברזילי – אינו מסוכן כל הזמן, כידוע. הוא פועל מפעם לפעם, דקות לא רבות במהלך המשחק. רוב הזמן נע בעצלתיים, אולי כדי להרדים ולהרחיק מעליו שומרים. מדבר, מכוון, זועם, מתמסר עם חבריו גם בהגנה. צועד פה, צועד שם – ופתאום הוא מזנק. ואז, רחמנות על כל הגנה. אפילו עבירות קשות לא תמיד חוסמות את סופת הארם הזאת.

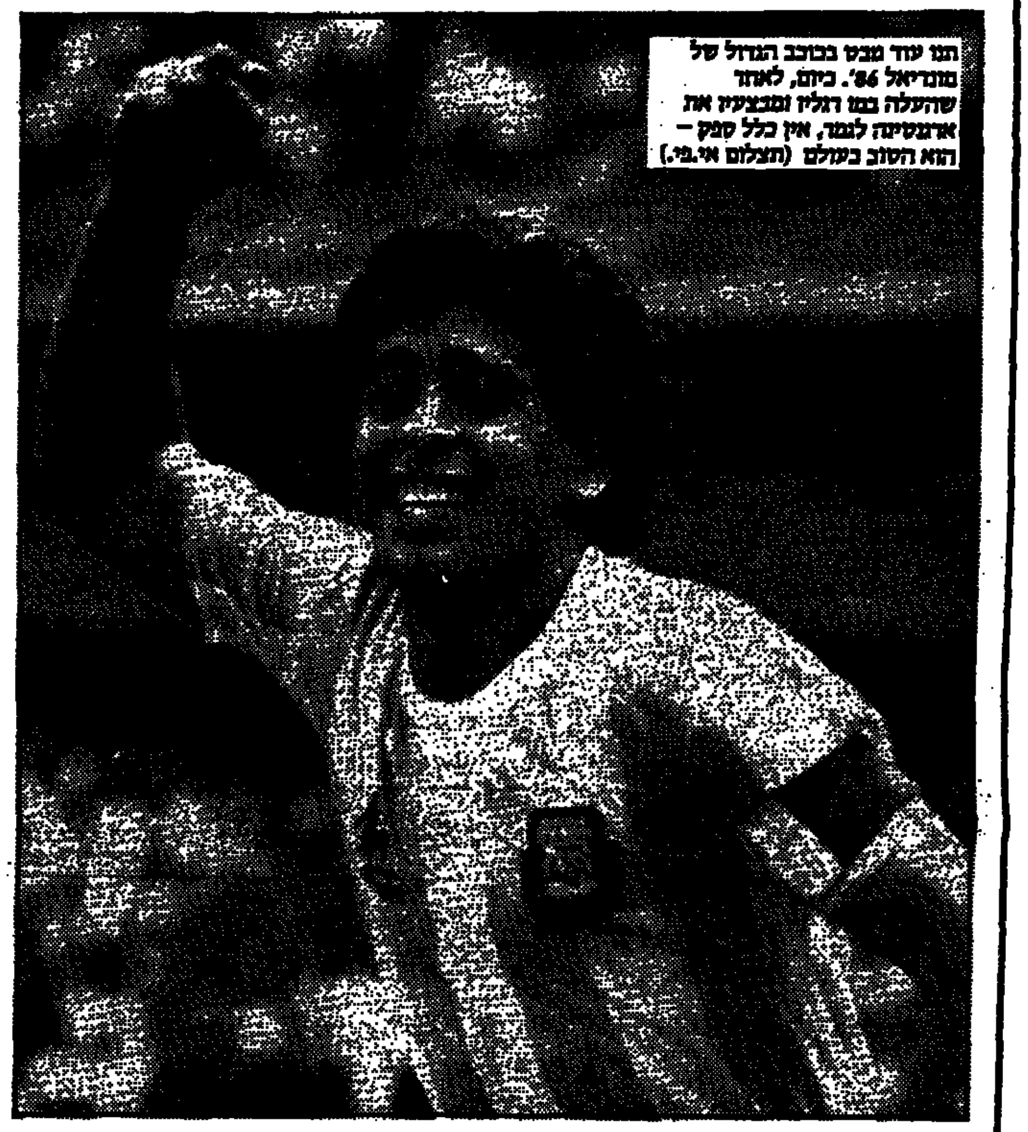

הנו עוד מבט בכוכב הגדול של מונדיאל 86'. כיום, לאחר שהעלה במו רגליו ומבצעיו את ארגנטינה לגמר, אין כל ספק – הוא הטוב בעולם (תצלום אי.פי.)

מישל פלאטיני, הקפטן הצרפתי (משמאל), מלטף ומעודד את לואיס פרננדז הלוחם של צרפת. בשביל מישל ההפסד (2-0) למערב־גרמניה הוא הרבה יותר מסתם הפסד. כיום ברור לכל העולם כי מראדונה הוא הטוב שבכדורגלנים. למרות האכזבה והכאב יודע מישל את תפקידו כקפטן – לנחם ולאחוז את חבריו. (תצלום אי.פי)

המשחק על המקום ה־3: צרפת – בלגיה, מוצ"ש, 21.00 בפואבלה

הקרב שאין אחריו ולא כלום

המשחק המיותר ביותר בכל מונדיאל שהוא, כמו גם בנוכחי – ייצא לדרך מחר, מוצאי שבת בשעה 9 בערב (שעון ישראל) בפואבלה. הקרב שאין אחריו ולא כלום. המקום השלישי בגביע העולם. דו־קרב המאוכזבות. בלגיה מול צרפת. הבלגים אולי יראו במקום שלישי בטורניר הישג מכובד מאוד. בעל ומעבר לכל הציפיות, אין ויכוח. לגבי הנבחרת המבריקה של צרפת – זוהי אכזבה שניה ברציפות. הם, ללא ספק, היו מעדיפים לוותר על ההעצנג המפוקפק.

„בשבילי המונדיאל כבר נגמר... רק אם יבקש ממני המאמן הנרי מישל לשחק מחר, אעשה זאת. אבל ברגשות מעורבים" – אמר הכלם הצרפתי מקסים בוסיס אחרי הפסד נבחרתו (0–2) בחצי הגמר מול מערב־גרמניה. יתכן שיש לו עוד כמה שותפים להרגשה זו, מלבד אולי, הקפטן, מישל פלאטיני – שעבורו גביע העולם, שהיה אמור להיות גולת הכותרת בקריירה המפוארת שלו, ואולי גם להוכיח מי השחקן הטוב בעולם – שינסה להפרד מהזירה העולמית בגדול.

לצרפת לשלוט במרכז, וכנראה לא ישמור על פלאטיני, אולי מתוך כבוד אחרון במשחק לא מחייב, ויתבסס על קשריו שיפו וקולמאנס, אמני בניית ההתקפה המתפרצת המבוססת על מהירותו של קלאסן.

שני משחקי חצי הגמר שנערכו שלשום יותידו ללא ספק את רישומם על שחקני שתי הקבוצות. צרפת, אשר עלתה למשחק מול גרמניה כפייבוריטית, מצויה במצב־רוח ירוד לאחר הכישלון, השני ברציפות בגביע העולם, להגיע לגמר הנחשק. מבחינה זו תעלה נבחרתה המפתיעה של בלגיה בהרגשה שלה אין מה להפסיד, ולשדים האדומים תהייה מוטיוואציה גבוהה להוכיח כי כל מה שהשיגו עד לשלב זה בטורניר – לא היה מקרי.

- צרפת: באטס; אייאס, בוסיס, באטיסטון, אמרוס; פרננדז, טיגאנה, ז'ירס, פלאטיני; סטופירה, בלון.
- בלגיה: פפאף; גרץ, רנקין, גרון, וורוורט; דה מול, קולמאנס, שיפו, וורקאוטרן; קלאסן, דהרווס.
- שופט: ג'ורג' קורטני (אנגליה).

פפאף זכה בחולצה היקרה ביותר

כאשר נשמעה השריקה לסיום המשחק בין ארגנטינה ובלגיה רץ השוער הבלגי המצטיין ז'אן־מארי פפאף לעבר מראדונה כדי לברכו, אבל במיוחד כדי... להחליף עימו חולצות. פפאף ידע שאם לא ימהר יזכה בלגי אחר בחולצה היקרה ביותר בעולם.

□ מישל פלאטיני בטוח גם כן: „מראדונה הוא ללא ספק הכדורגלן הטוב בעולם".

□ „הם עוד יחטפו שלישיה מהארגנטינים. הם פשוט שחקנים גרועים", אמר קשר נבחרת „הטריקולור" לואיס פרננדז, שטען לעבירות רבות ומכוונות של הגרמנים עליו בחצי־הגמר. אין ספק שאת הגרמנים הוא לא אוהב.

□ העיתונות הבלגית בירכה את הנבחרת למרות ההפסד לארגנטינה בחצי־הגמר. „שדי הסומברדו, אנו גאים בכם", היתה אחת הכותרות בעיתוני בלגיה אתמול.

□ משחק גמר נגד מערב־גרמניה מתאים מאד למאמן ארגנטינה קארלוס בילארדו: „אני מעריץ גדול של הכדורגל הגרמני בכלל ושל פרנץ בקנבאואר בפרט. הכדורגל שלהם רציני ואני שמח שהם יהיו היריבים שלנו בגמר", אמר בילארדו בסיום משחק הנצחון של קבוצתו על בלגיה בחצי־הגמר. מה שבטוח שלא בגלל פחד מהגרמנים החליט בילארדו שהגמר הזה מתאים לו.

ברדילאי ישפוט במשחק הגמר

השופט הברזילאי רומואלדו ארפאפי, 47, ישפוט את משחק הגמר בין ארגנטינה למערב־גרמניה ביום א' באצטדיון אצטקה – כך החליטה ועדת השיפוט של פיפ"א.

השופט הברזילאי, מתווך המקצועי, החל את הקריירה הבינלאומית שלו בשנת 1968 והספיק לשפוט עד כה באולימפיאדות של מכסיקו, מוסקבה ולוס אנג'לס.

במונדיאל הנוכחי הוא שפט במשחקים צרפת – בריה"מ ומכסיקו – בולגריה. בכך היה רומואלדו לשופט הברזילאי השני ששופט משחק גמר גביע עולם. קדם לו ארנאלדו קואליו לפני ארבע שנים בספרד.

דייגו הוא כל ההבדל

מאת צבי קופמן, שליח „מעריב" במכסיקו

מגי תיים, שכל נסיונו וערמומיותו לא עזרו לו מול ה„כוכב העליון", הכריז אחרי תבוסתו: „אילו שיחק איתנו מאראדונה, היינו מנצחים את ארגנטינה". בילארדו, שלפני משחק חצי הגמר אמר כי מאראדונה אינו ארגנטינה, ניסח הכרזה שונה ומעניינית: „כבר לפני שלוש שנים אמרתי למאראדונה כי הוא היה הטוב בעולם."

□ כוכב ברזיל, זיקו, שבגלל רגלו הבוגדנית שטרם החלימה, נחל, כמו נבחרתו, מפח נפש במונדיאל, הכריז כי ישחק עוד שנה בנבחרת, אם מצבו הגופני יאפשר זאת – ואחר־כך יפרוש.

● תקון טעות: נבחרת ארגנטינה העפילה אתמול לגמר העולמי השלישי בתולדותיה ולא כפי שפורסם אתמול

בונייק – סמל פולני קדוש

שמו של זביגנייב בונייק מוכר בכל בית פולני בנשימה אחת עם האפיפיור והמלחין פנדרצקי כסמל להצלחה וגאווה לאומית אליהם שואפים הפולנים כולם. על כן גם התיקשורת הפולנית כמעט ולא ביקרה את בונייק על הופעתו החיוורת במכסיקו. הוא נפרד מהנבחרת מיד אחרי הכשלון ויצא למכסיקו ומשם לאיטליה. לפני צאתו ממונטריי הביא למסיבת עיתונאים את זוג נעליו בהם שיחק במכסיקו ומסרם לעיתונאים. „איני רוצה שום מזכרת מהאליפות הזו", אמר להם. בונייק סיפר לעיתונאים שהיה אצל האפיפיור לפני צאתו למכסיקו וביקש ברכתו. לדבריו אמר לו האפיפיור: „בוא לא נערב את אלוהים בעסקי כדורגל". כשלונו במכסיקו הסביר בונייק בהצבתו הבלתי מוצלחת בהתקפה כאשר הוא שחקן קישור. בונייק, אשר אינו אהוב על חבריו, מסביר את ההבדל ברמת משחקו באיטליה ובמכסיקו: „רומא היא עיר קדושה ואין להשוות בינה לבין מכסיקו", השיב ביהירות. בונייק הוא איש עשיר שיש לו בין היתר טוסי מירוץ ברומא המופיעים תחת הצבעים הלאומיים אדום לבן. גם בשל כך הוא אהוב מאוד על התיקשורת האיטלקית. הוא מדבר איטלקית שוטפת, תורם סכומים ניכרים למטרות צדקה בפולין, זוכה ליחס של כבוד מטעם השלטונות ונכתבו עליו בפולין שני ספרים. הנבחרת הפולנית יצאה בכל זאת נשכרת ממשחקי מכסיקו. קיבלה 1,400,000 דולאר וכל שחקן קיבל פרמיות 5.600 דולאר בשטרות ירוקים, סכום גדול מאוד בפולין. בחזרה לפולין נחסכה ממנה ביקורת חריפה ביום ראשון הבא נפתחת ועידת המפלגה הקומוניסטית הפולנית וערב אירועים אלה נמנעת מתיחות ביקורת על פעילות ממלכתית בתחום כלשהו לרבות, נושא הכדורגל הרגיש והפופולארי, ואומרים כי המפלגה בחרה לכן את התפטרותו של המאמן פיונציק כמוצא של כבוד זמני.

ישראל רוזנבלט / יומן מכסיקו

דייגו בעקבות מאריו ופאולו

לפני 8 שנים בארגנטינה, הוכתר מאריו קמפס למלך השערים של המונדיאל, ונבחרת ארגנטינה זכתה בגביע העולם. לפני ארבע שנים בספרד, נטל את כתר מלכות השערים פאולו רוסי, ונבחרת איטליה היתה לאלופת העולם.

מה קורה במונדיאל של מכסיקו 86?

הקלף העיקרי לכתר, הלוא נבחרת אנגליה גארי לינקר (כמו אותו 6 שערים), יצא מן המירוץ עוד בשלב רבע־הגמר. שני מנגיה, קארקה מבראזיל ואמיליו בוטרגניו מספרד, גם הם כבר חוץ הבית.

יש רק כוכב אחד המסוגל להמשיך במסורת, להכתיר את עצמו ואת נבחרתו, ושמו: דייגו מראדונה, שאתמול כבש צמד שערים ורק שער אחד בלבד (שער בפחח...) מפריד „ינו" ובין שיויון עם מאזנו של לינקר – 6 שערים.

מה שנראה עד לפני שני סיבובים כבלתי־אמן – מתגשם. כאשר מדובר במראדונה כי קשה עד כלתי אפשרי לסמוך על חבריו (ההוכחה [illegible] של ואלדאנו אתמול – רק דוגמה), החליט להכריע בעצמו את גורל המשחקים. כך עשה ברבע־הגמר נגד אנגליה ואתמול נגד בלגיה, 4 שערים ב־180 דקות גורליות.

השלישיה [illegible] בכל שלבי הבעיטה, בעיקר ברגל שמאל, היא רק חלק מן התחמושת של הקפטן הארגנטיני. מראדונה הוא קודם כל [illegible] במובן החיובי של המושג. הוא מגיב [illegible] האינסטינקטים מורים לו – [illegible] – מתי לצאת לפריצה המולידה שער, ומתי להעביר את המסירה.

ביום ראשון יעמדו האינסטינקטים המפותחים של הטוען לכתר הכפול למבחן מול השיטה הגרמנית.

תשקל שיטה חדשה להכרעה

העיתון „אל־נאסיונל" פירסם אתמול מאמר בנושא בעיטות ה־11. תגובות העם שבאו בעיקר מהנבחרות המפסידות, על שמשחקיהם הוכרעו על הנקודה הלבנה, מתבטאת במאמר הזה, האומר כי תישקל שיטה חדשה להכרעת המשחקים במונדיאל במקום הפנדלים האכזריים המתסכלים.

□ פליקס מאגאת, בן ה־33, הודיע כי יעזוב את קבוצת המבורג ויפרוש לעסקים.

□ בכותרת גדולה בעיתון „אסטו": 50 אלף דולר יקבל כל שחקן ארגנטיני אם יזכה בגביע העולם, ו„רק" 40 אלף לכל גרמני אם יזכה ביום ראשון.

□ בקנבאואר כבר מכריז, בפתיחת מלחמת העצבים לפני הגמר: „אנו קבוצה טובה, ונזכה בגמר".

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הבנקים ימחלו על 80 מיליון ד' מחובות אלסינט

ועדת הכספים של הכנסת אישרה אתמול את תוכנית ההבראה של החברה שבמסגרתה תתן לה הממשלה ערבות מדינה בסך 25 מיליון דולר

מאת גבי קסלר

ועדת הכספים של הכנסת אישרה אתמול את תוכנית ההבראה של חברת אלסינט, שבמסגרתה העניקה המ־משלה ערבות מדינה לחברה בסך 25 מיליון דולר.

תוכנית ההבראה שאושרה לאלסינט נקבעה על ידי ועדת מומחים שמינה ראש הממשלה, בראשות החשב הכללי, אריה שר.

זו תוכנית ההבראה שאושרה לאלסינט:

★ המערכת הבנקאית תמחל על 80 מיליון דולר חובות מסך חובותיה של אלסינט לבנקים.
★ הבנקים יעניקו לאלסינט הלוואה בסך 50 מיליון דולר לתקופה של 4 שנים. הלוואה זו תחליף הלוואות לזמן קצר מקרנות היצוא.
★ כחלק מן ההסדר יינתנו למערכת הבנקאית אופציות המי־רות למניות אלסינט.
★ הנהלת קרנות היצוא תעמיד לרשות אלסינט אשראי בסך 50 מיליון דולר במסגרת קרנות יצור ליצוא וקרן משלוחים.
★ הממשלה תעניק ערבות מדינה של 25 מיליון דולר לאל־סינט, להבטחת החתימה והביצוע של חוזי יצוא שאלסינט תחתומה עליהם.
★ אלסינט תהיה פטורה מתשלום מסים על גיוס הון שעשתה לצורך מחקר ופיתוח, למרות שלא עמדה בתנאי החוק.
★ חברת אלרון, שהיא בעלת המניות העיקרית באלסינט, תשתתף בתוכנית ההבראה בסך כולל של 30 מיליון דולר, מתוכם 10 מיליון דולר מחילת חוב קיים ו־20 מיליון דולר ישקעו בהון המניות של אלסינט.

"העוזרת והמזכירה – מיותרות"

מאת שרגא מקל

נציב שירות המדינה, אברהם נתן, הו־רה להעביר מתפקידן את העוזרת והמזכירה של המישנה לנציב, מיכאל צולר.
נתן עשה כן מתוך מגמה לצמצם את המנגנון בלשכתו (והמשותפת לו ולצולר) ומתוך הערכה כי עומס העבודה אינו מצדיק איוש תפקידים אלה.
הנציב נתן יצא לחו"ל, כדי לבצע הכנות לקראת תפקידו הבא – ציר כלכלי בלונדון. המישנה, מיכאל צולר, שהה בשבועיים האחרונים בניו־יורק.

כור קיבלה אישור לגייס יותר מ־110 מיליון ד' בארה"ב

מאת דוד ליפקין

הרשות לניירות ערך בארה"ב נתנה אתמול אישור לקונצרן כור לגייס בארה"ב באמצעות אמיסיית אגרות חוב יותר מ־110 מיליון דולר, סכום גדול מהמתוכנן. גיוס ההון יתבצע במהלך השבוע הקרוב.

ראש אגף הכספים של כור, שבח אופיר, שסיים אתמול בארה"ב את כל הסידורים לגיוס ההון, מסר אמש כי הרשות לניירות ערך האמריקנית הגדילה את סכום גיוס ההון מ־100 ל־105 מיליון דולר. היא איפשרה לחתמים של כור להגדיל את ההנפקה בשיעור כולל של 10 אחוז. בעקבות התפתחות זו ביקשה אתמול כור את האישורים של נגיד בנק ישראל והאגף לשוק ההון באוצר. אופיר שיבח את האישורים המהירים שניתנו.

בשיחה עם "מעריב" אמר אופיר, כי גיוס ההון הגדול ישנה את המצב הפיננסי של כור לטובה. זו הנפקה חשובה, לא רק מבחינת כור, אלא גם מבחינת מדינת ישראל, כי זו אחת הפעמים הבודדות שגוף כלכלי ישראלי מגייס סכום כה גדול בשוק ההון.

אופיר חוזר היום לארץ, כדי לטפל בהנפקה של אמיסיית אגרות חוב בארץ. ההנפקה תתבצע תוך זמן קצר.

דיסקונט "מחפש" בעלי מלאכה

בנק דיסקונט מחזר אחרי לקוחות חד־שים. עתה הוא מרכז מאמצים במיגזר בעלי המלאכה.

הושג הסדר בין בנק דיסקונט לבין התא־אחדות בעלי מלאכה, על מתן הלוואות לחבריה. ההלוואות יגיעו עד לסכום של 15,000 ש"ח, להחזר של עד 12 תשלומים חודשיים, בריבית של 3% לחודש.

רפאל רקנאטי אינו מתכוון להתפטר

"לא חל שינוי בעמדת מועצת המנהלים של הבנק" – אמר אמש יו"ר ההנהלה המצומצמת של בנק דיסקונט, אלי כהן

מאת דוד ליפקין

יו"ר מועצת המנהלים של בנק דיסקונט, רפאל רקנא־טי, אינו מתכוון להתפטר מתפקידו. "לא חל שינוי בעמ־דת מועצת המנהלים של הבנק" – אמר אמש יו"ר ההנהלה המצומצמת של בנק דיסקונט, אלי כהן.

בתשובה לשאלה אם רקנאטי מתכוון להתפטר מתפקידו עד יום ראשון, אמר אלי כהן, כי בדעתו להמשיך במילוי תפקידו. הוא ציין, כי גוברת התמיכה הציבורית ברקנאטי וכי הדבר מתבטא במכתבים ובמברקים המתקבלים בבנק ממנהלי חברות, מעורכי־דין, מרואי־חשבון, ראשי עיריות ועוד. מת־קבלות גם הבעות תמיכה מאנשי משק ובנקאים מחו"ל.

רפאל רקנאטי חזר אתמול בבוקר מאירופה. במשך שהותו הקצרה באירופה נפגש עם בנקאים ידועים. כהן אמר, כי הבנקאים הביעו תמיכה ברקנאטי והביעו פליאה נוכח העוב־דה, שרוצים להדיח בנקאי בינלאומי כה ידוע כרקנאטי.

מספיחי פיחות השקל שהיה ב־11 באוקטובר 1983

בוררות פסקה מי מרוכשי רכב חייב בהפרשי פיחות

מאת מרדכי אלקן

פסק דין בוררות בנושא תשלום הפרשי פיחות של השקל שהיה ב־11 באוקטובר 1983, ניתן השבוע על ידי השופט בדימוס מקס קנת בסיכסוך בין איגוד יבואני הרכב לבין רוכשי רכב חדש.

צד לתובעים בבוררות היו גם הרשות להגנת הצרכן בהס־תדרות והמועצה הישראלית לצרכנות.

עיקרי החלטות הבורר:

● מי שחתם על הזמנת הרכב ב־6 באוקטובר 1983 ושילם באותו יום במזומן או בצ'ק משוך על בנק, או מי שחתם על הזמנה ושילם ב־7 בחודש עד לשעה 11 לפני הצהריים למשרד היבואן הראשי, זכאי לדרוש שלא יחוייב בתשלום הפרשי שערים עקב הפיחות שהיה ב־11 באוקטובר. אם שילם הפרשי שער ולא ויתר בכתב, חייב היבואן להחזיר לו את סכום הפרש השער.

מי ששילם לאחר אותם מועדים, חייב לשאת בהפרשי שער עקב הפיחות אם שילם – שילם את ההפרשים בצדק וכדין. בקבוצה זו נכללים כל המזמינים שחתמו על הזמנת הרכב ב־9 או ב־10 באוקטובר וכן אלה ששילמו ב־7 באוקטו־בר אחרי השעה 11 לפני הצהריים.

● המזמינים אצל סוכנות היבואן באחת מערי השדה, אם שילמו ב־6 באוקטובר, דינם כמו אלה שהזמינו אצל היבואן ב־7 באוקטובר ושילמו לפני השעה 11 לפני הצהריים.

● אלה שהזמינו מכוניות באחת מערי השדה ב־7 באוקטו־בר, מצבם זהה לאלה ששילמו בהוזמנים במשרד הראשי של היבואן ב־9 באוקטובר (בהתחשב עם יום השבת שחל ב־8 באוקטובר). רוכשי רכב אלה חייבים גם הם לשאת בהפרשי הצמדה.

הופסקה החברות של חברת פ.י.ט. בבורסה

מאת מרדכי אלקן

דירקטוריון הבורסה הפסיק אתמול את חברותה בבורסה של חברת הברוקרים פ.י.ט., שהושעתה לפני חודשים אחדים, לאחר שבעליה, חגי בליך ויהודי סלנט, מעלו בכספי הלקוחות וברחו מן הארץ.

דירקטוריון הבורסה החליט לאמץ את מסקנות ועדת הבי־קורת בנושא טיפול הבורסה בפרשת פ.י.ט.

הדירקטוריון ציין, כי זה מקרה חריג וללא תקדים בתול־דות הבורסה של גניבה והונאה מתוכננת על ידי הבעלים של חברה שהיא חברת הבורסה והם גם בהנהלתה.

ועדת הביקורת קבעה במסקנותיה, שהביקורת והנהלת הבורסה קיימו מעקב וביקורת הדוקים על חברת הברוקרים פ.י.ט. ובמסגרת זו אף הועברו מידע ובקשות לבדיקה לרשות לניירות ערך, בנושאים כגון תקינות בסחר, עסקות עם בעלי עניין ועוד. כן מונה מצד הבורסה בודק מיוחד. אולם בנסיבות העניין ובהתאם לממצאים שנתגלו לאחר מכן, פעלה הבורסה באופן סביר. אם אמנם לא נחשפה לפני כן מערכת מעשית כוללת של פ.י.ט., כפי שהיא ידועה כיום, הדבר נובע בעיקר מפני שלבורסה אין מערכת כלים לחשיפת מעילות וגניבות מתוחכמות ואלו העומדים לרשות מערכת הביקורת הינם מוגב־לים בטבעם.

בעקבות פרשת פ.י.ט. המליצה ועדת הביקורת שהבורסה תדון בדרכים לחיזוק דרכי הניהול וכמערך הביקורת הפנימית של חברי הבורסה וכן לחיזוק הביקורת של הבורסה בכלל.

קום והתישב בארץ

מבצע איכלוס ישובי
חוף עזה
הר חברון
יהודה ושומרון

נפגש בגני התערוכה (ביתן 30) 29.6.86 - 1.7.86

קבלת קהל פרטים והרשמה
בגני התערוכה בת"א, ביתן מס. 30 מיום א' 29.6.86
ועד יום ג' 1.7.86, בין השעות 10.00-20.00.
אוטובוסים: דן 21, 28, 47, 48. הכניסה דרך שער המנהלה.
מידע והרשמה בטלפון במשרדי מועצת יש"ע
02-976005, 02-976026, 02-813889, 02-824225,
03-299370 בין השעות 12.00-23.00.

משרד העבודה והרווחה
מרכז ההכוונה לערי הפיתוח ולהתיישבות
ההסתדרות הציונית - חטיבת ההתיישבות
מועצת ישובי יש"ע

בנק ישראל מציע:
שגיא גליל
השקעה צמודה נושאת ריבית ניתנת למימוש בכל עת

ביום ראשון, 29 ביוני 1986, יוצעו במכרז האגרות הבאות:
(הזיכוי הכספי ייעשה רק ב־30.6.86)

אגרות חוב צמודות למדד המחירים לצרכן כולל מדד החודש האחרון (בעיקור 5)

סדרה	סכום מוצע (מליוני שקלים חדשים)	מחיר מינימום	פדיון
"שגיא" 4206 ז'	15	88%	בתום 6 שנים
"גליל" 3758 ז'	15	85%	בתום 10 שנים

הסדרות צמודות למדד המחירים לצרכן שיפורסם עבור חודש יוני 1986 ותפדינה ביום העסקים האחרון של חודש יוני.
אגרות החוב ישאו ריבית 4.25% לשנה.
הריבית תשולם בשיעורים שנתיים ביום העסקים האחרון של חודש יוני בכל שנה החל מחודש יוני 1987.
המדד הנוסף (בעיקור 5) על הריבית והקרן יצטבר בתנאי הקרן וישולם כאמור בדרכי תשלום הריבית ובדרכי פדיון הקרן בתקנות מילוות מדינה (סדרות מסוג "שגיא" ו"גליל").
הסדרות תרשמנה למסחר בבורסה תוך שבועיים מיום פרסום מדד המחירים לצרכן לחודש יוני 1986.
ההזמנות יוגשו לבנק ישראל ביום 29.6.86 במחירים שלא יפחתו ממחירי המינימום הנ"ל ולא יעלו על 110% מהשווי הנקוב. מחיר המכירה שייקבע במכרז יהיה אחיד, כאמור בתקנות מילוות מדינה (מכרזים).
פרטים מלאים ורכישה בכל סניפי הבנקים ואצל חברי הבורסה לניירות ערך.
התנאים המחייבים של הנפקות אלו נקבעו בתקנות מילוות מדינה (סדרות מסוג "גליל" ו"שגיא") ובתקנות מילוות מדינה ("מכרזים").

★ שגיא ★ גליל ★ אדמון ★ רמון ★ גלבוע ★ – ניירות הערך של המדינה!

מועדון מטיילי מעריב
הרצאות מיוחדות בלווי שקופיות על:
טיולי הקיץ לקניה, יוון ותורכיה
יתקיימו מחר, מוצ"ש (28.6), ב"בית ציוני אמריקה" בת"א:
● תורכיה – בשעה 8 בערב.
● קניה – בשעה 8 בערב (באולם נפרד).
● מזרח תורכיה – בשעה 9 בערב.
● יוון – בשעה 9 בערב (באולם נפרד).
ביום ג' (1.7), ב"בית הקונפדרציה" בירושלים: בשעה 8 בערב – יוון; בשעה 9 בערב – קניה.
המרצים מצוות מדריכי "כאות הכבר".
– הכניסה חופשית ★ הקהל הרחב מוזמן –

גבר לענין
אתה בעניין. יום שני. קבענו.
והפעם: חוברת שלמה המוקדשת לאיטליה – מתמונת השער ועד לכתבת הרכב ■ ראיון עם שגריר איטליה בישראל ■ עשרה גברים מביעים דעה על הנשים האיטלקיות, האמנות, המוסיקה, היין, האוכל, הכדורגל ושאר נפלאות ארץ המגף ■ תיירות באיטליה ■ אופנת הגברים האיטלקית ■
תסתכל מה קורה ב מעריב

מועצה אזורית חוף עזה | גרעין דוגית
מבצע הרשמה לגרעין דוגית ולהתיישבות יקוית
ימים ראשון, שני, שלישי, 29.6 עד 1.7,
בשעות 10.00 עד 20.00
בגני התערוכה תל־אביב, ביתן 30
מ.א. חוף עזה טל' 051-47233 | גרעין דוגית ר"ג, א.ה. סילבר 24, טל' 720181

ספרית מעריב
מלפפונים חמוצים עם שוקולדה
מאת: ספפי
הוצאה מחודשת

כתיבה במכונה תלמדו ב־12 שעות
בשיטה עיוורת
בי"ס למסחר "ד־מן" ת"א, דיזנגוף 85, ☎ 281985

במלאת שלושים לפטירת אחינו היקר
יעקב זינגר ז"ל
ממייסדיה ומראשיה של קהילת קולומביה הבריטית
תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון (29.6.86) בשעה 4.30 בבית העלמין בנחלת יצחק בתל־אביב.

אחיו: משה וחיקה זינגר וב"ב, חיפה
אחיו: בנימין ואדית זינגר וב"ב, אוסטרליה
המשפחות: דובובי, יעקבי, זלצשטיין וקרמר

אזכרה וגילוי מצבה של יקירנו
עמירם אפרת
ז"ל
תתקיים ביום ראשון, כ"ב בסיון תשמ"ו 29.6.86 בשעה 17.00 בבית העלמין בניר־צבי.
תודתנו לכל אלה שהיו אתנו בכאבנו ובצערנו.

המשפחה

לטוביה ומאיר בירקה
לרות רזניק

משתתפים בצערכם במות
האשה – האם
אלה ז"ל

גריצר חנה ובניהו
קירור בני באר־שבע

סט תכשיטים דגם **קרטייה**
חינם
באדיבות „תכשיטי שניצר"
„קניה עם רעיון"
פרסים במעריב ת"א בכל יום ו'

מועדון מטיילי מעריב
נותרו מקומות בודדים בלבד!
הטיול הקלאסי:
16 יום
בהונגריה ואוסטריה
בתי־מלון מדרגה א' ותיירות טובה ■
ביצוע והדרכה: „גאות הכבר" ■
היציאה:
22.7; 12.8; 30.9; 14.10.
פרטים: „מועדון מטיילי מעריב", מערכת „מעריב", רחוב קרליבך 2, ת"א (טל. 03-439207).

בית וגן
ביום ראשון הקרוב

1986
העסק הנבחר
קיימים במשק עסקים נבחרים.
מן הראוי שגם אתה תדע עליהם.

לאבי שושני
אתך באבלך במות
אמך
אלה ועודד גרא
נאוה ורוני דיסנצ'יק
אירית וליאון קופלר
תיאו ויואב שטרן

לד"ר דייקה וסולימן זערורה
משתתפים באבלכם הכבד
על מות
זועבי סיף אלדין
ה"כ לשעבר

צוות מחלקת אף אוזן גרון
ביה"ח הדסה עין כרם

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה למדעי החיים
ע"ש ג'ורג' ס. וייז
המחלקה לבוטניקה
והמכון לחקר הדגנים

משתתפים באבלו של
פרופ' **צבי גלינקה**
במות **אמו** ז"ל

המורים והכואבים
על לכתה בלא עת של חברתנו לעבודה
רות רוזנטל

חבריה לעבודה
המורים, העובדים וההנהלה
תיכון עירוני ה' חיפה

לאהובה ברון ומשפחתה
משתתפים בצערכם הכבד
במות
האב ז"ל
אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה להנדסה

לשמול יעקב
אתך באבלך במות
אמך ז"ל
אוניברסיטת תל־אביב
עובדי אגף המשק והבינוי

אבלים על מותו של
פרופ'
יהודה מטות ז"ל
מייסדה ומנהלה הראשון של מחלקת הילדים
בבית החולים השרון
ומשתתפים בצער המשפחה.
צוות הרופאים והעובדים
מח' הילדים, בית חולים השרון

תורנות לקבלת מודעות אבל לגליון יום א'
במוצאי־שבת
מצאת השבת עד שעה 24.00 (חצות)
(ביום א' למנות בוקר, אין קבלת מודעות)
ב„מעריב" תל־אביב,
רח' קרליבך 2,
טל. 439111,
439269, 439434

קבלת מודעות 24 שעות ברחוב
מודעות
משפחתיות דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל־
מעריב
בית מעריב
מתקבלות
24 שעות ביממה
ב' דוכן דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118
(מול כסית)
טל. 246363
239952

לכל המעוניינים בגיור
בית ידידי הגר והשייע, במידע ובה־דרכה. ללא כל תשלום. לפונים אליה. בת"א, ת.ד. 3333, ר"ס 2, 61, טל. 225853, 479786. בנתניה, ת.ד. 1172, 112 43, טל. 053-24110. בבאר־שבע, ת.ד. 2018, 120 84, טל. 057-78787.

הנהג
עשה לך מנהג –
קח עמך חייל לדרך

לדוד לוי
סגן ראש הממשלה ושר השיכון

למקסים לוי
ראש העיר לוד

ולכל המשפחה

אתכם באבלכם על מות אביכם
משה לוי ז"ל

עם אבלי ציון וירושלים תנוחמו
ויהי רצון שלא תוסיפו לדאבה עוד

ח"כ עובדיה עלי
וחברי מועצת העיר עפולה

למר דוד לוי – סגן ראש הממשלה ושר הבינוי והשיכון
למר מקסים לוי – ראש עירית לוד

אתכם באבלכם ובצערכם הכבד
בהלקח אבי המשפחה
משה לוי ז"ל

י. רבי
ראש עירית רמלה
הסגנים וחברי מועצת העיריה

במלאת שנה לפטירתו של
בעלי, אבינו, סבנו ואחינו היקר
ר' מנחם יהושע שטרנברג
ז"ל
ב"ר נפתלי ז"ל
תתקיים **אזכרה**, ביום ששי, כ"ז בסיון תשמ"ו (4.7.86), בשעה 12.00, בבית הקברות „סגולה" בפתח־תקוה.
שעור יוקדש לעילוי נשמתו בשעה 8.30, ב„כולל" שהמנוח היה ממייסדיו, שבבית ספר „בנת ישראל" (בנים) רח' נורדאו בפתח־תקוה.

המשפחה

הקמת מצבה במלאת שלושים לפטירת
בעלי, אבינו, אחי וסבנו היקר
ר' בנימין זאב (וולף) שטרן ז"ל
נעלה לקברו ביום שני, כ"ד בסיון תשמ"ו (1.7.86), בשעה 5 אחה"צ, בבית העלמין „סגולה" בפתח־תקוה.
הסעה תצא מרחוב שנקין בגבעתיים, ליד העיריה, בשעה 4.30 אחה"צ.

המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של
בעלי, אבינו, בננו ואחי היקר
משה טרושינסקי ז"ל
תתקיים אזכרה ביום ראשון, כ"ב בסיון תשמ"ו (29.6.86), בשעה 4.00 אחה"צ, בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.
נפגשים ע"י השער הישן.

המשפחה

לסילביה שרון
אתך באבלך הכבד במות
בעלך ז"ל
עובדי מחלקת
מינהל מילוות המדינה
בנק ישראל, תל־אביב

למשפחות אבן־צור וזהר
אתכם באבלכם במות האם
שרה ברגר ז"ל
חברי מושב חרות

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו בשיקגו של
אבינו וסבנו היקר
מוריס ספרטוס
ז"ל

בנותיו: ג'ין וביל סטייג
סו ואריה לרקי
ליזה וביל גרוס
קטי ויעקב אורקיבי
הנכדים: טריל, ביל, ירמי, מתי, ג'אש, עידן, דניאלה, אהרון, נוח, משה, מיכל, שמאי, הוד, הדר
הנינים: סידוני, ג'ונס

במלאת שש־עשרה שנה לנפילתו של
יקירנו הבלתי נשכח, אהוב נפשנו,
בני, אחי, גיסי ודודנו היקר
המהנדס – סגן
ישעיהו־שי ויסמן הי"ד
תערך אזכרה, ביום ראשון, כ"ב בסיון תשמ"ו (29.6.86).
מוקירי זכרו וידידים נפגשים בבית הקברות הצבאי בקרית־שאול, בשעה 17.00.
אוטובוס ייצא בשעה 16.30 מבית הוריו, רחוב דרך בן־גוריון (מודיעין) 263, רמת־גן.

בסוף מאי ש.ז. התקיים בתיכון בזרוזה טקס הלוקת מלגות לזכרו של המהנדס־סגן ויסמן ישעיהו־שי ז"ל.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
יששכר גרשון
ז"ל
נעלה לקברו לאזכרה ולגילוי מצבה ביום שלישי, כ"ד בסיון תשמ"ו (1.7.86) בשעה 15.00 בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.

המשפחה

במלאת שנתיים לפטירת
אל"מ יצחק רוזן
(רוזנבוים) ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, כ"ב סיון תשמ"ו (29 ביוני) בשעה 17.00, בבית העלמין סגולה פתח־תקוה.

המשפחה

ב"ה
במלאת ארבע שנים לנפילת יקירנו
סגן מאיר כהן הי"ד
נעלה לקברו ביום שני, כ"ג בסיון תשמ"ו (30.6.86) בבית העלמין הצבאי בהר הרצל ירושלים בשעה 17.30.
הסעה תצא מבית ההורים, רח' ליר 14, רעננה, בשעה 16.00.
ליום לזכרו יתקיים ביום ראשון 29.6.86 לאחר תפילת ערבית בבית המדרש „באר" בבית הכנסת עציון.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו
שושנה (רוזה) רוזנברג ז"ל
לבית זיסמן
נעלה לקברה לאזכרה וגילוי מצבה ביום שני, כ"ג בסיון תשמ"ו (30.6.86), בשעה 5.00 אחה"צ, בבית העלמין בכפר־סמיר.
נפגשים ע"י השער הראשי.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו
שלמה נג'רי ז"ל
נעלה לקברו ביום ראשון, כ"ב סיון תשמ"ו (29.6.86), בשעה 16.30 בבית העלמין בכפר־סמיר.
נפגשים ליד השער הראשי.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת
ר' זאב אריה גוטוטר
תתקיים אזכרה ביום א', כ"ב סיון תשמ"ו (29.6.86), נפגשים ליד השער הראשי בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים בשעה 16.00.

המשפחה

הכזا من الأصل

ביום רביעי כ"ה בסיון, תשמ"ו (2 ביולי, 1986)
במלאת עשר שנים לנפילתו של
סא"ל
יונתן נתניהו הי"ד
ב"מבצע יונתן"
יתקיים טכס אזכרה
על־יד קברו בבית־הקברות הצבאי בהר הרצל בירושלים
ישאו דברים:
חיים הרצוג נשיא המדינה
שמעון פרס ראש הממשלה
נתן שצ'רנסקי
הטכס יתחיל בשעה 5.00 אחה"צ.
אוטובוסים יצאו מתל־אביב להר הרצל בשעה 3.30 אחה"צ מרחבת היכל התרבות.
חבריו של יוני
ומשפחתו

בצער רב וביגון אנו מודיעים על פטירתה בשיבה טובה של אמנו וסבתנו היקרה
הרבנית
פריחה חיימוב
אלמנת הרב שמחה חיימוב ז"ל
הלוויה תצא היום, יום ששי, כ' בסיון תשמ"ו, 27.6.86, בשעה 11.00 לפנה"צ מבית הלוויות העירוני, רחוב דפנה 5 תל־אביב לבית העלמין „הדרום" בגבול חולון – בת־ים.
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.
המתאבלים:
משפחת חיימוב בארץ ובחו"ל
משפחות: פייזקוב, יעקובוביץ, אליאסף ושם־טוב
יושבים שבעה באולם בית הכנסת „היכל שמחה", רח' תלויזי 6, ת"א.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של בני ואחינו היקר
אדמונד סוסאן
בן ר' אהרן ז"ל
הלוויה תתקיים היום, יום ששי, כ' בסיון תשמ"ו (27.6.86) בשעה 4.30 אחה"צ בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון – בת־ים.
נפגשים ליד השער הראשי.
אבלים:
אמו: חסיבה סוסאן
ומשפחות: סוסאן, אברהם
גברון, ודלס

אגודת הציירים והפסלים בישראל
אבלה על פטירתו של
הצייר, נשיא כבוד של אגודת הציירים והפסלים בישראל
פנחס אברמוביץ
ומשתתפים בצער המשפחה
הלוויה תתקיים היום, יום ששי, כ' בסיון תשמ"ו (27.6.86) בשעה 12.45 בצהרים בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון – בת־ים (שער ראשי).
אוטובוס יצא בשעה 11.30 לפנה"צ מבית המנות, רח' קרני 12, רמת אביב.

במלאות שלושים לפטירת בעלי, אבי, אחינו וסבנו היקר
יעקב זינגר ז"ל
(מקלומיאה)
נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, כ"ב בסיון תשמ"ו (29.6.86) בשעה 16.30 בבית העלמין „נחלת יצחק". נפגשים ליד השער.
המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של
סא"ל משה מימון
(רכט) ז"ל
יערך טקס גילוי המצבה ביום שני, כ"ג בסיון תשמ"ו (30.6.86), בשעה 16.00, בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.
נפגשים ליד השער החדש.
תודתנו נתונה לכל מנחמינו.
המשפחה

במלאות ארבע שנים לנפילתו של
בננו היקר
סגן יוחי גבע
ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו בחלקה הצבאית – חיפה,
ביום א', 29.6.86, כ"ב בסיון תשמ"ו,
בשעה 17.30 אחה"צ.
המשפחה

ארגון יוצאי דורוחוי והסביבה
(סטפני, גיורלני, דרבני, הרצה, דראון)
ביום רביעי, כ"ה בסיון תשמ"ו (2.7.1986), בשעה 16.00, יתקיים
טכס גילוי אנדרטה
בבית העלמין הישן בחיפה
לזכר קדושי דורוחוי והסביבה (רומניה) ולעילוי נשמתם של יקירינו אשר נספו בפוגרום דורוחוי ובטרנסניסטריה.
ישאו דברים:
כבי הרב הראשי של חיפה,
כבי הרב שאר ישוב כהן שליט"א
חה"כ יצחק ארצי
מר ישראל לבנון, יו"ר המועצה הדתית בחיפה
מר איזוב כהן
מר חיים יעקלוביץ, חבר הנהלת עיריית חיפה
מר משה מאור

במלאת שלושים לפטירת בעלי, אבינו, סבנו ואחי היקר
מנלה (מנק) וולף ז"ל
נקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון כ"ב בסיון תשמ"ו, 29.6.86, בשעה 5.30 אחה"צ, בבית העלמין החדש בכפר סמיר, חיפה.
נפגשים ליד השער הראשי.
המשפחה האבלה

אזכרה והקמת מצבה לאימי, חותנתי וסבתנו היקרה
מרת שושנה פרייברג
ע"ה
תתקיים ביום שלישי, כ"ד סיון תשמ"ו
16.30 (1.7.86) בשעה
נפגשים ליד שער בית העלמין הצבאי שבחוף הכרמל, חיפה.
אוטובוס יצא מרח' גבעון 12, אחוזה, חיפה, בשעה 16.10.
שולמית ושלום אברדם וב"ב

במלאת שנה לפטירת יקירנו
ד"ר אוסקר (אוסי) טלר
ז"ל
תתקיים אזכרה בבית־העלמין בנחלת־יצחק ביום שלישי, כ"ד בסיון תשמ"ו, 1.7.86, בשעה 5.00 אחה"צ.
נפגשים ליד שער בית־העלמין.
המשפחה

במלאת שנה למותו של יקירנו
יעקב קלפוס ז"ל
נתייחד עם זכרו ביום ראשון, כ"ב סיון תשמ"ו (29.6.86), בשעה 4.30 אחה"צ, בבית העלמין כפר־סמיר.
תחבורה בשעה 4.00 מרחוב עבאס 32 ב'.
המשפחה

במלאת שלושים לפטירת אשתי,
אמנו וסבתנו היקרה
ברטה מייזלס ז"ל
תיערך אזכרה וגילוי מצבה, ביום ראשון, כ"ב בסיון תשמ"ו (29.6.86) בשעה 4.00 אחה"צ, בבית העלמין נחלת יצחק.
נפגשים בשעה 4.00 ליד שער בית העלמין.
משה מייזלס והמשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
אנטון פרנצקי
ז"ל
(ארתור פריינד מקאליש, פולין)
תתקיים אזכרה וגילוי מצבה, ביום ראשון, כ"ב בסיון תשמ"ו, 29.6.86, בשעה 16.00, בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.
נפגשים ע"י השער החדש.
תודתנו נתונה לכל מנחמינו.
אשתו ואחיותיו

במלאת שנה לפטירתו של
יעקב אבני
ז"ל
נעלה לקברו ביום ראשון, כ"ב בסיון תשמ"ו (29.6.86) בשעה 5.00 אחה"צ. מתאספים ליד ביתו של אבני במושב בצרה.
נועה
דודו
ושרית אבני

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
אריה (לאון) אפורי
נקיים אזכרה וגילוי מצבה על קברו, ביום ראשון, כ"ב בסיון תשמ"ו (29.6.86), בשעה 4.30 אחה"צ, בבית העלמין בכפר סמיר – חיפה.
אוטובוס ייצא מרח' הל"ה 3, רמות רמז, בשעה 3.45 אחה"צ, דרך בית המנות, רח' הניתה 79, ויעבור ליד גן הזכרון מול בית העיריה בשעה 4.00 אחה"צ.
תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובע"פ.
המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
משה פישביין ז"ל
תתקיים אזכרה והקמת מצבה, ביום ראשון, כ"ב בסיון תשמ"ו (29.6.86), בשעה 5.00 אחה"צ, בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה.
נפגשים ליד השער הראשי.
המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו
ד"ר יוחנן מונתג ז"ל
תתקיים אזכרה, ביום שני, כ"ג בסיון תשמ"ו, 30.6.86, בשעה 4.00 אחה"צ, בבית העלמין בנהריה.
אשתו: ד"ר קלרה מונתג

יקירנו
ישראל בן דוד ז"ל
הלך מאתנו
הלוויה התקיימה בקרית מוצקין ביום ג', י"ז בסיון תשמ"ו (24.6.86).
המשפחה המתאבלת

ראש משפחתנו
ר' דוד בר' אליהו קאופמן
(גלץ – בוקרשט רומניה)
נלקח מאתנו ביום רביעי, י"ח בסיון תשמ"ו (25.6.86).
אבלים: אשתו: ביאנקה
בנו: אלי
יושבים שבעה בביתו ברחוב הארזים 10, ירושלים.

במלאת שנה
נזכור
את יקירנו
כ"א הרוגי
אסון צומת הבונים
נעלה לקברם ונתייחד עם זכרם ביום שני, כ"ג בסיון תשמ"ו (30.6.86) בשעה 17.00 בבית העלמין „סגולה" פתח־תקוה.
המשפחות השכולות

נפלה עטרת ראשנו
עם פטירתו ללא עת של בעלי, אבינו ואחינו האהוב
משה יאיר גלסנר
הלוויה תתקיים היום, יום שישי, כ' בסיון תשמ"ו, 27.6.86, בשעה 13.00, בכפר הרא"ה.
יושבים שבעה בכפר הרא"ה.
רבקה גלסנר
הילדים: דניאל גלסנר ומשפ'
נועה אלון ומשפ'
יעקב גלסנר ומשפ'

בית חינוך תיכון ע"ש ברל כצנלסון
מתאבל מרה על מותו ללא עת של
המורה והמחנך
משה גלסנר
ומשתתף בצער המשפחה.

בצער רב וביגון אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו
ד"ר
ורנר כהן
הלוויה תצא היום, יום ששי, כ' בסיון תשמ"ו (27.6.86), בשעה 3.30 אחה"צ, מבית להן, מושב רשפון, לבית העלמין ברשפון.
המשפחה האבלה

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של חברנו
דן (פטר) ליאור
הלוויה תתקיים היום, יום שישי, כ' בסיון תשמ"ו (27.6.86) בשעה 13.30, בבית הקברות בקיבוצנו.
המשפחה
ובית גבעת ברנר

חנה אשרמן
איננה
נפטרה בשיבה טובה
הלוויה תתקיים היום, יום ששי, כ' בסיון תשמ"ו (27.6.86) בשעה 11.30 לפנה"צ בבית העלמין ברח' פינסקר בהרצליה.
נפגשים ע"י שער בית העלמין בהרצליה.
המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי, אבי, אחינו, סבי וגיסנו היקר
מאיר עזריה
הלוויה תצא היום, יום ששי, כ' בסיון תשמ"ו (27.6.86) בשעה 10.30 לפנה"צ מבית הלוויות העירוני, רח' דפנה 5 ת"א, לבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.
אוטובוס יצא בשעה 10.00 לפנה"צ מבית המנות, רח' שלומציון המלכה 11, ת"א.
המשפחה המתאבלת

„חרות": המערך פוגע

(סוף מעמוד 1)

התנגד שייחקר חלקו של הדרג המדיני בפרשה זו, עוררה תגובות זעם בליכוד. (כתבות בעמודים 3, 13 ו-14).

דובר תנועת חרות פירסם אמש את ההודעה הזו: „המערך וגרורית מגלים את פרצופם האמיתי. הם פוגעים בנשיא המדינה, בממשלה ובשלטון החוק ומוכיחים, כי טובת המדינה נופלת לעומת שיקולים מרומים של טובת המפלגה. חתירה בלתי נלאית זו רק תוסיף דכדוך ומדון בעם ותידחה בשאט נפש על-ידי רובו של הציבור בישראל".

שר המשפטים יצחק מודעי הזהיר הלילה – בשיחה עם סופר „מעריב" – משימוש בפרשת השב"כ למטרות פוליטיות.

„מי שרוצה להשתמש בנושא כה רגיש, כמו פרשת השב"כ, כמכשיר פוליטי, עלול לשלם על כך ביוקר", אמר מודעי.

שרי המערך יתכנסו במוצאי שבת בביתו של ראש הממשלה שמעון פרס לישיבה מיוחדת, כדי לגבש עמדה לקראת העלאת הנושא בישיבת הממשלה ביום ראשון.

ספק רב אם בממשלה יימצא רוב שיתמוך ביום ראשון בכינון ועדת חקירה ממלכתית, בהתאם להצעה שהוגשה בידי השרים משה שחל ואמנון רובינשטיין.

מול הליכוד, המתנגד בתוקף לעריכת חקירה, מתייצב לפי שעה מערך מפוצל בדעותיו בסוגיה זו: מבין שרי המערך הביעו אתמול אריק נחמקין וחיים ברלב הסתייגות מן ההצעה להקים ועדת חקירה, ונראה כי גם שר הבטחון יצחק רבין יתנגד להצעה. רבין הגדיר את ההחלטה על מתן חנינה לאנשי השב"כ כ„הרע במיעוט", ומעריכים כי גם הוא לא יתמוך בהקמת ועדת חקירה. מתברר כי ששה מתוך עשרה שרי המערך מתחו שלשום בישיבת „שרינר" ביקורת על הענקת החנינה ועל הבטים אחרים של הפרשה, כמו השתתפות שני פרקליטים פרטיים (רם כספי ויעקב נאמן) בישיבה של הקבינט המצומצם.

עמדתו של ראש הממשלה שמעון פרס בענין זה עדיין איננה ברורה: הוא הבהיר אתמול בירושלים כי איננו מתנגד לבדיקת הדרג המדיני, אך טרם התחייב לתמוך בהקמת ועדת חקירה. בלשכתו אומרים כי זהו פתח ראשון לאפשרות של תמיכה כזו, אך ניתן לשמוע גם אישים המטילים ספק רב אם פרס יעשה צעד שעלול להביא למשבר ממשלתי ולפיצוץ ממשלת האחדות.

נוסף לכך מזכירים גורמים בירושלים כי בכל מקרה, בידי מ"מ רה"מ שמיר הסמכות המלאה לבקש להעביר את הנושא לאישור הקבינט, שם ימנע ה„תיקו הנוסס" את העברת ההצעה על הקמת ועדת חקירה.

סיעת המערך תתכנס ביום ראשון בלישכת ראש-הממשלה בירושלים לדיון מיוחד בנושא השב"כ. אתמול פנה הח"כ לשעבר מיכאל בר-זוהר ליו"ר סיעת המערך, רפי אדרי, בתביעה לכנס את לישכת המפלגה (אדרי ממלא את מקומו של המזכ"ל, עוזי ברעם, שיצא לדיוני האינטרנציונל הסוציאליסטי בפרו). בר-זוהר דורש לדון „ביזמת החנינה התמוהה של חברינו בממשלה ובצורך הדחוף להקים ועדת חקירה ממלכתית לבירור חלקו ומעורבותו של הדרג המדיני בפרשת אוטובוס 300".

השרים שחל ורובינשטיין העבירו אתמול למזכירות הממשלה בקשה שוועדת חקירה תחקור את הטענות שהועלו לגבי שיבוש הליכי משפט, ובמיוחד הדחה לעדות שקר בפני ועדת זורע, בפני צוות החוקרים בראשות פרקליט המדינה וכן בפני בית הדין המשמעתי של השב"כ בראשותו של שופט בית המשפט המחוזי.

על פי ההצעה תחקור הועדה את שאלת הפיקוח והאחריות של הדרג המדיני על פעולות השב"כ בפרשה זו ובדרך כלל. הועדה תסיק מסקנות ותמליץ המלצות.

לצד הצעת רובינשטיין ושחל קרא אתמול השר גד יעקובי למנות שופט חוקר יחיד ע"פ חוק ועדות חקירה, תוך שמירה מלאה על הסודיות.

במערכת הפוליטית מתייחסים גם לתוצאות הדיונים בבג"צ על העתירות נגד נשיא המדינה. אם יקבע בג"צ כי הענקת החנינה היתה בלתי-חוקית, יחזור המצב לקדמותו ולא יהיה מנוס מכך שתוקם ועדת חקירה ממלכתית.

השר משה ארנס אמר אתמול כי גם לאחר מתן החנינה לאנשי השב"כ קיימת עדיין סכנה גדולה לפגיעה בבטחון המדינה אם תתקיים חקירה בפרשה. ארנס אמר: „אנשים רוצים שייחקר חלקם של יצחק שמיר ושמעון פרס בפרשה זו. פרס ושמיר הם מהאנשים המובחרים במדינה שלנו, בעלי יושר אישי, פטריוטיות ומסירות למדינה. זה לא טוב של אנשים שחקירה כלשהי תוכל לקבוע שהם פסולים לתפקיד ממלכתי במדינה. אני לא מאמין בזה. שום חקירה לא תגיע למסקנה שמישהו מהם פסול לכהן כראש-ממשלה".

יו"ר הקואליציה ח"כ חיים קופמן האשים אתמול את השרים שחל, וייצמן ורובינשטיין במחול שדים שהם מנהלים סביב השב"כ, הפוגע באינטרסים החיוניים ביותר שלנו. לדברי ח"כ קופמן אין זו הפעם הראשונה שהאינטרסים הבטחוניים של המדינה נידחים הצידה מול השיקולים האישיים של שרים במערך הרוצים בכל מחיר לפוצץ את ממשלת האחדות. הוא מוסיף כי אלמלא החשיבות שבהמשך כהונת ממשלת האחדות, היה מקום לדרוש את פיטוריהם של השרים המתייצבים נגד החלטת הנשיא והקבינט.

צעירי ספ"ם החתימו אתמול עשרות קציני צה"ל במילואים על עצומה הקוראת להקמת ועדת חקירה. בעצומה נאמר, בין היתר: „לא ננוח ולא נשקוט עד שיתברר אם אכן יצחק שמיר גיבה לעדות שקר בפני ועדת זורע ובלסמן. איננו משלימים עם הנורמה של הפקרת חיילים בשדה הקרב. לא כך חונכנו. לא נסכים שראש השב"כ יוכרז כעבריין ללא חקירה וללא משפט. לא ניתן לדרג המדיני לקנות את מניעת חקירתו במחיר ראשו של ראש השב"כ כפי שניסו לעשות גם לאלוף יצחק מרדכי".

אילן בבני מוסר:

תנועת שלום עכשיו פנתה אתמול אל ראש הממשלה שמעון פרס בתביעה, כי יעשה לכך שהממשלה תחליט מיד על הקמתה של ועדת חקירה ממלכתית לחקירת ארועי אוטובוס 300 ובעיקר בענין אחריות הדרג המדיני.

שלום עכשיו הודיעה כי אם תביעתה לא תענה לכל המאוחר בישיבת הממשלה שתתקיים ביום ראשון הקרוב, ואם לא תוקם ועדת חקירה לחקירת מעורבות הדרג המדיני בפרשה, היא תקיים הפגנה בשיתוף פעולה עם כל החוגים לאופוזיציה של המדינה בשבת שלאחר מכן. הפגנה שלדברי שלום עכשיו תהיה במתכונת של סברה ושתילה ותתבע כאז הקמת ועדת חקירה ממלכתית.

איה אורנשטיין מוסרת:

עורך הדין אמנון זכרוני פנה אתמול אל מפכ"ל המשטרה דוד קראוס וביקש ממנו להורות על פתיחת חקירה בפרשת אוטובוס קו 300.

בנוסף פנה עו"ד זכרוני גם אל היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש וביקש ממנו להורות למשטרה לחקור את החשדות בדבר העבירות שבוצעו לכאורה.

איש הבטחון של אל על חשד

(סוף בעמוד 11)

תנית, עורר את חשדו של איש הבטחון ניר רן שהחליט לבדוק את התיק. כאשר פתח ניר את התיק, הזל עשן עולה ממנו. הוא הזהיר בצעקות את הנוסעים שהתגודדו באולם ובכך נמנע אסון גדול, ובעזרת מטף ניסה להשתלט על העשן. „לפתע היה פיצוץ עז", סיפרה נערה לכתב סוכנות הידיעות הצרפתית. „חשבתי שמדובר ברעידת אדמה". נוסעים מבוהלים רצו לכל הכיוונים, עשן סמיך עלה מאזור הסרט הנע של המזוודות".

„קראתי עתון כשלפתע ראיתי עובד אל-על רץ ובידו מטף כיבוי", סיפר קארלוס לוצאנו, אזרח ארגנטיני שהמתין לטיסה אחרת. „לפתע שמעתי פיצוץ עז, וזכוכית נשברה והתקרה החלה ליפול".

בפיצוץ נפצעו שלושה עשר אנשים, ביניהם איש הבטחון של „אל על" (סובל מכוויות בידיו ובפניו), נוסע של „אל על" ושוטר ספרדי, שעל-פי דיווחים אחרים נקטעה אחת מידיו. שני הישראלים אושפזו בבית חולים מקומי. רן אמר בבית החולים לכתב א.פ. „אני מרגיש בסדר", אך סרב להרחיב.

דובר משטרת מדריד מסר, כי שלושה נוסעים של חברות אחרות, שהמתינו בסמוך לדלפק „אל על" נפצעו באורח קל, קיבלו טפול רפואי ושוחררו. דלפק „אל על" נמצא בסמוך לדלפקי „אייר פראנס" ו„לופטהאנזה".

על-פי מידע שהגיע אמש ממדריד, ניסה כנראה המחבל לשלוח את מזוודת הנפץ במטוס אל-על בעוד שהוא התכונן להמריא מיד אחרי כן למילנו.

עדי ראיה דיווחו, כי שוטרים עצרו מיד אדם בעל חזות מזרחית. מקורות ספרדיים אמרו, כי מדובר באזרח מקומי, ואולם מקורות ישראליים במדריד מוסרים כי זהו אזרח של אחת ממדינות ערב. עוד נמסר כי עובדי הבטחון של חברת „אל על" נחקרו בשעות הלילה בידי שוטרי שדה התעופה.

מנכ"ל רשות התעופה האזרחית של ספרד, מאנואל מאורה אמר לסוכנים, כי „אם המטען היה מתפוצץ במטוס, היו לכך תוצאות טרגיות". „אין לי ספק שהודות לתושייתו של קצין הבטחון נמנע אסון כבד יותר", אמר שמואל הדס, שגריר ישראל בספרד, שהגיע למדריד במטוס שבו רצו המחבלים להטמין את המזוודה. מקורות במדריד העלו את ההשערה כי המטען פוצץ בעזרת מתקן שלט-רחוק, אך לידיעה זו אין אישור מכל גורם מוסמך.

צוותי חילוץ, שהגיעו למקום, החלו מיד בפינוי ההריסות. עדי ראייה מסרו, כי חלק מתקרת אולם הנוסעים ועשרות דלפקים התמוטטו, דלתות נשברו ושבריהן התפזרו על רצפת האולם. הבלשים של משטרת מדריד סרקו את אולם הנוסעים וסביבתו, איתרו מזוודה חשודה ופוצצו אותה. בדיעבד הסתבר כי היתה זו מזוודה תמימה. כוחות גדולים של משטרה חסמו את אזור הפיגוע, ואולם כחצי שעה לאחר הפיצוץ חודשה הפעילות באיזור שלא נפגע.

צוות הטלוויזיה הגיש שעות נוספות על זמן הטיסה לפריס

מאת אילנה באום

מנכ"ל רשות השדור אורי פורת הורה לעכב עד לבירור את תשלום השעות הנוספות שהגיש צוות של הטלוויזיה הישראלית ובו ששה אנשים שנסעו לצלם בפריס פרק בסדרה „על נהרות תבל".

חברי הצוות הם אסתר סופר, סרגא מרחב, עדי ששון ובן חזי קוקה, יו"ר ועד הטכנאים ויעקב אסל, חבר ועד עתונות הפקה.

הם הגישו חשבון של למעלה מ-180 שעות נוספות כל אחד, עבור תקופה של כעשרה ימים. בתוך זה כללו גם את שעות הטיסה לפריס. את החשבונות אישרו לתשלום מנהלי המחלקות בהם עובדים האנשים, מנהל כח אדם של הטלוויזיה ומנהל הטלוויזיה.

אנשי הצוות יצאו לפריז ב-23 למאי. כדי לא לפגר בהגשת ספחי החשבונות (המוגשים בסוף החודש) שלחו מפריס למזכירה של הטכנאים בטלוויזיה והיא הגישה בשם אנשי הקבוצה את הספחים למנהלי המחלקות השונים.

ל„מעריב" נודע כי מי שהבחין בחריגה היתה מזכירתו של מנכ"ל רשות השדור רוחמה אילון שהעירה את תשומת לבו על החריגה. להחלטה האם יש לשלם עבור שעות הטיסה או לא יש ברשות השדור השלכות מידיות: נודע, כי גם בכוונת חברי משלחת רשות השדור להגיש חשבון עבור שעות הטיסה למקסיקו ובחזרה.

דוברת רשות השדור ירדנה הראל מסרה בשמו של מנכ"ל רשות השדור כי: „מפעלים פרטיים ולא כל שכן מפעלים צבוריים אינם משלמים לעובדים עבור שעות חלום וארץ מרסר הכחשב את שעות הטיסה לחו"ל כשעות של עבודה נוספת. מי שעובד 185 שעות נוספות – סימן שעבד עבודת פרך. זהו ניצול מחפיר של עובדים שלא אכפת לו".

חזי קוקה אמר בתגובה: „נסענו לפריס לעבוד ולא לבלות. ודאי שצריכים לשלם לנו גם עבור זמן הטיסה, כמו שמשלמים לנו עבור נסיעה לקרית שמונה".

חריש: בקשת החנינה נעשתה

(העברה מעמוד 1)

בשום שלב לא חלק חריש על חוקיות ההסדר המוצע – אמרו המקורות.

בשיחה ל„מעריב" אמר חריש: „איש לא כפה עלי את הסדר החנינה שהושג בפרשת ראש השב"כ. כל מה שאמרתי הוא כי ביוזמה של הליכה אל הנשיא, לבקש חנינה, לא היה לי חלק. זכותו של כל אזרח, כולל אנשי שב"כ, לפנות לנשיא ולבקש חנינה".

„לאחר מכן, נשאלתי אם יש לנשיא המדינה סמכות לתת חנינה לאנשים, אשר נגדם לא נפתח הליך משפטי, ולאחר בדיקה קבעתי, בצורה מפורשת, כי אכן יש לנשיא הסמכות הזאת. זוהי דעתי השקולה ועליה אגן בכל מקום. אפילו בבית המשפט".

בתשובה על שאלה אחרת אמר היועץ המשפטי לממשלה, כי הנשיא לא התייעץ איתו בשאלת מתן החנינה. „הנשיא רק ביקש שפניית שר המשפטים, יצחק מודעי, תהיה על דעת היועץ המשפטי ואכן כך היה. לנשיא הלכתי רק לאחר מתן החנינה".

על הטענה כי חוות דעתו והסכמתו לפניה לנשיא נוגדת את חוות הדעת המשפטית של קודמו בתפקיד, פרופ' יצחק זמיר, אמר חריש: „אני מכיר היטב את חוות הדעת המשפטית של פרופ' זמיר. עם כל הכבוד הראוי לקודמי בתפקיד, לי יש דעה נוגדת. גם בבתי המשפט אתה יכול למצוא, בפסקי דין מסויימים, דעות שונות של שופטים".

לשאלה אם בהגשת בקשת החנינה לנשיא המדינה היא רואה הודאה של אנשי השב"כ בחשדות שיוחסו להם, השיב היועץ המשפטי לממשלה בצורה נמרצת: „בודאי. אחרת לא היה על מה לחון".

על הטענות הקשות שהושמעו מפי משפטנים רבים, ביניהם יועץ משפטי ושר משפטים בעבר, סירב היועץ המשפטי חריש להגיב.

בינתיים קרא אתמול ח"כ מרדכי וירשובסקי (שינוי) לחריש לפרוש מתפקידו. „כתגובה הולמת יחידה לפגיעה בשלטון החוק וביזוי התפקיד". וירשובסקי קבע בפנייתו לחריש, כי „יועץ משפטי לממשלה, שכבר בתחילת דרכו זוכה לזלזול, להתעלמות הממשלה ולעקיפתו של השירות המשפטי, לא יכול להמשיך בתפקידו ולשרת את שלטון החוק".

המשפטנים במגזר הפרטי והציבורי בירושלים, אשר קיימו אתמול כנס מיוחד בבית הפרקליטים, הודיעו כי יוסיפו לפעול במרץ כדי להביא לשינויים בהחלטה שנתקבלה בפרשת ראש השב"כ. הם מחו בחריפות נגד ההחלטה ויו"ר לשכת עוה"ד בירושלים, עו"ד יעקב רובין, אמר כי משמעות ההחלטה היא אי-שוויון בפני החוק.

לדברי עו"ד רובין, גם אם הנשיא חנן כחוק, הרי שיקול הדעת שלו לא הופעל כהלכה.

הנואמים קראו ליועץ המשפטי לממשלה לשקול הגשת התפטרות, לאחר הסטירה שספג, ולחזור לכס המשפט. רבים מהפרקליטים הבכירים במשרדי המשפטים נכחו בכנס, אך לא נשאו דברים. „כעובדי מדינה – אמרו – אסור לנו למתוח ביקורת פומבית על החלטת הממשלה", אך יחד עם זאת לא היססו להשמיע דברי ביקורת בפגישה עם חריש. הם הביעו חשש כי ההחלטה עלולה לפגוע קשה לא רק במעמד היועץ המשפטי לממשלה, אלא בשלטון החוק, וכי ההחלטה תעמיד אותם בעתיד בקשיים רבים.

אחיות סרבניות

(סוף בעמוד 11)

סות מאבק כוחני, שעלול להזיק לחולים וגם למאבקן. לדבריו, הדרך בה נוקטות האחיות תביא לביטול כל אפשרות לעזור להן והן גם עלולות להפסיד את כל ההישגים שהגיעו להן עד כה.

פרופ' מיכאלי נתן לאחיות אפשרות לחדש את המשא ומתן, בכל רגע שירצו, בהתאם להחלטת הממשלה. האחיות מצידן הודיעו: „אנו מוכנות להפסיק את השביתה מייד אם ייכנסו אתנו למו"מ ענייני".

בינתיים נערכים במשרד הבריאות ובמשרד המשפטים להפעיל אמצעים משפטיים נגד מפירי החוק.

האחיות הראשיות קיבלו אמש הוראה ממנכ"ל משרד הבריאות לנהוג בתקיפות נגד מפירות החוק ולפעול במלוא הסמכויות שלהן. הכוונה היא להגיש תלונות במשטרה או לפטר אחיות סרבניות מהעבודה.

עם זאת אין להניח שהאחיות הראשיות תיענינה להוראה זו, כיוון שהן לוקחות חלק במאבק.

גם שר האוצר משה נסים הודיע אמש כי פנה ליועץ המשפטי לממשלה וביקש ממנו לפעול נגד מפירי החוק.

האחיות מאשימות את הממשלה באטימות ובהקשחת עמדה. „למה הם מחכים? שחולים ימותו? מה עוד צריך לקרות כדי שהם יתעוררו? מדוע אינם מוכנים לפתור את מצוקת האחיות בבתי החולים", שאלו.

המשא ומתן פוצץ אתמול בצהריים על רקע טענת משרד הבריאות, שאי אפשר לדון על תוספות שכר אלא רק על תנאי עבודתן של האחיות, תוספת תקנים, עומס עבודה ותנאים פיזיים. האחיות הודיעו, שאין די כח אדם למלא את התקנים שנוספו למערכת, וזאת בגלל המשכורות הנמוכות המוצעות להן. בשלב זה הגיע המשא ומתן למבוי סתום.

ההודעה על הוצאת צווי החרום שודרה אתמול בשעה 3, מיד לאחר מהדורת החדשות. האחיות הודיעו, כי לא יכבדו את הצווים וכי ברגע שיינקטו אמצעים נגד אחות באיזשהו בית חולים בארץ, תהיה צעדה לכיוון החומה שבפתח כלא נוה תרצה. „גם המחלקות הקריטיות תינטשנה במקרה זה", הזהירו. האחיות אף התקשרו למפקדת כלא נוה תרצה והודיעו לה כי הן מתכוונות להתבקם מול הכניסה לכלא.

במסיבת עתונאים בירושלים אמר שר האוצר משה נסים: „הרעיון לנטוש את בתי החולים או חלילה לא לקיים צווי חרום – הוא פגיעה מובהקת בשלטון החוק ובציות לחוק. ביקשתי מהיועץ המשפטי לממשלה – אם לא יכבדו את צווי הריתוק – להתייחס לזה כפי שראוי להתייחס למקרה של אי כיבוד חוק. אני מקווה שהוא ינקוט בצעדים הנדרשים.

„ישראל לא תהיה מדינה שבה ציבור מאורגן מודד בהלך או בצווים שניתנו מכח החוק", אמר השר נסים.

שר הבריאות מרדכי גור אמר באותה מסיבת עתונאים, כי לא מאחר להימנע משימוש בצווי ריתוק, אם האחיות ישובו לעבודה תקינה. „אנו במשא ומתן יותר מ-4 ימים ו-4 לילות וחשבנו שכבר צעדנו צעד חשוב קדימה. ואילו הבוקר התהפכו היוצרות", אמר מרדכי גור. „ישנם דיווחים מכל בתי החולים שהמצב הוא בלתי אפשרי ומצב זה חייב אותי להוציא צווי ריתוק. אנו קוראים לאחיות לחזור לעבודה ואז נחזור מכל הצעדים שנאלצנו לנקוט".

שר האוצר משה נסים אמר, כי הממשלה הרחיקה לכת בהיענות לדרישות האחיות. „הובטחה להן תוספת שכר בשיעור 12%, הסכמנו לנהל עימן דיונים בנושא תקנים, עומס ותנאי עבודה פיסים. אם זה לא מקרב עליהן, אני מתחיל לחשוב שיש כאן דברים לא מובנים. לא על דרך זו תהיה תפארתן. הציבור לא יוכל לשאת מצב כזה".

החלטת הנשיא

(סוף בעמוד 11)

יפתח ומשה מרזה, בעתירה שהגישו אתמול לבית המשפט העליון נגד נשיא המדינה ושר המשטרה.

לשני עורכי-הדין הצעירים התברר מאד מאד, כי אינם היחידים במערכה: לבית המשפט העליון הוגשו אתמול שתי עתירות נוספות, בעניינן פרשת החנינה לאנשי השב"כ, ושופט בית המשפט העליון, מנחם אלון, החליט להעביר לדיון בפני שלושה שופטים. הוא גם החליט כי יש לזמן את נציג היועץ המשפטי לממשלה לדיון.

תנועת ר"צ – באמצעות עו"ד אברהם גל – הגישה עתירה בשמם של ח"כ יוסי שריד ומזכ"ל התנועה דדי צוקר. בעתירה טוענים העותרים, כי בדיונים שהיו בוועדת חוץ ובטחון של הכנסת, עולה כי נגד אנשי השב"כ קיימים חשדות על עבירות בבדיית ראיות, בזיופן ובהדחת עדים למתן עדות שקר. „קיים יסוד לחשוד, שלפחות חלק מהמעשים נעשו על-פי הוראה מפורשת, בהסכמת כי בכך הבדר הממשלה. בעת ביצוע המעשים הוכנו באופן שיטתי כמה וכמה ערכאות כרור בדרגים הגבוהים ביותר. המעשים האלה גרמו לעינוי דין קשים לאלוף יצחק מרדכי", נאמר בעתירה.

לדעת אנשי תנועת ר"צ, החנינה באה למנוע את בירור האמת ונשיא המדינה הכשל בכך, שלפעשה לא הובאו בפניו כל העובדות הידועות או הגישות המשפטיים הרלוונטיות.

שני עורכי הדין התל-אביביים, אשר הגישו את עתירתם נגד נשיא המדינה ושר המשטרה, אומרים כי מאחר ומדובר בשאלה ציבורית, הנוגעת לכל אזרח, הם רואים עצמם כבעלי מעמד לפניה לבג"צ. בהחלטה לחון את אנשי השב"כ נוצרה, לדבריהם, נורמה של איפה ואיפה בנוגע למתן חנינה: „נראה לכאורה כי החלטת הנשיא ניתנה בהסתמך על שיקולים זרים בעלי אופי פוליטי".

העתירה השלישית הוגשה על-ידי עו"ד יצחק ברדיל, המבקש מבית המשפט העליון להורות למשטרה לחקור. טרם נקבע המועד בו יודנו שלוש העתירות.

רשת טתה נמכרה לחברת „כיתן"

מאת דוד זוהר

רשת טתה, שהיתה עד כה בידי כונס נכסים של אתא, נמכרה אמש בסכום של 6,055,000 דולר, לחברת כיתן.

רשת טתה מונה 25 חנויות לשיווק תוצרת אופנה ושיווקה בעבר בעיקר את התוצרת של אתא. חברת טתה היתה כל הזמן ועד היום רווחית ומונה לה כונס נכסים רק משום שהיא הסתבכה בחתימת ערבויות לחברת האם אתא. לפני זמן מה פורסם מכרז למכירת החברה ובידי כונסי הנכסים נצטברו הצעות רבות. שתי ההצעות הגדולות ביותר היו של חברת אבנבל ושל חברת כיתן. כן היו הצעות אחרות. אמש נמכרה לבסוף החברה לחברת כיתן, שהציעה סכום של 55 אלף דולר יותר ממה שהציע איש העסקים יצחק שני, בעליה של רשת אבנבל.

הדרג המדיני חשש ממה

(סוף בעמוד 11)

הסדר החנינה.

השאלה של הקמת ועדת חקירה נותרה שאלה פוליטית ואין בהסדר החנינה כדי למנוע הקמתה, אם הממשלה תחליט כך. הסדר החנינה מונע חקירת משטרה, שכן אין טעם לחקור אם החנינה מוחקה כל עבירה אפשרית בקשר לאירועים הקשורים בפרשת אוטובוס 300 והפיתוי.

המשתתף הבכיר ציין, כי הסדר החנינה מאפשר החלטה על חקירה ממוקדת ומצומצמת לענין עצמו. כיוון שאנשי השב"כ יודעים כי לא ייענשו אישית ולא ייחשבו עבריינים על פי חוק, לא יהיה להם צורך לחשוף עניינים אחרים כדי להגן על מעשיהם והחלטותיהם. במסגרת חקירה כזו יוכלו להתייחס רק למקרה המסוים הזה ותימנע חשיפת השב"כ.

לפני שהושג הסדר החנינה, הודיעו ראש השב"כ ושלושת הנתבעים האחרים כי הם מעדיפים ועדת חקירה ממלכתית על פני חקירה משטרתית. היו שפירשו את העדפתם זו, שנמסרה במכתב לשרים הנוגעים בדבר על ידי הפרקליטים המייצגים אותם, כמעין איום על הדרג המדיני. היו מי שחששו כי במסגרת ועדת חקירה ייחשפו דברים רבים, שכן הארבעה ינסו באמצעות חשיפה כזו להגן על עצמם.

המשתתף הבכיר בדיונים אמר, כי זו הסיבה האמיתית שהכף נטתה לבסוף לטובת הסדר החנינה – הצורך למנוע חקירה שתוצאותיה מעבר למה שנדרש. עכשיו, הסכנה הזו הוסרה, שכן ראש השב"כ ואנשיו אינם מאויימים באופן אישי ואם תיערך חקירה, הם יוכלו להתייחס רק לענין אוטובוס 300 ולא לעניינים אחרים.

זו היא אפשרות, אמר המשתתף הבכיר, שהדרג הפוליטי צריך להחליט אם ללכת בה. גם אם יחליט ללכת בדרך כזו, יהיה קשה להבטיח שהחקירה לא תגלוש, אלא אם כן ועדת החקירה תקפיד על כך בעצמה מצד אחד וכתב המינוי שלה ינוסח בצורה מאוד ממוקדת ומוגבלת מצד שני.

ביום ב' השבוע שוחח ראש הממשלה שמעון פרס עם ראש השב"כ ושלושה מעמיתיו, „החשודים לכאורה". היה זה בעקבות הידיעה שמנוי וגמור עם היועץ המשפטי להמליץ על חקירה משטרתית. „שיחה קשה מאוד", תיאר אותה אחד המשתתפים. לדברי אנשי השב"כ, קוממה אותם המחשבה, „שעושים אותנו לעבריינים פליליים". פרס לא יכול היה להושיע. „אני לא מעל החוק", אמר. עמדתו לא נשתנתה גם כאשר השתמע מדבריהם שבמהלך חקירה ייאלצו לחשוף דברים שילמדו כי תחת כל הממשלות עשו מעשים על דעת הדרג המדיני ובאישורו.

הפור נפל ביום ראשון, כשבהתייעצות שרים אצל ראש הממשלה הודיע היועץ המשפטי שאין לו סמכות לקחת בחזרה את התלונה שהגיש קודמו, יצחק זמיר, למפכ"ל המשטרה. הדבר הובא, כמובן, לידיעת ראש השב"כ וחבריו, שקיוו עד לרגע האחרון, שהדרג המדיני לא יניח להביא אותם לחקירה. בשבוע, בפגישה עם פרס, שבה הוא השלים עם החלטת היועץ המשפטי, אמרו הארבעה שאם נגזר לקיים חקירה, הם מעדיפים ועדת חקירה מכוח החוק בענין זה על פני חקירה משטרתית. זה נתפרש כאיום מוסווה כלפי הדרג המדיני.

שמיר לא פירש כך. דברים אלו הובאו אליו לנמל התעופה כשחזר ביום ג' בערב מפאריס כדי להשתתף בישיבה המכרעת של צוות השרים, בראשותו של פרס, שבה אמור היה היועץ המשפטי לממשלה למסור את החלטתו הסופית. שמיר פירש את דברי הארבעה כ„בחירה מאונס בין שתי רעות".

לכו בפיס

בהגרלת רב-פרס מצטבר של מפעל הפיס מס. 26.86 שהתקיימה אתמול זכו הכרטיסים הבאים: בהגרלה הרגילה ובהגרלת כרוז המזל זכה כרטיס מס. 476622 בסך כולל של 430,000.00 שקלים.

בסך – 10.000.00 ש"ח זכה המספר: 785275.

בסך – 4.000.00 ש"ח זכו המספרים: 437863, 549863.

בסך – 250.00 ש"ח זכו המספרים:

017019; 032297; 074296;
097078; 097165; 108156;
141139; 142556; 147473;
162324; 248988; 274264;
310130; 31245; 356461; 396098;
419490; 435143; 518488;
554319; 605118; 625513;
650233; 668998; 744035;
751391; 796078; 861231;
861981.

בסך – 120.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב– 7411; 7700.

בסך – 20.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב– 084; 740.

בסך – 12.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב– 018; 140; 278.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 3 זכו בסך של 2.00 ש"ח.

בסך – 4.00 ש"ח זכו המספרים התלת-ספרתיים:

000; 022; 042; 079; 080; 089;
157; 215; 257; 317; 363; 364;
389; 458; 518; 526; 529; 583;
650; 794; 816; 895; 902; 909;
958.

בסך – 2.00 ש"ח זכו המספרים הדו-ספרתיים:

01; 09; 12; 14; 21; 28; 35; 40;
42; 43; 45; 46; 53; 54; 58; 56; 68;
69; 79; 84; 87; 92; 95; 97.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

אמש במוסיקה

ביצוע מתוחכם

רסיטל איוו פוגורליץ'. בתוכניה: בטהובן, באך, שופן, שומאן.

הכל אצל פוגורליץ' נמדד ב„מאוד".

איוו פוגורליץ', בן 28, הפגין ברסיטל שלו בהיכל התרבות יכולת פסנתרנית מעולה, על כך אין ערעור; יש לו צליל עשיר גוונים, מעוצמה ועד עדינות.

תפיסתו האמנותית היא שנויה במחלוקת; הביצועים שלו הם מאוד אישיים, מאוד מתוחכמים, לפעמים עד לשינוי הוראות של המלחין (פרק ראשון של הסונטה אופוס 90 מאת בטהובן), או הפיכת סרבנד מתוך סוויטה לריקודים מאת באך לכעין טרגדיה יוונית. ביצועיו הם מאוד מגובשים עד כדי כך ש„באטיודים הסימפוניים" של הרומנטיקאי שומאן חשנו בחוסר ספונטאניות. פוגורליץ' היה נדיב מאוד בהדרנים. ואחדים מהם – סקרלטי, מוצרט – היו שיאי הערב.

רות גוטמן בן-צבי

מזג האוויר

בארץ הטמפרטורות החזויות:

ירושלים 16–26; תל-אביב 19–28; חיפה 20–27; באר-שבע 19–32; רמת-הגולן 16–28; צפת 17–27; טבריה 21–34; עפולה 20–30; שומרון 17–28; לוד 18–28; יריחו 21–36; עזה 21–27; אילת 24–38.

בחוץ לארץ מזג האוויר בערים הגדולות בעולם:

אוסלו 12 עד 27 בהיר; אמסטרדם 15 עד 25 בהיר; אתונה 20 עד 30 מעונן; בריסל 16 עד 30 בהיר; בואנוס-איירס 8 עד 16 בהיר; וינה 17 עד 27 בהיר; ז'נבה 17 עד 27 בהיר; יוהנסבורג 7 עד 19 בהיר; לונדון 15 עד 28 בהיר; לוס-אנג'לס 16 עד 27 מעונן; ליסבון 15 עד 24 בהיר; מונטריאול 5 עד 16 מעונן; ניו יורק 15 עד 24 מעונן; פריס 18 עד 29 בהיר; פרנקפורט 14 עד 26 בהיר; קהיר 21 עד 35 בהיר; קופנהאגן 12 עד 23 בהיר; רומא 17 עד 32 בהיר.

מעריב

תל-אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: „בית מעריב", רח' קרליבך 2 (מיקוד 61200) ת.ד. 20010, טלפון 439111.

ירושלים: המערכת – רח' הלל 14 (מיקוד 94581), טלפון 221151. הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טלפון 231769. מרכז הפצה: טלפון 521159.

חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד 33104). טלפון 674674. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טלפון 673254.

באר-שבע: רח' קק"ל 90, המערכת: 37553, 74973, מודעות ושיווק: 74850, 31772.

הנהג
עשה לך מנהג – קח עמך חייל לדרך

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מעריב

עמוד 12 — יום ו', כ' בסיון תשמ"ו – 27.6.86

הרס"ר המצטיין של מג"ב הצטרף ל,פתח'

3 שנות מאסר בפועל הוטלו על עאדל אל־עביד שזכה בעבר ב„אות השרות" על תרומתו לבטחון המדינה

מאת גיל יהודוביץ'

רב־סמל משמר־הגבול עאדל אל־עביד, בדווי תושב רהט, שזכה ב„אות השרות" על תרומתו לבטחון המדינה, נדון אתמול בבית המשפט הצבאי בלוד ל־5 שנות מאסר, בגין חברות בארגון מחבלים ומכירת רימון שנועד לפיגוע נגד חיילים.

הרס"ר שרת 13 שנים במג"ב ומטעם ההגנה הוגשו לבית־המשפט תעודות הערכה וציונים לשבח, שזכה להם עקב השתתפותו בלכידת כנופיות שעסקו בפעילות חבלנית ובפיענוח רצח החיילת רחל וינר. בין היתר קיבל כתבי הוקרה מהמפכ"ל וממפקד מג"ב.

הרס"ר הודה רק במכירת הרימון למחבלים תמורת בצע כסף, אולם ביהכ"ש הרשיעו גם בכך שהסכים להתגייס בתחילת השנה שעברה לשורות הפתח. התובע, סגן גיל בר־שני, ציין, כי הנאשם עצמו לא הספיק לפעול בשורות ארגון המחבלים, אך מסר להכרי הפתח רימון יד ישן שהיה ברשותו, ביודעו שבכוונת המחבלים להשליכו לעבר סיור צה"ל ברצועת עזה. תמורת הרימון קיבל 80 דינרים ירדניים.

השופטים ציינו, כי מדובר בעסקה חמורה ביותר, שפרושו בגידה במדינה, אותה היה אמור לשרת. עם זאת התחשב ביהכ"ש בכך שהנאשם פוטר ממג"ב, איבד את זכויות הפנסיה וכמו כן הובאו בחשבון הציונים לשבח והעובדה שמדובר במעידה חד־פעמית. בדעת הרוב הוטלו עליו 5 שנות מאסר, 3 בפועל.

פרסומאי נעצר בחשד ,הצגת תועבה בחוצות'

300 חרדים התלוננו במשטרה נגד אפי גאנם, בעל חברת אפי לפרסום חוצות ★ נחקר ושוחרר בערבות עצמית

מאת יצחק בן־חורין

אפי גאנם, הבעלים של חברת אפי לפרסום חוצות, נעצר בתחילת השבוע בהוראת משטרתית בחשד של הצגת דבר תועבה על תחנות אוטובוס. גאנם נחקר במשטרת מרחב דן, בעקבות הגשת 300 תלונות של חרדים. הוא נעצר, נחקר, הואשם ושוחרר בערבות עצמית.

גאנם טוען, כי מעצרו קשור להכרזתו של המפכ"ל רב־ניצב דוד קראוס, לפיה יש בסיס חוקי לטענות החרדים. „ההכרזה של המפכ"ל הורפה את המאבק", הוא אומר.

זו הפעם השניה שעוצרים את בעל החברה לפרסום חוצות. לפני שבועיים וחצי הוא ראה את פקחי עיריית בני־ברק כשהם תולשים כרזות שלו מול הקניון ברמת־גן, התנגד לפגיעה ברכושו והמשטרה עצרה אותו בחשד של תקיפת עובדי ציבור.

גאנם מאשים, כי אלמונים צבעו את קיר ביתו בשכון דן בתל־אביב בכתובות: „להסיר את תמונות התועבה". לדבריו, מטרידים אותו בטלפון ומאיימים לפגוע בו וברכושו.

אתמול כינסו מנהלי חברת אפי מסיבת עתונאים בתל־אביב והציגו את הנזקים שגרמו לחברה בחודשים שעברו. „ארבע שנים פעלנו באיזורים בהם מתגוררים חרדים וכלום לא קרה. את הפוסטר של ברוק שילדס הם גנבו, אבל לא שברו. במשך השנים היה לנו נזק חודשי מחושב וסביר של חמישה אחוז ממתקני החברה – תחנות אוטובוס, מכווני תנועה ומתקני מפות־עיר. בשלושת החודשים שעברו חובלו חמישים אחוז ממתקנים שלנו", נאמר במסיבת העתונאים.

הנזק הישיר שנגרם לחברה אפי עולה על 200 אלף דולר.

● סא"ל ליידר – תא מסריח

● סרן ברז'ניק – מידע מלבנון

במשפט הקצינים ליידר וברז'ניק נמסר:

למשטרה מידע על סחר סמים במשפחת נשיא לבנון ג'מאייל

מאת גיל יהודוביץ'

ליחידות המודיעין של משטרת ישראל יש מידע מדוייק כמעט על כל סוחרי הסמים בלבנון. בין הסוחרים גם קרובי הנשיא ג'מאייל – גילה אתמול מפקד היחידה המרכזית במרחב הגליל, רפ"ק יצחק בשן, בעדות במשפטם של סגן־אלוף דוד ליידר וסרן שמואל ברז'ניק, הנאשמים בהברחת ובסחר בסמים מסוכנים מלבנון.

בתשובה לשאלות הסניגור עו"ד מאיר דיו, אמר רפ"ק בשן, כי כל פעולה בנושא הסמים, המתבצעת בתחומי לבנון, מקבלת את אישור פרקליט המדינה והיועץ המשפטי לממשלה, לפני ביצועה. הוא סרב לגלות האם יש למשטרה מודיעים בקרב הסוחרים הלבנונים, המסייעים בתפיסת סוחרי סמים ישראלים.

רפ"ק בשן הכחיש את הידיעות כאילו הקצין לשעבר בצבא דרום־לבנון, החשוד שסיפק יותר מטונה חשיש לסא"ל ליידר ולסרן ברז'ניק, ישמש עד מדינה.

על השאלה מדוע לא נעצרו סוחרי סמים לבנונים נוספים, שהיו מעורבים בפרשה, ענה רפ"ק בשן, כי המשטרה יודעת על סוחרים רבים, „גם כאלה ממשפחת הנשיא ג'מאייל" שאין אפשרות לעוצרם. על שאלת עו"ד מאיר דיו, האם נכון שמשטרת ישראל ממחזרת את הסם שנתפס בלבנון ומחזירה אותו ללבנון במטרה להשתמש בו ללכידת סוחרים ישראלים, ענה קצין המשטרה, כי כל סם שנתפס מושמד. „יש לי את מחסן הסמים הגדול ביותר במדינה. בממוצע שוכבים במחסן המוגן 6־7 טון חשיש. הכל מושמד בתום המשפטים", אמר.

על הנסיבות שהביאו למעצר סא"ל ליידר סיפר רפ"ק בשן, כי היו ידיעות מודיעיניות, שהתחזקו לאחר שהתברר כי לקצין הבכיר יש מכונית יקרה. למרות זאת נעצר רק לאחר שהתחזקו הראיות.

הסנגור הגיש לשופטים כתב אישום, שהוגש נגד ראש הימ"ד בגליל על תקיפת נחקר. בין היתר הוא מואשם שם בתחיבת סמרטוטים טבולים בנפט לפה הנחקר והכלאתו בצינור. „ליידר טוען שאיימת לתקוע לו כדור בראש והשתוללת. האם זה נכון?" שאל עו"ד דיו, וקצין המשטרה השיב, כי הוא מכחיש את המיוחס לו באותו כתב אישום וכי נהג בצורה מכובדת עם העצור.

על השאלה מדוע הוכנס סא"ל ליידר ל„תא מעצר מבודד ומסריח" אמר רפ"ק בשן, כי בגלל כבוד צה"ל ודרגתו הבכירה של העצור לא ראה מנוס אלא לבודד אותו מיתר העצורים.

הנאשם באונס אינו ,מסוגל להגיע לזיקפה'

כותב ד"ר מנחם שפירא בחוות דעת שהוגשה לבית המשפט אודות יעקב פרג'ין, הנאשם באונס ובהתחזות לרב

● פרג'ין – נס שהוא חי

„גם שהוא עדיין חי, קשה לי להאמין שבמצבו הגופני הוא יכול להגיע לזיקפה. לדעתי המעצר עלול להזיק לו ללא תקנה", כתב ד"ר מנחם שפירא, מנהל היחידה האנדוקרינולוגית בבית־החולים מאיר בכפר סבא, בחוות דעת שהוגשה אתמול לבית־משפט השלום בעיר, בבקשה לשחרר בערבות את יעקב פרג'ין מכפר סבא העצור בחשד לאונס, מרמה וביצוע מעשה כישוף והתחזות לרב. האיש עצור ל־15 יום.

הבקשה לשחרור הוגשה בידי עו"ד יורם גולדברג ומפורט בה מצבו הקשה של העצור, שהוא כבן 80. עו"ד גולדברג הגדירו כ„אדם דתי ומכובד בקהילה שנגרם לו סבל בל יתואר".

במהלך הדיון החליט החשוד לפטר את סניגורו ולמנות לו פרקליט אחר. השופט יהודה פרגו מחק את הבקשה והאיש הוחזר לתא המעצר. בדרכו לניידת הוא נתמך בידי שני שוטרים ובקושי צעד. בני משפחתו לא ליווהו לבית־המשפט. (ע.)

האנס מצפון תל אביב הגיש ערעור ל,עליון'

טוען נגד עצם הרשעתו ונגד חומרת העונש – 21 שנות מאסר – שחורגת לדבריו מעונשים במקרים דומים

● מחג'ינה – מאסר עולם בפועל

„האנס מצפון תל אביב", יוסף מחג'ינה, הגיש אתמול ערעור לבית־המשפט העליון, על הרשעתו בשורה של מעשי אונס ועל גזר הדין של 21 שנות מאסר שהוטל עליו בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב.

הוא טוען בערעור, באמצעות עו"ד דן מור, כי באחד מסעיפי האישום הורשע על סמך המצאות טביעות אצבעותיו במקום הארוע. לטענתו, אין זו ראיה מספקת להרשעתו.

בענין זיהויו על־ידי אחת המתלוננות במסדר הזיהוי, המערער טוען, כי אין בכך זיהוי מספיק, שכן תמונתו פורסמה ברבים.

בהתייחס לעונש נאמר, כי הוא מופרז לחומרה וחורג מכל תקדים במקרים דומים. העונש, למעשה, הינו הטלת מאסר עולם על המערער.

הוא מבקש לזכותו או להקל בעונשו. (ע.)

בן 17 חשוד בשני מקרי רצח

מאת תלמה פרויד

נער בן שבע עשרה וחצי, שהיה שותפו של העציר סמי ביטון, בן גילו, בתא המעצר בנתניה, בו נמצא שלשום ביטון ללא רוח חיים, נעצר אתמול לעשרה ימים כחשוד ברצח ביטון. שני הקטינים היו עצורים בחשד רצח ושוד רחל בביאלי מנתניה.

גופת ביטון נמצאה על רצפת התא כשחבל לצווארה.

עברנו

מחלקת שירות ומתקני מיזוג אויר באיזור ת"א והמרכז
חטיבת המערכות האלקטרו־מכניות

במסגרת שיפור השירות ללקוחותינו עברנו למשרדנו החדש:
איזור התעשיה החדש ראשל"צ, רח' חיים שפירא 4, 75143.

מספרי הטלפון החדשים שלנו:
03-9614490-2, 9614493-4

אלקטרה
העוצמה שלך - האתגר שלנו

המפלגה הליברלית (בליכוד)

הודעה
לחברי מרכז המפלגה

ישיבת המרכז שנועדה ל־10.7.1986
במרכז הקונגרסים בתל־אביב
נדחית
מסיבות טכניות למועד מאוחר יותר.
הודעה על המועד החדש – תבוא.

מאיר הוברמן
מנהל המזכירות הארצית

בין ששי לשבת
יצחק ליבני
מראיין את
ח"כ
אהוד אולמרט
הערב
ברשת ב'
בשעה 11.00

להשכרה בת"א
בנין מסחרי חדש
(או חלק ממנו)
מכיל: מרתף מואר 500 מ"ר, קומת חנויות 500 מ"ר, קומת יציע 200 מ"ר. מלפונים, מעלית מסחרית, חניה.
טל. 03-229528

כתיבה במכונה
בבי"ס למסחר
„רימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 85

★★★★★
בצמרת אביב
דירות 4 1/2 חדרים, 145 מ"ר
ב־$146,970
במזומן, קומה ה' כולל מע"מ
(220,455 ש"ח)
טל.: 03-650281, 03-858848
משרד מכירות באתר:
ליד רח' ברזיל 5 רמת אביב.
ימים א'־ה' 17.00-19.00
שבת 10.00-14.00.
צמרת אביב
דירות 5 כוכבים בשכונת 5 כוכבים.
אפריקה ישראל להשקעות בע"מ
מקבוצת כלל

בואו לכוס קפה
בקוטג' החדש שלכם!
סוף סוף יש סיבה למסיבה!
סוף סוף גם אתם יכולים
להגיע לקוטג' מפואר (6 חדרים)
בגבעת אויה (ליד מלון אויה)
שיכון עובדים מזמינה אתכם לחגוג
השבת ה־28.6 בין השעות 17.00-19.30
בגבעת אויה.
לחוגגים - מבצע מיוחד!
לפרטים נוספים: שיכון עובדים,
לה גרדיה 58 יד אליהו טל. 03-390721
ביצוע: י. זילברמינץ ובנו בע"מ

מכון היל"ה פותח בתל־אביב
מלון פאלאס (שרתון הישן)
03-912093
THE ENGLISH CLUB
המועדון האנגלי
מושג חדש בלימוד
אנגלית מדוברת
בוקר או ערב
★ כתות קטנות עד 11 לומדים
★ מורים מעולים ויחס אישי
★ דגש מיוחד על דיבור
★ רבי שיח באנגלית עם מרצים אורחים
הלימודים יתקיימו פעמיים בשבוע בשעות הבוקר או הערב, בחדרים ממוזגים במלון פאלאס ת"א.
במהלך השיעור יוגש כיבוד.
שיחות הסבר עם מורי המועדון והרשמה במלון פאלאס (שרתון הישן), רחוב הירקון 277 תל־אביב. ההרשמה לקורסי הערב ביום א' 29.6.86 וביום ב' 1.7.86 בין השעות 18.00–19.30.
ההרשמה לקורסי הבוקר ביום ב' 30.6.86 וביום ה' 3.7.86 בין השעות 10–11.
חשוב: במועדון אין כיתות לרמות מתחילים
THE ENGLISH CLUB המועדון האנגלי

להשכרה בתל־אביב
חנויות
רח' סעדיה גאון (ליד קרליבך)
שטחים מ־50 עד 200 מ"ר.
טלפונים וחניה – ללא הגבלה.
טלפון: 03-229528.

בר(ת)־מצוה
מהסרטים — אתם תכתיבו את העלילה
אל נָוה
03-296457, פינסקר 4, תל־אביב • כבר מוגרבי

מומחים לצביעת מעליות
בצבע מקורי
לאחר הטפול שלנו המעלית שלכם כחדשה
הצעות מיוחדות לועדי בתים
הקרטין
רח' דוחן 14 ת"א
טל. 375916, 373668, 847730

הגיעו דגמי קיץ 86'
J.B.
בן־יקר
יצרני מכנסיים אלגנטיים לגבר
מגוון דגמים וצבעים מבדי כותנה ובדים סינתטיים
להשיג בחנויות ההלבשה המובחרות ברחבי הארץ
מרכז מכירות ארצי:
תל־אביב, רח' נחלת־בנימין 38, טל. 652020

מטבחים
הדריישינה, סלונים, מזנונים, פ. אוכל.
מח' לתכנון ולעיצוב פנים!
דיור 2000
מול היפרכל החדש
מפרץ חיפה, צומת ק. אתא
טל' 04-720720

הציוד במיטב המבצע
מחבטי טניס „האד"
HEAD
דיסקונט טניס II
זול יותר מחו"ל
להשיג בחנויות ספורט ומועדוני טניס
יבואן: בש־גל ספורט בע"מ טל. 03-251121

J

מעריב של שבת
יום ו' כ' בסיון תשמ"ו 27.6.86

פרשת השב"כ: מי הרוויח, מי הפסיד
דו"ח אברמוביץ'
אופ־אר נסגר
דקנאטי: הרחק מההמון הסוער
כדור משגע עולם
שר חינוך רק לחילונים

דייגו ארמנדו מראדונה, המלך החדש של המונדיאל — כתבה בעמוד 18 (צילום: אי.פי.)

ראש השב"כ לפרס: ניאלץ לחשוף איך תמיד פעלנו באישור הדרג המדיני

מאת יוסף חריף

ראש הממשלה, שמעון פרס, נחרץ בדעתו, כי הצעד שנקטו, הוא והקבינט, לאמץ את רעיון החנינה לאנשי השב"כ כדרך ל„חיסול הפרשה" היה נבון, שקול ומוצדק. לדעת פרס, לא היה בכך שום מעשה טיוח. כמוהו סובר שר הבטחון, יצחק רבין, שהתיאום בינו לבין פרס בסוגיה זו הוא מוחלט.

לאחר הדרמה בקבינט בשכבת הבוקר של יום ד', השבוע, מסתמנת עמדת השנים נוכח הביקורת המוטחת עליהם — גם על־ידי שרים מן המערך — בעמדתם הנחרצת: הם לא יתנו עכשיו ידם לועדת חקירה. גם קודם לכן, לפני שנמצאה „הנוסחה הגואלת" בבקשתו של נשיא המדינה, לא רצו בכך.

אם להתחיל את פרשת השבוע מן הסוף — היינו בשאלה אם תהיה ועדת חקירה או לאו — התשובה לכאורה ברורה: כדי שתקום ועדת חקירה צריך שיהיה לכך רוב בממשלה. ובממשלה אין רוב.

אומר רבין: עכשיו, גם חנינה וגם ועדת חקירה — זה צירוף מוזר. מה תבקש ועדת חקירה לעשות? אין בעיה מה קרה לגבי עצם המבצע (בפרשת אוטובוס 300 ואחריה). האם באמת מישהו חושב שאפשר לטפל רק ב„השלכות הפוליטיות" בלי שיבולע לשב"כ, גם עכשיו, אחרי חנינה?

כשמישהו בישיבת „שרינו" טען נגד פרס ורבין, שבעצם על־ידי המהלך הזה הוכתם השב"כ, השיב רבין בתקיפות: זו היתה הדרך הנכונה ביותר מבחינתם של אנשי השב"כ. כל דרך אחרת, ואחת היא אם „חקירה משפטית" או „חקירה משטרתית" — היתה מסובכת יותר.

אומר פרס: אשר להצעה להקים עכשיו ועדת חקירה (הצעת השרים שחל וצור), הריני אומר בבירור: אינני רוצה בכך. לא אסכים לתת לכל הענין כיוון פוליטי. עוד ידביקו לי לזה את הרוטציה (כאילו, שכל המהלך הזה לא בא אלא כדי ליצור משבר, אשר יאפשר להתחמק ממימוש הסכם הרוטציה.

אומר שמיר: עכשיו ברור, שכל מה שרוצים לבנות זה את יצחק שמיר על מנת שלא יהיה ראש ממשלה. נכון, במלחמה פוליטית יכולים להאשים את יצחק שמיר, אבל זה לא שייך לענין השב"כ. מכל מקום, אני שקט, לי אין מה לחשוש.

שמיר סובר, כי חלק מן המערך מנהל עתה „מלחמת מאסף" כדי לבטל הרוטציה אחרונה לפירוק הממשלה. אך קשה לדעתו להבין כי מי שהיה בצוות השרים שאימצו את הפתרון שהובא לפניהם על־ידי עורך־הדין רם כספי, שנסתייע במשפטן פרופ' יעקב נאמן — יתן ידו בישיבת הממשלה הקרובה להצעה להקים ועדת חקירה.

להלכה אין אפשרות להכריע בשאלה, אלא אם כן יסכים ראש הממשלה להעמיד את הצעותיהם של רובינשטיין, נבון, צור ושחל להצבעה בממשלה. נניח שפרס יעמיד את ההצעה להצבעה — לא יהיה לה רוב, כאשר פרס, רבין ובר־לב (שהיו בצוות השרים) וכן נחמקין, יצטרפו לדעת הליכוד, מפד"ל ויגאל הורוביץ המתנגדים לחקירה נוספת ורוצים לראות במהלך החנינה סוף פסוק ל„פרשת השב"כ".

התיאור כי שמעון פרס נבהל מתקיפת הרעת הלשון של יצחק שמיר, בהתייעצות צוות השרים, נראה מוגזם במקצת. מפני שעל פי השתלשלות המאורעות נראה כי גם פרס ורבין לא רצו בחקירה והם השלימו אתה רק מפני שנראה היה להם שמבחינה ציבורית לא יוכלו לדחות את המלצת היועץ המשפטי לממשלה.

חיזוק להערכה זו ניתן למצוא בשיחה שקיים פרס ביום ב' השבוע, עם ראש השב"כ ושלושת עמיתיו, „החשודים לכאורה". זה היה בעקבות הידיעה שמסר וגמר עם היועץ המשפטי להמליץ על חקירה משטרתית.

„שיחה קשה מאד", תיאר אותה אחד ממשתתפיה. לדבריהם, קוממה אותם המחשבה „שעושים אותנו לעבריינים פליליים". פרס לא יכול להשיב. „אני לא מעל החוק", אמר. עמדתו לא נשתנתה גם כאשר השתמע מדבריהם שבמהלך חקירה „יאלצו לחשוף דברים שילמדו כי תחת כל הממשלות עשו מעשים על דעת הדרג המדיני ובאישורו".

הפור נפל ביום ראשון, כשבהתייעצות שרים אצל ראש הממשלה הודיע היועץ המשפטי כי אין לו סמכות לקחת בחזרה את התלונה שהגיש קודמו, יצחק זמיר, למפכ"ל המשטרה.

הדבר הובא, כמובן, לידיעת ראש השב"כ וחבריו, שקיוו עד לרגע האחרון, שהדרג המדיני לא יניח להביא אותם לחקירה. כשנוכחו, בפגישה עם פרס, שגם הוא השלים עם החלטת היועץ המשפטי,

אמרו הארבעה שאם נגזר לקיים חקירה, הם מעדיפים ועדת חקירה מכוח החוק בענין זה על פני חקירה משטרתית. זה נתפרש כאיום מסווה כלפי הדרג המדיני.

כך בושלה החנינה של הנשיא □ גם לאחר הביקורת על „הנוסחה הגואלת" מתנגדים פרס ורבין לוועדת חקירה □ הם השלימו, קודם לכן, עם חקירה רק מפני שסברו כי מבחינה ציבורית לא יוכלו לדחות את המלצת היועץ המשפטי □ שמיר גם איים: חקירה היא סוף הממשלה — ופרס חשש מבחירות שבמרכזן „שני מחבלים שנהרגו" □ בין הפטיש — שמיר לסדן — חריש, הזמין פרס את עו"ד כספי לישיבת השרים, אך כספי ביקר קודם עם עו"ד נאמן בבית הנשיא...

שמיר לא פירש כך. דברים אלו הובאו אליו לנמל התעופה כשחזר ביום ג' בערב מפאריס כדי להשתתף בישיבה המכרעת של צוות השרים, בראשותו של פרס, שבה אמור היה היועץ המשפטי לממשלה למסור את החלטתו הסופית. שמיר פירש את דברי הארבעה כ„בחירה מאנס בין שתי רעות".

מעולם לא ראו אותו עמיתיו כה נרגש וכה נסער. שיהיה ברור, אמר שמיר בתקיפות, לא אסכים בשום פנים לועדת חקירה. הוא אמר זאת כששמע מפי חריש, כי „אין מנוס" מחקירה, אם משפטית ואם משטרתית משום שנוכח לדעת, אחר התייעצות עם משפטנים, שאין הוא יכול לבטל את התלונה למשטרה (שהגיש פרופ' זמיר).

אין זה נבון — קרא לעברו שמיר — אתה לא מיצית את הבדיקה.

חריש המשיך להסביר, כי באשר לצורת החקירה חשב בתחילה שזו תנוהל על־ידי מפכ"ל המשטרה אישית במתכונת מיוחדת (בלא רישום פרטיכל, אלא בהקלטת הדברים, כדי להבטיח את מירב החשאיות). אבל כיוון שנוכח לדעת, כי הדבר אינו ניתן הרי שהאלטרנטיווה היא ועדת חקירה ממלכתית.

בבקורה זו איבד שמיר את שלוות רוחו ובפנותו אל היועץ המשפטי לממשלה אמר לו: אינני מקבל את דעתך. בירורתי עם משפטנים בכירים ואלה אמרו לי שיש לך סמכות להחזיר את התלונה שהוגשה למשטרה. מי אמר שאתה צריך להחליט כבר הערב? קח לך עוד יומיים ואפגיש אותך עם האנשים האלה (המשפטנים שיעצו לשמיר).

חריש חש עצמו נבוך, אך שמר על קור־רוחו ולא השיב לשמיר באותה מטבע של תקיפות (אחר כך פייס שמיר את חריש). משנראה היה לשמיר, כי גם פרס ורבין עשויים להשלים עם המלצתו של היועץ המשפטי, הבהיר בלשון חד־משמעית, שנתפרשה כאיום, שאפילו ימליץ היועץ להקים ועדת חקירה — לא יניח להעברתה בממשלה. זה לא יילך, אמר שמיר, זה יביא למלחמה פוליטית. זה יהיה סוף ממשלת האחדות. הממשלה היא שתצטרך להחליט (על הקמת ועדת חקירה) וארגן שלא יהיה לכך רוב.

דחיית המלצתו של היועץ המשפטי על־ידי הממשלה — אם אכן היה משיג שמיר רוב בה לעמדתו — היתה מעמידה, כמובן, במצב קשה את היועץ המשפטי. אבל לא רק אותו. פרס היה מסתבך בהליכה לבחירות „בגלל שני מחבלים שנהרגו על־ידי אנשי השב"כ והגיבורים"...

נוכח הסתערות זו של שמיר נקלע צוות השרים לדילמה קשה. שהרי לכאורה, מיצה הדרג המדיני את מהלכיו ואפסו סיכוייו להשפיע על היועץ המשפטי, שלמחרת אמור היה להודיע סופית על החלטתו ברבים.

כאשר ביקש ראש הממשלה את עורך־הדין רם כספי לבוא להתייעצות השרים ביום ג' בערב, היה זה, לכאורה, מעשה חריג. הרי יש יועץ משפטי לממשלה. אבל כספי, ידיד אישי של פרס ושל ראש השב"כ, העושה את מלאכתו שלא על מנת לקבל פרס, נסע אל משכן הנשיא, כשהוא מלווה בידידו עורך־הדין יעקב נאמן.

שעה שחריש עסק בייעוץ שלו, נרקם מאחורי הקלעים המהלך בבית הנשיא.

לא ברור אם כאשר פרס אמר לכספי לעלות לירושלים היה זה כעין „קוד", שהגיעה השעה לשלוף את „הנשק הסודי". אבל ברור, שעצם הרעיון שקיימת אפשרות משפטית לבקש חנינה לראש השב"כ ואנשיו ועל־ידי כך למנוע עריכת חקירה — לא היה בגדר סוד. לא לשמעון פרס ולא ליצחק שמיר.

כספי אינו מבקש לעצמו זכות־יוצרים על הרעיון (העלו אותו לפני שבועות מספר באזני שמיר, יורם ארידור ויעקב לוד ושמיר גלגל אותו הלאה, עד שהגיע לרם כספי). כשנתברר ביום שני, אחרי הפגישה בין ראש השב"כ ושלושת חבריו עם פרס, שאין עוד מנוס מחקירה, קיים כספי בירור עם „אברום", ראש השב"כ, לגבי השאלה מה ניתן עוד לעשות ככל שהדבר תלוי ב„אברום" — למניעת חקירה.

מטעמים השמורים עמו — אישיים וארגוניים, לרבות גורל השב"כ — החליט ראש השב"כ, כי לחקירה עלולה להיות תוצאה הרסנית. בנסיבות אלה לא נותרה אלא ברירה אחת, ש„אברום", מן הסתם, כבר שמע עליה קודם לכן: בקשת חנינה מנשיא המדינה.

גם „אברום", כמו כספי ונאמן, ידע שיבואו ויטענו כי עצם הבקשה לחנינה כמוה כהודאה בעבירה הרשעה עצמית. אבל נוכח האלטרנטיווה, בחרו אברום ואנשיו ב„חנינה" ובלבד שלא תהיה חקירה.

לא ברור אם פרס הופתע כאשר רם כספי צלצל אליו ביום ג' בערב, סמוך לשעה 9 ואמר לו, שהוא כבר בירושלים ומיד מגיע ללשכת ראש הממשלה.

— איפה אתה?

— בבית הנשיא.

היה זה אולי רמז לראש הממשלה, גם אם פרס לא ידע מראש, כי לפני בואו להתייעצות השרים על פי בקשת פרס, הספיק כספי בדרך „לסגור את הענין" עם נשיא המדינה...

כבר ביום שני החל כספי בהכנותיו למהלך זה בהתייעצות עם יעקב נאמן. עיקר ההכנות התבטא באיסוף פסקים וקטעי ספרות משפטית המוכיחים כי בסמכותו של הנשיא לחון לא רק עבריינים שנשפטו, אלא גם „חשודים לכאורה".

הביקור המוקדם של כספי ונאמן אצל הרצוג, לפני בואם להתייעצות השרים, נועד לבחון אם אכן יסכים הנשיא לאמץ צעד כזה. בחוגי ראש הממשלה והשב"כ לא היה זה סוד, שהנשיא גורס שחקירה עלולה להיות הרסנית לגבי השב"כ. כאיש בטחון וכאיש מודיעין ידע להעריך את הנזק.

השאלה היתה אם רשאי הוא לעשות את הצעד, מהבחינה המשפטית. כשנוכח, לדעתו, שאכן כך, השיב לכספי ונאמן כ„הן" עקרוני. אך הרצוג הוסיף מספר תנאים: שהבקשה לחנינה תהיה על פי חוות־דעתו של היועץ המשפטי לממשלה; על דעת הקבינט; ושתוקם ועדה מיוחדת לקביעת נהלים ודרכי עבודה לעתיד, של השב"כ.

עם תנאים אלה נסעו כספי ונאמן ללשכת ראש הממשלה. שר המשפטים יצחק מודעי הוכנס ראשון לסוד המהלך. שהרי באין המלצה לחנינה מאת שר המשפטים אין הנשיא יכול לעשות דבר. כשהסכים מודעי, נתבקשו לבוא לירושלים ראש השב"כ ושלושת חבריו. שהרי הם היו צריכים לבקש חנינה, כדי ששר המשפטים יוכל להמליץ עליה לפני הנשיא...

כדי לסגור את הענין הרמטית יצא מודעי קרוב לחצות אל בית־הנשיא. אחריו הגיעו כספי ונאמן ועיבדו שם את אחרון הפרטים.

קודם לכן פנה מודעי אל חריש ואמר לו: הנה זו עמדת הנשיא, האם הדבר נראה לך? תשובתו של חריש היתה, אחרי עיון, שאכנם „זה מסתבר". ביותר כזה לא היה צורך. לתנאים האחרים של הנשיא כבר ידאג ראש הממשלה.

מאותו רגע ואילך שיתף חריש פעולה באורח מלא. הוא היה שותף לניסוח מכתבי הבקשה לחנינה של אנשי השב"כ וכן בניסוחה של ההמלצה של שר המשפטים אל נשיא המדינה.

בחמש לפנות בקר כלתה המלאכה. אנשי השב"כ חתמו על בקשות החנינה. אלה הופנו אל שר המשפטים וכעבור שעה קלה באו חברי הקבינט לדון במוצר המוגמר.

הרוב הגדול אישר את המהלך והכוונה יום ה', כמתוכנן, נתפרסמה ההודעה שהרימה את כל הקהילה הפוליטית — הנשיא חנן את אנשי השב"כ. תמה הפרשה. אך יש אומרים כי פרשה חדשה, במישור הפוליטי, רק מתחילה.

אולי. אבל בענין זה אין עוד ראש הממשלה תלוי ביועץ המשפטי. פרס נשמע ונראה רגוע לגמרי.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

פרס גמר כמו פלטיני, שמיר כמו מרדונה

מי הרוויח, מי הפסיד, בשלב זה של פרשת השב"כ

מאת סופרי „מעריב"

בהיבט הפומבי שלה נמשכת פרשת השב"כ בסך הכל חודש. היא פרצה לכותרות ב־24 במאי בטלוויזיה ומאז לא הניחה לציבור ולמנהיגותו. כעבור 32 ימים נתקבלה החלטה אבל הרבה גולות ועניינים נתחבו בזמן הקצר הזה, שנדמה לרבים כמו חודשים ארוכים. סופרי „מעריב" שעסקו בסיקור הפרשה הכינו רשימה של הדמויות המרכזיות: מה מצבן עתה, מי הרוויח ומי הפסיד בשלב זה של הפרשה, שאיננו נראה כסוף פסוק.

• שמעון פרס, ראש הממשלה. איבד נקודות. נתגלה כהססן. הסדר החנינה גורר ביקורת חריפה כלפיו. ברגע האחרון הסכים לוועדת חקירה ממלכתית וחזר בו. בזמנו דחה את הצעותיו של פרופ' זמיר. במבט לאחור נראות ההצעות האלה כפתרון הרבה יותר נוח ממה שסוכם עתה. גם מקורביו הקנאים של ראש הממשלה מודים: „אלה ימים קשים לשמעון". ימים קשים בתחום הפוליטי והאישי ולא רק בשל המצוקות העקרוניות והלאומיות והחשש פן שרות הבטחון ייפגע.

פרס שמע לראשונה על פעולת החיפוי מראובן חזק, סגן ראש השב"כ. קודם לכן לא ידע דבר. שמיר לא עידכן אותו וגם לא אברהם שלום. פרס ביטל את טענותיו של חזק והחשיד אותו בנסיון לפוטש פנימי בשב"כ. טבע את המונח „קליקה". במשך שלושה או ארבעה חודשים ישב על העניין ולא עשה דבר. תחילה האמין כי אפשר לא לעשות כלום וניסה לשכנע את היועץ זמיר להניח לכל העניין. בתמימות פוליטית שאיננה אופיינית לו הניח כי הפרשה תשאר עלומה. אחר כך שינה את דעתו והסכים, לא בפה מלא, לחקירה. השבוע אפילו תמך בהקמת ועדת חקירה ממלכתית כאין מוצא אחר.

הוא נכשל בכך שלא הבין מיד את חומרת העניין ולא את מניעיו של יצחק זמיר לאחר מכן. פרס נצמד לאימוטו של שמיר, אם כי צריך היה ללכת בציר תנועה אחר. פרס החמיץ שער בטוח. הקרנה חוזרת של כל המהלכים מציגה אותו כמו פלאטיני או סוקראטס. שמיר הוא לפי שעה מאראדונה.

פרס: החמיץ שער בטוח

פרס, מתוך חשש מעימות עם שמיר ומתוך אמונה אמיתית שחקירה תפגע בשב"כ ובבטחון, קומם עליו דווקא את אנשי מפלגתו ואת אותו חלק בציבור אשר בדרך כלל תומך בו. שבחים קיבל מגאולה כהן. בשלב זה הוא מפסיד רציני. אם תהיה ועדת חקירה ואולי לא תהיה רוטאציה, עשוי מצבו להשתפר.

• יצחק שמיר, ממלא מקום ראש הממשלה, שר החוץ וראש ממשלה בעוד כארבעה חודשים. זכה עד עתה בחלק הגדול של הקופה הפוליטית. בשלב זה נראה כמנצח – אם באמת לא תוקם ועדת חקירה. שאלה זו עדיין לא הוכרעה סופית. שמיר ביקש כל הזמן למנוע חקירה ולפחות בשלב הזה הצליח. מ"מ ראש הממשלה איננו מוטרד במיוחד מן הביקורת בכלי תקשורת. הסתבכותו בחלק הרגיש ביותר של הפרשה – מבחינה ציבורית – ההתכחשות לתא"ל (היום אלוף) יצחק מרדכי מטרידה אותו, אבל הוא לא מצא אומץ בלבו להתנצל.

שמיר: צמוד כמו שכפ"ץ

שמיר התגלה כאיש נחוש ועיקש – תכונות של מפקד מחתרת. הוא דבק במטרה ואינו מש מן האימוטס המוליך אליה. המטרה היא רוטציה, וכל התעסקות מוגזמת בפרשה ובעיקר ועדת חקירה ממלכתית עלולה לסבך את המיועד להחליף את שמעון פרס שלא לצורך. שמיר היה צמוד לשב"כ כמו שכפ"ץ ללוחם בהפגנה. השאלה, מי היה השכפ"ץ של מי: הוא פיאר ורומם את שרותי הבטחון, הרעיף שבחים ומחמאות על ראש השב"כ, אבל חתר כל הזמן למנוע חקירה כלשהי. טיעונו: כל חקירה תפגע בשירות הטוב ביותר בעולם. אבל בשתיקתו ביחס לשאלה אם ידע ומה ידע נותן שמיר ביסוס לחשדות, האשמות ולתחושות כי בעצם הוא מגונן על עצמו ועל חלקו בפרשה.

אתמול כבר החלו ללחוש כי שמיר הקריב לא רק את יצחק מרדכי אלא גם את אברהם שלום, אם כי יתכן שבעתיד ידאג לו. למשל – ימנה אותו יועץ לטרור במשרד ראש הממשלה. אברהם שלום מחיר

רבין: לבסוף תמך בחריש

כבר. שמיר לא נפגע.

הוא לפת את פרס כמו בג'ודו ולא הותיר לו מרחב תימרון. שמיר היה העיקבי ביותר. הוא יודע לשתוק, במיוחד כאשר השתיקות האלה משרתות את מה שהוא מגדיר כאינטרס בטחוני עליון של המדינה.

שמיר ניצח בסיבוב הזה. אברום נותר על הקרשים.

• משה ארנס. שר בלי תיק. נראה מאוד לא טוב. מתברר כי כשהיה שר בטחון שלא ידע דברים ולא סיפרו לו דברים שהיו צריכים לספר. מצד שני, הוכיח שוב את יושרו הציבורי ואת תפיסת עולמו הליבראלית הדימוקראטית.

• בייניש, צור וקרפ (דורית, יהודית ויהודית). שלוש הפרקליטות. במישור האישי סבלו מהשמצות אישיות וכינויי גנאי. לעומת זאת, במישור המקצועי נקטו עמדות עקרוניות ומקצועיות מעוררות הערכה. הוכיחו מסירות לעניין ולתפקידן ולא נרתעו כאשר האמינו שהצדק והחוק

כספי: דרך פתוחה לחקירה

עמן. בטווח הארוך מרוויחות. בטווח המיידי יש להן בעיה עם פוליטיקאים, מחוקקים וכנראה גם עם הבוס החדש, יוסף חריש, למרות שהגן עליהן בתוקף מפני מכתבו המרושע של ח"כ דרוקמן.

• הרצוג חיים, נשיא המדינה. אפשר שמבחינה ציבורית הוא מרוויח. רבים יזקפו לו טובה על שמצא אומץ בלבו לנקוט בהליך חריג ושנוי במחלוקת על מנת – כדבריו – לגונן על השב"כ ולהפסיק את מחול השדים.

אולם הוא יצר תקדים חמור מבחינה משפטית והעמיק את תדמיתו כנשיא הנוטל חלק פעיל בעניינים שוטפים ואף באלה שהם מעוררי מחלוקת חריפה. אף נשיא לא היה כה בולט כמוהו בתחום זה ועדיין לא ברור אם פעילות יתר כזאת של נשיא המדינה היא דבר חיובי או בלתי רצוי. בעבר התבטא כי הוא ישן טוב יותר כאשר אברהם שלום הוא ראש השב"כ ולכן יש גם מי שחושדים באובייקטיביות שלו בכל הקשור להסדר החנינה.

• ויינגלס דב. עו"ד. משפטן פעלתן, פרקליטו של אריאל שרון נגד „טיים" ושל אברהם שלום ראש השב"כ. כמו כספי, פעל גם הוא בהתערבות במגמה למצוא פתרון למשבר תוך המעטת הפגיעה בשב"כ ובראשו. סייע לשכנע את אברהם שלום ושלושת האחרים לבקש חנינה וכך לסיים את הפרשה. מעמדו כמשפטן צעיר ומבטיח התחזק.

• ויצמן עזר, שר בלי תיק. מרוויח אצל תומכיו המסורתיים ובחוגים רחבים במפלגת העבודה אשר במנהיגותה הוא שואף להשתלב. נקט עמדה עקבית הדורש חקירה לאורך כל הדרך. השר היחיד שהצביע נגד הסדר החנינה.

• מאיר זורע. אלוף במילואים. ראש ועדת החקירה הראשונה. זועם על השקרים שהלעיטו אותו. הסתייג בפומבי מן הטיעון שלמען הבטחון מותר לשקר.

יצחק זמיר. היועץ המשפטי הקודם. עם המנצחים. אחרי ימים ארוכים של התייסרות ולחץ ציבורי שהתלוו אליו גינויים חריפים ודיבורים בוטים, הגיע גם יורשו למסקנה שאין מנוס מחקירה. יוסף חריש חזר להצעותיו המקוריות של זמיר וגם הפתרון שנמצא אינו רחוק כל כך מהצעה שהעלה מזמן באוזני פרס. הוא מתנגד להסדר החנינה מטעמים עקרוניים – ואין לחון מי שלא נשפט, קבע בחוות דעת בעניין אחר. מבחינה זו, לא הצליח לשמור על מה שהוא בעיניו עקרונות בסיסיים של שלטון החוק. אולם מכל היבט אחר הוא מנצח: ראש השב"כ סולק מתפקידו, כפי שדרש בעבר.

הוא מצטייר עתה כלוחם בלי חת למען שלטון החוק שהיה מוכן לסיכון ציבורי ואישי על מנת לעמוד בעקרונותיו. אף כי למעשה הודח מתפקיד היועץ המשפטי הוא יוצא עכשיו לחיים אזרחיים כאשר מצפונו נקי וזכויותיו כמשפטן יהיו פרק חיובי בהיסטוריה התחיקתית והחוקתית של מדינת ישראל.

• חזק, מלכה, דדי (ראובן, רפי הפלג). שלושת „מורדי" השב"כ שחוללו את המהומה כאשר דרשו קודם משלום להתפטר ואחר כך, כאשר סרב, הלך חזק לראש הממשלה ודיווח לו על הריגת המחבלים ובידוי הראיות. בינתיים הם מפסידים. אחד בחופשה מן השב"כ עד פרישתו, אחר פרש והשלישי הושעה ופנה לבג"ץ בעתירה נגד השב"כ.

לטענתם, התנהגות ראש השב"כ ואחרים בענין זה היתה בניגוד לכל נורמה מקובלת בשירות. בפעם הראשונה נקט השב"כ שיטות של רמיה כלפי פנים ולא כלפי האויב. מאז שהדבר נמסר מפיהם הם קרבן לרדיפה ולבידוד חברתי של מכריהם בשב"כ. יש חשדות כבדים כלפי מניעיהם. לא אחר מאשר פרס האמין, וכנראה עדיין מאמין, שהמניע שלהם היה אינטרס אישי בתוך השב"כ ולא העניין המהותי. כרגע הם צריכים להיות מרוצים כי מה שדרשו – סילוק ראש השב"כ מתפקידו – אכן קרה. אבל הדבר עלה להם במשרותיהם ובהרבה סבל. אולי בעוד שנים רבות ייזכרו לטובה.

• יוסף חריש. היועץ המשפטי החדש. מפסידן. במהלך הראשון שלו בתפקיד כה רגיש ואחראי, נכשל. הנסיון שלו להסתייג מן ההסדר שנמצא אבל לקבל אותו בו־זמנית, אינו עובר. הצמרת הבכירה של משרד המשפטים חשדנית כלפיו. הצליח לגרום לערעור רציני במעמדו ואמינותו של היועץ המשפטי. עמיתים רבים בין המשפטנים הבכירים חושבים שהוא צריך לפרוש, אם אכן לא נועצו בו על הסדר החנינה. איבד את עולמו בעיני אנשי הליכוד והמערך כאחד. יש טיעונים ממקורות מוסמכים שלא דייק כאשר אמר כי הסדר החנינה לא נעשה על דעתו או בידיעתו.

• רם כספי. עו"ד. משפטן מבריק ואיש שנון שמוחו הפורה אינו חדל לחפש קומבינאציות שכולם יוכלו לחיות אתן בצורה מכובדת ובמצפון נקי פחות או יותר. עצתו נשמעת על ידי ראשי ממשלה והוא זוכה להערכה רבה. הסדר החנינה שהציע פתר באורח כמעט מלא את הבעיה האישית־משפטית של אנשי השב"כ, אבל הותיר את הדרך פתוחה לחקירה שתתמקד בנושא ספציפי, לא תתפרס על פני שנים ארוכות ועניינים אחרים. נתן לפרס הזדמנות לסגור את העניין האישי אבל השאיר דלת פתוחה לחקירה באמצעות ועדה ממלכתית – אם פרס ירצה לעשות כן.

• יצחק מודעי. שר המשפטים. לא ברור אם הפסיד או הרוויח. מצד אחד, הוכיח מיד עם הגיעו למשרד המשפטים שהדברים הרבה יותר מעניינים עם מודעי. הצליח במשימתו להחליף מהר את היועץ המשפטי המטריד, יצחק זמיר. מצד שני, הביא יועץ משפטי חדש שנכשל במהלכו הראשון. אם התכוון מודעי לגמור את תפקיד היועץ – הצליח מעבר למשוער. מצד שני, נפגעה המערכת המשפטית בכללותה. הוא, כאיש העומד בראש המערכת הזאת, לא צריך להיות יותר מדי מעונין בזאת. לא יצא להגן על הפרקליטות המושמצות. חיזק את מעמדו הפוליטי כאיש מרכזי בממשלה – דבר שכמעט נשמט מידיו אחרי שסולק ממשרד האוצר.

• יצחק מרדכי. אלוף. מרוויח גדול, אבל איזה מחיר. 16 חודשים של עינוי דין. גם אחרי זיכויו, רבים בציבור הטילו ספק – אם כי לא גינו אותו על כך – בטענתו שלא הוא גרם את מותם של שני המחבלים. בחוגים השמאליים של התיקשורת היה בבחינת מורשע בלי עוררין. זכה להתנצלות תקדימית של שר הבטחון. היה מעדיף לא לסבול ולא לנצח.

• יעקב נאמן. משפטן מעולה. לשעבר מנכ"ל משרד האוצר שזכה לביקורת מוועדת בייסקי. רצה להיות שופט בית המשפט העליון. נכנס לעניין כידידו ושותפו לשעבר של נשיא המדינה במשרד פרקליטים. סייע לשכנע את הנשיא להסכים להסדר החנינה והשתתף בהתייעצויות האחרונות.

• יצחק רבין. שר הבטחון. הרוויח כאשר התנצל לפני יצחק מרדכי. התנצלותו תרמה לתדמיתו בצה"ל ובציבור. היה שותף לכל הדיונים הפנימיים מאז שפרס גילה לו את הבעיה. התנגד לחקירה ממלכתית, אבל כל העת אמר שלא יהיה מנוס מחקירה ולבסוף תמך בחריש כאשר העדיף ועדת חקירה. יש לו ביקורת קשה על משיכת העניין ואי־קבלת החלטה בשלבים מוקדמים יותר לפני שהדבר יצא החוצה. בסך הכל מרוויח, אם כי לא בולט.

• שלום אברהם. ראש השב"כ. יסיים שש שנים בתפקיד, מה שנחשב בדרך כלל קדנציה בשירות זה. הוא ימשיך לשבת בתפקיד, על פי כל הסימנים, חודשים אחדים, כדי להכשיר ממלא מקום מקרב אנשי השב"כ. אחר כך יפרוש. במבט ראשון נראה כמי שהפסיד יותר מכל אדם אחר. אברום האמין במחמאות של שמיר ובהבטחות של פרס. אולי היה תמים. הוא לא מדבר, גם מקורביו אינם אומרים מה הרגשתו. אבל לא צריך לשמוע דברים מפורשים. בתוך לילה אחד התהפך גורלו.

ביום ג' הודיעו פרקליטיו לארבעה שרים כי שלום מעדיף חקירה ממלכתית מוועדה על פני חקירה משטרתית. באותו לילה נהפך לשעות אחדות לעבריין לאחר שחתם על בקשת החנינה לנשיא. עם חתימת הנשיא נמחקה העבירה אבל אות־קין שהסכים לקחת על עצמו ישאר. אברהם שלום הוא כמעט בראש טור המפסידים והמתוסכלים. מצד אחד, נפגע בעצמו. מצד שני, לא הצליח במשימתו החשובה לשמור את השב"כ בלתי פגוע. עם זאת, ייאמר לזכותו כי נלחם כארי והצליח לעשות מה שכל מפקד אמיתי משתדל לעשות – לשמור על פקודיו, הן אלה שביצעו את הוראתו לחסל את שני המחבלים והן אלה שהשתתפו באורח פעיל בבידוי הראיות במהלך החקירות השונות בנושא זה.

• שלושת החנונים האחרים. מרוויחים. נשארו בשב"כ אף כי זמיר דרש להדיח גם אותם. מבחינה משפטית ופלילית הם נקיים; שניים מהם משפטנים ואולי החנינה הצילה את הקריירה המקצועית שלהם: אילו היו מורשעים לא היו יכולים להמשיך להיות משפטנים. השלישי, בעל תפקיד בכיר בשב"כ, ייכנס לסוף המפסידים אם ייבלם הקידום שלו.

דו"ח / אמנון אברמוביץ'

בית חנון

יורם ארידור נדחק השבוע לגרוף את זכות-היוצרים על רעיון החנינה. מוזר. כאילו שיש עדיין מישהו בישראל, איש אשה וילד, המזלזל במידת הציניות הלאומית של יורם ארידור.

חנינה היא מוסד בעל תכליתיות חברתית עמוקה. היא בוודאי לא נועדה לחלץ את יצחק שמיר, ואולי את שמעון פרס, מלתת את הדין. עקשנותו המרשימה של שמיר נגד כל חקירה שהיא, ושותפותו של פרס, תלווה אותם עד יומם האחרון בפוליטיקה או אל מחוצה לה. היא יוצרת תחושה של כיסוי על כיסוי ומחופה על מחופה, כמאמר קהלת: "כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים מעליהם".

הנשיא ניקסון לא הלך הביתה בגלל ריגול אחר יריביו, אלא בגלל החיפוי וטשטוש. מה שנעשה השבוע – פרס האחראי הפורמאלי ושמיר המהותי – הוא טיוח הטיוח. הקאוור-אפ האמיתי.

מכשירותו של נשיא המדינה, סמל ודגל, נוצלה כאן למטרה צינית. שלא לדבר על הצדקות משפטיות שאינן עומדות במבחן-משפטי. שלא לדבר על נקיטת עמדה חד-צדדית שאינה עולה בקנה-אחד עם תפקידו הממלכתי. שרות-הבטחון, אומר מר הרצוג, חשף 320 חוליות-מחבלים. האם בדק מר הרצוג לכמה מבין החוליות הלכודות אחראי ראובן חזק? כמה מבין החוליות נתפסו בעת שראובן חזק שימש ממלא-מקום ראש השב"כ?

ראש השב"כ הפורש אברהם שלום הלך הביתה מצויד בכל הסטיגמות שאותן רצה למנוע. מי הכם וידע כיצד הוא מרגיש עם החנינה הזו. אברהם שלום עשה בצעירותו בקיבוץ רביבים בנגב. לא רחוק מקיבוץ רביבים שוכן כפר ערבי ששמו בית חנון. מעתה ואילך ייקרא ביתו, בית חנון.

המערכת הפוליטית עושה שימוש מטעה בעמדה שהציג בזמנו הפרופ' זמיר שלפיה היה מסתפק בהתפטרות ראש השב"כ ושלושת עוזריו. אבל שימוש חצוי, כמו חצי אמת, גרוע משקר: פרופ' זמיר אמר בזמנו שאם הצמרת תלך הביתה כסנקציה על מעשיה-לכאורה והדבר יובא בפני אנשי השב"כ – אזי תהיה כאן הצלת הנורמה.

זה יהיה, אמר אז זמיר, ויתור מצפוני ומקצועי קשה מבחינתי. ואז עדיין לא הובאה בפניו ראיה/שמועה לגבי מעורבות דרג מדיני, ולא היו בפניו ידיעות מעוותות שהופצו לציבור כאילו התנהג השב"כ על-פי הנורמה. אין היוהמ"ש זמיר בדורו כיוהמ"ש חריש בדורו.

מה יהיה? הפרשה הזו לא תרד מסדר-היום ולא תתן מנוח. אם לעשות פרפרזה על דברי המשורר:

ייקב הסיוח את התהום. ייקב הסיוח עד תהומות מושכים. ואכל בחושך והדר שם כל מוסדות הארץ הנמקים.

שמעון שמיר

שר הבטחון יצחק רבין נמנה עם מועדון-שלושת-ראשי-הממשלה (פרס, שמיר, רבין) שטיפל בפרשה. התנצלותו בפני האלוף מרדכי והדברים שהושמעו בפורום פרטי יצרו את הרושם שהוא התנתק מהמועדון לטובת ועדת-חקירה. בכינוסים הרשמיים שהתקיימו לאחר מכן חזר למועדון. אבל שר בטחון אינו אלא שר בטחון, וראש-ממשלה הוא ראש-ממשלה.

לאחר מיבצע אנטבה שיבח מנחם בגין את ראש-הממשלה בשל "סיפ-סיפת האחריות הנוספת". חיים צדוק קרא לזה השבוע, האחריות העליונה.

את הבזיון הזה כולו יש לדרוש מידי שמעון פרס: הוא היה הראשון לוותר על יועץ-משפטי-לממשלה לטובת עורך-דין פרטי; הפקיד בידי יצחק מודעי את תיק המשפטים; שבמשך השנים הופיע בשודי רכילות יותר מכל פוליטיקאי אחר, פטר את עצמו במלים "אני לא עוסק ברכילות" למיקרא המכתב הפרוזדורי של הדוקטן. וכך עד יום רביעי השבוע עד לדקירות הפתרון על-ידי ממשלה שהוא ראשה.

לפני שבועות אחדים התקיים כנס של מפלגה ששמה "אומץ". המפלגה הזו, שהיא שארית בת שארית של רפ"י, הקהילה יחדיו את בוגרי רפ"י, ביניהם כמה מכוכבי הסיזה של פרשת השב"כ. אנחנו כולנו מאותו הכפר, אמר שם ראש-הממשלה שמעון פרס. רפ"י היתה תנועה מפלגת השלטון מספר אחת בישראל. היא לא היתה אלא סולם גבוה וראשו בשלטון. והדיבורים הרמים על שלטון-החוק היו של בן הראשון של הסולם; לאחר שעברת אותו שוב אין בו תועלת.

פנחס לבון שר בטחון – דיין רמטכ"ל: שר הבטחון משלם.

דיין שר בטחון – דדו רמטכ"ל: הרמטכ"ל משלם.

שמעון פרס ראש-ממשלה – אברהם שלום ראש שב"כ: ראש השב"כ משלם.

השבוע נישא שמעון פרס ליצחק שמיר בנישואין קאתוליים. מעתה ואילך הם שניים שהם אחד. מבלי לפגוע כהוא זה בכבודו של פרופסור מכובד וידוע, מעתה ואילך ייקרא שמעון פרס – שמעון שמיר.

בעוד שלושה חודשים יניח פרס לכס ראש-הממשלה. הוא מותיר על הכסא שמאחוריו כתם נורמאטיווי שחור. כל-כך הרבה דיברו על הסגנון החדש, נועם ורוגע, ממלכתיות מאדרת, אווירה תרבותית, נימה פייסנית, עד שלא שמו לב שהישגיו כראש ממשלה יוצרים חפיפה מהממת עם הישגיו של אורי סביר, דוברו.

בספרו "פנקס שירות" כינה יצחק רבין את שמעון פרס חתרן בלתי-נלאה. האבחנה הזו, מסתבר, היתה בלתי-מדוייקת בעליל. בלתי-מדוייקת זו לא מלה:

עד שהגיע לראשות-הממשלה היה חתרן. משהגיע, היה נלאה.

עבריין נמלט

את ליל ה-13 באפריל 1984 עשיתי בכינוס מרכז חירות באולם הקונגרסים שבגן אורנים, שם נתקבלה ההודעה על חטיפת אוטובוס בקו 300 על-ידי מחבלים. בחור ממושקף נמוך-קומה שנראה במהלך הערב צמוד ליצחק שמיר, אמר אינסטינקטיווית: ועם אלה רוצים לעשות שלום? לאלה רוצים לעשות ויתורים? הם מבינים רק כוח!

מי זה הבחור? שאלתי.

יוסי בן-אהרון, יועצו המדיני של שמיר, אמרו לי.

זו רמת-חשיבה של יועץ מדיני, הרהרתי בלבי, כך מדבר איש-בכיר במערכות-החוץ מבלי שיש בידיו פרטים, לפני שהוא יודע מי-מה-מה.

כשירותו המחשבתית והאינטלקטואלית של יצחק שמיר לשמש ראש-ממשלה אינה עולה על זו של כל אזרח בישראל. שמיר הוא ראש-ממשלה שפטר עצמו אפילו מחובת ההנמקה כאשר נענה פעם לשאלה מרכזית בעניין קידמי את התשובה הבלתי-נשכחת, "למה? ככה". אבל עד לאחרונה נטינו לראות בו משרת-ציבור נטול יצרים ומשולל אגוצנטריות. התנהגותו בפרשת השב"כ, אפסי ואפסי עוד, מעוררת תמיהה כבדה שמא הלכנו שולל אחר אפרוריותו וחוסר-הכאריסמה שלו עד בואכה לכדי טעות בדבר ייצריותו השלטונית ושיקוליו הלאומיים.

במהלך הפרשה התנהל דיאלוג מעניין, אף כי סמוי למחצה, בין יצחק שמיר לראש השב"כ: שמיר ניסה להרחיק את עדותו ואת עצמו מהעניין, ואז באה הדלפה מחוגי השב"כ חושפה כיסוי כתוב מהדרג המדיני. שמיר עבר לתמיכה קולנית בראש השב"כ, אבל אנשי-מקורביו דיברו בנחיצותה והכרחיותה של התפטרות ראש השב"כ. חוגים המקורבים לאברהם שלום הסיטו מעט את תשומת-הלב מהמסמך הכתוב אבל הזכירוהו מפעם בפעם. שמיר הרפיע ודיבר נגד "הדחת ראש השב"כ". הוא דיבר נגד הדחה אך לא נגד התפטרות, ואברהם שלום מבין במוסיקה. מקורבי שמיר המשיכו לדבר על התפטרותו של ראש השב"כ ובמקביל סיפקו את רעיון מינויו ליועץ לענייני טרור לאחר הרוטאציה.

ביחסו לפרשה נקלע השבוע יצחק שמיר לטעות הנקראת במדע-המדינה "תסמונת הקרוקודיל": אתה חושב שאם תאכיל את הקרוקודיל, אז הוא יאכל אותך אחרון.

מהשבוע יושב שמיר על תקן של עבריין נמלט. צרמניקה, מוסרי בשלב זה, חוסם את כניסתו המחודשת למשרד ראש-הממשלה. הוא משחק על זמן, וספק רב אם אפשר לשחק על זמן לאורך זמן. דברים שאמר אריאל שרון והדברים ששתק דוד לוי אינם המלה האחרונה. כלום מישהו מעלה על דעתו מצב, שיצחק שמיר יהיה ראש-הממשלה של יצחק מרדכי?

להשתין מהמקפצה

יצחק מודעי סולק ממשרד האוצר משום שקרא תיגר על מנהיגותו של שמעון פרס. הוא סרב להעביר כספים למפעלי משק העובדים, הוא ניסה למוטט את ההקלאות, את ההסתדרות. הוא סרב לאשר מינויים, לחברות ממשלתיות, למועצות-מנהלים.

פרס נטל ממנו את הידיים של הבדינה, אבל הפקיד בידיו את הנשמה, את משרד המשפטים.

שר המשפטים טבע את הביטוי, הצדק ייעשה גם אם לא ייראה. בדיעבד, לאחר שפלט את הביטוי, התאהב בו ולא הניח לו למוש מפיו. ההתמחות המשפטית של יצחק מודעי, שלא כדרך כמו הביטוי שרווח בפיו, לא נעשתה ולא נראתה. וכדי לא לחשוד באינטגריטי שלו, אפשר לומר שחוסר ידע בסיסי הביא אותו להתעלם מחוות-דעת של גדול מורי-ההלכה במשפט הפלילי, פרופסור ש.ז. פלר, ומהנחיות מחייבות של היועץ המשפטי לממשלה – וללכת לנשיא המדינה עם בקשת החנינה המגוחכת הזו.

משפטן בכיר וידוע במתינותו אמר השבוע, שהיו כבר שרי משפטים שהשתינו קצת בבריכה. יצחק מודעי, אמר, הוא שר המשפטים הראשון המשתין מהמקפצה.

יענקל'ה

עורך-הדין יעקב (יענקל'ה) נאמן הוא שותפו לשעבר של הנשיא חיים הרצוג במשרד הרצוג-פוקס-נאמן. ההסדר עבד שם בערך כך, הרצוג הביא קליינטים ונאמן טיפל בהם. השיטה הזו פעלה לטובת כולם, הרצוג, נאמן, וההגינות המקצועית מחייבת לומר שגם לטובת הקליינטים. הבעיה היא, שהם התייחסו השבוע לפרשת השב"כ כאילו היתה קליינט נוסף. רמיסת הגדר המפרידה בין הציבורי לפרטי, שמצאה ביטוי ראשון בטיפול בפרשת פלאטו, הגיעה השבוע לשיא.

יעקב נאמן ידוע כמי שהתמחה במעקפי שלטונות-המס וכמו כן בעניינים שהשתיקה יפה להם, של צעירי המפד"ל. הפעם הוא עקף את מהותו ונשמתו של שלטון-החוק ובעניינים שהשתיקה יפה להם לאומית ולא מפד"לית.

לפני שנים אחדות ייצג את ח"כ אבא אבן ("תושב-מבקר" לפי נאמן). הוא חסך לי מליון לירות, צוטט אז אבא אבן, אבל לקח לי אותם כשכר טרחה. שכר-טרחתו הפעם, מבחינה לאומית, גבוה בהרבה.

ועדת בייסקי מרחה את יעקב נאמן בתפקידו כמנכ"ל האוצר ופסלה אותו, למעשה, מלשמש יועץ-משפטי לממשלה. במהלך פרשת השב"כ, מ-84' ועד השבוע שעבר, לא נזקפות לחובת הטור הזה טעויות, למעט אחת: לפני שבועות אחדים כתבתי, שניצלנו ממינויו של נאמן ליועץ-משפטי-לממשלה. הסתבר שטעיתי, מי שלא רצה אותו דרך הדלת, קיבל אותו השבוע דרך החלון.

נאמן: מי שלא רצה אותו דרך הדלת – קיבל אותו דרך החלון (צילום ר. קסטרו)

יעקב נאמן, קליינט קבוע, כמעט ריטיינר, בטור הזה, נושא עיניים כלות למישרת שופט בבית-המשפט העליון. שופטי בית-המשפט העליון, בעיקר שמגר וברק, שהם באמת המעוז האחרון, מתנגדים למינויו התנגדות הולכת ונמשכת. מהשבוע, גם אתה, אדוני הקורא, יודע למה.

עו"ד נאמן ייצג בזמנו את חברת "אהליבה" שאמורה לרכוש קרקעות בבדה. כדי לפטור אותה מתשלום מסים, הציע להקים חברה זרה בליבריה, ארץ שהיא גן-עדן למיסים, ולהעביר לשם מאות אלפי דולרים מישראל. (הדבר פורסם לראשונה בטלוויזיה, והמסמכים בנדון, המסווגים אישי-סודי, שמורים במערכת).

בטיפול בפרשת החנינה לראש השב"כ, עלתה כמובן השאלה הראשונית מהו "עבריין". לצורך חוק השבות, "עבריין" הוא גם מי שלא הורשע בפלילים. עורך-דין מסוגו של יעקב נאמן מסוגל היה, זו השערה בלבד, לטעון שאברהם שלום הוא עולה-חדש לצורך החנינה.

אברהם שלום הוא פטריוט עתיר-זכויות. הילוצו המניפולטיבי על-ידי עורך-דין יעקב נאמן הוא עונש שאין לזלזל בו.

לשכת שכורי-טירחה

בשבוע שעבר הבריק עו"ד מנחם ברנר, ראש לשכת עורכי-הדין, מברק לאיגוד עורכי-הדין של דרום-אפריקה, ובו חרדה ואימה נוכח התעדרדות שלטון החוק שם. אם עורכי-הדין של דרום-אפריקה ניחנים בנימוס אלמנטרי וקצת חוש-הומור, הם יבריקו השבוע לעו"ד ברנר מברק דומה.

למעט מחוז ירושלים שהזדעק בסוף השבוע, שמרה לשכת עורכי-הדין על דממה אופרטוניסטית. החל בהדחתו של פרופ' זמיר, עבור להלעזות על הפרקליטה וכלה בתרגיל החנינה. כמה עורכי-דין תל-אביביים, ביניהם עוה"ד אלי זוהר, ניסו להניע את הלשכה להקים קול זעקה, ובינתיים ללא הצלחה.

בהזדמנות קודמת, על רקע אידיאי סברה ושאתילה, כינה ח"כ יוסי שריד, בלשונו הקולעת אל חוט-השערה והסערה, את התנהגות חברי לשכת עורכי-הדין: בגידת בעלי-התעודות.

היה יועץ

טענתו של היועץ-המשפטי-לממשלה, יוסף חריש, כאילו נודע לו על תרגיל החנינה רק בדיעבד, אינה מסתדרת עם העובדות, לפחות כפי שהן ידועות לי.

ביום שלישי אחר-הצהריים פנו עוה"ד רמי כספי ונאמן לנשיא המדינה. אם תהיה בפני החלטת קבינט, אמר להם כבוד הנשיא, אשקול את העניין בחיוב. למחרת בבוקר נערכה ישיבת הקבינט בה נכח יוסף חריש.

יוסף חריש היה קואפרטיווי, אמר לי מקור שאיני מטיל ספק במהימנותו. חריש לא השמיע פרץ וצווחה, אמר מקור אחר שגם אחר מהימנותו אין להרהר ולערער.

מה עוד נאמר על יוסף חריש ולא אמרנו.

הוא טוען שההחלטה התקבלה מאחורי גבו. הגישה המסנגרת והאוהדת סוברת, שהוא היפנה את גבו אל ההחלטה.

הוא טוען שנשיא-המדינה והיוהמ"ש הן שתי רשויות שאינן נוגעות אחת בחברתה. הגישה המסנגרת והאוהדת סוברת, שבטענה הזו אין כדי להציל את נפשו.

נשאלת השאלה האם יקום חריש ויתפטר. התשובה היא שלילית. מי שנכנס לתפקיד בנסיבות כאלה ובזחיחות-דעת כזו, לא יתיר לקצת בושה לקלקל לו את ההנאה.

יעשה חריש את אשר יעשה ויהול את אשר יהול – בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב הוא לא יפתיע איש.

שני החשודים

בין הנחננים מצויים שני עורכי-הדין של השב"כ. השניים הוזמנו אל הפרופ' זמיר עם תחילת הפרשה ולא באו משום שנצטוו לא ללכת. מאחר שלא באו כמתכונים – הוזמנו כחשודים. היועץ-המשפטי-לממשלה, הנוטה להחמיר ובצדק עם יועצים-משפטיים של משרדים ממשלתיים, ראה בחומרה יתרה את מעורבותם העמוקה בפרשת הטיוח, את תצהירי-השקר, את העדויות הכוזבות.

הזמנתם כחשודים פגעה בהם עד עמקי נפשם המקצועית. וכי מה חשבו, שפרופ' זמיר ייסתפק בתלונה ללשכת עורכי-הדין?

עכשיו הם הנחננים בחנינה גורפת המונעת, כנראה, אפילו תלונה ללשכת עורכי-הדין. שני עורכי-הדין, על-פי החוק, האחד מהם על-פי גילו הצעיר, אמורים להמשיך בעבודתם כמשפטני השב"כ. האם המצב הזה עושה שכל?

החשוד השלישי

נציג השב"כ לוועדת זורע נחשב לאחד הבחורים המוכשרים בשרות. מידת הקולגיאליות שלו נתונה, אמנם, לפירושים. אבל מדובר ככל-הידוע בבחור נבון, פיקח, בהיר. הוא קודץ מתוכר של ראשי שב"כ, אמרו לי מכריו.

הבעיה היא שלפי החשדות, הוא עבד בוועדת-זורע בבוקר ובשב"כ בערב. שמע עדויות בבוקר והדליף אותן בערב.

בין החשוד השלישי לבין אברהם שלום ולהיפך, לא שרדה אהבה יתרה. הפרשה האחרונה קירבה את השניים. החשוד השלישי עמד בראש הקמפיין של החודש האחרון ועשה זאת בכשרון לא מבוטל. יש בזה כדי לתרום לאנומליה ולתהרהבותו שנוצרו כאן, אך לא כדי לגרוע מכשרונו האישי.

החשוד השלישי אף הוא בין הנחננים. לפי הפרסומים הוא אמור להמשיך בעבודתו. לנוכח האבסורד הזועק הזה, התעניינתי האם אין נספח סודי להסדר. השתגעת, אמר לי מקור יודע-דבר, למי היה ראש לחשוב על הפרטים הקטנים. פרטים קטנים.

החשוד השלישי, אם כך, ימשיך לעבוד ואולי אף יקודם – פלג רדי, למשל, יישב בבית.

יהודה ארבל ז"ל, מראשי השב"כ בעבר ומגדולי הדור, מתהפך בקברו. אבל הוא לא היחיד.

החשוד השלישי חייב ללכת הביתה. על-סמך הכשרון שהפגין בחודש האחרון – הייתי מציע לעורך "מעריב" לשכור את שרותיו כמקדם-מכירות.

מי אמר למי

שני יהודים עומדים ומשוחחים. מדינה מושחתת, אומר אחד. שוטר שעובר לידם אוסר את האיש ומביאו בפני שופט. לא התכוונתי לישראל, אומר האיש. ישראל זה בראש של השוטר.

נכון, אומר השופט, זה בשמע הגירני, מעמיד את השוטר לדין ומכניס אותו לשלושה חודשים בפנים.

עם יציאתו מהכלא פוגש השוטר את האיש.

נו, אמרתי, אומר האיש, מדינה מושחתת.

אוניברסיטת בר-אילן

המושב השנתי של חבר הנאמנים

כ"ב—כ"ה סיון תשמ"ו (29.6.86—2.7.86)

תכנית האירועים:

יום ראשון – כ"ב בסיון (29.6.86)

כל היום: יום עיון על "יחסי המדינה ויהדות התפוצות – היבטים אידיאולוגיים ופוליטיים" בחסות המחלקה למדעי המדינה – המרכז ע"ש שלמה ארגוב.

ערב: חנוכת המרכז.
ח"כ אבא אבן: "הגורם היהודי במדיניות החוץ הישראלית".

יום שני – כ"ג בסיון (30.6.86)

בוקר: פתיחת ישיבות חבר הנאמנים.
צהריים: ארוחת צהריים לכבוד ד"ר זרח ורהפטיג בהגיעו לגבורות.
אחר הצהריים: ועדות.
ערב: קבלת פנים לכבוד חברי חבר הנאמנים.

יום שלישי – כ"ד בסיון (1.7.86)

בוקר: ועדות.
צהריים: כנון הקתדרא לתולדות הרבנות באירופה המרכזית בדורות האחרונים ע"ש הרב קליין.
אחר הצהריים: ועדות.
ערב: חלוקת תארים לתואר שני ושלישי והענקת תוארי ד"ר כבוד ל:
ד"ר יוסף בורג, השר לענייני דתות
פרופ' מרטון בלומפילד
גב' לאונה פינקלר
מר תומס קלוצניק

יום רביעי – כ"ה בסיון (2.7.86)

בוקר: תבנית אקדמית – תעמולה ומדע.
(הרצאות מלוות סרטים דוקומנטריים; נאצים ותעמולת אש"פ).
תבנית מרכז המחשבים.
צהריים: הנחת אבן פינה למרכז למשפט ע"ש רקמן.
אחר הצהריים: ישיבת נעילה.
ערב: הענקת תואר ד"ר לשם כבוד למר שמעון פרס, ראש ממשלת ישראל.
ארוחת ערב חגיגית.
אורחי כבוד: עדינה ומרדכי כץ.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

אופ־אר נסגר, אלי ניסה לקפוץ מהחלון

מאת אהרן דולב

את אלי לוי, בן 52, ממפוטרי מפעל הטכסטיל באופקים, תפס שוטר עם רגל אחת כבר באוויר □ „כשפתאום רואים בעיניים הכל שחור, זה יאוש □ אותו רגע אפילו לא חשבתי על האשה והילדים □ חשבתי רק שנשבר לי סופית מהחיים האלה, שאם אחרי 26 שנה במפעל נותנים לזרוק אותי לרחוב בזמן שאופקים מלאה מובטלים, אז הכל נגמר"

באמצע המהומה הגדולה, בדיוק כשהגיעה המשטרה, פתח אלי חלון בלשכת ראש המועצה, בקומה השלישית. חבר לעבודה, ממפוטרי ביח"ר לטכסטיל אופ־אר, צעק בבהלה: „אלי קפץ, תתפסו אותו מהר". תפס אותו שוטר, עם רגל אחת כבר באוויר.

– תגיד אלי, התכוונת להתאבד?

אלי לוי, בן 52, אב לארבעה, מכונאי־תחזוקה כפוטר מאופ־אר: „תגיד אתה, מה זה ייאוש, אתה יודע? כשפתאום רואים בעיניים הכל שחור, זה ייאוש. אותו רגע, תאמין לי, אפילו לא חשבתי על האשה והילדים".

– על מה חשבת?

„חשבתי רק שנשבר לי סופית מהחיים האלה. שאם אחרי 26 שנה במפעל, נותנים לזרוק אותי לרחוב, בזמן שאופקים מלאה מובטלים, אז הכל נגמר".

– מי נותן, מי זורק?

„כל המדינה לא שמים עלינו. מלמטה עד ראש הממשלה, שהבטיח לנו שאופ־אר לא יהיה אתא שני, לא יתן לו להיסגר".

אבל לא בגלל שראש הממשלה לא מקיים, קופצים מחלון הקומה השלישית. „לא, בגלל הייאוש. כבר שלושה חודשים, שלא מקבלים שכר. אין כסף לאוכל. מה שאתה שומע, הבטן ריקה".

האשה, מרים בת 41, בארנות גוברת: „אלי, זה מגונה. איפה הכבוד העצמי. אל תגיד ככה. בשביל הילדים, אל תדבר ככה". אלי: „מה את מתביישת, מהאמת? אני צריך להתבייש? לי יש כבוד. מה, אני גנבתי, פשעתי, הייתי שותה עראק כל היום? כל החיים עבדתי קשה. גידלנו ארבעה ילדים טובים ממשכורת דפוקה בטכסטיל. זה מה שהיה. עכשיו סוגרים גם את הטכסטיל. מה נשאר? כלום. אז אני צריך להתבייש? שהם יתביישו".

– הם?

„כולם. הממשלה, ההסתדרות, כל המדינה".

במצור על בניין המועצה הודהו ראש המועצה יחיאל בנטוב וסגנו סעדיה גוהלן – שניהם נציגי המערך – עם מפוטרי אופ־אר. גוהלן אמר: „בתור חבר מפלגת העבודה אני רואה בגידה אישית בהתחמקות ראש־הממשלה ומזכ"ל ההסתדרות מטיפול באופקים. ההבטחות שלהם היו למלים בלבד".

אלי לוי: „להחזיק אותנו שלושה חודשים בלי משכורת ואחרי כל ההבטחות לזרוק לרחוב? מי צריך להתבייש אם הגעתי לזה, שבשביל לשלם במכולת אני צריך ללכת לאמא שלי האלמנה, בת יותר משבעים, ולקחת מקיצבת הזיקנה שלה. זה הורג אותי. הורג, הורג".

אלי אומר: „אלי לוי, יליד אלכסנדריה, חושב היום, שבשנת 1957 אולי עשה טעות, כשגורש ממצרים אחרי מערכת סיני ובמקום לנסוע לצרפת, עלה לאופקים".

מרים לוי: „בטח טעות. תראה איך מתייחסים אלינו במדינה שלנו. כמו לנתינים". היא ניגשת למגירה, חוזרת עם מסמך מצולם: „תסתכל טוב איך מסתכלים עלינו בממשלה שלנו". מישהו, שעדיין מתייק אנשים במדינת ישראל לפי שיכוני־מוצא גיאוגרפיים וחותם דני ארטום, מנהל המחלקה לתכנון תקציבי/מש. העבודה, מדווח במסמך ומייעץ לשר העבודה בעניין „אופ־אר אופקים – טיפול בעובדים".

בסעיף א', „רקע", כותב הלה לשר העבודה ברוב עידון: „מרבית העובדים היום (110) הם תושבי אופקים מארצות המאגרב"...

המסמך הזה התגלגל לידי ועד העובדים, שמתח קו עבה תחת „מארצות המאגרב", שיכפל וחילק לציבור מפוטרי אופ־אר. הועם פרץ. מה גם, שכל השרים עד ראש הממשלה, התחייבו שבאופקים לא תהיה פרשת אתא שניה. והנה, מה אומר סעיף ג' 7 במסמך של משרד־העבודה? „הפתרון המסתמן", כותב לשר מנהל המחלקה לתכנון תקציבי, „הבאת החלטה לממשלה ברוח פתרון אתא"...

כשפועלי טכסטיל כמפוטרי אופ־אר מספרים בסלוניה שהם מרוויחים בזיעת עמלם 375 ש"ח לחודש, לא צריך לבדוק אותם. פועל הטכסטיל, מהמאגרב או כל מקום אחר, בעיירת הפיתוח המצויה, שמלבד טכסטילים נסגרים אין לה שום דבר, למעט שרותים ומסחר זעיר, הוא העובד הכי רפוק בתחתית סולם השכר.

תלוש השכר האחרון (אפריל) של אלי לוי, למשל, מראה 583 ש"ח: „אל תיקח אותי בתור דוגמה. אני מכונאי־תחזוקה, מרוויח יותר. רק מה? תוריד לי מהלוקש ההוא 68 שקל פרמיה ו־60 שקל הטבה, מה תקבל? 455 שקל, כולל ותק 26 שנה". עדיין שכר גבוה במושגי טכסטיל. כלומר, לפני סגירת המפעל. עכשיו בכלל לא נשאר כלום, חוץ מלשכת התעסוקה עם 378 מפרנסים ברשימת המובטלים ועוד מחזור בנים בן שמונים חיילים משוחררים, שחוזרים מהצבא באוגוסט, ישר לחלל הריק.

מפוטר אופ־אר מרדכי אביטן, בן 56, מיום עלייתו ממרוקו בשנת 1963 פועל מכונת הכפלת־חוטים. רק 375 ש"ח לחודש. פלוס פרמיות ושעות נוספות, רק בחודשים שפועלים חלו וחסרו ידיים עובדות. הנטו, בניכוי ביטוח לאומי, קופ"ח ומבטחים, פחות מ־350 ש"ח ביד.

בבית אביטן עשרה ילדים, שתים עשרה נפשות. היו ארבע עשרה. יצחק (איציק) אביטן ז"ל, חייל בגולני, נפל באוגוסט 1982 בקרב על ביירות. אבי, בן 25, סיים בי"ס חקלאי (מקווה ישראל), נשא אשה והלך מאופקים למושב־חקלאי. רוזה, בת 22,

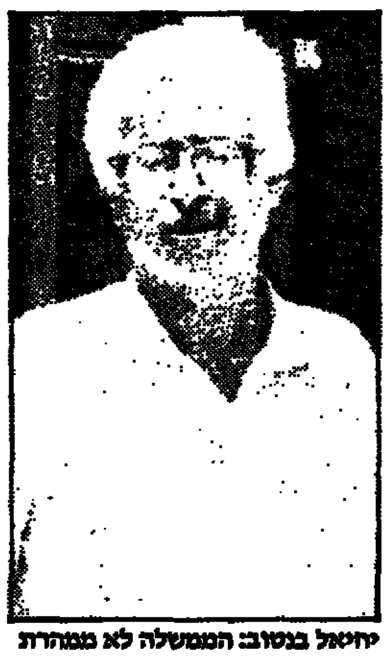
יחיאל בנטוב: הממשלה לא ממהרת

אלי לוי: „לקחת מקיצבת הזיקנה של אמי האלמנה, זה הורג אותי"

מרדכי אביטן (ובן הזקונים הקרוי על שם הבן שנפל בלבנון): „ברחוב, כמו סמרטוט" (צילום: אהרון דולב)

השתחררה החודש מצה"ל וכל בוקר „מודד את הדרך" מהבית ללשכה. סמי, בן 21, משוחרר משרות מסיבות אישיות. שולי, חיילת בת 19, משרתת באיזור הבית ונמצאת בו. רפי, בן 17, תלמיד ביה"ס החקלאי מקווה־ישראל – בבית בסופי־שבוע וחופשות. מרי (15) וגלית (14), תלמידות התיכון המקיף באופקים. אוריאנה (12) ביסודי. התאומים מיכאל וגבריאל (8).

„הפסקנו להביא ילדים כשבאו שני המלאכים שלי, מיכאל וגבריאל", אומרת האם אליז אביטן. „למה? אמרתי די. תראה איך חיים. כמה קשה. מוות. לא צריך להביא ילדים. בגלל שלמדינה שלנו אין לב למשפחות גדולות. אם היה לב, היה חוק, שיהיה מספיק אוכל, מספיק בגדים".

מקץ שש שנים אירע האסון. „כשאיציק נפל אמרנו, נפסיק את ההפסקה פעם אחת. אם ירצה השם, יהיה בן. נקרא לו איציק".

כשנה וחצי לאחר נפילת איציק, נולד איציק בן־הזקונים. קראו לו איציק־עומרי, כיום בן שנתיים פלוס, פעוט חמוד הנב־שיער. „בדיוק שתי־טיפות כמו איציק הגדול שלנו".

לפני שפרצה מלחמת לבנון נרשם איציק לאוניברסיטת ת"א. רצה ללמוד משפטים, להיות עורך־דין. אליז: „היה אומר לי, תראי אמא, אני עוד אהיה שופט בישראל". עכשיו, אומרים מרדכי ואליז, כל שאיפתם „לתת הכל" לאיציק־עומרי, שיגדל ויזכה לממש את שאיפת אחיו מנוחתו־עדן, להיות שופט בישראל.

מה נותנים, עם עשרה ילדים, 350 ש"ח בטכסטיל – עד אפריל. בלי שכר בכלל כבר שלושה חודשים ועתיד מפחיד, שצפון זכאות זמנית לדמי אבטלה.

„למה אתה חושב שאני מרגיש כל־כך מושפל", שואל מרדכי אביטן. „בן־אדם, כמה שיעבוד קשה, לא יכול להביא יותר מ־400 שקל בשביל שתים עשרה נפשות, אז אין לו הרבה כבוד. עכשיו נגמרה העבודה, לא מביא כלום, אין כבוד בכלל. אז בשביל מה כל החיים?"

„כשהלכנו אצל ראש המועצה, הייתי בייאוש־סוף־העולם. 22 שנה נתתי כל הכח שלי למפעל. עכשיו אני ברחוב, כמו סמרטוט. רק מהעצבים הייתי יכול לתפוס סכין, להרוג את עצמי".

אתמול עתרה ההסתדרות לבית המשפט למנות כונס נכסים, שתהיה למרדכי אביטן וחבריו, לכל הפחות, כתובת לתבוע את כבשת־הרש השדודה – שלושה חודשי שכר ופיצויי פיטורין.

אליז אביטן פוכרת אצבעותיה. „בעיניים שלי אני רואה שחור". נשאר רק עם ה־500 ש"ח קיצבת ילדים. אבל גם הביטוח הלאומי בירידה כל־הזמן, עם כל ילד שמגיע לבגרות והולך לצבא. אליז אומרת: „הולכים לצבא אבל נשארים בבית, שיהיו בריאים. באים לאכול, ללבוש. אח"כ חוזרים מהצבא, עבודה אין. רק הביטוח־לאומי יורד כל הזמן".

גם את קיצבת־הילדים החודשית אליז „לאידואה בעיניים שלי". הכל, השכר כשהיה, הקיצבה, שועברו מראש, למכולת, לקצב, לחנויות בגדים ונעליים. עד כה, כלומר כשעוד היתה משכורת, גמרה את החודש עם „משיכת יתר" של 300 ש"ח במכולת לבדה. בשלושת חודשי הפסקת השכר באופ־אר, קפץ האוברדראפט במכולת ל־1600 ש"ח.

„אני צריכה כל יום שמונה לחם, שניים חלב, אחד מרגרינה, אחד קוטג' ושמנת אחד, רק בשביל התינוק איציק־עומרי. כבר היינו מתים אם לא הצנועי מהמכולת אהרון, בן־אדם טוב, שעוד נותן. אמר לי: אליז, מה אני עושה אתכם, נותן לכם למות? כשיבוא לכם כסף, תביאו לי". אבל מאיפה יבוא?

ראש המועצה, יחיאל בנטוב, בן 55, יליד טוניס ומראשוני אופקים, איננו יודע מתי ואיך מחלצים את עירונו מן המיצר. כלומר, הוא יודע שגלגל ההצלה מצוי בידי הממשלה ושהממשלה לא ממהרת להציל. הוא יודע, שגם חברת העובדים ההסתדרותית, שאמנם אינה חייבת, אבל עד היום לא הקימה אפילו מפעל אחד באופקים. הוא יודע, שאופקים על 3500 בתי־האב (13,500 נפש), הגדולה במועצות המקומיות בנגב, נזקקת, בדרגת חרום א"א, ל־600 מקומות־עבודה. ושלא רק ראש־הממשלה, גם שרי האוצר, המסחר והעבודה התחייבו, שיהיו לה.

צוות מנכ"לים לטיפול בבעיות אבטלה בערי פיתוח, ששוגר לעיירה עוד במרס השנה, בא, ראה, שמע והמליץ. התוצאה, לפי שעה, שואפת לאפס. מכל מקום, רק לאחרונה, בשיחה עם ראש הממשלה, העלה בנטוב את מצוקת אופקים וביקש סיוע מיידי. „בנוכחותי הורה ראש הממשלה לעוזריו לעשות הכל כדי למנוע סגירת אופ־אר, אפילו יועבר מידי הבעלים, משפחת התעשיין דב יעקובוביץ, לידי יזמים אחרים".

אופ־אר נסגר.

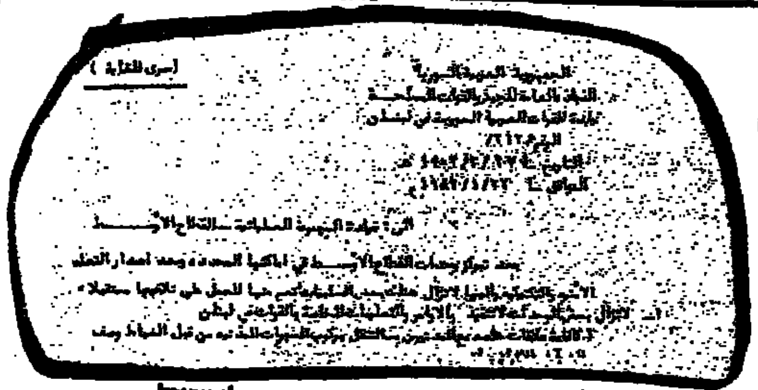
המסמך של אסמאעיל: תופעות קצת מוכרות גם לישראל

סוריה וישראל בבוץ הלבנוני

מאת עמוס גלבוע

המשטר הסורי רגיל לכסות את אמצעי־התקשורת שאינם מוצאים חן בעיניו. העתון „אלחואדית" (הרשות) הלבנוני הוא אחד מקורבנות הסורים.

לאחר מלחמת ששת הימים תבע מאמר מערכת של העיתון לחקור את נסיבות נפילתה של רמת־הגולן בידי הישראלים. מרגע זה היו העתון ועורכו, סלים אל־לוזי, על הכוונת של המודיעין הסורי. הרמטכ"ל הלבנוני עשה לו מנהג להתעניין בכל בוקר אצל ראש המודיעין הלבנוני: „האם כבר הרגנו אותו?" – וראש המודיעין שלו היה משיב לו „עדיין לא".

חלפו כמה שנים, אך הפנקס הסורי נשאר פתוח. ב־1973 פוצצו בתי הדפוס של העתון, אבל לוזי העורך נשאר בחיים. לא עברו אלא חודשים אחדים, ושומרי ראשו (אחד מהמקצועות הפורחים המשגשגים בלבנון) הצילו אותו מהתנקשות בחייו. „הפשע איננו משתלם" זעק למחרת היום עתו של לוזי. ב־1976 פלשו הסורים ללבנון ולוזי, כרבים אחרים, נמלט לאירופה.

שוב חלפו שנים, וב־80 קפץ האיש ללבנון לחופשת מולדת. הוא לא הביא בחשבון, למרות נסיונו והיכרותו רבת־השנים עם הסורים, כי ליושבים בדמשק יש סבלנות אין קץ, וכי לגבי דידם הוא חשוב כמת זה מזמן. הוא נחטף, עונה ונרצח באכזריות. החשבון של הסורים עמו נסגר.

הסרוח האישי השתלם לסורים במקרה זה, כמו במקרים רבים רבים אחרים – בלבנון כבמקומות אחרים. ארוע זה לא זכה לפירסום כרציחות מפורסמות יותר, כמו זאת של כמאל ג'נבלאט הדרוזי או באשיר ג'מאייל הנוצרי.

סיפור סופו העגום של לוזי העקשן והמסכן, כפכים רבים אחרים מסוג זה, מופיעים בספר חדש שיצא עתה לאור בהוצאת „מערכות". שם הספר הוא „המעורבות הסורית בלבנון (1975־1985)" וכתב אותו אל"מ ראובן אבי־רן.

בהקשר המלחמה בלבנון, היה עד כה הדגש בספרים ב„מלחמות היהודים" או בנוצרים. ספרו של אבירן בא למלא חלל, והוא מהווה נסיון ראשון מסוגו לבחון את המעורבות הסורית במשבר הלבנוני על היבטיה השונים: האינטרסים הסוריים בלבנון, למה הם שם, איך הם פועלים, איך הם מתמודדים עם ישראל, מה עשתה לבנון לסוריה, מה עשה העולם הערבי לסוריה, ומה הוא מאזן הישגיה של סוריה בלבנון עד כה. הדברים והניתוח מאלפים. תמציתם: הם תקועים שם, וימשיכו להיות תקועים, לפחות כל זמן שאסד בשלטון.

מה שמפליא ומדהים, בכל פעם מחדש, הוא קוי הדמיון המסויימים שבין סוריה לישראל בהקשר הלבנוני. ייתכן שזו דרכו של בוץ, המטנף את כל מי שדורך בו. גם תגובותיו של המתלכלך דומות.

מחבר הספר עשה שימוש רב במסמכי שלל סוריים, שנפלו לידי ישראל במבצע של"ג. אחד מהם הוא מינואר 82', חצי שנה לפני המלחמה. צה"ל הכין עצמו למלחמה, אם ידידש, התוכניות „אורנים גדול", „אורנים קטן", עברו גלגולים וויכוחים. במה עסק באותה עת מפקד הכוחות הסוריים בלבנון, האלוף עלי אסמאעיל? הוא היה מודאג ממה שקורה לכוחותיו בשטחים הלבנונים המאוכלסים. „קיימות עדיין תופעות שליליות ואנו מביאים אותן לתשומת לבכם על מנת למנוע הופעתן שנית", הוא כותב לכוחותיו.

התופעות הללו קצת מוכרות גם לישראל. הקצינים והחיילים כאחד (לא היו ואין חיילות בצבא הסורי בלבנון. אלו שבכל זאת רוצות בישרי במחוזי, מוצאות אותו בארגונים צבאיים־למחצה, מתאמנות בין היתר באכילת נחשים ושאר שרצים), הוסיפו לקיים יחסים אישיים עם אזרחים ונסעו עמם במכוניותיהם. מקצת מאנשי הצבא התלוו אל נשים ופעמים אף הביאו אותן לבסיסיהם. יש שטיילו בשווקים כשהם לבושים בצורה מרושלת ומתנהגים בחוסר משמעת. יש שעסקו בהברחה ובמעשים לא כשרים אחרים. אחד הפטנטים המקוריים היה הקמת מחסומי לילה למטרות פרטיות.

האלוף אסמאעיל, שישב בווילה יפה בעיר שתורה, המשקיפה על בקעת הלבנון המוריקה, לא פירט באיזה סוג של הברחה מדובר. אבל זאת היתה רק אחת מ־10 המכות שירדו על הסורים. החיילים והקצינים הסורים חיכו בכליון עיניים לתורה של יחידתם לצאת ללבנון, ומשאת נפשם היתה להיות מוצבים בביירות ובנותיה.

הם ידעו: מי שאין לו טלוויזיה בבית – תהיה לו. מי שאין לו שטיחים יפים – יהיו לו. מי שרוצה להורים סיגריות מוברחות לחנויות דמשק – ההזדמנות קורצת לו. מי שיכול להתברג לרשתות הסמים – זה המקום, ומי שלא – לפחות לעצמו הוא יכול לספק את הסחורה. זה שגם נהרגים בלבנון – ונהרגו סורים רבים וישנם עוד מי שמכלים כיום במרתפי הכלא של הנוצרים – לא הרתיע את אנשי הצבא.

המעורבות הסורית בלבנון, כותב אל"מ אבירן, פגעה קשות במשק הסורי, והרמה, ועודנה תורמת, לעליה בהוצאותיה הצבאיות של סוריה, שהגיע כבר בשנת 77 לכמיליארד דולר. אבל במישור האישי היו כאלה שעשו שם הון תועפות.

נחזור לאלוף אסמאעיל. הוא המשיך להתלונן על ביקורי החיילים והקצינים במועדוני לילה, על יחס לא הגון לאזרחים לבנוניים במחסומים, על חולשת המפקדות – ועל חוסר אימונים וביצורים המצויים במצב גרוע. מי שניתקל בביצורים הסוריים בלבנון, במבצע של"ג, התרשם מרמתם העלובה, לעומת אלה שברמת הגולן. אם שומעים לאחרונה על התבצרות הסורית הנרחבה בבקעת הלבנון, אין ספק שהסורים הפיקו את הלקחים המתאימים ממבצע של"ג, ולא רק בתחום הביצורים.

אם בישראל נשבר בזמנו הקונצנזוס בשל לבנון, גם אצל הסורים הוא נשבר. הדבר זעזע קשות את משטרו של אסד וממשיך לכרסם בו גם עכשיו. בספר מיוחד פרק לסוגיה זאת.

„המעורבות המדינית הסורית בלבנון עוררה ביקורת חריפה לא רק מצד מתנגדיו המובהקים של משטר אסד, אלא גם בקרב הציבור הסורי בכללותו וכן בקרב גורמים שתמכו במשטר אסד עד אז, שהתקשו לעכל את העובדה כי חיילים סורים רבים מצאו את מותם בלחימה נגד הפלשתינים בלבנון ולא בעימות עם ישראל ברמת־הגולן. חברים מן השורה במפלגה הבעת' התנגדו עקרונית לשיתוף פעולה בין הסורים והנוצרים. קציני צבא בכירים ואישים בצמרת המשטר ביקרו את ההסכנות שגילתה המדיניות הסורית בלבנון וטענו כי המאמץ הסורי בארץ זאת בולע משאבים רבים בתחום הצבאי והכלכלי בעוד הישגיו זעומים, וכי סוריה הולכת ושוקעת בביצה הלבנונית".

פרשת זחלה המפורסמת, באפריל 81, שעה שהנוצרים באו אל ישראל בזעקות שבר על רצח־עם שעושים בהם הסורים, גררה את ישראל להתנגשות צבאית עם סוריה, כדי „לעזור לנוצרים לעזור לעצמם".

אבירן מראה כי לסורים לא היו כל כוונות ג'נוסייד כלפי הנוצרים וכי באשיר ג'מאייל סובב את ישראל בכחש. הספר מגולל פרשיות רבות אחרות המשתרעות על פני 10 שנים, תוך פירוט רב והסתמכות על מקורות מגוונים, כולל ערביים.

„אילו היה ספר כזה מונח על שולחנה של הממשלה לפני מבצע של"ג, האם היינו יוצאים למלחמה?" שואל מחבר הספר.

אי אפשר לתת תשובה על „אילו". ללבנון אין אולי תקנה, אך היא גם שדה הפעולה של הסורים. אם תהיה לישראל מלחמה עם הסורים היא תהיה. לנסיון להבין אותם קצת יותר, תורמים 300 עמודיו של ספר זה.

הדיסקונטאים: עסקים הם סוד ההצלחה

מאת דוד ליפקין

אחת מאמרות הכנף המלוות את רפאל רקנאטי, יו"ר ומנכ"ל דיסקונט היא: איננו רוצים להיות הבנק הגדול ביותר, אלא הרווחי ביותר ▫ אך מערכת העסקים, לאו דווקא בנקאות „טהורה", היא המבטיחה לקונצרן את המעמד במשק ▫ משפחת רקנאטי אינה השולטת בבנק, אך בציבור, מזוהה הבנק עם המשפחה

■ בלשכתו המהודרת של רפאל רקנאטי, יו"ר מועצת המנהלים ומנכ"ל בנק דיסקונט, בבנין ההנהלה הראשית של בנק דיסקונט, ניו־יורק, בשדרה החמישית, יש מערכת טלפונים חדישה. בעזרת המערכת, יכול היו"ר לקיים קשר עם מוקדי העסקים הפזורים בעולם. כאשר רקנאטי נמצא בניו־יורק, הוא נוהג לקיים מדי יום ביומו שיחות טלפון עם אנשי הנהלת הבנק בת"א. למעשה, חלק גדול מההכרעות היומיות נקבעות בשיחות אלה. כי שיטתו של רקנאטי היא להיות מעורב בכל הנעשה גם כשהוא מרוחק אלפי קילומטרים.

האימפריה העיסקית שעליה חולש רפאל רקנאטי, בן 62, היא הגדולה המסועפת ביותר בסקטור הפרטי. היא מקיפה בנקים, חברות תעשייתיות, בניה ושירותים, ועובדים בה רבבות, בארץ ובחו"ל.

בנק ישראל לא מאשר זה כמה שנים משיטת ניהול הבנק מניו־יורק. הוא קבע בתקנות כי על יו"ר הדירקטוריון של בנק להתגורר בארץ. מקורביו של רקנאטי הסבירו כי העסקים בחו"ל מחייבים את שהותו חלק מהזמן בארה"ב. בכל זאת, גורסים כי הוא שוהה יותר זמן בארץ מאשר יותר ראשי הבנקים.

אמנם אבי המשפחה, ליאון רקנאטי, הביא עמו מסלוניקי הון להקמת הבנק. אך משפחת רקנאטי הצליחה לצבור חלק ניכר מנכסיה מעסקיה בארץ. היא השכילה לגייס הון בבורסה התל־אביבית, להביא קבוצות משקיעים אמריקניות ולנצל הזדמנויות עיסקיות להיכנס לחברות שונות, כאשר היו זקוקים לגורם פרטי.

אך מעל לכל, סוד ההצלחה טמון ביחסים שהשכיל ליצור דני רקנאטי המנוח, שעמד במשך שנים בראש האימפריה, עם שר האוצר פנחס ספיר ז"ל. ספיר, שהיה מעוניין בפיתוח המשק הפרטי לצידו של משק הסתדרותי חזק, דאג לשתף את קבוצת דיסקונט בהשקעות שונות שיזם. משפחת רקנאטי נהפכה, למעשה, לסמל של הסקטור הפרטי בעשרים השנים האחרונות, במקום המשפחות הותיקות פרומנצקד (שהיתה בעלת „עלית", שנקר (בעלי „לודז'יה" בעבר) ורוקח (בעלי פרדסים ומחסני קירור).

למעשה, עוד בתקופה שדני רקנאטי עמד בראש האימפריה, ניכרה ההשפעה האמריקנית. דניאל ורפאל רקנאטי החליטו כבר בשנת 1970 ללכת בעקבות הבנקאות האמריקנית ולהפוך את בנק דיסקונט לחברה בשליטת חברת־אחזקות בנקאיות. כך הוקמה לראשונה בישראל חברת אחזקות בנקאיות „אי.די.בי." המאגדת תחת קורת גג אחת את החברות הבנות הקשורות עם בנק דיסקונט.

דבר זה איפשר כמה שנים לאחר מכן להקים חברת־גג נוספת „אי.די.בי.־פיתוח" שתרכז במסגרתה את כל ההשקעות הלא־בנקאיות של הקבוצה, כפי שתובע חוק הבנקאות החדש.

בעזרת המערכת הבנקאית המסועפת שהוקמה, הצליחה קבוצת דיסקונט לשמור על מקומה השלישי בצמרת הבנקאות הישראלית, לאחר שנדחקה מהמקום השני ע"י בנק הפועלים. במוקד נמצא בנק דיסקונט. שני הבנקים האחרים שקבוצת דיסקונט שולטת בהם הם בנק ברקליס־דיסקונט ובנק מרכנתיל.

קבוצת דיסקונט, בעיסקה מוצלחת, מבחינתה, קיבלה חבילת מניות של הבנק הבינלאומי הראשון המבטיחה לה 28.1 אחוז מהשליטה תמורת חבילת מניות של בנק דיסקונט שקיבלה דנות. הודות לעיסקה זו, נהנה בנק דיסקונט מההצלחה העיסקית של הבנק הבינלאומי, יכול לרשום את חלקו ברווחים ובצורה כזו להגדיל את הרווח השנתי.

למעשה, אין משפחת רקנאטי בעלת השליטה בבנק דיסקונט. היא מחזיקה ב־39 אחוז ממניות ההצבעה וב־14 אחוז ממניות ההון. הדבר נובע מן העובדה שבשנות ה־70 ובתחילת שנות ה־80 גייסה הון מהציבור באמצעות הנפקות גדולות. כך למשל, בנק המשכנתאות ופיתוח של הקונצרן נמצא בשותפות בין משפחת רקנאטי לבין איש העסקים בנו גיטר, הידוע בפעילותו לגיוס השקעות חוץ למען הקונצרן.

בשנים האחרונות נקלע הבנק לכמה מההסתבכויות העיסקיות הגדולות, כעיסקי היהלומים, לפרשת יודם גיל, לפרשת התקו"ם דוד בלאס, לקופל ועוד. הם יצרו מתיחויות בבנק ועוררו בירורים נוקבים.

בתחום הבנקאות הבינלאומית, המצליח ביותר הוא דיסקונט, ניו־יורק, הבנק הישראלי הגדול ביותר בעיר זו. בנק זה הצליח לקבל פקדונות גדולים מארה"ב ומחוצה לה. פעילות רבה מגלים אנשי דיסקונט במדינות דרום־אמריקה, מקור לא אכזב של פקדונות. לעומת זאת, לא היתה הצלחה לסניף שהוקם בלונדון והוא עבר כמה משברים מאז שנפתח.

שלוחה חשובה בפעילות הבינלאומית היא חברת פי.אי.סי. בעבר הצליחה החברה לגייס סכומים ניכרים בשוק ההון האמריקני. היקף ההון שלה הגיע בסוף 1985 לכ־113.6 מיליון דולר. היא מקור חשוב למימון חלק ניכר מההשקעות הלא־בנקאיות של קונצרן דיסקונט.

אחד מסודות ההצלחה של משפחת רקנאטי הוא ההשתלבות בעסקים לא־בנקאיים מסועפים. בניגוד לבנק לאומי, מצאה משפחת רקנאטי את הנוסחה לפעילויות אלה בלי שתהיינה כרוכות בהפסדים. העסקים האלה הבטיחו את התשתית לפעילות בנק דיסקונט, כאשר היה ברור למנהלי החברות והמפעלים שהבנק הוא אחד הבנקאים שלהם, אך נטל הסיכון בעסקים בעייתיים חולק עם הבנקים הגדולים האחרים.

זרוע אחת לפעילות הלא־בנקאית היא החברה להשקעות. ההשקעה המרכזית היא חברת אלרון שבאמצעותה פעלו בתחום תעשיות עתירות־המדע, כאלבית, אלסינט, פיברוניקס ואופטרוטק. השקעה גדולה אחרת היא בלהבי ישקר.

ההשקעות בנכסים מתבצעת באמצעות החברה לנכסים ולבנין. באופן ישיר מחזיקה הקבוצה גם ביותר מרבע הבעלות על חברת דלק.

זרוע שניה היא באמצעות כ.ל.ל. קבוצת דיסקונט מחזיקה בכ־28 אחוז מהבעלות על הקונצרן הגדול. בדרך זו, משפחת רקנאטי הבטיחה את מעורבותה בעשרות חברות במשק. לעיתים קרובות מעדיפה משפחת רקנאטי שכלל תבצע השקעה, מאשר היא תיכנס באורח ישיר או תגדיל את חלקה. אך לפעמים יש זהות אינטרסים בין דיסקונט־השקעות לכלל והשנים נכנסים כשותפים למפעלים, לצד גורם הסתדרותי. הקונצרן גם מחזיק בשליש מהון המניות של חברת ההשקעות קנדה־ישראל, הנמצאת בשליטת משפחת ברונפמן.

פעילות ענפה יש לקונצרן דיסקונט בתחום הספנות. היא מתבצעת באמצעות חברת אל־ים. לחברה זו יש חוזה ארוך טווח להובלת גרעינים מארה"ב לארץ, המכניס סכומים ניכרים. מלבד זאת, לרפאל רקנאטי אישית יש חברת ספנות הפעילה מארה"ב.

משפחת רקנאטי ידעה היטב לנצל את הבנק, להפוך אותו לגורם חשוב במשק הישראלי אף שהפסיק את המירוץ להיות הבנק השני בגודלו. מערכת העסקים המסועפת, היא שהבטיחה לקונצרן את המעמד וההשפעה במשק.

1.4 מיליון

בני משפחת רקנאטי אינם מקבלים משכורות מבנק דיסקונט. שכרם משולם בצורת דמי ניהול שנתיים לחברה משפחתית באמצעות. חברת האם „אי.די.בי.".

על פי הנתונים האחרונים, שילם קונצרן דיסקונט למשפחת רקנאטי כדמי ניהול בשנת 1984, כ־1.4 מיליון דולר. גם בשנים קודמות היו דמי הניהול יותר ממיליון דולר לשנה.

גם הממלאים תפקידים בכירים בבנק דיסקונט נהנים מתנאי שכר גבוהים ומתנאים נלווים. על מנת לשמור על סודיות הנתונים, יש הנהלת חשבונות נפרדת ולא באמצעות הנהלת החשבונות הכללית של הבנק.

האנשים החזקים

בודדים באימפריה של משפחת רקנאטי, שאינם מבני המשפחה, הצליחו להתקדם לעמדות בכירות וליהפך למקורבי המשפחה, לנוטלים חלק בהתייעצויות הפנימיות. הדבר בולט בהשתתפותם באירועים שמארגנים קונצרן דיסקונט או משפחת רקנאטי.

כמה מהם נוטלים משימות במסע הציבורי המאורגן נגד המלצות ועדת בייסקי. „האנשים החזקים" הם:

אלי כהן. הוא משמש בשנים האחרונות האיש המרכזי בניהול הקונצרן. מעמדו התחזק כאשר משפחת רקנאטי העניקה לו באפריל 1981 את התואר של יו"ר ההנהלה המצומצמת של הבנק, דבר שהדגיש שהוא מספר 2 בהיררכיה של הבנק.

כהן החל את עבודתו בבנק לפני כ־25 שנה, כשהוכנס לשם ע"י רפאל רקנאטי. אולם הוא הצליח להתחבב גם על דני רקנאטי והוא הטיל על כהן להיות הדובר של הבנק והאיש המרכז את המגעים עם הפקידות הממשלתית. כאשר מונה לתפקידו האחרון, התרחבה השפעתו גם לטיפול בפעילות הלא־בנקאית של הקונצרן. למעשה, כהן הוא המדריך המכוון את רפאל רקנאטי באסטרטגיה שיש לנקוט ובמערכת הקשרים עם אישים וגופים שונים.

אהרון כהנא. עומד במשך שנים בראש הפעילות הבנקאית בארה"ב ובדרום־אמריקה. הוא פעל לצידו של רפאל רקנאטי בארה"ב לבסס את השלוחה האמריקנית וליצור מערכת קשרים הדוקה עם קהילת העסקים בארה"ב. כהנא מקורב לרפאל רקנאטי, מייעץ לו בנושאים רגישים ונשלח בשליחויות עדינות, בהיותו איש חברה נעים־הליכות.

גדעון להב. האיש החולש על תחום האשראי בבנק דיסקונט. בני משפחת רקנאטי מכבדים את המנכ"ל לשעבר של משרד המסחר התעשייה הידוע בתכונות של עובד מדינה אידאלי. הוא שוקד על מלאכתו ואינו מחפש כיבודים.

דב תרמור. לאחר שנים שגילה מסירות ונאמנות וייצג את האינטרסים של הקונצרן בחברות שונות, מונה לפני כשנתיים לתפקיד מפתח, מנכ"ל דיסקונט־השקעות, במקומו של דן טולקובסקי. תרמור, הוותיק בקונצרן, יצר לו מערכת קשרים ענפה עם המערכת הפוליטית והציבורית, ולא אחת מבצע שליחויות מטעם המשפחה. הוא גם „קולט" התגובות באירועים ובקבלות פנים ומדווח על דברים שרצוי כי רפאל רקנאטי ידע.

יוסף ציחנובר. הוא הצטרף לפני כשש שנים ויושב בניו־יורק ומנהל את חברת „פי.אי.סי.". אך העובדה ששימש כמנכ"ל משרד החוץ והיועץ המשפטי של משרד הבטחון וקשריו עם שמעון פרס ויצחק שמיר הופכים אותו לאחד מבעלי ההשפעה על רפאל רקנאטי. צ'חנובר פעל בשבועות האחרונים בארץ, לשכנע את השרים שלא ליישם את ההמלצות האישיות של ועדת בייסקי.

המשפחה שנהפכה לסמל הסקטור הפרטי ב־20 השנים האחרונות: מימין לשמאל – רפאל רקנאטי, אלי כהן, אודי רקנאטי, גדעון להב, ליאון רקנאטי (צילום: ראובן קסטרו)

רקנאטי: לחיות טוב, לחיות בצל

מאת עודד שורר

■ שתי אימרות כנף מלוות את רפאל רקנאטי, הבנקאי השמרן שנגרר בעל כורחו לוויכוח ציבורי עיקש לאחר שנים של שמירה קנאית של פעילותו ופעילות משפחתו הרחק מזרקורי הפרסומת. האחת – „חיה טוב, חיה בצל". השניה – „איננו רוצים להיות הבנק הגדול ביותר אלא הבנק הרווחי ביותר". בין שני קטבים אלה נעה פעילותו העיסקית של רפאל רקנאטי מאז נשלח ב־1946 ללימודי מינהל עסקים באנגליה.

רפאל רקנאטי נולד בשנת 1924 בסלוניקי שביוון למשפחה בעלת שם, בעלת הון ובעלת כוח בקהילה היהודית בעיר. את הונה צברה המשפחה בעיקר בעיסקי מסחר וניצול קשרים פוליטיים, שכן בני המשפחה עסקו גם בעסקי ציבור. אביו, ליאון יהודה רקנאטי, שנולד ב־1890 ונפטר ב־1945 היה נשיא לשכת בני ברית בסלוניקי, נציג יהודי יוון במועצת הסוכנות היהודית ונשיא הקהילה היהודית ביוון.

ב־1934 ערכו בני המשפחה ביקור בארץ ישראל וב־1935 עלו לארץ לאחר שהבחינו באי שקט הפוליטי והכלכלי ההולך ומתפשט באירופה. רפאל רקנאטי היה בן 11. המשפחה בנתה את ביתה ברחוב אחד העם בתל־אביב. האב שיעד את ארבעת בניו, הארי, דניאל, רפאל ויעקב, לעסקי בנקאות, הקים ב־1935 את בנק דיסקונט ברח' יהודה הלוי פינת רח' נחלת בנימין בת"א.

הוא הבחין בהזדמנויות העסקיות עם העליה של בעלי הון מגרמניה שהביאו עמם את רכושם, בשנות ה־30, והדרישה לאשראי באותה תקופה למימון תנופת הפיתוח התעשייתי.

ליאון רקנאטי צירף אליו שני משקיעים מן המשפחות הספרדיות הוותיקות שהגיעו לארץ שנים לפני משפחתו – משה קרסו בן עירו שעשה חיל בעסקי מקרקעין בתל־אביב ואברהם הסידוף ממוצא גרוזי שעסק בבניה בירושלים וראה ברכה רבה בעמלו. שניהם שכנעו את מקורביהם לעשות את עסקיהם באמצעות בנק דיסקונט.

רפאל למד בבתי הספר היסודי תחכמוני בתל־אביב. בשל כשרונו המסחרי נשלח, שלא כאחיו דניאל והארי לבית הספר למסחר בת"א. האחים האחרים למדו בגימנסיה הרצליה. רפאל אף התבלט בתחום העסקנות הציבורית והיה יו"ר מועצת התלמידים ופעיל בהגנה.

ב־1942 נשלח לקהיר כשליח ההגנה וארגן עליה בלתי ליגלית לארץ ישראל. שם הכיר את אשתו לעתיד דינה, אם בניו אודי ומיכאל. הוא העלה אותה לארץ והם נישאו ב־1946. גם מבני משפחתו הקרובה הסתיר את מרבית עלילותיו בתחום העליה הבלתי ליגלית.

ב־1945 נפטר האב ליאון. היורש היה הבן הבכור הארי, בן 26. משה קרסו מונה ליו"ר מועצת המנהלים. רפאל נשלח לאנגליה לשנתיים של לימודים. הוא אמר אז לאחיו כי עסקי הבנקאות אינם נראים לו וביקש להתמחות בספנות. תוך ניצול קשרי המשפחה באנגליה, נשלחו רפאל ואשתו הטריה ללונדון והוא התמחה בעסקי ספנות בחברת „ריגהם ריצ'ארדסון".

בסוף 1947 התבקש על ידי מוסדות המדינה שבדרך לנצל את קשריו ולצאת לארה"ב כדי להקים חברת ספנות שתשרת את צרכי המדינה תחת כיסוי של חברה אמריקנית מהוגנת. אורגנו בזמנו אניות ששירתו את המדינה בימיה הראשונים כאשר כל חברות הספנות הידועות הפסיקו את הפלגותיהן לנמלי ישראל.

כך החל הפרק האמריקני של רפאל רקנאטי והוא נמשך עד 1980 כאשר החל נוטל בהדרגה את סמכויותיו של אחיו הגדול ממנו דניאל שסבל ממחלת פרקינסון. רפאל רקנאטי נהפך לשר החוץ של המשפחה ופיתח עסקי ספנות מסועפים. זאת לאחר שנכשל בנסיונו הראשון לקיים חברת ספנות בשיתוף אמפל, צים והחברה הישראלית למימון והשקעות של דיסקונט. מהם התרחב לעסקי השקעות בנכסי דלא־ניידי ובנקאות בארה"ב ובאירופה. מרבית עסקיו היו מופרדים מעסקי הבנק.

ב־1956 הקים את נציגות בנק דיסקונט בניו־יורק, שנהפכה לסניף בנק מסחרי ב־1961. אז החל יותר להתמסר לעסקי הבנקאות.

ב־1958 הרימו האחים את נס המרד נגד האח הבכור הארי על רקע התנגדותו להרחבת עסקי הבנק. הארי פרש מן הניהול של הקבוצה ודניאל ורפאל נטלו את הפיקוד כאשר רפאל בארה"ב, מפתח את עיסקי הקבוצה והמשפחה בחו"ל ודניאל מבסס את הבנק בארץ הן בתחום השירות ללקוחות והן בתחום ההשקעות התעשייתיות.

באותה תקופה החלו שני האחים בטוויית הרשת הבינלאומית של עסקי הבנק המונה היום סניפים ונציגויות ב־16 ערים ברחבי העולם. אז נקשרו הקשרים עם אילי הון יהודים כמו משפחת ברונפמן בקנדה ומשפחת רוטשילד בצרפת.

בני משפחת רקנאטי מספרים בפליאה על הקשר המיוחד שבין האחים דניאל ורפאל שלא נזקקו ליותר כרמזים כדי לנהל שיחות ביניהם. שיתוף הפעולה ביניהם היה כה הדוק עד שכל אחד מהם היה יכול לנהל את עסקי אחיו בלי „קשרי קליטה". עסקי הבנק גדלו כאשר קבלת ההחלטות נעשית בקשר רציף בין תל־אביב לניו־יורק.

ילדיו של רפאל רקנאטי נולדו בארה"ב. בנו הבכור, אודי, עלה לארץ ב־1965. הוא ודודנו, ליאון, בנו של דניאל רקנאטי, הם חברי ההנהלה המצומצמת של הקבוצה. מאז 1981 מכהן רפאל רקנאטי כיו"ר הקבוצה ומנכ"ל יחיד שלה לאחר פרישתו של דניאל בגלל מחלתו הקשה.

לא אוהבים תקשורת

מאת סופר „מעריב"

■ משפחת רקנאטי, כמו הנהלת בנק דיסקונט, לא אוהבת את התקשורת. במשך השנים לא שיתפה המשפחה פעולה עם העיתונות, ובתמורה לא זכתה לתפנוקים. הסקרנות, הטבעית לתקשורת, הפריעה למשפחה, השומרת בקנאיות על פרטיותה.

למרות היותם אנשי חברה נעימים, פתוחים ובשום פנים לא מתנשאים, נוהגים בני רקנאטי בריחוק מחושב. גם לבנק דיסקונט נוצרה במשך השנים תדמית סולידית, אצילית, מכובדת, ועם זאת, מסתגרת. הדימוי, כפי שהדבר תקבל בתחקירים כלליים על הענף, היה מכובד. זאת גם היתה התמונה אחרי מפולת המניות.

עוד התברר בבדיקת התדמית, כי בנק דיסקונט מזוהה בציבור עם משפחת רקנאטי.

גם בפרסומים שונים, במשך השנים, שמרו אנשי דיסקונט על קו הגון, סולידי. הם דיברו על משפחתיות.

אך למרות כל זאת, ואולי בשל האלם שגזרו על עצמם בחודשים האחרונים, ובמיוחד בששים יום שחלפו מאז פורסמו מסקנות ועדת בייסקי, לא זכו הדיסקונטאים לתדמית ציבורית אוהדת. בבנק נשמעו טענות שונות נגד התקשורת שאינה אוהדת, אפילו מתנכלת. רפי רקנאטי ראה עצמו נפגע אישית ממספר פרסומים, אך לא הסכים להתראיין ואף אסר על כל עובדי הבנק האחרים לעשות כן.

בתום 60 יום, בהרגישו את גלי ה„אנטי" הגוברים, החליט רקנאטי להסביר את עמדתו. כמי שחי הרבה שנים בארה"ב, הוא מכיר את השפעה ואת הטיפול של אמצעי התקשורת בשערוריות כלכליות. הוא החליט להגיב במקום ובמועד שנוח לו.

אנשי הטלויזיה מספרים כי נדרש 10 דקות מלאות של שידור ב„מבט" של יום ו', בשיא הצפיה, והמערכת מבט הסכימה לתנאיו, תמורת היותה ראשונה לשדר את הדברים. רקנאטי התבונן היטב, (יש אומרים, בעזרת איש מקצוע), ומדגם לא מוריב של צופים הראה כי „עבר טוב" את המסך.

אלא שכאן לא נעצרו הדברים. בבנק החלט כי רק שני אנשים, רפי רקנאטי ואלי כהן יגיבו לתקשורת. שניהם, מלאי רגשות ומתוסרים עמוק בעמדותיהם, התקשו לעמוד מול שאלות נוקבות של עתונאים. במקום תשובות ברורות ביקשו לתאר את התפתחות הבנק וחשיבותו בכלכלה הישראלית.

הם לא יכלו לעמוד בבקשות הרבות המופנות אליהם לראיונות אישיים וכלליים, נוסף על תשובות ספציפיות לשאלות נוקבות. רפאל רקנאטי עונה רק לעתונאים שהוא „אישר". אחרים, הוא מחרים.

אך נראה כי השתיקה התקשורתית שיצר לא שירתה אותו נכונה. אולי גם משום שלא הסביר את עמדתו בזמן, הלחץ הציבורי ההולך וגובר, הוא שמביא עכשיו גם גורמים בכירים בבנק ישראל ובכנסת לדרוש שיפנה את כסאו. הסברה נכונה, בזמן, יכלה אולי למנוע יצירת לחץ ציבורי כזה. אך ההתקפה התקשורתית של השבוע האחרון היתה בבחינת מעט מדי, מאוחר מדי. נראה שהציבור מתקשה להבין היום את „הצד האנושי של המטבע".

השוט של שחל

שר האנרגיה והתשתית, משה שחל, הוא מן השרים התובעים להדיח את רפאל רקנאטי. לשחל ביקורת רבה על ניסוח הצעת החוק שגיבשו חברי ועדת הכנסת לביקורת המדינה.

לדעתו, הנוסח של הצעת חוק אישית או רטרואקטיבית תוך תיקון חוק הבנקאות, יחזק את נגיד בנק ישראל לעתירה בבג"ץ.

שחל ממליץ לחוקק חוק המרחיב את סמכויות הנגיד בקשר לבנקים למסגרת רחבה הזהה לסמכויות המפקח על הביטוח כלפי שוק הביטוח בארץ. סמכויות רחבות כאלה יאפשרו עקיפה של המכשולים שהוצבו על דרכה של ועדת בייסקי, כמו הטיעון שאי אפשר לשפוט אדם בלי זכות עירעור או הבקרת על הפסילה לכל החיים בלי אפשרות של הגנה.

על פי הצעת החוק שמציע שחל, יוכל הנגיד להעביר מתפקידו מנהל בנק בטענה שאינו ראוי למלא את תפקידו, בלי להתחשב מתי נעשו אותם מעשים המיוחסים לו, שגרמו נזק למוסד שעמד בראשו. על פי מודל זה יוכל אותו מנהל בנק לערער לפני בית הדין הגבוה לצדק ולהכשיר את נימוקיו של הנגיד.

לפני ועדת השרים לעניין דו"ח בייסקי מונחת הצעה – עליה רמזו חברי הדו"ח – לנצל את מניות דיסקונט שבידי הממשלה למינוי דירקטורים מטעמה. על פי הצעה זו, יונף מינויים של דירקטורים מטעם הממשלה כשוט מעל לראשו של רפאל רקנאטי בנסיון לשכנעו להתפטר בלי מאבק משפטי ממושך.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

אוהדי מקסיקו מעודדים את נבחרתם: מיליונים יצאו לרחובות, רכבו על גגות המכוניות, עלו על יצועיהם לקראת בוקר (צילום: אי.פי.)

כדור משגע עולם

הצהלה והדמע, סיפור האהבה ושברון הלב □ מפלת ברזיל, נפילת דנמרק, האריות שנטרפו, האלילים שנותצו □ דייגו ארמאנדו מאראדונה, מישל פלטיני □ עסקי המיליארדים, שמחת העניים של המקסיקנים □ קשיי הנשימה, מכת השלשולים... □ בגלל משחק בכדור קטן צריך עולם להשתגע? □ המונדיאל נתן את התשובה

מאת צבי קופמן

בעוד יומיים תחזור שפיות הדעת אל חמש היבשות. במשך חודש ימים היה כדור הארץ ככדורגל כנופת. כדור זה גילגל סכומי עתק, ריתק אליו ואל הקופסה הצבעונית כשני מיליארדי בני־אדם. עוד מעט ובאיצטדיון־הפאר „אצטקה" יניף את ידו אוחזת גביע־הזהב המלך החדש, כשדמעות ניגרות מעיני המנוצחים. ביום ראשון ייפרד העולם ממקסיקו, מהמונדיאל, מהחגיגה הגדולה. „להתראות ב־1990 באיטליה".

כמו אחרי כל מונדיאל, יידרשו שבועות ואולי חודשים לעיכול החוויות, להסקת מסקנות ולתחילת שידוד המערכות, ביחוד בנבחרות שכשלו, סולקו בשלבים המתקדמים ועשו את הכותרות ברחבי תבל. גביע־העולם הזה חיסל אריות שבחבורה, ניתץ אלילים והוכיח אולי יותר מתמיד עד כמה נכונה האימרה השחוקה „הכדור הוא עגול".

יותר מ־5000 אנשי־תקשורת התרוצצו במדינה הגדולה, במטוסים במכוניות פרטיות ובאוטובוסים. רבים מהם, שנותרו עוד לפני הבעיטה הראשונה, נראו כותשים מההתרוצצות בין עיריה השונות של מקסיקו, הגיעו שבעים לתחילת השלבים המכריעים והמרתקים, לאחר שסולקו הנבוטות, שלא הוסיפו ברק ועוצמה למשחקים. אבל גם גודלן של מעצמות כדורגל לא שפר. זה היה הסיפור הדרמטי של אליפות העולם הזו.

עוד לא נרגעו הרוחות מההפתעה היחידה שהתחוללה בשלב הראשון, עם עלייתה של מרוקו לשמינית הגמר, ניתצו בזו אחר זו מהלומות מפתיעות על נבחרות בעלות מוניטין ותארים וסיכויים לזכות בגביע. באורח נדיר למדי, היה מונדיאל שופע מועמדות לכתר. מומחי כדורגל ושחקני עבר נודעים ירו מן המותן פיבורטיות. כוזבי תריסר מדינות הוכרזו בכלי־התקשורת כבעלות סיכויים. אס־אס, כמו מגולי־קלפים, הן כרעו בזו אחר זו.

הנבחרת הטובה ביותר שיצרה בריה"מ עפה בפתיחות שמינית הגמר. גם שעתה של האלופה איטליה הגיעה. לפני ארבע שנים, בספרד, צצה נבחרת אינטליגנטית ומבריקה, צרפת. המנצח על נגינותיה היה גדול שחקניה, מישל פלטיני, הראשון באירופה. במקסיקו הגיעה צרפת לבשלות מקצועית והיכתה את איטליה התוסנה 2־0, אחת האכזבות הגדולות במונדיאל. אבל אחרי אמש, נגד גרמניה...

איש לא ניחש מה מצפה בנעילת שמינית הגבר. הסינדרלה של הכדורגל, דנמרק, שגייסה את כל כוכביה מפזורות אירופה, נשאה עיניה לגביע. התייצבה מול הכוח המתחדש של ספרד והובסה בתוצאה המרעישה של הטורניר, 1־5.

גביע העולם, אינו רק כינוס ספורטיווי גדול, שאליו באים כל גדולי הכדורגל – צעירים וקשישים – כדי להיפגש, להעלות זכרונות, להתחכך זה בזה, להיות בתמונה של הגדולה בהצגות וליהנות. באיצטדיונים, במלונות פאר, במטוסים, במרכזי העתונות ההומים, הם כבר היו לדמויות מוכרות. עברם הגדול עדיין הולך לפניהם, ההתרגשות, תוף גילם המתקדם, לא פסחה עליהם, ביציעים ובראיונות אידספור.

אבל ההתרגשות הספונטאנית, האמיתית, פרצה בקרב העם – האוהדים מכל קצווי תבל ותושבי מקסיקו שקיבלו בסבר־פנים את מכניסי מיליוני הדולרים לקופת מדינתם. המקסיקנים כמובן החזיקו אצבעות לספרד־האחות. אבל גם הצטערו על תבוסתה של דנמרק האהובה, ולוא בזכות משחקה שובה־העין.

מישל פלטיני במקסיקו: בצילו של מס' 10 אחר... (צילום: אי.פי.)

אוהדיהם של שמות נישאים בפי כל – לרבי, מולבי, האולסנים, אלקיאר ולאודרופ – שליוו את נבחרתם הפופולארית לכל מקום בלבוש צבעוני, ריגשו לבבות רבים, כאשר נראו פניהם שנפלו, בשובם משדה התבוסה לבירה והביתה.

נפילת דנמרק וההתנהגות הספורטיווית המופתית של כוכבי בריה"מ, על אף שהחלטת שיפוט מקפחת הנחילה להם הפסד מידי בלגיה, לא ירדו מן הכותרות, גם אחרי רעידת־האדמה שפקדה את הנבחרת הטובה והאטרקטיווית בכל מונדיאל, מאז נוסד.

ברזיל. כמו תמיד, הגביע הגדול קורץ אליה, אוהב אותה. את הברק שלה, את שעשועי הכדור, את כל היפה והמלהיב שיכול הכדורגל לבקש. איזה עצב ירד על אלפי האוהדים הברזילים כאשר הנבחרת שלהם הוכרעה בבעיטות 11 (5־4).

במולדת, כמו בשלושת המונדיאלים הקודמים, שבהם נוחלה ברזיל מפלה, השפו רבים התקפי־לב הובהלו לבתי־חולים. בידיעות מריו סופר על אוהדים שמתו מיד לאחר שהודחו קסמי הכדורגל.

הסיפור הנוגה והאכזרי של ברזיל ואוהדיה לא יישכח, גם בקרב אירופים ומכסיקנים. זהו סיפור אהבה ולב נשבר.

אבל עשרות מיליוני מקסיקנים, רבים מהם עניים, שאליהם ניתוספו מוכי רעידת האדמה, שרישומיה ניכרים גם באוורי פאר בבירה, לא נתפנו לזמן רב לבכות את מפלת ברזיל. הם נשאו עיניהם להצלחת נבחרתם. כמעט בכל מקום אפשר היה לשמוע שהישג שלה ינחם אותם מעט על אסון הטבע שפקד אותם.

מקסיקו נשטפה במחוות שמחה ועידוד – כמו פולחן מיתי. בכל עיר, ביחוד בבירה הגדולה, שבה, בעיקר בפברואר, חיים כ־18 מיליונים, מרביתם עניים וקשיי־יום. הטלוויזיה תרמה לכך בלי הפסק. שירת „מכסיקו רה־רה־רה" שהתנצחה בקלטות, הידהדה ברחובות יום ולילה, פוקקה את העירים, שיגעה את התיירים ותבעה נכונות גדולה של כתות בטוחן.

אבל זו היתה שמחה תמימה, שמחת עניים. אחרי כל נצחון – עד ההפסד לגרמניה – יצאו מיליונים לרחובות, רכבו על גגות מכוניותיהם הרוהרות, הלמו בחיבה על כל כלי־רכב ועלו על יציעיהם לקראת בוקר.

בזכות המקסיקנים אוהדי־אמוק־השמחה, ייזכר המונדיאל הזה גם כעליז ביותר. סלחו להם על ששינו את סדר החיים והעבודה של אורחיהם. סלחו להם, חייכו לעברם, משום טוב הלב שנשפך מפניהם ומהתנהגותם מסבירת הפנים. סלחו להם גם נוכח מה שקרה להם ולנבחרתם.

תעתועי הטבע והאקלים לא הקלו על האורחים, ביחוד לא על הכדורגלנים. מי ששיחק במונטריי החמה והלחה וקשת־הנשימה, חוזר ומספר את שעבר עליו. כך גם במכסיקו־סיטי הנישאת כ־2,300 מטר מעל פני־הים. האוויר הדליל כפה על כל לא־מכסיקני תנאי חיים ומשחק מיוחדים. גם את העתונאים הזהיר שלא למהר, לא לרוץ, לא להביט בשעון. לנהוג כמכסיקנים. סבלנות... עוד רגע... מאניאנה... שאם לא כן, תחוש בחזה, אולי תמתבן.

גם ה„מונטזומה" – הלא היא מכת השילשולים – לא עשתה כאן את החיים קלים. שחקנים הוכו ב„מונטזומה", גם עתונאים. בין ריצה לעבודה ולמשחק, תמיד שוננה האזהרה: רק פירות רחוצים היטב, רק מים מינרלים, או מיוחדים לשתיה בחדר המלון.

אבל על הבמה המרכזית כיכבו לא מזג האוויר, לא הקשיים הגיאוגרפיים וגם לא השילשולים. הגיבורים האמיתיים היו ועודם הכדורגלנים, ביחוד אלה ששרדו, לפחות עד חצי הגמר.

מעל כולם, מספר 1 בעולם כיום, דייגו ארמאנדו מאראדונה. 166 הסנטימטרים שלו, רגליו המוצקות שכולן שרירים – זהו השחקן המדובר ביותר כאן ובעולם כולו. לפני 4 שנים כשל בספרד. היום – אין שני לו בעולם. נמוך קומה, תמיד רציני, כמו זועף, לפעמים לא מגולח.

הכספית הרועמת הזאת – אפילו לא תזכה בגביע העולם – נתנה את הצבע המקצועי לירח־הדבש של הכדורגל. כבר שבענו כאן מבוקר עד ערב, משידורי טלוויזיה חוזרים, מניתוחים מקצועיים. אבל עוד לא שבענו מלראות שוב ושוב את מבצעיו, את הרגל השמאלית האיומה שלו. ביחוד לא תשבע העין מלראות את הפריצה הגדירה שלו אל השער האנגלי. שער־היד שלו באותו משחק כמו נסלח למראה החוזר וחוזר וחוזר של פריצה קסומה זו. רבים, באולמי העתונות, אומרים: מבצע כזה עוד לא היה.

דייגו, המלך החדש, שנתן את הברק האישי למשחקים, כמו פלה בשעתו, דוחק לקרן זווית, במידה מסויימת, שחקן־כוכב אחר, סולידי – הצרפתי מישל פלטיני. שניהם לובשי החולצה מס' 10...

לפעמים, ברגע של הגיון, הרחק מהאיצטדיונים, כשנופלים על המיטה בשעות הקטנות, אחרי הצהלה, הדמע והבכי שעדיין תרוסים בזיכרון, מתגנבת תמיהה: בגלל משחק בכדור קטן אחד צריך עולם ומלואו להשתגע?

דומה שהמונדיאל נותן את התשובה.

שלישיות באוויר מאת דוש

1 בדיחות

בשבוע שעבר עשיתי שלישיות באוויר אמריקאני, בעיר ניו־יורק. האוויר היה חם, לח ודביק. מי ששמע כי קשה לסבול את הקיץ הישראלי, שיינסה לנשום באותה טמפרטורה, תחת מעטה של עננים כבדים. לא נעים.

הזדמנתי לארה"ב על תקן של משתתף פעיל בכנס בינלאומי לחקר ההומור. תשאלו, מה הקשר בין הומור ומדע? עובדה, המומחים מנתחים בדיחות ובסוף הורגים אותן. אבל בשוק מספק מזון רוחני חשוב. גדולי הפילוסופים והפסיכולוגים מימי קדם ועד ימינו מנסים לפתור את התעלומה – מה מצחיק את בני־האדם ומדוע? הדי סברים הרבים מפי אריסטו, ברגסון, פרויד, קסטלר ועוד ועוד, מגלים נבכי דות על טבע האדם והחברה.

לשם חיטוטים בבדיחות, המומרדקות, קומדיות וקריקאטורות התאספו בניו־יורק מאות אקדמאים ואנשי־מקצוע מכל העולם בחסות אוניברסיטת תל־אביב. האירוע היה מרשים. פתח אותו ראש העיר אדוארד קוץ', הנואם המצחיק היחיד בכנס רציני זה. הדיונים התרכזו סביב ההומור היהודי, הלא הוא „הענף" המרתק ביותר בנושא כולו. הוגשו 58 עבודות־מחקר, רבות מהן מפי מומחים לא־יהודיים. הם גילו בקיאות כפתיעה בשפת היידיש.

יושבת ראש של אחת הישיבות היתה הסופרת המפורסמת אריקה ג'ונג, מחברת רומנים ארוטיים מתוחכמים. הבלונדינית האמריקאית הנאה הזכירה את דרכה הקשה להצלחה והעניקה עצה למתחרות פוטנציאליות: „מי שמעוניינת להיות הומוריסטית מפורסמת, עדיף שלא תהיה אשה".

2 שלטים

העיר הענקית והמהממת הזו שופעת הומור מכיוונים בלתי־צפויים. אהבתי שלטים רשמיים לאורך השדרה השישית המזהירים את הנהג: „אפילו אל תחלום לחנות כאן!"

המשבר הבטחוני בא לביטוי באמצעות שלט הפונה אל השודד הפוטנציאלי: „בבית־מסחר זה הכסף נכנס, מיד אחרי קבלתו אל תוך כספת חזקה, דרך פתח צר. היא נפתחת באמצעות שני מפתחות שונים שאינם נמצאים בחנות!"

בטיול לילי באזור סוהו הגעתי למסקנה, שהתגרות משוד ושבר מוגזמות. הנה, למשל, על המדרכה מול דוחות חבורת נערים עליזים ורועשים ממסיבה למסיבה, ללא קשר עם הסירנה המשטרתית שנשמעת מרחוק. בשובי לבית־המלון נמסר הבזק על מסך הטלוויזיה: קבוצת פושעים צעירים ערכה פוגרום בסביבה. הם שדדו את כל מי שנתקל בדרכם. השאירו פצועים רבים, כולל שוטר גוסס בבית־חולים.

הבעיה לא תמיד מתבטאה באופן אלים. אורח מטושטש במקצת ניגש אלי בפנים מחייכות ומכריז: „תן לי כסף!" אני מנסה להתעלם. הקליינט, בעל צורת מתאגרף בדימוס, מתעקש. „בחייך, תן לי כמה דולרים! לך יש הרבה ולי אין כלום! אתה חושב שזה בסדר". בתנועה מהירה וכמול רב הצלחתי להתחמק אל מזנון מואר של „מקדונלד". תוך כדי לעיסת ההמבורגר הרהרתי בנוסח ובתוכן של הפנייה. אין ספק שהיה בה איזה הגיון אנושי פשוט ותמים. היית צריך לתת לו משהו.

אבל השלטונות הקשוחים מתנגדים לכך. בכניסה לתחנת רכבת מרכזית, מתנוסס שלט: „תייר נכבד! אל תסכים שיעזרו לך עם המזוודות! אל תתן כסף לאף אחד!"

לעומת זאת, הבריאות משתוללת. אתה נתקל במספר עצום של „ג'וגרים" מכל המינים והגילים. המתרוצצים הנרשושים והמיוזעים מעוררים רחמנות. תחילים אפוא להשתמש בתחבורה ציבורית. הצרה היא שהרכבת התחתית פסולה מטעמי סירבול, בטחון ואסתטיקה. ואילו האוטובוסים והמוניות תקועים ברוב שעות היום בעומס האדיר השורר ברחובות המרכזיים. על כן, השיטה היעילה ביותר לנדוד ממקום למקום: ללכת ברגל. וכעבור עשר דקות אתה רואה את עצמך בחלונות הראווה. הנך דומה להפליא לג'וגר ותיק, קרוב להתמוטטות.

ועוד מנה גדושה של בריאות. רוב האמריקאנים הפסיקו לעשן. הם רודפים עד חורמה את המאניאקים, שעדיין מכורים לסיגריות, רובם ככולם ישראלים. יש סברה שזו הסיבה ליחס הקריר כלפינו. בנוסף לפרשיות הרי־גול.

3 יהודים

בני־עמנו נמצאים בכל מקום והדבר גורם למבוכה. או שהם יורדים וזה מרגיז, או שהם ילידי המקום לגיטימיים, ואז למה שלא יעלו ארצה, כדי להציל אותנו מציפורני הדמוגראפיה? המיל־כוד מתבטא בחוויה מיוחדת במינה: התהלוכה הניו־יורקית השנתית הנודדת לה „לכבוד ישראל".

רבבות יהודים תכיבים צועדים משך שעות לאורך השדרה החמישית. נציגי קהילות, מוסדות, בתי־ספר ובתי־כנסת, נוער, קשישים ומבוגרים, לצלילי שירה ותזמורות, תחת דגלים, כרזות, שלטים כתובים עברית, – לעיני המון אוהד ומריע בצדי הכבישים. מבצע אדיר מבחינת האנרגיה והרצון הטוב שהושקעו בו.

כמובן הבלגן חוגג. מרחק גדול נרצר בין החבורות. הפלאטפורמה המפוארת של „שמוליק רוזנברג, יום העונג של מזון סיני כשר למהדרין" משמיעה את „הבה נגילה" כנגד „שיר הפלמ"ח" של תניכי המכללה התורנית למחשבים מהעיירה ווינצ'סטר. אבל הרושם הכללי כביר ומרגש.

ושלא תהיה טעות. אין כאן תנועות נוער ציוניות מסוג השומר הצעיר או בית"ר, ואם היו, לא הבחנתי בהן. הרוב המכריע של הצועדים למען ישראל הינם דתיים. הסוליראריות החמה והנלהבת עם מדינת היהודים בא לידי ביטוי על־ידי ציבור של שומרי מצוות, בדרגה זו או אחרת של מסירות.

מזון למחשבה.

ואז מישהו מספר שלפני שבוע עבר כו כאן הפגנה רועשת מול המלון שהתגורר בו מר קולק. אלפי חסידי סאטמר זעקו בוז ונשאו כרזות „מדינת ישראל – מדינה נאצית". „הציונות אסון ליהודים!"

לחוץ הדם עולה הופ עברנו: אנחנו מרגישים בבית, מבלי לעלות על מסוס.

נבון – שר חינוך לחילונים בלבד

העימות המחריף בין דתיים לחילונים ניכר גם במערכת החינוך המסיימת עתה את שנת הלימודים □ יותר ויותר התברר בשנה זו שנבון הוא שר לחינוך הממלכתי החילוני □ את מדיניות האגף לחינוך דתי קובעים בפועל רבנים מחמירים □ "האם יש עיבוד שבבי לדתיים וחילונים בנפרד?" שואל השר □ מהשאלה משתמע שהניכור יימשך

מאת נורית דברת

בשבוע שעבר הסתיימה שנת הלימודים למאות אלפי תלמידי התיכוניים בצל הרפת העימות האלים בין דתיים לחילונים, שריפת תחנות האוטובוסים ושלטי הפרסומת ושריפת בתי הכנסת וספרי התורה. אירועים אלו לא גרמו לזעזוע עמוק מדי במערכת החינוך היוצאת לחופשת הקיץ. פה ושם נשמעו הכרזות של אישי חינוך. לא יותר.

לגבי מרבית המורים והתלמידים, מה שארע בשבועות האחרונים איננו חדש. הוא לכל היותר נקודת שיא בתהליך מתמשך של הקצנה, התנכרות והעמקת פערים בין דתיים לחילונים.

בשנת הלימודים הזו, המסתיימת רשמית באחד ביולי, היו התלמידים – דתיים וחילונים – עדים, יותר מתמיד, להתרפת התפרעויות אלימות, השמעת דברי נאצה והסתה נגד המדינה. לגביהם, זהו עוד נדבך בהפרדה, בהתנתקות.

יותר ויותר תלמידים מהזרם הממלכתי־דתי מעדיפים כיום להסתגר בחומי חיים קפדני, להימלט מ"פיתויי" העולם החילוני ולהתרחק מכל השפעה הנוגדת את אמונתם המחמירה והולכת. עמיתיהם מהזרם החילוני אינם מבינים את המהפך המתחולל. הם מתנגדים לשינוי הפוגע בהבנה־שבשתיקה ששררה בינם לבין הדתיים המתונים, וחשים סינה בגלל מה שנראה להם כ"חזרה לימי החדר המלמד".

בתי הספר הדתיים של שנת הלימודים תשמ"ו היו "דתיים יותר". הבעיה המשמעותית היא החדרת "החרדיות" למערכת החינוך הממלכתית־דתית. זה ניכר בלבוש, פחות פעולות מתקיימות במשותף בין בנים לבנות, התלמידים נקראים לסדר בכל מקרה של אי הקפדה על קיום המצוות.

כל מנהל, מפקח ומורה נבדקים בדיקה יסודית: מהי "רמת" דתיותם ודתיות בני משפחתם. אם לא יעמדו בדרישות המחמירות ויסטו מהקו, ימצאו עצמם, בסופו של דבר, מחוץ למסגרת החינוכית.

השפעתם של אנשי חינוך חרדיים, הפועלים על פי הנחיות רבנים קיצוניים גברה והם הקובעים למעשה את צביון מערכת החינוך כולה. גושפנקא חוקית למעשיהם נותנת "המועצה לחינוך דתי", שהיא גוף ציבורי הממונה כמעט באופן מוחלט על פעולות האגף לחינוך דתי במשרד החינוך ושבו רוב לבעלי הדעות המחמירות.

מערכת החינוך, האמורה לעשות עתה חשבון־נפש של סוף השנה, לא יכולה להתגאות בכך שהטילה את מלוא כובד משקלה למניעת ההסלמה, לפחות בכל הקשור לתחומה. היא העדיפה להשאיר את "המאבק על הדת" בידי שני המחנות – דתיים מתונים ודתיים חרדים. היא לא יצאה נגד התופעות המחזקות את החינוך הדתי הקיצוני וגורמות להתנתקות כמעט מוחלטת של הזרם הממלכתי־דתי מהזרם החילוני.

על דיון משותף במתרחש, תוך הסקת מסקנות ונקיטת אמצעים, אין בכלל מה לדבר. שר החינוך יצחק נבון אמנם הבהיר כי הוא מתנגד לשינוי הסטטוס־קוו הקיים במערכת החינוך הדתית. אך בשטח, מאפשרים פתיחת כיתות נפרדות לבנים ובנות (דבר הגורם לבזבוז משווע, בעיקר מפני שההפרדה חלה גם על שיעורים מקצועיים ושימוש במעבדות). ממשיכים להעסיק מורים ומנהלים חרדיים המחנכים בניגוד לתפיסה הלאומית. לא מונעים פיטורי מורות רק בגלל שבעליהן אינם שומרי מצוות. לא מתנגדים לתכנית להרחיק מורים מקצועיים שלא יוצבו – גם במסגרת שיעורי התעמלות, מתימטיקה או נגרות – ברוח הדת.

לפני זמן קצר, נמסר למורה המלמדת 12 שנים בעל־יסודי הדתי אבן העזר, ליד ירושלים, שאינה מתאימה להוראה מפני שבעלה אינו חובש כיפה ואינו מקפיד על שמירת שבת. טענתה כי בעלה לא נהג אחרת בעת שהתקבלה לעבודה לא הועילה.

מעמדו של החינוך העצמאי נמצא בימים אלה בעליה. הורים רבים יותר – מאות רבות – שלחו בשנה האחרונה את ילדיהם ללמוד במסגרות הפועלות ברוח אנטי־ציונית מובהקת. הם העדיפו את התנאים הנוחים המשופרים שמעניק הזרם העצמאי לתלמידיו, בעיקר לאור העובדה שמרבית בתי הספר הממלכתיים־דתיים מוזנחים, חסרי ציוד עזר ופועלים ברמה ירודה.

ה"פיתוי" כולל שתי ארוחות ביום, הסעות, לימודים עד שעה שש בערב, בגדים, ספרים וציוד הניתנים בלא תמורה. לשם כיסוי ההוצאות העצומות נעזר הזרם העצמאי בהקצבות אדירות המגיעות אליו ממשרדי הממשלה השונים (חינוך, דתות, רווחה), מהרשויות המקומיות ומהתרומות בחו"ל. לא חלים עליו הקריטריונים של משרד החינוך לגבי מספר התלמידים בכיתה ועוד. לפיכך הם יכולים לפתוח כיתות עם מינימום של תלמידים, דבר שההורים, כמובן, מקבלים בברכה.

הקו האנטי־ציוני חדר בשנה האחרונה במשנה תוקף גם לישיבות התיכוניות, הנמצאות בפיקוח ומימון משרד החינוך. הדבר מוצא את ביטויו בעליה במספר הבנים המסרבים לשרת בצה"ל (כרבע מהבוגרים) ובהיענות הגוברת של הבנות לסרב לצאת ל"שרות לאומי" (כשבעים אחוז).

השפעת רבנים חרדים קיצוניים, הפועלים באין מפריע במערכת הממלכתית־דתית, מדאיגה מאוד גם את ראשי ישיבות ההסדר (שתלמידיהם משלבים שרות בצה"ל עם לימוד תורה). חלה ירידה נכבדה במספר המגיעים אליהם, במקביל לעליה הגדולה במספר הממשיכים לימודיהם בישיבות "שחורות".

בשבוע שעבר הם קיימו כנס חירום ודנו בשטיפת המוח הנעשית לתלמידי ישיבות תיכוניות בידי גורמים אנטי־ציוניים. "משתמט הוא מי שיכול ללכת לישיבה ובמקום זה הולך לצבא", נאמר בסמינר של הארגון החרדי "ערכים". הסמינר ממומן גם ע"י משרד החינוך.

אהוד זכריה, תלמיד ישיבה תיכונית, זכה בתואר חתן התנ"ך לנוער לשנת תשמ"ה. בעלון המרכז לחינוך דתי, מופיע ראיון שבו הוא אומר שאין בכוונתו לשרת בצה"ל. "זה בזבוז זמן", אמר, "אלך לישיבה".

גם בקרב הבנות חל שינוי נכבד. רבות מעדיפות להמשיך לימודיהן במכללות וסמינרים סגורים ומחמירים. הן אינן פונות ללימודיהן במוסדות אוניברסיטאיים, אף לא באוניברסיטה הדתית "בר־אילן", מחשש מהשפעה של החילונים.

המצב החמור שנוצר במערכת החינוך הדתית עורר מתרדמתם את המתונים במיגזר הדתי, שלא פעלו בשנים האחרונות לבלום את ההידרדרות. עתה הם מפנים טענותיהם כלפי קברניטי החינוך – כלפי המר, שהם טוענים עליו שהיה מתון בהשקפותיו, אך איפשר חדירת הקיצוניים משיקולים פוליטיים. כלפי נבון, המתנגד, לדבריהם, למצב אך מאפשר את קיומו מאותם מניעים.

ד"ר יהודה בן־מאיר ואברהם מלמד, מהמפד"ל, אמרו השבוע כי כל עוד אין משרד החינוך מגביל פעילותם והשפעתם של גורמים חרדיים קיצוניים, בסגירת ברזי התקציבים, אין סיכוי לעצור את התהליך הנמצא במלוא תאוצתו. מנתונים שהציגו, עולה כי למרבה הפלא לא רק שלא קוצצו השנה – שנת קיצוצים דרסטיים – הכספים המועברים למוסדות החרדיים־קיצוניים, המקיימים סמינרים והרצאות ומפיצים חוברות ועלונים ברוח הנוגדת את ערכי המדינה, אלא אף הגדילו תקציביהם. הטענה: הדבר נקבע בהסכמים קואליציוניים.

נבון: פיסיקה חרדית

הדני: "מטריד אותי"...

בר־צור: שימוש באשראי

מתוך תקציב האגף לתרבות תורנית במשרד החינוך, 63 אחוז מוקצבים למוסדות הקשורים לאגודת ישראל וש"ס.

הנפגעים העיקריים הם המוסדות הממלכתיים־דתיים, שלא זכו ל"זריקה" הדרושה להם לשיפור תנאיהם ורמת ההוראה – דבר שהיה מסייע להם בהתמודדותם עם ההקצנה. ד"ר בן מאיר מפנה אצבע מאשימה כלפי "המנהלים חשבון פוליטי ציני ודואגים לעתיד מפלגתם יותר משהם דואגים לעתיד המדינה".

יצחק נבון עומד לפני הבעייתיות המורכבת שבה מתפקדות שתי מערכות החינוך הנפרדות שהוא עומד בראשן. יותר ויותר התברר בשנה האחרונה כי נבון הוא שר החינוך לחינוך הממלכתי־חילוני בלבד. מי שקובעים בפועל את מדיניות האגף לחינוך דתי הם הרבנים המחמירים, שזכו לייצוג מכובד ב"מועצה לחינוך דתי". על פי החוק יש למועצה מעמד אוטונומי לקביעת תכנים וכוח האדם בהוראה.

באחרונה גבר כוחה של המועצה, שהחלה מתערבת באינטנסיביות בנעשה במערכת הדתית. מסייע בידה ראש האגף לחינוך דתי, יעקב הדני, שמונה בהמלצת נבון וזכה לברכת הממשלה (המאשרת מינוי, כמו זה של מנכ"ל המשרד).

הדני, איש של המר, הפתיע בעמדות המחמירות והנוקשות שהפגין השנה גם את נבון, שהאמין כי הוא ליבראל ומתון יותר, וגם את מקורביו במפד"ל. הסערה התחוללה מיד עם כניסתו לתפקיד, בתחילת השנה, כששר החינוך הורה לקיים מפגשים בין ערבים ליהודים. בניגוד לעמדתו הנחרצת של נבון, פעל ראש האגף על פי הנחיות הרבנים המחמירים שאסרו על קיום המפגשים.

גם בנושאים אחרים, כמו הפרדה בין המינים במערכת הדתית, פועל הדני בניגוד לעמדת השר. ראש האגף לחינוך דתי מצדד בהפרדה בין בנים לבנות, בעיקר בכיתות הגבוהות, ומעביר לשם כך גם את התקציבים הדרושים.

כתה משותפת בחינוך הדתי: פעולה להפרדת המינים נעשית בניגוד לעמדת השר

הדני אמר כי בכוונתו להיענות למגמת ההתעצמות בקו הדתי של הציבור הדתי. הוא אישר כי הדבר מתבטא לא פעם בהקצנה, כמו בדרישה להפריד בין המינים גם בגילים הצעירים. אך בענין זה "איננו רוצים לכפות, או למנוע רצונם".

יעקב הדני מאשר כי קיימת בעיה קשה במערכת החינוך הממלכתית־דתית עם מורים המחנכים את ילדיהם במסגרות חרדיות קיצוניות. מורים אלה מנעו השנה מתלמידים לעמוד דום בצפירת יום הזכרון לחללי מלחמות ישראל, דיברו בגנות הגיוס לצבא ולא פעם הוציאו דיבת הארץ רעה. "בהחלט מטריד אותי כיצד הם יכולים לחנך על פי המדיניות של המשרד", הוא אומר. אך עד כה לא נעשה דבר להרחקתם ממערכת החינוך הממלכתית.

יוצא דופן היה מנהל הרשת הדתית לחינוך טכנולוגי "עמל", ד"ר עמי זאבי. הוא הנהיג שלא לקבל אנשי חינוך המצדדים בקו החרדי לעבודה ב־21 מוסדות הרשת.

בשנת הלימודים האחרונה מצא עצמו שר החינוך מול חזית שניה. הורים דתיים מתונים, המודאגים מההקצנה והחרדיות במערכת, החליטו לצאת למאבק של "חזרה אל השפיות". הם טוענים כי מה שקורה כיום בבתי הספר גורם ל"כפייה דתית" גם בבתיהם. ילדיהם דורשים יתר החמרה, עד כדי סילוק הטלוויזיה מהבית.

"לנו כבר אין כל השפעה. הכל בידי הרבנים החרדיים", אומרים הורים. הורים אלה סירבו ששמם יתפרסם. הם חוששים שיבולע לילדיהם, אמרו. הם מתנגדים להפרדה בין בנים ובנות בבתי הספר ובתנועות הנוער, ולשאר הסממנים המאפיינים את ההקצנה.

רבים מהם פעילים במסגרת תנועת "נאמני תורה ועבודה", ששמה לה למטרה לעקור השפעה קיצונית זו. בשנת הלימודים המסתיימת גברה השפעתה המתונה של התנועה והתפשטה פעילותה, בסמינרים, מרכזי למידה ופעולות הסברה להורים, מורים ותלמידים.

"החרדיות" שגברה בשנת לימודים זו מפתחת תגובת־נגד בחלק מהציבור הדתי. גוברים הקולות הקוראים למשרד החינוך ולאישי ציבור לפעול. אומר שמריה בר־צור, יו"ר החינוך הדתי בהסתדרות המורים (בה חברים 15 אלף מורים דתיים): "משרד החינוך צריך לשים דגש באיחוי הקרעים בין דתיים לחילוניים. המצב מתדרדר בגלל שלא נעשה דבר עד כה. נבון צריך היה להשתמש באשראי שניתן לו בימי נשיאותו ולקשר בין חלקי העם. הוא לא עושה לשינוי מצבו הירוד של החינוך הממלכתי־דתי ולעומת זאת לא עוצר שגשוגו של החינוך העצמאי".

בר־צור, בניגוד לרבים מחבריו הפועלים בתוקף מינוי פוליטי, יוצא נגד דעת ציבור נרחב בזרם הדתי, המתנגד בתקיפות לכל מפגש בין דתיים לחילונים. הוא קורא בגלוי למפגשים בין יהודים ליהודים בכל מסגרת שהיא, בכל מקום שהוא, למניעת ההסתגרות, ליתר מעורבות בחברה ובעשייה. "אם יש לי חשש מפגישה של בני הנוער הדתיים עם החילוניים, סימן שאני מפקפק בחינוך הדתי שאני נותן להם", הוא אומר.

אם המצב שהחריף בשנה האחרונה מדאיג את קברניטי החינוך, לא בא הדבר לידי ביטוי בפעולה יזומה מצידם. שר החינוך יצחק נבון מוכן לומר: "אעשה מה שניתן לחיזוק הזרם הממלכתי־דתי הנמצא כיום במיגננה, לעומת הזרם החרדי הקיצוני שכוחו גובר".

אך אין הוא קובע תכנית פעולה. נראה שאין הוא רוצה לעורר את זעמם של שותפים לקואליציות פוליטיות, כמו אגודת ישראל וש"ס, שהם למעשה העומדים מאחורי השינויים החלים במערכת החינוך הדתית בישראל. עד כה לא נעשה דבר כדי להפגיש לפחות את שני המחנות המתונים של הנוער הדתי והחילוני.

הפעולה של משרד החינוך במסגרת "קירוב הלבבות" היא למעשה היסטורית. מדובר במפגשים של תלמידי הכיתות הגבוהות בבתי הספר החילוניים עם רבנים ועסקנים מהמפלגות הדתיות. לא להיפך. לא אחת קרה בשנה זו שבמהלך המפגשים – שבהם לא נכח אף תלמיד במסגרת דתית – הטיפו נגד הגיוס לצה"ל, בעיקר של בנות, וניסו לשכנע ל"חזרה בתשובה" כדלת אחורית.

במפגש כזה בבית יד לבנים בחולון, בהרצאה לפני תלמידי כתות י"א־י"ב של ביה"ס מיטרני, קרא הרב יונה מצגר לבנות שלא להתגייס לצה"ל. הנימוק: "אתן עלולות ליפול לידי מפקדים שבשעת לחץ ינצלו את מצבכן".

לאחר מכן אמרו כמה תלמידים: "חשבנו שזה יהיה טוב להכיר את הדתיים, אבל מתברר שבאים לעשות לנו שטיפת מוח".

מנהלי בתי ספר דתיים הזמינו רבנים לבתי הספר ובמעמדים אלו התחתמו תלמידות במשותף על הצהרות הפוטרות משירות בצה"ל. זה אירע בין היתר בביה"ס בילו בת"א ובאולפנית בני עקיבא. אין צורך לומר שמשרד החינוך אוסר על כך.

על האירועים האלימים האחרונים אומר שר החינוך: "מישהו צריך להוכיח שמה שארע לאחרונה זה פרי החינוך הממלכתי, שאלה שנטלו חלק במעשים למדו במסגרות ממלכתיות. רק אז נוכל לברר אחריותנו ולנקוט פעולה נגדית".

נבון מתייחס אל הכנסת "החרדיות" למערכת החינוך הדתית כאל אקט של חולשה מצד הגורמים הדתיים. "ממה הם חוששים?" הוא שואל, "מדוע שמורים לפיסיקה לא ילמדו את שני המגזרים? האם יש עיבוד שבבי לדתיים ולחילוניים בנפרד? ומה עם נגרות, מתמטיקה ושימוש במעבדות?"

אך משאלותיו של יצחק נבון – ומעצם העובדה שהוא שואל ולא קובע – משתמע כי ברור לו שהבזבוז המשווע בגלל הכפילות וההפרדה בין שתי המערכות יימשך. שר החינוך לא רואה את הפתרון למה שארע בשבועות האחרונים במפגש של מערכת החינוך עם ההורים. גם לגבי מפגש בין הדתיים המתונים לחילונים הוא זהיר.

עקרונית, ודאי שנבון מאמין בדו־שיח, במפגש. מעשית, הוא מציע קודם כל משהו מינורי, "מפגש בין משפחות, ביצוע תכניות התנדבות משותפות, תכנון פרויקטים שיתקיימו ביחד". נבון יודע כי לא יצליח לשכנע לעשות יותר מכך. גם זה עדיין רחוק מהמצב הקיים.

מוגש ע"י מיל"ה

מיל"ה – המכללה לקריאה מהירה

22 שנות נסיון ★ 30 אלף תלמידים ★ פיקוח אקדמי

התוכל לקרוא 10 עמודים בדקה... ולהבין?

לאחר שתשתתף בקורס לקריאה מהירה ייתכן שתוכל. מכל מקום, צפה לפחות להכפלת מהירות קריאתך

עם הבנה וזכירה של חומר הקריאה

קורסי בוקר מיוחדים: בירושלים – בתל־אביב – בחיפה

הקורסים לקריאה מהירה יפתחו במקומות הבאים:

בתל־אביב: בבית ציוני אמריקה, אבן גבירול 26	ביום א' 29.6 וביום ד' 2.7 בשעה 7 בערב	ברחובות: בבית ההסתדרות, גולדברג 6	ביום א' 29.6 וביום ד' 2.7 בשעה 5 בערב
+ קורס בוקר	ביום א' 29.6 וביום ד' 2.7 בשעה 9 בבוקר	בפתח־תקוה: בבית נטע, נרדוי 30	ביום א' 29.6 וביום ד' 2.7 בשעה 7 בערב
בתל־אביב: בסמינר הקיבוצים, דרך חיפה 149	ביום ב' 30.6 וביום ה' 3.7 בשעה 7 בערב	בראשל"צ: בבית יד לבנים, אחד־העם 20	ביום ב' 30.6 וביום ד' 2.7 בשעה 6 בערב
בירושלים: בבית מיטשל, סוקולוב 15	ביום א' 29.6 וביום ד' 2.7 בשעה 7 בערב	בנתניה: בית ליגת נשים, מקדונלד 5	ביום א' 29.6 וביום ד' 2.7 בשעה 7 בערב
+ קורס בוקר	ביום א' 29.6 וביום ד' 2.7 בשעה 9 בבוקר	ברעננה: בבית התרבות, קרעיצי 6	ביום א' 29.6 וביום ד' 2.7 בשעה 7 בערב
בחיפה: בבית ארדשטיין, י.ל. פרץ 20	ביום א' 29.6 וביום ד' 2.7 בשעה 7 בערב	בבאר־שבע: במתנ"ס ע"ש לוין – מרכז גילת שכונה ד'	ביום ב' 30.6 וביום ה' 3.7 בשעה 7 בערב
+ קורס בוקר	ביום א' 29.6 וביום ד' 2.7 בשעה 9 בבוקר	בחולון: בית יד לבנים, שד' קוגל 11	ביום ב' 30.6 וביום ה' 3.7 בשעה 7 בערב
בקרית־חיים: (מארחים) בבית ההסתדרות, שרת 75	ביום ב' 30.6 וביום ה' 3.7 בשעה 7 בערב	בקרית־אונו: מרכז קהילתי צה"ל 104	ביום א' 29.6 וביום ד' 2.7 בשעה 7 בערב
בהרצליה: בביה"ס התיכון, הרב קוק 30	ביום א' 29.6 וביום ד' 2.7 בשעה 7 בערב	באשקלון: ויצו אפרידר, קנסטס 30	ביום ב' 30.6 וביום ה' 3.7 בשעה 7 בערב
בכפר־סבא: בתיכון ע"ש אלון	ביום ב' 30.6 וביום ה' 3.7 בשעה 7 בערב	בגבעתיים: מועצת פועלי גבעתיים, ויצמן 18	ביום ב' 30.6 וביום ד' 2.7 בשעה 7 בערב

להרשמה ולקבלת ציוד לימודי הקדם ובוא 30 דקות לפני פתיחת הקורס

שכר הלימוד למשתתף 137 שקלים

هكذا من الأصل

ל כסף ועל / רבות של

שאלות שזועקות לתשובה

שלום רוזנפלד

הפרשה לא תמה.

שום תחבולה משפטית, תהיה מבריקה כאשר תהיה, אינה יכולה לבוא במקום תשובה לכמה שאלות, שזועקות למענה מאז יצאה הפרשה לרשות הרבים.

הפתרון הבלתי־צפוי, שלמענו גויסה סמכות־החנינה שבידי נשיא המדינה, אולי פתר את הסבך המשפטי המיידי – אם אומנם פתר, שהרי גם על כך יש עוררים; אבל בוודאי לא נתן תשובה לאותן שאלות נוקבות בתחום המוסרי הנורמטיבי, שללא תשובה עליהן לא תשקוט הארץ.

המלחמה בטרור קרויה בפי רבים „מלחמה מלוכלכת". לא במקרה. המחבלים אינם בוחלים בשום אמצעי כדי להשיג את מטרותיהם. הם רוצחים, חומסים, מוליכים שולל, מזייפים, מקריבים חפים מפשע אפילו ממקורביהם וזורעים אימה, מוות וחורבן על סביבם ללא אבחנה. מטרתם – להרוג ככל האפשר יותר יהודים וישראלים בכל מקום, בכל עת. זו מלחמה שמתנהלת עשרים וארבע שעות ביממה, 365 יום בשנה ואף לא אחד מן הכללים שמקובלים במלחמה קונוונציונלית אינו חל ואינו יכול לחול במאבק אכזרי זה. לא כללי מוסר מקובלים, לא סעיפי־החוק וגם לא עקרונות ואמנות, שאפילו אויבים בנפש, בשדה־קרב פתוח, משתדלים להקפיד עליהם, ולו למראית עין.

כללים, שמצווה עליהם צבא סדיר לשמור אפילו בסערת־קרב, אינם יכולים לחול על אותם לוחמים עלומי־שם, שהצלחת מלחמתם בטרור תלויה ביכולתם לתחבל תחבולות, שכולן או רובן עומדות בסתירה לסעיפים שונים בספרי־החוקים. ככל שירבו להתחזות אף הם, ככל שיטיבו להונות את המרצחים, שולחיהם ומסייעיהם, ככל שיצליחו לטמון להם מארבים בדרכים ובשיטות בלתי־מקובלות, ככל שישכילו ביעילות ובחריפות לסחוט כל פיסת־מידע לשם סיכול פיגועים, ככל שיצליחו לחסל מחבלים בשעת־מעשה ולעתים גם לפני מעשה – יימנעו קורבנות חפים מפשע מתוכנו.

ב„מלחמה מלוכלכת" נגד אויב, שאינו בוחל בשום אמצעי – חלק לא קטן של אמצעי־ההתגוננות המוצדקת בהכרח אף הם „מלוכלכים". אין טעם להעמיד פנים, שאין זה כך. חיי כל אחד מאתנו, חיי יהודים רבים בארץ ובחוץ־לארץ, תלויים בהצלחתם של אותם עלומי־שם לעשות את מלאכתם הנוראה הזו, ללא הפוגה, ללא לאות, 24 שעות ביממה, תוך סיכון נפשם ולגבי רבים מהם, ללא ספק, גם תוך סלידה מפני האמצעים שהם נאלצים להשתמש בהם.

כל זה – בסייג אחד:

במישטר דמוקרטי אין מלחמה מעין זו, על שיטותיה החריגות, יכולה להיעשות בלא שמישהו בדרג הפוליטי יהיה מיודע ואחראי לכל מה שנעשה. לפעמים לפני מעשה, לפעמים תוך כדי פעולה, אם קיימת אפשרות אופראטיבית לפעמים אחר מעשה, אם אין ברירה אחרת.

זה, בעיני שלי, עיניו של מי שאיננו משפטן, פירושו האמיתי של המושג „שלטון החוק".

לשם זה אנו בוחרים לעצמנו את המנהיגות הפוליטית, שהיא ורק היא מוסמכת בשמנו להחליט באילו דרכים יש לנקוט כדי לגונן על המדינה ואזרחיה בפני מבקשי־נפשם. מהם, מן המנהיגים הפוליטיים, אנו מצפים, שבימים כתיקונם ינהגו על־פי נורמות המקובלות בחברה תרבותית ובמישטר דמוקרטי. להם, רק להם, אנו גם מעניקים את הסמכות לנהוג בשיטות חריגות בשעות־חירום, או במקרים חריגים אם וכאשר מדובר בהגנה על עצם קיומה של המדינה או על חיי אזרחיה. אבל הם, הממונים הפוליטיים, חייבים לדעת את האמת, כל האמת, ולשאת באחריות מלאה. לטוב ולרע. לקצור את פרי־התהילה לעת הצלחה, ולשלם מלוא־המחיר הפוליטי לעת כשלון.

לא ייתכן, לפיכך, שלא נקבל תשובה גלויה ולא מגומגמת מי בדרג הפוליטי ידע כל מה שהתרחש באותו ליל־דמים בדרך לאשקלון?

לא ייתכן, שלא נקבל הסבר מדוע לא קם איש ב„דרג הפוליטי" ואמר אחד מאלה: בעת מעשה קיבלתי מידע שוטף ואישרתי פעולות אלה או אחרות ואני מוכן לשאת באחריות עליהן, כיוון שבנסיבות של אותו לילה נראה לי, שזו הדרך היעילה ביותר למנוע קורבנות נוספים בנפש או לטפל במצב שנוצר. או לחילופין: בשעת־מעשה לא היתה אפשרות להחזיק אותי בתמונה באופן שוטף. אבל אחר מעשה קיבלתי מידע מפורט ומלא ולאחר מעשה אישרתי את כל מה שנעשה ומקבל על עצמי אחריות מלאה.

ואולי כך: לאחר מעשה נודע לי שנעשו במקום התקרית מעשים שלא ייעשו אפילו במצבי־חירום, ולפיכך נקטתי או אנקוט צעדים מתאימים נגד האחראים הישירים.

ואולי – וזו אלטרנטיווה אף יותר חמורה:

אומנם נמסר לי לאחר מעשה (או בעת מעשה) דיווח מגורמים שונים על מה שהתרחש, אך מסתבר שיש סתירות משמעותיות בדיווחים, שלכאורה מצביעות על מגמה להעלים מידיעתי פרטים אלה או אחרים. החלטתי לפיכך לערוך חקירה ולאחר־מכן אסיק את כל המסקנות, אם יתברר שבמזיד נמסר לי דיווח שקרי.

היום, לאחר מעשה, יודעים אנו – או אם להשתמש בשפת־המשפטנים, לכאורה ידוע לנו – שבשתי ועדות־החקירה־והבדיקה, שעסקו בבדיקת ההתרחשויות ב„ליל האוטובוס", נמסרו עדויות שקריות ואף נרקמה עלילה נגד קצין בכיר בצה"ל, אחד הלוחמים המצטיינים, שלזכותו הישגים רבים גם במלחמה בטרור.

וזו השאלה הנוספת, שלא ייתכן שלא תינתן תשובה עליה: האם „הדרג הפוליטי" היה שותף למעשה זה? האם מישהו בדרג הפוליטי החליט מראש וביודעין, שעדיף להקריב קצין בצה"ל ובלבד שאפילו ועדת־חקירה ישראלית, שנתמנתה כחוק, כיאה במדינת־חוק, לא תדע את כל האמת? או שמא היה כאן מעין המשך טבעי ובלתי־נמנע לאותו מצב היפותטי שהזכרנו קודם: כיוון שהדרג הפוליטי קיבל דיווח שקרי בעת מעשה או אחר מעשה, אין מנוס אלא להמשיך בקו זה גם במהלך החקירה, כלומר, להמשיך ולהונות את הדרג הפוליטי והעלילה נגד קצין צה"ל נעשתה שלא בידיעתו?

על „הפתרון המשפטי", כפי שהתבשרנו עליו השבוע, לא נתן תשובה לאף לא אחת מן השאלות האלה.

יתר על כן, למרבה הטרגדיה, הוא אף הוסיף עליהן שאלות קשות:

על מה ביקש וקיבל חנינה ראש השב"כ, איש בעל עבר מיבצעי מפואר ועתיר־הישגים?

על מה ולמה הפליל את עצמו בדיעבד?

על מעשים שנעשו בהוראתו באותו ליל־האוטובוס והוא לא דיווח עליהם לממונה עליו? על מעשים שנעשו והוא כן דיווח עליהם לידיעתו האמת וקיבל אישור ואף־על־פי־כן הוא סבור, לאחר מעשה, שלא צריך היה לעשותם ולכן הוא נוטל על עצמו את מלוא האחריות ו„משחרר" ממנה את הדרג הפוליטי? או על העלילה שהוא, או מישהו אחר, רקם או רקמו נגד קצין בצה"ל תוך כדי הטעייתה של ועדת־חקירה והדחת עדים למתן עדויות שקר בפניה?

כיצד אפשר להמשיך לחיות חיים תקינים במדינה זו, כיצד נוכל להוסיף ולתת אימון במערכת שלטונית ומשפטית, שמותירה אותנו ללא תשובות לשאלות אלה? כיצד נוכל להוסיף ולתת אימון בגופים שבידיהם מרוכז כוח אדיר – גם כוח להרע חלילה – אם לא תינתנה תשובות מניחות את הדעת, אם לא בפורום פומבי וגלוי הרי לפחות לגוף מצומצם – לא פוליטי – שאזרחי המדינה רוחשים לו אימון וסומכים על שיקול דעתו וכוח שיפוטו?

באמן עלי נשיא־המדינה, שבטחון המדינה והרצון להפסיק את „מחול השדים" סביב השב"כ היו בראש מעייניו כאשר החליט שלשום כפי שהחליט, בעצה אחת עם שר־המשפטים, ולמעשה – עם ה„קבינט".

אך במלוא הכבוד וההערכה לנשיא ולגופים הפוליטיים, שהיו בסוד העניין, נראה לי שהיה זה דווקא „פתרון קל" ולא „פתרון קשה", פתרון־לשעה ולא פתרון לאורך ימים.

אין חלקי עם החסידים השוטים, שכמותם כמי שהיה פעם קונסול רומי, מוקיוס סקיבולה, גורסים – במפורש או במשתמע – „ייחרב העולם ובלבד שהצדק ייעשה".

לעניות דעתי, יכול במקרה הטראגי שלפנינו הצדק להיעשות וגם להיראות בלא ש„ייחרב העולם" ובלא שייגרם לבטחון המדינה ולשב"כ נזק מעבר למה שכבר נגרם להם.

עשיית צדק אינה סותרת את הבטחון. היא רק מחזקת אותו.

אמירת אמת אינה מסכנת את קיומנו. היא רק מגבירה אותו.

כל עוד לא נהיה בטוחים, שהצדק נעשה והאמת נאמרה בפרשה זו – היא לא תרד מסדר־יומנו.

מעשה ב־3 נשים

לוי יצחק הירושלמי

בנות רבות היו בשכונה, אך שלוש מהן בלטו במיוחד ומשכו אליהן תשומת־לב רבה. וכמה טעמים היו לכך. הן היו יפות. בלונדיניות תמירות וחטובות. בשכונה נראו תמיד ביחד. מעולם לא נראתה אחת שלא בחברת השתיים האחרות. שלא כצעירות אחרות בנות גילן הן עבדו כפקידות, ולא סתם פקידות אלא במשרד ממשלתי. הן היו דוברות לשונות זרות, ובעיקר הלשון האנגלית.

השלישייה – כך כינו אותן – שמה הלך לפניה כבעלת השפעה ב„חלונות הגבוהים". היו ששיבחו אותן בשל כך והיו שגינו אותן בשל כך, היו ששמרו על קשר עימן בשל כך והיו ששמרו מרחק מהן בשל כך. השבחים נאמרו בגלוי, מתוך רצון שיגיעו עדיהן, והגינויים נאמרו בלחש ובגמגומים על מנת שלא יגיעו עדיהן.

יום אחד החלו להלך שמועות לחשניות על השלישייה, ובעיקר על אחת מהן, שבינתיים נישאה. בבת אחת – כמו על־פי הוראה – כמעט פסקו השבחים. „שלוש הצעירות האלה אינן הולכות בדרך הישר", לחשו על אוזניים כרויות.

„הן סוטות", אמרו לשונות רעות יותר.

„היא לא רק עובדת אצל האנגלים, היא גם הולכת אתם", אמרה רכילות מרושעת.

„היא" – זו הנשואה מתוך השלישייה. ולמי שאינו יודע – האמירה „הולכת" היא תירגום מעודן למלה „שוכבת".

התגלגלו הדברים והגיעו לידי כך, שאחד מראשי הקהל הלך אל הרב וסיפר לו על השמועות השונות, שאחת מהן אומרת, כי הנשואה בין שלוש הצעירות היא „פרוצה, רחמנא ליצלן".

הזדעזע הרב לשמע הדברים ושאל: „האם נבדקו הדברים?"

„כך מדברים. אנשים נאמנים ראו אותן בחוצות עיר בחברת אנגלים", אמר האיש.

„מה עשו בחוצות עיר עם אנגלים?" שאל הרב.

„ראו אותן מהלכות עם אנגלים".

„אולי חזרו יחד מן העבודה? האם נהגו שלא כשורה בחוצות עיר? התהללו, חלילה, עם האנגלים?" היקשה הרב.

„יש עשן, כבוד הרב..."

„יש אש, או רוצים להצית אש?" – נכנס הרב לתוך דבריו והוסיף: „האם מישהו דיבר עם שלוש הצעירות?"

„מה יש לדבר עימן? הן מתנהגות כמופקרות".

„מופקרות? במה? כיצד אפשר להלבין פניהן בצורה כזאת בלי שבירור את הדברים?" לא הירפה הרב.

אותו עסקן עזב את בית הרב בלתי־מרוצה ואפילו כעוס.

בשעת הערב הזמין אליו הרב את שלוש הצעירות – תחילה כל אחת בנפרד ואחר־כך כולן ביחד. שאל ותיחקר על עבודתן ועל אורח חייהן ותוך כדי כך סיפר על השמועות המהלכות על אודותיהן בלי לגלות להן את שיחתו עם אותו איש, שהביא לפניו את העניין. שלוש הצעירות נרעשו ונחרדו לשמע הדברים וביקשו מהרב לקיים בירור כדי לחשוף את המקורות, היוצרים ומפיצים עלילות כה שפלות עליהן. הן אמרו לרב: „המשפחות שלנו סבלו חרפת רעב ואנו עובדות כדי להביא להם הביתה". הרב, שהכיר את משפחותיהן ואת מצוקותיהן, שבטח ביושרן ובצניעותן, הוא אמר: „לא אשקוט ולא אנוח עד שלא אברר את הדברים עד תום".

הבטיח – וקיים. למחרת הלך הרב אל ביתו של אותו ראש־קהל והטיל עליו לברר מקור השמועות המרושעות. „לא יימצאו בתוכנו מי שמלבינים פני אנשים ברבים. אם הם מאבדים את חלקם בעולם הבא – זה עניינם, אבל אם הם מסכנים חיי בנות ישראל בעולם הזה – זה ענייננו", אמר הרב.

לא עברו אלא ימים אחדים ולפני הרב התייצבו שני אברכים והודו, כי הם היו הראשונים שהפיצו את הדברים הרעים על אודות הצעירות לאחר שבמו עיניהם „ראו אותן מהלכות עם אנגלים".

„איפה ראיתם אותן מהלכות עם אנגלים?" שאל הרב.

„ברחוב יפו", אמר אחד האברכים.

„וזה מספיק כדי להרדע לשונות רעות ולהכתים שמן של בנות ישראל?"

„פעמיים ראינו אותן מהלכות עם אנגלים", הצטדק האברך השני.

„ובמה עסקו בשעת ההליכה?"

„שוחחו וגם צחקו".

„וזה הכל?"

„האם זה לא מעשה נורא?"

„לא! ודאי שלא!" – פסק הרב. הוא ציווה על שני האברכים לבקש סליחתן של שלוש הצעירות.

רק אחד קיבל את הדין. השני אמר: „אעשה זאת רק אם בית־דין־צדק יגזור עלי לעשות כך".

למחרת זימן הרב את בית־הדין וזה גזר על שני האברכים לבקש סליחת הצעירות ואף הטיל עליהם קנס כבד, שיופנה לצורכי צדקה, למען יזכרו ולא ישכחו לעולם המעשה הנורא שעשו.

אותן שלוש צעירות – כולן נישאו, אחת מהן לרב בישראל, והקימו בתים לתפארת.

★ ★ ★

סיפור זה מוקדש לח"כ הרב חיים דרוקמן.

הבינוניות – כדגל חינוכי

אהוד בן עזר

גילויים של בריונות ציבורית, כדרך להשפיע, גם במסגרת מפלגה דימוקראטית, כפי שנתרחשו לנגד עינינו השנה, אולי אינם חדשים בארץ. מאבקים ציבוריים ואידיאולוגיים קשים לוו בתופעות אלימות, שהיו להן לא פעם תוצאות טראגיות, מתקופת ניל"י והשומר, דרך רצח דה־האן ורצח ארלוזורוב, הסיזון הקטן של אצ"ל כלפי לח"י והסיזון הידוע יותר של היישוב המאורגן כלפי אצ"ל, אלטלינה, הפילוג בקיבוץ המאוחד, חיפה האדומה על פלוגות הפועל שלה, בשעתה, אנשי סעדון מאור־יהודה בתקופת פרשת לבון, הפגנת חירות והעלייה על הכנסת בתקופת הסכם השילומים – כל אחד מאלה מעורר עד היום פולמוסים מרים ומישקעים, העוברים לעיתים בירושה מדור לדור.

ואולם הסכנה באלימות, שנתגלתה בעיקר בוועידת חירות האחרונה (אך אין היא אלא סמל להלך־רוח רחב יותר) – היא בכך, שנתקבל באמצעותה, כביכול, אישור נוסף לאותה אמירה דימגוגית־עדתית, שלפיה איש עדות־המזרח האותנטי, המבטא כביכול את הרוב בישראל כיום, הוא המתפרע, הוא הגס, הוא האלים, והוא העם־כביכול; ואילו אותם יוצאי עדות־מזרח, השייכים לשכבה המשכילה־יותר, הם אינם עוד כביכול מזרחיים „אותנטיים", לא מייצגים את „עדתם", אלא חצי־אשכנזים ר"ל: ואם מקרבם באים, למשל, פרופסורים ידועי־שם, רמטכ"ל, מזכ"ל ההסתדרות או מישהו, שאוהב מוסיקה קלאסית – אז בוודאי שכל אלה הם כמעט אשכנזים גמורים וראויים על שום כך לבוז, כי ברור, שרק האשכנזים אוהבים את בטהובן ומשמשים כפרופסורים, כמזכ"לים וכרמטכ"לים.

מצער, למשל, לראות, את האחוז הנמוך של יוצאי עדות־המזרח – ושל יהודים דתיים – בקהל המנויים של הקונצרטים של התזמורת הפילהרמונית. מדוע? האם אוהבי מוסיקה מערבית הם רק „אשכנזים" חילונים? האם הקוריאנים, היפנים, הסינים, שהגיעו להישגים מפליאים בביצוע מוסיקה מערבית, הם אשכנזים? האם זובין מהטה הוא אשכנזי? מי שמחנך את קהל יוצאי עדות־המזרח, שהמוסיקה המערבית אינה בשבילו, שהיא „אשכנזית", מתבדלת, זרה למנטאליות המזרחית האמיתית, דומה למי שאומר להם, כי אין להם חלק ונחלה בדוסטוייבסקי, בקאפקא, בבלזאק, ובמי לא? בכל נכסי צאן ברזל של תרבות המערב והעולם: פיסגת השיגיה, עד כה, של הכישרון האנושי. גם תחיית הספרות המצרית, למשל, נתאפשרה עקב פתיחותם של סופריה הגדולים, כגון נגיב מחפוז, להשפעות מערביות. מדוע להם זה מותר, ואילו לכמה דוברים תרבותיים של „מורשת עדות המזרח", כביכול, נראים כל אלה „אשכנזיים" בלבד?

וכלום ייתכן אבסורד גדול מכך? המשכילים מקרב יהודי המזרח היו בדורות האחרונים נושאיה של ההשפעה התרבותית והספרותית המערבית הפורייה בבגדאד ובקהיר – האם דווקא בישראל ייהפכו ממשיכיהם־כביכול לשונאי תרבות המערב ולדוחיה?

אני סבור, שזוהי דימגוגיה עדתית מסוכנת ביותר להציג את המזרחיות האותנטית־כביכול, העממית, הרצוייה־כביכול – כתערובת של בורות, בריונות ושנאת ההשכלה ולעומתה להציג את ההשכלה כמשהו אשכנזי־כביכול; להציג את ההשכלה כזרה לרוח הכוחות העולים על פני המפה הפוליטית בישראל; להציג את ההשכלה כנחלת מיעוט שזמנו עבר, כביכול. גם כאן ישנה איזו ברית בלתי־קדושה בין חוגים דתיים לחוגים עדתיים – לקחת מתרבות המערב את הישגיה הטכנולוגיים־מדעיים, ברפואה, בחיי יום־יום, בתעשייה ובכל מה שמרכיב את התרבות החיצונית של האדם במדינה מתקדמת בשלהי המאה העשרים – אך את התוך של הציוויליזאציה הזו, את סוד קיומה, סקרנותה והתפתחותה, את התרבות, בספרות, במוסיקה, באמנות – לדחות כמשהו „אשכנזי"־מערבי פסול, ולהציב במקומו אידיאל מנותק מן המציאות, אידיאל של תרבות אחרת, דתית־סתגרנית או עדתית־מזרחית. ולמרבה הצער, הערצתה של האלימות ה„אותנטית"־כביכול מתלווה לא פעם לדחיית ה„אשכנזיות". לראייתה כמשהו רכרוכי, זר לרוח היהדות האמיתית המזורת.

אין לך דברי הבל גדולים מאלה. הציונות מראשיתה, מראשוני פתח־תקווה ודגניה, ביקשה אומנם להציב את עבודת־הכפיים מעל עבודת־הרוח, אבל לא את הבריונות והאלימות מעל להשכלה.

בתחום החינוך, למשל, מסתמנת מגמה הרת־תוצאות. בשם רעיון השיוויון־כביכול מקצים פחות ופחות משאבים ציבוריים לשכבות המשכילות, ומקצים בצדק יותר ויותר משאבים, חלקם תרומות העם היהודי – לשכבות הפחות־משכילות, הטעונות־טיפוח. אך התוצאה, האווירה הכללית, המנטאליות – הן לעיתים הרסניות. במקום להעמיד בראש הפיראמידה החינוכית בתי־ספר אליטיסטיים, יוקרתיים, שהמוכשרים ביותר מכל שכבות העם ועדותיו־לשעבר ישאפו להגיע אליהם, יראו בהם אתגר – ללא מיכסות וחסות אלא בזכות עצמם – וכך תשאף כל המערכת כלפי מעלה, כלפי יתר השכלה והצטיינות בתחומיה („היזהרו בבני עניים כי מהם תצא תורה") – במקום זה מגוונים בחוסר־אמצעים בתי־ספר של העילית־לעתיד, וסבורים, שעל ידי כיפוף, או חיפוף, מלשון חפיף, של בתי־הספר, האמורים להימצא בראש הפיראמידה ההשכלתית, יגיעו לשיוויון מלא עם אלה הנמצאים קרוב יותר לבסיסה. שלא לדבר על חלק ניכר מן החינוך הדתי והחרדי, המתייחס אל המדינה ואל ההשכלה הכללית כשם שהתייחס היהודי מן הגיטו אל הגויים ותרבותם בגולה.

התוצאה עלולה להיות הרסנית. למשכילים־יותר בקרב התלמידים, הבאים משכבות מבוססות ומשכילות (לא רק „אשכנזים", ר"ל) – אין מוטיוואציה להצטיין: הם תמיד יצופו למעלה בזכות כישורי־הם־מבית, ואילו למשכילים־פחות, לטעוני־הטיפוח, אין אתגר לשאוף אליו, כי בשם השיוויון עושים במערכת החינוך את הבינוניות לדגל, כאילו בה גלומים כל ערכי הדימוקראטיה.

הסכנה החמורה היא, שפער התרבות שבמציאות יתרחב ויילך, דווקא בגלל החינוך לבינוניות, ויביא לקנאה אלימה והרסנית במקום שיעורר תחרות הישגית במסגרת תרבות משותפת אחת, דוגמת דרכם של היהודים יוצאי העיירות המתנוונות (זו היתה האמת, לא הסקרים של היום) במזרח־אירופה, אל תרבות המערב. בתחום הספרות העברית, למזלנו, שונה המצב לחלוטין. לא שאין סופרים בינוניים, אך ספרות עברית ישנה רק אחת, בתוך תרבות ישראלית־יהודית פלוראליסטית אחת, ההולכת ונוצרת כאן זה יותר ממאה שנה. מי שינסה למצוא הבדל, למשל, בין איכות כתיבתם של א.ב. יהושע, אהרון אלמוג, סמי מיכאל, ארז ביטון, רוני סומק, יצחק גורן־גורמזאנו, שלמה אביו, אמנון שמוש, שמעון בלס, ורבים־רבים אחרים, שלא לדבר על בורלא, שמי, טביב וסופרים אחרים, שכבר אינם עימנו כיום – מי שינסה למצוא הבדל בין איכות כתיבתם ואמצעי כתיבתם לבין איכות כתיבתו ואמצעי כתיבתו של כל סופר עברי אחר, שבמוצאו אינו מזרחי – ימצא עצמו מטפס על הקירות ואומר דברי־הבל.

בגדאד, בספרות העברית, ביצירותיהם של סמי מיכאל, שמעון בלס, שלום דרוויש, יצחק ברימשה, סביר נקאש, רחמים רג'ואן, יואב חייק ואחרים – היא חלק מן המורשה הישראלית כיום לא פחות מווארשה, לודז' ופתח־תקווה. יש, אומנם, גראפומאנים עדתיים, כשם שיש סתם גראפומאנים, שאין להם מוצא עדתי־מזרחי דווקא כדי לבסס עליו את הפאראנויה שלהם. אבל ספרות עברית מודרנית, רצינית, מערבית־אוניברסאלית בגלויה, אמציה והשפעתיה – יש רק אחת, תודה לאל. וגם כאן, בצד ההגות החרדי – דממה כמעט גמורה. לא מעניין אותם, הם עדיין בגיטו, וזה יהיה ביזיון העתיד. תרבות עברית־יהודית־ישראלית אחת, ללא מסגרות עדתיות. רק כישרון, השכלה, התמדה וקריאה.

רקנאטי כמשל

ארז ביטון

שתיקת הממשלה בשאלת פיטוריו של רפאל רקנאטי מחלישה את תחושת הבטחון של הציבור, שאפילו מלכים ומלכי־מלכים של בנקים צפויים לתת דין ביום פקודה ולעמוד חשופים לנוכח מעל ידם.

כניגוד לממשלה, עומדת הוועדה לביקורת המדינה של הכנסת כמו אי של שפיות, עמידה איתנה ונחרצת ללא מורא ופחד, ללא משוא פנים. הוועדה תובעת את עלבונם של רבבות אנשים, שהוכו באמתחת הכסף הקטנה שלהם, בקשישים שחיו על קיצבאות ובזוגות צעירים, שהולכו שולל להשקיע את מעט הכסף שבידם, והיו מתוכם גם כאלה, שאיבדו דירה ובית ונותרו בידיים בחוסר כל.

והכל בשל התחושה של „אני ואפסי עוד", תחושה שהתעצמה אצל ראשי הבנקים, ללא מורא של ביקורת ושל נתינת דין. ובכן, נכון, ועדת בייסקי איפשרה לאחראים הפוליטיים לוויסות מניות הבנקים להתחמק בלא פגע, והם מהלכים בקרבנו בקומה זקופה ואפילו ביוהרה של טווסים. ובלי ספק, תצטרך דעת הציבור, במוקדם ובמאוחר, לתת את הדעת לסוגיית האחריות הפוליטית בפרשה. אבל כעת, דו"ח בייסקי מונח לפנינו ופסק־דינו ברור: להדיח את ראשי הבנקים. פיטורי רקנאטי הם רק שאלה של זמן. בקרב האיתנים הזה, בין רקנאטי לבין ועדת בייסקי, ידה של ועדת בייסקי תהיה על העליונה, אחרת ישולל כוחן של ועדות חקירה, ומה שמסוכן לא פחות, ייפגע אמון הציבור בכוחה של המדינה להגן עליו ולהשליט חוק וצדק, גם כשמדובר בענקי־כוח, שבהינף אחד של חתימת ידם יכולים הם לסובב ארץ.

אפשר לטעון, במובן, שראשי הבנקים נפלו קורבן למערכת משקית קלוקלת, שאיפשרה פרצות בסדר הטוב. ואכן, במדינה צעירה כשלנו, החסרה עדיין מנגנוני בקרה מספיקים, מתעצמת התחושה של שכרון־כוח אצל בעלי שררה למיניהם. ולכן אנו עדים חדשות לבקרים למעידות מוסריות גם אצל אישים בכירים. הללו משלמים לא פעם מחיר טוטאלי על מעידתם, יש אפילו שקיפדו חייהם במעידתם. הדוגמאות, למרבה הצער, אינן מעטות ולעיתים מדובר באישים, שהתיפקוד הציבורי שלהם מזהיר ותרומתם למדינה אינה מוטלת בספק.

גם מקרהו של רקנאטי הוא מקרה טראגי, קונפליקט אדירים בין כוחות מתנגשים. אפשר לומר, שרקנאטי, דוגמת ראשי הבנקים האחרים, נפל קורבן לנורמה הקלוקלת, שקיבלה תימוכין מלאים מצד הסמכות הפוליטית, שידעה על ויסות המניות ולא מנעה אותו.

אבל דווקא במציאות ציבורית כשלנו, כשהפרצות מרובות, אחריותה של ההנהגה המשקית והפוליטית כפולה ומכופלת. באין סייגים ומעצורים די הצורך, חייב איש הציבור לשים לעצמו סייגים ולפשפש במעשיו בשבע עיניים יומיום, לבל ייפול בפח.

בכלל, בארץ כשלנו, ארץ האפשרויות הבלתי־מוגבלות, רבים הם המוצאים עצמם בעמדות־מפתח, והם אנשים שעבורם העמדה הציבורית מהווה זכיה גדולה, כמו הצלחה פתאומית בפיס. המדינה מאפשרת התקדמות אדירה ופתאומית לאנשים, שבארצות מוצאם היו רחוקים מסיכוי לעמדה כלשהי. מובנת, על כן, תחושה זו של שכרון חושים ושל טשטוש נורמות אצל איש כזה, שהומלך פתאום. במציאות המיוחדת הזו של ישראל יש הרבה קסם והדגשה של סיכוי לכל אחד, אבל דווקא משום כך חובה על כל איש ציבור להשתמש שימוש זהיר יותר בכוח שניתן בידו.

משונה וכמעט אנומלי היה לשמוע אותו איש מסוג, הזיף שיף, שנופף באיום של עזיבת הארץ כשנדמה היה לו, שאינו יכול לחלוב אותה עוד. משונה וכמעט אנומלי היה לשמוע את רקנאטי מבריז השבוע על כוונת עזיבה אם ייאלץ להתפטר.

בכל זאת, מר רקנאטי, את האימפריה שלך התחלת לבנות כאן, בפינת יהודה הלוי נחלת בנימין, וכל הכבוד ליוזמת סבך. ובכן, תן תודה וכבוד למדינת ישראל, שהעניקה את התנאים לשגשוג יחיד במינו, שאין לו אח ורע בעולם.

השבוע קראנו בעיתון, שמר רקנאטי נמנה זה שנים על מקורביו של מר פרס. השבוע התבשרנו גם, שרוטשילד הנודע פנה למר פרס לעשות למניעת פיטוריו של רקנאטי. על הממשלה ומר פרס בראשה להבהיר את עמדתם בסוגיית רקנאטי, כדי להסיר צללים של מבוכה ותהייה בציבור.

ספרות·אמנות·ביקורת

הכשל הכפילי וההבטחה הכפרית

תמר משמר

אנטון שמאס, „ערבסקות", הוצ' „עם עובד", 1986.

חוויתו של הערבי־הפלסטיני־הישראלי, ש„כפרו הוא מתוו", עומדת, במידה רבה, במרכז הרומן שלפנינו. ברקע – הדי הפולמוס העקרוני שניהלו, באחרונה, אנטון שמאס וא.ב. יהושע מעל דפי העיתונות. במעבר מן התחום הערך־ספרותי לתחומה של הבדייה („האוטוביוגרפיה המסווית") תשובתו של שמאס היא: בן לזיכרון, בן לכפר, בן „בתוך בני עמי", אך לא „מאה מטרים מזרחה", כהצעת יהושע, אלא „מאה מטרים צפונה", אל הכפר הגלילי פסוטה, ו„שבות אורי" אל קרקעית „החוויה הכפרית".

הכפר והעיר, הזיכרון והשיכחה – שני צמדי הניגודים המוליכים את דרכי הסיפור. הרומן בנוי שתי מערכות קווית שבורות (אם תרצו, משתרגות ומתפתלות, כדרך הערבסקה), לחילופין פרקי „הסיפור" ופרקי „המספר". „הסיפור" הוא סיפורם של המשפחה, של הכפר (המשפחה המורחבת, שבט), של בור הנשייה (שהוא גם באר לשון המראות) מתוכו מבהיקה הילדות כבר זיכרון גדול. „סיפור" זה כולל גם את טראומת המעבר מן הכפר אל העיר, הקשורה להוויית הכיבוש. „המספר", כמערכת השנייה של הרומן, מבקש להשלים את הסאגה המשפחתית (המקיפה יותר ממאה שנה ואשר ראשיתה בכפר אחר, בדרום סוריה) מעמדת התצפית ה„אורבאנית", המערבית, המרוחקת־כביכול – מן העיירה איווה שבמערב התיכון של ארה"ב, שם הוא עושה לרגל „תוכנית הכתיבה הבינלאומית".

הרומן, הפותח בסיפור שני מקרי מוות – בהפרש של עשרים וארבע שנים – מות הסבתא ומות האב, מעמיד מראשיתו על תשתית חווייתית מפורדת זו: „סבתא עליא לא שמעה מעולם על הקוסמונים, למרות הגל שהניחו על בטנה ביום חמישי, אחד באפריל 1954". סבתא עליא מתה בסימן המגל, מותה הוא מותו של עולם שלא ישוב עוד, העולם הכפרי השלם שלפני התמורה. האב מת בסימן האולר (אמנם אולר שנקשרה בו אגדה המשמש „לקשור את פי חיית הטרף") ובסימן הפרפר הלבן („מן הפרפרים הנמשכים אל אורות הבתים בלילות הקיץ בחיפה"). דבר מותה נרשם בפנקס ב„עיפרון קופי" לא נמחק, דבר מותו נרשם בעט כדורי.

אנטון שמאס

המעבר בין שני העולמות רק כחוט השערה, אותה „קווצת שער מלבינה משערה של סבתא עליא" שתפסה את מקומו של האולר בקופסת העץ הדמשקאית המצודפת, מתנת אירוסין.

חוויית התשתית האחרת, חוויית „בור הנשייה", שהיא העמוקה והתת־קרקעית ביותר (וכמו מוליכה גם את דרכי הסיפור) מופיעה גם בחטיבה הראשונה של פרקי „הסיפור" – חטיבה יפהפיה, שסיפור „הבור" הוא, לטעמי, שיאה. במישור הריאלי, מדובר בניקוי השנתי של הבור לאגירת מי גשמים. במישור הסמלי, או החווייתי־פנימי – הגילוי העצמי הראשון, הגילוי האירוטי הראשון, תחושת בדידות היוצר הראשונה, והווה „בדיליקאית" מאד: „וכבר הוא משקיף עכשיו לעיניים שהתרגלו לאפלה את בבואתי העולה לקראתי במהופך מתוך המראה השחורה, והנה רגלי שוקעות בהינף חבל בתוך המראה, וזו מתנפצת לאלפי רסיסים מבליחים בחשכה ומבקשים להחזיר את הסדר שהופר ולשוב ולהרכיב את בבואת ריבוע האור... ואני מרגיש בפעם הראשונה בחוויה הקסומה הכקיפה אותי סביב־סביב, הנה היא החדוה שבבדידות..." (עמ' 45־46). החבל, המשלשל את הילדה נאל (שתעזור למספר בניקוי הבור, תחדור אל ממלכתו היחידית ותהיה „אחראית" לגילוי האירוטי הראשון), הוא חבל הזיכרון והשיכחה, חבל הטבור ממנו מתחילים חייו של המספר ומסעו אל עצמו.

הכפר והעיר – כשתי אפשרויות מבודרות ומוכרעות – וחבל הזיכרון והשיכחה, עומדים בבסיסה של מערכת סיפורית שלמה העשויה צמדים, כפילויות ותעתועים מסוגים שונים. כך, עקרון „הכפיל" משמש אמצעי מרכזי לאפיון הדמות הראשית – דמות המספר. לאנטון שמאס (שם המספר כשם המחבר) כפיל בדמות סופר ערבי־אמריקאי, מייקל אביד (שבמישור אחר – „הסיפור" – הוא אבכון המת־חי, קרוב משפחתו של המספר, שעל שמו נקרא, הפגישה עמו היא משאת נפש, ובמישור אחר – „המספר" – דמות עלומה עד הפגישה עמה, פגישה שבה חל היפוך יוצרות; כפיל אחר הוא יהושע בר־און (יוש – שם „היבה" שקף למרי), הסופר היהודי, המתהלך לצד המספר הערבי במין „סכיזופרניה" (כפי שמכונה הצמד המוזר בפי אחד ממשתתפי „תוכנית הכתיבה הבינלאומית"; כפיל אחר הוא פאקו הפלסטיני, שאר הסופרים המשתתפים ב„תוכנית" מתעקש לקרוא לאנטון בשמו כדי להשלים את המשחק.

הבחירה בעיקרון זה משרתת את הנושא המרכזי של הרומן – ההוויה החצויה, המחששת את פתרונה. אך ספרות כפילים היא פיתוי קל ומשימה קשה. מי שאינו ער לפער הזה נופל למלכודת שהשבלונה, הסטריאוטיפ והקלישאה חוגגים בה את נצחונם. הכפילים ברומן שלפנינו אינם מתפתחים, אינם דמויות שלמות בפני עצמן, הם בפירוש משרתים את שגיונותיו של המספר ואת צרכיו המשחקיים הכמו־בלשיים.

דומה, שלא במקרה מפותח עיקרון זה בפרקי „המספר" – כל־כך מפותח וכל־כך שקוף, עד שהוא מחפה על כל טוב אפשרי. שכן, במישור זה על המספר ליצור כמעט „יש מאין", כשהוא מרוחק מחוויית התשתית, כשהעולם הנפתח לפניו זר ומוזר ואינו מספק נקודת־אחיזה מוצקה. בפרקי „הסיפור" עיקרון זה מפותח ואינו יוזם; משום כך ומשום שהחוויה כה מלאה, כה טעונה, כה בסיסית, אין הוא מפריע ליצירת עולם ממשי. אילו היה שמאס מסתפק, בשלב זה, בעיצוב העולם הכפרי ובעיצוב „הדמויות הכפריות", האותנטיות במידה רבה, יתכן שהתוצאה היתה נפלאה במורכבותה ובעניינה.

עם זאת, הנטייה המודגשת להדק קצוות, להדק מוטיבים – נטייה מעוגנת בתפיסת העיצוב הכפילי – פוגמת, לא פעם, גם בארמונות של פרקי „הסיפור". למשל, מוטיב הילד המת–החי, שהוא, בין היתר, פירוש אירוני־לוזנטי למשפט שלמה, מתקבל בראשית הסיפור בעניין מסויים (אנטון שמאס – אנטון ג'ירס שמאס – מייקל אביד). בהמשך, כאשר הוא מתגלה כמכשיר לסיפוק הצורך האובססיבי של המספר ליצור משחק מעגל בכל האפשר, הוא מאבד מחיוניותו. כאשר מתבהר, כי גם מחמד אל־אברהים, מאנשי „המרד הערבי הגדול", הוא גם מין ילד מת–חי כזה, הקורא מזהה מלאכת כפיים גסה למדי. במקרה זה, אמנם, האכזבה מרוככת: ההילה האגדית־מיתית, השורה מעל הדמות הנזכרת, במקביל העיצוב האנושי, הוריתוך דעתי, מקנים לה זוית שמעבר לסטריאוטיפ.

דבר דומה חל גם על פרשת הקמע הזכרי, המערה המסתורית שהתרנגול אציל שומר ארה, הצבע הארום השולט בסיפור (נוצת הארגמן – של התרנגול, סוס ארום, שער ארום – סטריאוטיפ הבחורה היהודיה וכו'). היסודות המיתיים־האגדיים, שהסיפור רווי אותם, אשר מעמידים אפיזודות מרגשות ושובות ביופיין, יכלו באמת להיחשב כלוז של הרומן, אילו לא היו מהודקים כל־כך ומכוונים לאיזו משמעות־על הרמטית.

אם ביקש כאן שמאס לצייר תוויה של הפנימיים של „חוויה פלסטינית" (ומבחינה זו, כמספר, הוא מצוי בצומת מתוח: ישראלי עפ"י אזרחותו, ערבי־פלסטיני עפ"י תודעתו הלאומית, נוצרי־קתולי עפ"י דתו) הרי נכשל בכך. נושא „ההוויה הפצועה" מכפרת בהרגשה יתירה – בכל רבדי הסיפור – עד שהוא מאבד מאפקטיביות שלו. לעומת זאת, הצליח המחבר בעיצוב ממשי של איזו „הוויה כפרית", מוגדרת מאד, ועם זאת, רבגונית. אם היה מתרכז בה יתכן שההישג היה הרבה יותר מחולק, ויתכן שגם „הציפור" האחורת היתה עולה כיוד־באותה עת.

רצוני לומר, תחילתו של הרומן בתנופה גדולה – חמשת הפרקים הראשונים (חטיבת „הסיפור" הראשונה) הם רצף של פרוזה פיוטית ממש, דקה ורגישה. בהמשך נמצא, אמנם, אפיזודות יפות ומרגשות, בעיקר בפרקי „הסיפור". אך, נטייתו של המחבר להשתעבד לצו הקומפוזיציה המהודקת, לצו העיצוב הכפילי והטעונות־יתר – המקנים גם לחומרים האותנטיים ביותר אופי משחקי, פשטני ומגמתי אפילו – מפריעה בעדו לממש את ההבטחה התחילית. הקורא מודע יותר ויותר ל„פלאי הטכניקה". התפרים גסים מדי. כאשר התפרים מודקרים מן הבד זה סימן רע.

לבסוף, מלים אחדות על סגנונו של שמאס: סגנון חכם ומחוכם המודע לאפשרויות הכשל וההטעייה שלו. סיכום תכוף באמצעי הרחקה (רוח השימוש בתבנית „אחד הכם אומר"). עברית צחה, יונקת מכל רבדי השפה, רגישה, מתפתלת כמו בניגון ערבי. אין ספק, הצירוף שפה עברית ו„ניגון ערבי" מעיד כאן סגנון ייחודי, שבקריאה ראשונה הקורא עשוי להישבות בו כליל. אך, בקריאה שניה לא תועיל גם „התנצלות המחבר", הכתובה יפה לכשעצמה, לחפות על פגמיו של הרומן (התנצלות בפני הדוד יוסף, „המספר האמיתי" – שומר „הזיכרון המשפחתי", מעביר המסורת שבע"פ): „ואני, נזוף וחפוי ראש, עומד לפני דודי, שלא עלה בידי להצילו ממבוך סיפוריו ולהעמידו מפויים ומרפק רצון פנים אל פנים מול שלמות ההוויה שלו ושלי. כי זאת ידע, פגומה היא הווייתו ולא שלמה, כהווייתי שלי, ואין בכוחו של הסיפור, לשני נוסחיו, להשיב לנו את הקרקע שנשמטה מתחת רגלינו ואבדה לבלי שוב". (עמ' 205).

הציפייה היא למימוש ההבטחות ברומן הבא של אנטון שמאס.

אוהב היהודים

50 שנה למות הסופר הרוסי מאקסים גורקי

מרדכי אבישי

מאקסים גורקי אינו עוד מה שהיה בתודעת הקוראים והביקורת במערב ובמזרח. שנים או שלושה דורות של קוראים העריצוהו, ראו בו אחד מגדולי ההומאניסטים בספרות־העולם, קראו בצמא את כל אשר כתב, האמינו ביושרו האינטלקטואלי. הוא היה שליט הלבבות, סמכות מוסרית עליונה, סופר־המהפכה, אם כי יחסו אל המהפכה בארצו ידע תהפוכות שונות. „משורר היחפנים", שמעורבותו החברתית והפוליטית הדהדה למרחקים. לכל מוצאיו ולנוסחי חתכני כתיבתו היתה נודעת השפעה גדולה – גם בספרותנו. י.ל. פרץ היה מהמעריציו הנלהבים ביותר וטען שיש ללמוד ממנו את מלאכת הכתיבה ואת אהבת־החיים והמאבק. לחובר ופרישמן עמדו על השפעתו של גורקי על כתיבת ברנר – ואף נמצאו מי שכינוהו „גורקי העברי".

אך זה שנים חל כירסום במעמדו של גורקי – וההערכה והעניין אליו ואל עולמו היצירתי פחתו. נראה שהרומאנטיקה „היחפנית" שלו, אהבת־האדם או הלהט של סופר מגוייס, דיברו אל לבם של קוראי התקופה שלאחר מלחמת־העולם השנייה הרבה פחות מאשר העדינות הפסיכולוגית והרוכות האריסטוקרטית של צ'כוב, למשל, שסיפוריו ומחזותיו אינם „מתיישנים".

ואילו פרשת יחסו של גורקי ליהדות, בשלבים השונים של דרכו הספרותית, היא בעלת עניין רב ויש בה כדי למלא ספר שלם. בגלל קוצר המצע, אציין כאן בחטף רק כמה נקודות בה. ברוסיה, מולדתם של ענקים ספרותיים, אשר הותירו על גילויים של עדול חשע ועודד את מצפון־העם, לא נמצאו סופרים רבים, שהרימו קולם להגנת היהודים הנרדפים־על־צוואר. מעטים בלבד נחשבו לידידי היהודים: ולאדימיר סולוביוב, קורולנקו, ליאוניד אנדרייב, אלכסנדר אמפיתיאטרוב ואולי עוד שניים או שלושה. ביניהם היה גורקי ראש וראשון באהדתו החמה לעם ישראל.

ידועים היטב הערכתו הכנה לכשרונו של ח"נ ביאליק, שבו ראה משורר־גאון ואף סייע לו ולסופרים עבריים אחרים לצאת את רוסיה אחרי המהפכה ולעלות לארץ־ישראל. העזרה שהגיש ל„הבימה" בשנות העשרים, ועמידתו התקיפה על דעתו כי יש להרשות לתיאטרון להציג בלשון העברית, קשריו עם שלום עליכם והשבחים שהרעיף עליו (על „מוטל בן פייסי החזן" כתב למחבר: „קראתי, צחקתי ובכיתי – ספר נפלא"). י.ח. ברקוביץ' סיפר לי בזמנו, כי גורקי אמר פעם ליהודים, שבאו לבקרו באי האיטלקי קאפרי: „מה לכם לבוא לראות את פניו של סופר־גוי. הרי לא הרחק מכאן נמצא סופרכם הגדול שלום עליכם" (זה שהה באותה תקופה בשווייץ).

באחד מסיפוריו הראשונים של גורקי, „אגדה על יהודי" (1896), מועלית דמותו האצילית של היהודי החכם, שאינו מסתפק בחכמתו, בעושרו, במעמדו הרם כיועץ נערץ לשליט הארץ, ובכבוד הרב שהכל רוחשים לו, הולך לתור אחר הוויה מתוקנת, מבקש בכל לבו את השלימות, את המופלא והנעלה שבלעדיהם אין תכלית וטעם לחיים. כבר אז, בראשית דרכו, כאשר כתב אגדה קצרה זו, האמין גורקי כי הביקוש אחר שלימות מוסרית ורוחנית הוא מסגולותיה האופייניות של היהדות. והוא פיתח דעה זו בהמשך, בכל אשר כתב ואמר על מהות היהדות. עם סיפוריו הראשונים נמנה גם „קין וארטיום", שגיבורו הוא הרוכל העלוב קין – יהודי קטן, בזוי ונרדף, המשמש מטרה נוחה לפגיעותיהם ועלבונותיהם של אנשי־סביבתו, שיכורים והוללים, ערב־רב של חולי־אישים המאכלסים את הפרבר המזוהם. והנה, פעם אחת האיר עולמו החשוך של קין, הנושא דומם את סבל העוני וההתעללויות, בקרן־אור יחידה: הגברתן היפהפה ארטיום, המטיל את אימתו על דרי הפרבר, פורש על קין את חסותו ואוסר על כולם לפגוע בו, אחרי שהיהודי הציל את חייו. אולם לא לאורך־ימים נמשכת חסות זו, ארטיום מואס בה עד מהרה – ו„היהודי המצורע" נתון שוב לגורלו הקשה, נרדף ומעונה שבעתיים. ההזדהות הרגשית של המספר עם גיבורו היא מלאה.

בעת שהות בארצות־הברית, כתוצאה על היהודים שנשא באפריל 1906 לפני קהל־המונים בניו־יורק, הפליג גורקי בשבח תפקידו של היהודי בהיסטוריה האנושית: „מאז ומתמיד הוא שימש מגדלור, שהפיץ את אור המחאה העזה נגד המלאה השפלות בחיי האדם, נגד האלימות כלפי האדם, נגד התיפלות המבחילה והבערות". ולחיזוק דבריו על עמידתם האיתנה של היהודים להגנת הצדק ועל־ההמוהיה בתולדות העמים הוא מציע כדוגמא ומופת את ישעיהו הנביא, המכבים, בר־כוכבא הקדוי בפיו „אביר החופש".

גורקי האמין שהמוסר הקדום של עם ישראל, הפילוסופיה היהודית, השפיעו רבות גם על היהודים מהדורות האחרונים. דווקא על שום כך שוטמים אותם: על שום עליונותם הרוחנית היותם נבדלים לטובה, נעלים מן האחרים. הוא סבור עוד כי הם שנואים, כיוון שנתנו לעולם את הנצרות, „ויראו את הזרה שכאורים ועודדו את המצפון ורגש האהבה לבני־אדם". מאחר יותר הפכו המעמדות השליטים את הנצרות, לתועלתם הם, ל„דת העבדים, עול על צוואר העם". בנצרות הראשונית נתגלמה, לדעתו, הרוח המסורתית של האידיאליזם היהודי.

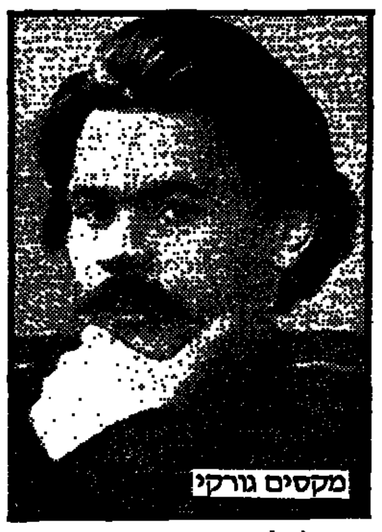
מקסים גורקי

הוא התעניין גם בציונות בראשיתה, וביקש ממכריו היהודים שיסבירו לו את מטרתה ואת מהותה. הוא רצה להתקשר אל מנהיגי הציונות ברוסיה כדי לשמוע מפיהם על רעיון התחייה הלאומית של העם היהודי וחיפש ספרות ציונית בתרגום רוסי. ב־1902 כתב לאחד ממכריו היהודים, ד"ר גורדין: „העם היהודי, שהתקדש בסבלותיו, אהוד עלי ביותר: אני כורע ברך לפני עצמתו הרוחנית ונפשו המעונה במשך דורות של עמל ויסורים – וארץ־ישראל היא עודנו חלום על החירות בלהט של אמונה. דם טוב, משולהב, זורם בעורקי עמכם. אומרים לי כי הציונות היא אוטופיה: איני יודע, אפשר שכך הדבר. אך במידה שאני רואה באוטופיה זו שאיפה עקשנית ולוהטת לחירות, נראה הדבר בעיני כמגמת־חיים נעלה". ולפני עתונאי מטעם „המליץ" הפטרבורגי הוא הצהיר: „רוצה אני להביע את אהבתי לעם ישראל לא כרומן ומצטער בצערו של עם סובל, כי אם כאוהב נאמן בעד הטוב והחסד שעשה עם העולם הבאור בשעה שעולם זה היה רודף בכל מיני עינויים קשים..."

לגורקי היו גם ידיעות על יישובה של ארץ־ישראל. עד שנות השלושים ניהל חליפת מכתבים עם רופא שיניים תל־אביבי יוצא רוסיה, ד"ר ויסוצקי. באחד ממכתביו אליו מאוקטובר 1929 הוא הציע שישלחו לו כתבה על מאורעות הדמים בארץ בשביל עתון בברית המועצות. באותה שנה נסע אל גורקי לקאפרי ברל כצנלסון, שהיה בדרך חזרה מהקונגרס הציוני בציריך. לאחר המאורעות בארץ והפרעות בצפת ובחברון, נקטה הממשלה הסובייטית קו פרו־ערבי, וברל כצנלסון ביקש לרכוש את אהדתו של גורקי לעניין ארץ־ישראל העברית, תוך תקווה כי הוא ישפיע גם על הממשלה ברוסיה הסובייטית. גורקי אמר לו כי המצב בארץ נהיר לו לו ומסר עובדתי על הבעיה בארץ־ישראל, והוא ישתדל לפרסמו בברית המועצות בספר. אולם הספר לא נשלח והספר לא ראה אור. ברל סיפר בשובו כי גורקי דיבר באותיות בהערכה רבה על הסופר הארץ־ישראלי א. ראובני.

והוא מתייחס בהבנה למפעל הגדול המוקם בה. הוא הציע לברל באותו מעמד שישלחו

אגב, דברים שגורקי כתב ואמר בהזדמנויות שונות על היהודים והציונות הושמטו מהמהדורות הסובייטיות של כתביו. עד סוף ימיו הפגין את ידידותו ליהדות. באחת מהופעותיו הפומביות האחרונות, בנאום־הנעילה שלו בוועידת הסופרים הסובייטיים בספטמבר 1934, אמר: „הרשו נא לי להזכיר כי כמות העם אינה משפיעה על איכות הכשרונות. גורגיה הקטנה נתנה אישים ספרותיים ענקים: האמסון, איבסן. אצל היהודים מת לא מזמן משורר כבעט גאון עולם, ביאליק, והיה אצלם סופר מאסירי ההומוריסטי בעל כשרון יוצא מן הכלל, שלום עליכם...אני קראתי רק בשמותיהם של הגדולים ביותר וגם מבין אלה לא את שמות כולם..." לדעה מוצהרת זו על שני הנציגים הבולטים של ספרותנו, שהשמעה מעל הדוכן הרשמי של ועידת הסופרים במוסקווה, היתה חשיבות רבה, אם כי לא היה בה כדי להשפיע על יחסו של הממשל הסובייטי אל התרבות העברית.

גורקי מת ב־18.6.1936, בשנת הששים ושמונה לחייו. בדבר מותו קיימות גירסאות שונות. במשפטי הטיהורים של סטאלין, שנערכו אחרי 1936, נמסר כי גורקי ובנו פשקב הורעלו בידי רופאים לפי הוראת יאגודה, בגלל תמיכתם במשטר הסובייטי. גירסה אחרת אומרת שהוא הומת דווקא בפקודת סטאלין, לאחר שניצל אותו ואת יוקרתו לביסוס משטרו – והיא מובאת גם בספרו של העריק הסובייטי איגור גוזנקו „נפילתו של ענק". אם כי נסיבות מותו של הסופר לא הובררו די צורכן, אפשר גם להניח שהוא מת מות טבעי – ידוע כי סבל כמעט כל חייו במחלת השחפת, ובאחרונה יותר גם במחלת־לב, ובשנים האחרונות לחייו הורע מאד מצב בריאותו.

„פוֹטְיוֹמְקִין" / יאירה גנוסר

מֵאָז מָרְדוּ הַיַּמָּאִים בָּאֳנִיָּה „פּוֹטְיוֹמְקִין"
מֵאָז הֻקְרַן הַסֶּרֶט הָאִלֵּם „פּוֹטְיוֹמְקִין"
מִתְגַּלְגֶּלֶת עֲגָלַת יְלָדִים בְּמַדְרֵגוֹת עִיר הַחוֹף אוֹדֶסָה
בַּדֶּרֶךְ יָמָּה
וּלְפָלִיָּה מִתְחַבְּטִים בְּמַדְרֵגוֹת הָרְחָבוֹת

בֵּין הַמַּכָּה לְבֵין הַשְּׁתִיקָה, עִם תְּנוּעוֹת הַיֶּלֶד הָאִלֵּם בָּהּ,
גַּם אֲנִי שׁוֹתֶקֶת
אֲבָל הַהֲדָהוּדִים מִסְתַּעֲפִים מֵאֲלֵיהֶם
מֵעֵבֶר לְפָנַי, מֵעֵבֶר לְרָאשִׁי, מֵעֵבֶר לְגַבִּי
מְעֻקָּלִים אָחוֹר, מְעֻקָּלִים מֵעֵבֶר לִרְצוֹנִי
אֲנִי נוֹשֵׂאת אֶת שַׂרְעַפַּי
כְּאַיִל
עַל אֵם הַדֶּרֶךְ, מַקְרִין קַרְנַיִם.

בֵּין חַי חָדֵד
לְבֵין הָאִלֵּם
אֲנִי גְּבָה.

אֲנִי הָאַיִל
עַל רֹאשׁ גַּאֲוָתִי מַשָּׂא כְּנִיעָה
מֵעֵבֶר לִרְצוֹנִי אֲנִי נוֹשֵׂא תְּפִלָּה
תּוֹעֲפוֹת כְּלֵי הַדָּם הָעֲטוּפִים קְטִיפָה
מֵעֵבֶר לִרְצוֹנִי קַרְנַי פּוֹנוֹת אֵלֶיךָ –

אֲנִי, הַמִּדְבָּר, וְהֵעַרְתִּי עַל דִּבּוּר. וְהֵעַרְתִּי עַל תְּבוּנַת
קוֹלִי הָאֱנוֹשִׁי
אַתָּה – „בֶּן הַזְּמַן", „מַשְׁלִים כָּל הַמַּעֲשִׂים"
אַתָּה – רֵאשִׁית וְסוֹף סְכוּי עַד תֹּם
אַתָּה, אַבָּא, – אַל תַּשְׁלִים מַעֲשֶׂיךָ.

מה קורא

אילנה כהן
דוברת האחיות השובתות

את אילנה כהן, ראש הוועד של 11 אלף האחיות השובתות, הוצאנו מישיבת ועדת העבודה והרווחה שהתקיימה השבוע בכנסת: „מדברים בוועדה על גורלי, הכל כולה שם השובה בשבילי", היא מזרזת. „מאז שהתחילה השביתה אין לי בכלל זמן לקרוא. קודם נהניתי במיוחד מקריאת ספרות מקצועית. זו היתה ממש הנאה בשבילי. אבל גם קראתי כל מיני ספרים שהמליצו לי עליהם. היום? בקושי אני מגיע לספרות המקצועית. המאבק שלנו תופס את כל כולי. אבל לא יכולות להרשות לעצמנו להכשל בו. מדובר בחיים שלנו".

ורדה וולפר

מעת לעט

תעלומות

כשהופיע שר החינוך והתרבות במסיבת הגן של נשיא המדינה לכבוד „שבוע הספר העברי" היה כדר נבון חביב כרגיל. השר דיבר אל הנוכחים – סופרים, מו"לים ונציגים אחרים של תעשיית הספר – ללא שמץ של התנשאות, בקיצור ובנימה של בדיחות־הדעת, שאינה מזיקה אפילו במעמדים „מכובדים" יותר. הוא ציין שאילמלא נחלץ משרדו לעזרת כתבי־העת הספרותיים היו אחדים מהם נאלצים להיסגר ואפילו הבמות, על־אף הקיצוצים בתקציב המשרד, לסייע למפעלי אגודת הסופרים העבריים ולהגדיל את מספר הסופרים־המורים הנהנים משכר מלא בעבור עבודה חלקית ואת מספר המוסדות שיקבלו את מילגות־הקיום השנתיות הידועות בציבור כ„פרסי ראש־הממשלה".

כל זה טוב ויפה. אבל במה שנוגע לבעיות־התשתית הכרוכות בתנאי קיומו ויצירתו של הסופר בישראל – כאן היו דברי השר פחות ברורים. הוא רק מכוון שנתפרש כ„דברים גדולים" שמשרד החינוך והתרבות מתעתד לעשות בשיתוף עם אגודת הסופרים העבריים. כאשר יותר שאלתי את יו"ר האגודה, שהלכות לשיר, למה נתכוון כבוד השר באותם „דברים גדולים". הנגדת לשיר אמרה שהנושאים שלנו כבר מצבם כהיכרם שלה. דק התעלומה לא בוגר־זר.

הוועדה הממשלתית לבדיקת „מצב הסופר" במדינתנו קימה, כבר הוגש, ישיבה אחת בלבד, שבה נכחו נציגי האוצר ובאי־כוחה של אגודת הסופרים, אבל משום מה לא נציגי משרד החינוך והתרבות. אותה ישיבה לא התנהלה על מימנונות ובתנייה בצר ליליב לארנציגים. בהלל הוחזר הבלים בנות־האלוהות של אחד מיועצי ראש־הממשלה, שעלשי הודאתו הוק מה הוועדה, לאמור: „מצוקת הסופר משמרת את איכות כתיבתו".

אותו בוחר שנון ניסה לאחר־מכן, נוכח התגובות הזריזות, להציג את „הבריקוד" בגילוי של הומור. ניחא. מקורות בנייסבן כמסברים, כי הוועדה אומנם עומדת להגיש את המלצותיה ביומיים הקרובים, אך היא התעלמה למעשה מהמגיעות הסופרים בתחום הכיסוי. במלים אחרות, הנובחים הזהרקנים במשבר־הסופרים יעבור בעינו וכיוצא בכך ההתבחשות לתמורה הבינוחבת שהסופר מקבל בעבור עבודתו ואי־ההבנה לייחוד שבעבודה זאת וכמה שהוא מצריכה.

אם אכן יש ממש בהשערותיהם של אותם מקורות, נחזור למישבבת־התחילה. וכיוון ששר החינוך והתרבות לא אמר, בנאומו בגן בית־הנשיא, כאימה על ענייגים עקרוניים אחרים שבהם מתלבטת תעשיית הספר – למשל, מדוע אין השלטונות מתייחסים אל הספר כאל מוצר ראוי לסיוע והמטבים לגידוע ביוקר הנייר, שעליו הוא נדפס, ידי קר שהמיסוי המכשלתי בהווה בר־רכיב מבובד – לא היו הרבה בשורות כמשבצת בדבריו החביבים. ואולי גם לכך אפשר היה לצפות.

בינתיים נפתחים „שבוע הספר העברי". הציבורת תורקנו מדוכני הספרים. המו"לים יעשו את חשבונותיהם, יחזבו את כמותיהם בהנאה או יספקו כף אל כף. והסופרים אף הם יעשו אותם, אבל אלה יהיו חשבונות שונים לגמרי, הראויים להיות משל עצמם.

מ.ד.

עורך: משה דור ● עריכה: צביה גרינות

هكذا من الأصل

סיפורים שמוכרים עיתונים

עירית המאירי

אמנון דנקר, „מחפשים את גואל-מן", הוצאת זמורה ביתן, 1986, 276 עמודים.

"ההבדל בין סיפור אמיתי לציזבאט הוא, שלסיפור אמיתי יש עדים ולציזבאט אין". כך אומרת אחת הדמויות בקובץ הסיפורים של דנקר: „מחפשים את גואלמן". נראה לי, כי במובן הרחב ניתן להשליך זאת למעגל נוסף: אחד ההבדלים בין סיפור לבין רשימה עיתונאית הוא, שלרשימה, בין ההכרח שיהיו „עדים", מפני שהנאמנות לעובדות המציאות היא מהותה ותפקידה המרכזי. הסיפור לעומת זאת, „יסתדר גם בלעדיהם", משום שחשיבותה של ההיצמדות לעובדות נדחקת לגביו, אם לא לגמרי, הרי לפחות לשוליים.

סיפורי הקובץ פורסמו בעיתונים „הארץ" ו„דבר" בשנים 1982–1985. כרשימות עיתונאיות יש בהם התייחסות למאורעות, לתופעות ולאישים מהמציאות הישראלית המוכרת והמדווחת בכלי-התקשורת. כן, יש להם „עדים", בין אם המספר קורא לדברים בשמם, ובין אם הוא עוטף אותם בצלופן דק ושקוף של שמות בדויים, השתלשלויות בדויות ושיבוץ בטכניקות ספרותיות מגוונות.

ואכן, השיבוץ בטכניקות הספרותיות מחדיר כאן פן נוסף. זה של הסיפור בפרוזה. שילוב הפנים נושא אופי ביזור ויחודי. הנאמנות ל„חוקי" כתיבה עיתונאיים בסיסיים נשברת, אך במסווה הפרוזה. זוהי כתיבה ניו-ג'ורנאליסטית קיצונית, המפקיעה את הכתוב, כמעט לגמרי, מסד העיתונות לתחום הפרוזה, אך ה„כמעט" הזה משמעותי, כפי שיוסבר להלן. זוהי כתיבה שיאה לה הכותרת: „סיפורים שמוכרים עיתונים" (כדומה לעדות המספר בהקשר שונה: „זה התחיל לקבל צורה של סיפור די גדול, עם שמות שמוכרים עיתונים" (44).

המאפיין המרכזי של הניו-ג'ורנאליזם: כתיבה סובייקטיבית אישית והווייתית.

צ'ארלס ס. פליפן מציין חמישה כיוונים בכתיבה החדשה: עיתונות ספרותית, שהיא הנוגעת ביותר לענייננו, ופרושה: שימוש בטכניקות ספרותיות מגוונות לצרכי סיקור עיתונאי. עיתונות נוקטת עמדה, לא תקנית, דמוקרטיה בהבאת חדשות ומתן ביטוי לגרסות השונות בציבור.

ניתן לטעון, כי בסיפורים שקיבץ דנקר בספרו חסר פן עיתונאי חשוב: דיווח חד-

אמנון דנקר

שות עדכני. אך ה„חדשות" מצויות ברקע הכתוב, ונראה כי הכותב סומך על כך שהציבור מכירן. הראיה: בסוף כל סיפור (מלבד הראשון) מצויין תאריך פרסומו, דבר המעגן את הכתוב בזמן ספציפי ומסעו, ומעיד על חשיבותו של אלה להבנתו.

דנקר כן „מדווח" על תופעות. הקורא מקבל תמונה ברורה ומפורטת של המציאות הישראלית, בשנים 1982–1985. פרשיותיה, קיטוביה ומהראותיה הם הציר עליו נבנים הסיפורים-רשימות.

בעצם ההתייחסות לקבוצת אירועים כאל תופעה, יש מן הניתוח ומנקיטת העמדה. אך גם לולא זאת, הסקפטיות של דנקר באות לידי ביטוי דרך הזוויות מהן בחר להציג את הדברים, על-ידי אמצעים סגנוניים כאירוניה וגרוטסקה, והשימוש שנעשה בטכניקות ספרותיות שונות.

נמצא סיפורים הסובבים סביב מלחמת לבנון ומשקפים את מורת הרוח מהמלחמה, כמו גם את הקהות הרגשית, האטימות הדמיה הציבורית והעצמית הקשורים בה. סיפורים המתייחסים לקיטוב דתיים-חילוניים מהותו ומשמעותו. סיפורים הנותנים „מקום כבוד" לאנשי המחתרת היהודית וגוש אמונים, המביאים לדעת הכותב לסירוס ערכים בסיסיים. הדוגמאות עוד רבות. הכל מזווית מבט מבקרת, הרואה בכל סיום מתמשך ומוכרע לכיוון של חורבן, זווית של מי שאיבד את ההוויה הישראלית ותוד לה.

דנקר נוקט כאמור מגוון טכניקות ספרותיות. הוא למשל מרבה להשתמש במבנה-מתח, לעיתים במבנים פנימיים, של יחידות עלילה משניות, ולעיתים במבנה המ-

רכזי, עליו מושתתת הדינאמיקה של הסיפור. כזה האורח הוא למשל „מחפשים את גואל-מן": המספר מתבקש על-ידי אהובת נעוריו לחפש למענה את בעלה שנעלם. עלילת הסיפור כולה נרקמת סביב ציר החיפוש, וכל צעד קדימה משמש עילה לגילוי פרשיות נוספות ולשילובן בסיפור, כשלעיתונאי הן הן החשובות, בעוד למספר ברור כי מבנה המתח הוא המביא להתעכבות בהן, לשם דליית פרטים חיוניים לצעד הבא.

בסיפור זה בא לידי ביטוי ענין נוסף: שימוש אירוני מגמתי בתבניות מיתיות. המספר יוצא למסע החיפוש למען אהובת נעוריו, ודרכו רצופה מכשולים. כמובן מתברר בסוף הסיפור, כי גואלמן-הבעל מתחבא מרצונו ועושה מניפולציות שונות, ומסבך את המספר אותו, שגם מסתבר כי אינו היחיד. כך משתמש הסיפור בתבניות המיתיות של ה„חיפוש", כמו גם „הגיבור והדרקון". בסיפור „הקורבן" נרמזת התבנית המיתית של טכס בחירת הקורבן והקרבתו. ההנמכה מרקצנת: הקורבן הוא קורבן החיים הישראליים. הוא נבחר במהלך משחק טלויזיה, המושתת על הגורל, וכוכביו הם: דודו טופז, פנינה רוזנבלום, רפול, מנכ"ל משרד התחבורה וכמובן – שר האוצר. הם מטילים עליו קיצוצים כלכליים, מילואים בלבנון ושאר „מתנות". ומי הוא? הוא האדם הקטן, והעם כולו הנרתם לענין ההקרבה, שמסתברת כהקרבת עצמו, בסערת חושים.

בין הסיפורים יש כאלו המעצבים אווירה ובנים כמגנה, ויש המנוקים בנסיון למצוא את פשר ההתרחשויות המרוחזות בהם. יש שבמרכזם עימות בין אנשים, קבוצות אוכלוסין או פרקי זמן-עבר מול הווה, שעל-פי-רוב קשורים בשני סוגי העימותים האחרים. ויש המכילים באופן מאוזן מהכל.

הסגנון הוא בעיקרו הדיבור השגור. הרבה סלנג. לעיתים משולב סגנון תנכ"י, בעיקר לצרכי אירוניה. סיפור שכולו כתוב בסגנון זה, ובעיני הוא היפה בסיפורי הקובץ: „בלב שוטה". סיפור הלועג לשימוש ששמים אנשי גוש-אמונים, ובמיוחד אנשי המחתרת היהודית, בשם אדוני. כאן מתגלה אף מהסכנות הלאומיות השונות המשמשות בספר. סיפורים ריאליסטים בצד סיפורים לא ריאליסטים. זה סיפור סמלי. אמנם הרובד המטאפיזי מגמתי, מאחר ונסגר בגבולות הציר כמו גם בגבולות מקום וזמן: אלוהים מתגורר בבית מבודד בשומרון, נותן על-ידי

רעיו, שהם כמובן אנשי גוש-אמונים, ולבסוף מובל לקבורה. אך אלוהים הוא סמל לעולם שלם של ערכים ואמונה, הנהרסים ונזנחים על-ידי אלה המתנבאים בהם.

חשוב להדגיש כי גם כשדנקר נוקט טכניקות של הלא-ריאליסטי, הוא עושה זאת להבהרת מן במציאות הריאליסטית ולהדגשתו, על-פי-רוב באבסורדיותו.

ויש שימוש בטכניקות ספרותיות נוספות: סוגים שונים של מספר, כתיבה בתבנית עלילתית רציפה ומתפתחת, ולחילופין בתבנית תמונת מצב בזמן נתון, או כתיבה במצבים, כשכל סצינה מציגה זווית מבט של דעות שונה. ויש עוד.

כמובן שישנם סופרים המתייחסים למציאות הישראלית ולמאורעות מפתח שבה, מי במוצהר ומי ברמיזה. אך אצל דנקר זה הקו המנחה, באינטנסיביות ובעיקביות. הוד נאמנות לעובדות הבסיסיות של המציאות הישראלית, ויותר בומלין הרוקים עמה, כשהדגש על הצד העדויתי. הטכניקות הספרותיות הן רק כלי שרת, גם אם גורמה לעיתים כי הן „גונבות את ההצגה". הצד „העיתונאי" הוא המכריע, אף כי מובל אל קצה, על ידי שימוש מוקצן בטכניקות הניו-ג'ורנאליזם הספרותי. בזה פגמם של הסיפורים כפרוזה לשמה, אך בזה יחודם בתור מה שהם: סיפורי ניו-ג'ורנאליזם.

מידון ח. איזקסון

אדם נחשב על פי סופו

אָדָם נֶחְשָׁב עַל פִּי סוֹפוֹ
וְכָךְ גַּם נִקְרָא
שְׁאֵרִיתוֹ כְּלֹא הָיְתָה
רַק מִסְפָּרָה כְּזֵכֶר.

מַה עַל עֵינָיו
לְעוֹלָם לֹא פְּקוּחוֹת לְגַמְרֵי
אַהֲבָה וְזָרוּת הֵן נְקֻדּוֹת פָּנָיו,
דִּבּוּר וּשְׁהִיָּה.

וְעַל רִגְעֵי הַחֹשֶׁךְ
שֶׁהָיוּ בִּתְחִלַּת גּוּפָם
וְנִכְשְׁלוּ בִּסְתָם וּבְהֶרֶף.

ספרי הראשון

בין מלחמה לשלום

נתן שחם

יומנה יצאה מבית ההוצאה ספרית פועלים. דוד הנבבי, העורך והמלביה"ד, שלח לי לבית אלפא גלויה ובה שאלה אם לא הגיעה עת כנוס. הזמן – קיץ 1947. הגיל – 22. פרסמתי עד אותה עת סיפורים אחדים בכתבי-עת ובמוספים ספרותיים של עתוני הבוקר. לא הייתי בטוח אם יש במגרותי כדי ספר. שיכנעתי מתני וישבתי לכתוב.

ההצעה היתה מלווה גם בעצת ידיד. סיפורי אלגי-ים מדי הרדועים ספקות לרוב. ואילו מצוקות הזמן תובעות ספרות היודעת לדבר בקול צלול ורם. ספרות, שיש בכוחה לדרוש בטחון בצדקת הדרך. חלקתי על דיעה זאת, ונאמר לי: שהספקות יפים לסופרים גדולים, סופרים הצעירים יפה להם לשון בוטה ובוטחת. אם לא תתן אותם אפפים. באמונה גדולה ראוי להם לזכור, בשעת כתיבה, כי רפי-דעת עלולים ללמוד מהם שאולי מותר לשבת בחיבוק ידים. בתש"ה, בזמן ש„יציאת אירופה" שטה על גלים סוערים, היה זה חטא כבר. שאלתיו שמא הגדולים הם גדולים מפני שהתירו לעצמם את הספק, שממנו נולדה חכמה. קיבלתי תשובה סלונית. עצה שלא קיבלתי מן העורך ילמורתי והיים בבורוצת השנים.

עבודת ההכנה של כתב-היד לא הותקינה בקצב הראוי. פתר הכינוס נפל עלי פתאום. ענין אחד הוא להדפיס סיפור בעיתון יומי וענין אחר להבטיח לו אריכות ימים בספר, חשבתי, שעבודה רבה לפני. אולם לא הצעתי לבקש ימי עבודה מן הקיבוץ. אחת לחודש הייתי נוסע לחיפה לקבל שיעור בנגינה אצל פרטוש, וגם הוצאות היו כרוכות בזה ולא ראיתי את עצמי ראוי לגזול מן הקיבוץ ימי עבודה יקרי ערך בזמן קציר החיטים. רק בנובמבר, אחרי שנגמרה גם הזריעה, הרהבתי עוז בנפשי לבקש חודש ימים לכתיבה. הנחתי, שאם אעבוד חודש ימים יומם ולילה ליד שולחן הכתיבה, אצליח לסיים את העבודה.

שבוע ימים לאחר מכן הייתי בתל-אביב והתיקים גב בידי. נשלחתי לתגבר את אנשי המילואים של הפלמ"ח המבטיחים את השיירות לנגב. החלטתי לדחות את העבודה על הספר, שבינתיים כבר נתתי לו שם, „דגן ועופרת", עד שתסתיים המלחמה. אולם לא כך סבר נתן אלתרמן, שפגשתי ברחוב ושאל על הספר שבכתובים. „דינך כדין האיש אשר ארש אשה ולא לקחה" אמר ורימן פגישה בינו ובין יצחק שדה, שלא הכרתיו אלא מפי השמועה. „מה הבעיה?" שאל אותי בלבביות, אבל בעיניו עמדה ארשת חמורה. ואז הציג לי שאלה מפתיעה: „לדעתך מותר לנו לשמור על חייהם של אנשים שנתברכו בכשרונות מסויימים?" הייתי המום. הרי לא ביקשתי העברה ליחידה לא קרבית ולא ביקשתי שיחוסו על חיי. השבתי מיד, כאינהנה, שמותר לשמור רק על קציני המטה ושאר בעלי מקצועות חיוניים. סופרים אינם חיוניים. יצחק שדה היד הציע פתרון: עבודתי בליווי השיירות לביד עם, אל החווה המלוה את השיירות לירושלים. הראשונים כנגד עים לתל-אביב לעתים רחוקות והאחרונים כל יומיים.

אולם כעבור זמן קצר הוצאתי למטה הפלמ"ח, למלא מקומו של חבר שנהרג, ובנסיבות שנתהוו יכולתי לסיים את הספר. אך לא היה זה אותו ספר עצמה. סיפורי המלחמה גברו על סיפורי השלום. ימים אחדים אחרי הכרזת המדינה ראה הספר אור.

יומן המחלה של מאבק מכאיב

גבריאל שטרסמן

שביתת הרופאים/ רם ישי/ זמורה ביתן/ 279 עמ'

מאז השביתה בצי הסוחר לפני למעלה משלושים שנה, לא היתה שביתה שהסעירה את הציבור בישראל כמו שביתת הרופאים לפני שלוש שנים. וכי מי בארץ אינו חולה, קרוב-של-חולה או שכנו, או קרוב-משפחתו של רופא? – אין פלא שהכל היו מעורבים בשביתה בדרך זו או אחרת. הכל נקטו עמדה.

במבט לאחור, ספק אם רוב אותם מעורבים עודם זוכרים במה היה מדובר ומה היה כרוך בשביתה המתוחה ההיא. האמנם היו חייהם של חולים נתונים אי-פעם בסכנה בגלל השביתה? האם בגדו רופאים בשבועת היפוקרטס או שתרמיתם עוותה על-ידי יריביהם? וידה של מי גברה בסופו של אותו סכסוך עבודה קשה, שנמשך קרוב לארבעה חודשים: של הרופאים או של משרד האוצר? של הנהלת קופת-חולים הכללית או של משרד הבריאות?

השאלות נובעות מיומן-רשמתו של יו"ר ההסתדרות הרפואית הד"ר רם ישי, שבמרוצת השביתה ערך לעצמו רשימות ובבוא היום העלה אותן על הכתב כספר. ואמנם, הנושא חשוב מאין-כמותו, אולי יותר משקוראי הספר מסוגלים להעריך. זוהי הכותב „משיח" אותו כמובן בנגיעה אישית ומקצועית. אך אין בכך מאומה. הסגנון יבש אך קולח. ברם זהו מסמך חברתי שחשיבותו ראשונה במעלה, בעיקר ששביתות במגזר הציבורי הפרוץ שלנו פוקדות אותנו מדי שני וחמישי.

אמנם, חוששני שלא יהיה זה ספר להמונים, ואולי חבל, משום שלגופם של דברים אין הוא חושף רק את מאבקם המיוחד של הרופאים בשירות הציבורי על שכרם הירוד. בדפי „שביתת הרופאים" מקופל חלק נכבד מן הטרגדיה הישראלית בת-זמננו: עידוד שכר שמקורם בתפיסה סוציאלית פסולה; גבהות-לבם של פקידים על אנשי מקצוע; סילוף דמותה של ההסתדרות, שנוסדה כאיגוד מקצועי והפכה עד מהרה למעסיק הגדול במדינה, כשניגוד האינטרסים שהיא מייצגת פוגם בדמותה. „... הבהרתי שאין אנו חוששים מפילוג" – מדווח ד"ר רם ישי ב-11 באפריל 1983 – „כי איננו רואים בהסתדרות הכללית ארגון עובדים – אלא מעסיק גדול הנודע" (עמוד 215).

ד"ר רם ישי אינו משתמש בלשון פוגעת או בוטה בספרו, אף לא בארבע הדמויות שהן יריביהם העיקריים של הרופאים במאבק: שר האוצר דאז יורם ארידור ומנכ"ל משרדו עזרא סדן וכן הפרופסור חיים דורון, יו"ר קופת החולים הכללית והד"ר מרים צנגן, יו"ר ארגון רופאי הקופה. אכן, כלפי ארבעתם אין המחבר חוסך את שבטו, אך כלפי זו האחרונה הוא מוכיח גם שבזמן השביתה „לא הסכתי מעצמי כל ביטוי של זעם וידעתי שאני פוגע (בד"ר צנגן – ג.ש.). עשיתי זאת במתכוון... לראשונה בחיי הרגשתי שאני חייב לפגוע לא רק משום שהרגשתי שמגיע לה הדבר, אלא משום שעלי להשתמש בכל אמצעי שבידי כדי למנוע או לדחות את רוע הגזירה" (עמ' 216).

רם ישי

הויכוח הציבורי שפרץ לא מכבר בדבר דרך פעולתה ומצבה הכספי של קופת-חולים הכללית בא לביטוי ביומנו של ד"ר רם ישי כבר לפני שנים. את מסכת היחסים בין משרד הבריאות לבין קופ"ח הכללית הוא מכנה „התנצחות" ומסביר (בעמ' 55): קופ"ח „הצליחה להקים מרפאות ובתי חולים מודרניים, והיא מוצאת את התקציבים לתפעל את המערכת בצורה נאותה; ואילו משרד הבריאות המשיך במשך שנים רבות לתת שירות רפואי במבנים רעועים שלא הוקמו למטרה זו. מציאות זו הולידה האשמות כלפי קופת-החולים, המנצלת את כספי המדינה ויוצרת פער בין חברי הקופה לבין משלם המסים התומך, למעשה, בקופת-החולים". ומכאן הוא מבהיר את מהות ההתנצחות רבת-השנים בין רופאי המדינה לבין רופאי קופת-החולים, השרכת הקיימת עד היום, כאשר תנאי העבודה של הרופאים בשני המגזרים חשה.

כאמור, המחבר הוא צד בסכסוך ואף על פי כן תאוריו את ההסתדרות הרפואית, את קופת-חולים ואת משרד האוצר – בתוחלת הספר – נראים כהולמים את המציאות. אלה הם, כלשונו, „הכוחות הפועלים" (עמ' 49), שהיחסים העכורים ביניהם הביאו מן הסתם לשביתת הרופאים ההיא. מי שמבקש להתמודד עם הבעיה כולה, חייב איפוא להדריך את תאוריו של הד"ר ישי. וכדי למנוע אי-הבנה יצויין, כי משרד האוצר – והכוונה לשר דאז יורם ארידור ומנכ"ל משרדו דאז עזרא סדן, הם בעיניו האשמים העיקריים בשביתה. אך אין חיציו של המחבר מכוונים לממשלת הליכוד בלבד. האוצר עיכב פתרון המשבר בבתי-החולים כבר לפני עשר שנים, לדברי הד"ר ישי (עמ' 60) „והביא את השירות הרפואי עד אל סף התמוטטות" – והי-

מים הם ימי השר יהושע רבינוביץ. ברם בשנים האחרונות, הוא מאשים, „רבו הסכסוכים שנגרמו על-ידי עמדה בלתי סבירה של האוצר, ההופך כל מו"מ בין עובדי הציבור לבין מעסיקיהם... לעניין עקרוני ולמאבק של יוקרה". כמו כן מגולל ד"ר ישי (בעמ' 162) את שיטות „המלחמה הפסיכולוגית" שעזרא סדן והרופאים נקטו אלה כלפי אלה. יש בתיאורים העסיסיים הללו משולי המאבק, שבכלות הכל נגע לרבבות ואולי מאות אלפי נזקקים לשירותי הבריאות, כדי להצביע על התהום שאליה הדרדרו יחסי העבודה בארץ. כל הכבוד לחוש ההומור של הד"ר ישי, שמצא פנאי ברוחו רב להתענג ולהתרענן בין פגישה מתישה אחת לחברתה על קונצרטים במסגרת רסיטלים של בתו, רוגלית, או המבצעים במסגרת תחרות רובינשטיין שנערכו ב„היכל התרבות". אולי זו הדרך לשמור על שפיות הדעת, שיש להמליץ עליה למי שמנהלים מאבקים מקצועיים גם בענפים אחרים במשק הישראלי.

ד"ר ישי אינו מעלים עין מן הסכסוכים שפרצו בתוך שורות רופאי ההסתדרות הרפואית עצמה ואינו מנסה לטייחם. גלוי-ליבו אף מפתיע, כשהוא חושף פרטים רבים – אולי מייגעים כלשהו – על כ ל המהלכים במרוצת אותה שביתה, לרבות „פאשלות" של חברי הרופאים, בתחום הארגוני והאנושי. הוא גם מרבה להזכיר את ההיבט של יחסי ציבור של השובתים, מתי נזקקו לשירות של אורי סלע, של אליעזר זורבין ושל הד"ר מינה צמח, מתי לא נראו להם רעיונותיהם ובאותה מידה הוא מרבה להתייחס למה שפורסם/שודר/הוקרן בנושא באמצעי התקשורת (ואני מקווה שהיחס של המקאמה של חיים חפר ל„מעריב", בעמ' 250, הוא הציטוט השני היחיד שיצא מתחת ידיו כבר שא זה).

ד"ר ישי מתאר לקורא בהרחבה את לבטי הרופאים בטרם החליטו על השביתה (עמ' 116–117). ואם כי חלפו כבר שלוש שנים מאז אותה שביתה, שלא ירדה מעל סדר יומנו במשך קרוב לארבעה חדשים, כיום מסיפי ומרכיבי.

„ביכר שאיש לא למד משגיאות העבר" – הוא כותב (בעמ' 278) – „ומי שסובל מכל המצב הוא החולה הישראלי המסכן, שאין גבול לדרך יסוריו; שוב ידחו את המוכים לשנה לניתוח של בקע במפשעה או הגדלת הערמונית, ולא יתקבלו לאישפוז חולים לא דחופים... נכון, המצב הכלכלי חדש נקיטת צעדים דרסטיים – השאלה הנוקבת היא: האם זו הדרך? הכל מודים כיום שאי אפשר להמשיך ולהבטיח שירותים רפואיים אפילו ברמה שניתנה עד כה באמצעות תקציבי המדינה וקופת-חולים. אי אפשר להמשיך ולהתחבט בסוגיה האם יש להטיל על החולה תשלום בעד עזרה רפואית: יש להשיב על כך – האם אפשר לוותר על צעד כזה...? כאשר עמדה הברירה אצל מקבלי ההחלטות בין קיצוץ בשירותים הרפואיים לבין הטלת תשלום על מקבלי עזרה רפואית – הועדף לקצץ במערכת הרפואית. ככל שיצומצמו השירותים הרפואיים על ידי המדינה וקופת-חולים, כן תלך ותגבר הנהירה של החולים לרפואה מחוץ למסגרת הרפואית".

„שביתת הרופאים" הוא כמעט ספר-חובה למי שמבקשים למנוע שביתה דומה לה בשנים הקרובות.

פרץ-דרור בנאי

ימים וימי ימים

חזון א'

כְּבָר מִזְּמַן הֻגַּד לִי
שֶׁהַחַיִּים הֵם רֶפֶשׁ
וְאָדָם זָקוּק לְאַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ
מִדּוֹת, כְּדֵי לְהִנָּצֵל מֵהֶם
וּלְהַכְפִּיל עַצְמוֹ
כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם תָּמִיד
וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו נֵצַח

וְאַתָּה דָּרוּשׁ בַּחֹשֶׁךְ הַזֶּה
כִּי הַחֹשֶׁךְ זֶה –
הַכֹּל

אוּלָם אוֹר זֶה רַק אֶחָד
וְאֶחָד גַּם הוּא הַכֹּל
וּכְמוֹ שֶׁהַחַיִּים הֵם רֶפֶשׁ
כָּל הַחֹשֶׁךְ וְכָל הָאוֹר נִגָּר מִלְמַעְלָה

חזון ב'

הַשָּׁמַיִם, הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאָבִיב אֵינָם בְּדָיָה
וְקַו הַמַּתְנָה הַמַּפְרִיד –
בֵּין רָקִיעַ לְרָקִיעַ בְּמַשַּׁק הָאֹפֶק
גַּם הוּא קִיּוּמוֹ מוּצָק
וְרוֹפֵף בְּאוֹר הַמַּבָּט וְהַהִסְתַּכְּלוּת
וּכְמוֹ הָעֶצֶב גַּם הָאָדָם הוּא עוֹנָה
שֶׁמִּתְחַלֶּפֶת

עַל מַפַּת-הַתַּחֲרָה הַלְּבָנָה
הָעוֹטֶפֶת אֶת מַעְגַּל הַשֻּׁלְחָן
שֶׁבַּמִּרְפֶּסֶת
צִפּוֹר אַלְמוֹנִית שֶׁנִּקְרְאָה לַמָּקוֹם
בְּעֵת שֶׁהָעֵת קְצָרָה הוֹתִירָה סִמָּן
(מֵעֵין כֶּתֶם שָׁחֹר זָעִיר)
שֶׁל צִפּוֹר אַלְמוֹנִית
וְהִנֵּה בִּמְקוֹם שֶׁיָּפֶה הַכֶּתֶם
אֶת שְׁלֵמוּת הָרִקְמָה
הוּא יָצַר שְׁלֵמוּת אַחֶרֶת
שְׁלֵמוּת הַמִּשְׁתַּלֶּבֶת בְּגוֹנֵי הַיְסוֹד
שֶׁל הֲוָיוֹת הַמַּשִּׁיקוֹת זוֹ בְּזוֹ
נְשִׁיקַת תַּכְלִית שֶׁהִיא צֹרֶךְ
וְהֶכְרֵחַ חַיִּים

וַאֲנִי כַּאֲשֶׁר שָׁקַעְתִּי בְּמֵצַר הַמַּר
שֶׁל מַשְׁבְּרֵי הַנֶּפֶשׁ
נִמְצָא לִי פִּתְאֹם דַּק אוֹהֵד קָטָן
כְּמֵיתָר חַי רוֹנֵן לְנַפֵּץ בּוֹ
אֶת הֶלֶם הָאֵלֶם הַמִּתְחַלְחֵל לְמַעֲיָנַי
וְאֶת רַהַב הָאֵימוֹת הַנּוֹרָאָה

וְאַחַר לָשֶׁבֶת בֶּטַח עַל מִרְפַּסְתִּי
מֵעַל כְּנַף הַמַּמְרִיאָה אֶל-עַל
וְהִיא הַבְטָחָה וְהִיא שָׁלוֹם
וְהִיא מַרְחִיקָה בְּהַכְלָלַת זַכָּה
אֶל מַצְעֵי הַחֲבוּת וְאֵלֵי מַצָּעִים שֶׁל
תְּמוּרָה

חזון ג'

תְּנִי לִי מִיסּוּרַיִךְ לִבְנוֹת לִי מִגְדָּל
אֲשֶׁר נֵצַח יִקָּרֵא
שְׁמוֹ

כִּי שָׁמָּה בְּיָמִים שְׁנֵינוּ נִפְגַּשׁ
עִם נְשִׁיקַת תְּהוֹם אֱלֵי תְּהוֹם
בְּלֹבֶן קֶצֶף עַל מַשְׂאַת גַּל
וְדִמְעַת לַיִל
אֲשֶׁר בַּחוֹף זָרְעַת
עִם אוֹר יוֹם תֵּנֵץ
מִמַּגָּע עָפָר לַח בַּשֶּׁמֶשׁ
מִגְדּוֹת תֵּל-אָבִיב הַחֲדָשָׁה וְהַלְאָה
כַּאֲשֶׁר לִבְנוֹן וָנֶגֶב יִתְקַשְּׁרוּ
וְאֶת אֲלֵיהֶם נִקְרָאוֹת מִמַּעֲמַקִּים
„הֲבַצַּלְתִּי" ה'.

אדר תשמ"ה – אדר א' תשמ"ו

עמית שיטאי

מיסיס בל

הוּא הָיָה כְּמוֹ נְמָלָה בְּמַסָּעוֹת
יוֹמִיִּים
עַל מִרְצְפוֹת שֶׁל עֶשְׂרִים עַל עֶשְׂרִים
מֵהָאַמְבַּטְיָה לַאֲרוֹן הַכְּבִיסָה
לְאֹרֶךְ שָׁנִים שֶׁל אַהֲבַת זוּלַת
אֲמִינָה, נֶאֱמָנָה, מְאֻמֶּנֶת.

לְגַב' בֶּל לֹא אִכְפַּת לְהִתְעוֹרֵר
לַעֲלָפוֹנִים.
הִיא מְבָרֶכֶת מִבֵּין הַסְּדִינִים, בֵּין
הָעַרְבַּיִם
עוֹנָה: „כָּאן Mrs. Bell
אֲנִי כּוּשִׁית נָאָה
אֶת זֶהוּתִי מָצָאתִי בְּיִרְאָתִי
מִפְּנֵי הַמַּסָּעוֹת, מִפְּנֵי הַשָּׁנִים,
מִפְּנֵי אַהֲבַת הַזּוּלַת".

אַתָּה לֹא תִּקַּח אוֹתוֹ מִמֶּנִּי
הוּא לֹא הָיָה הַכּוֹכָב שֶׁלָּנוּ,
הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁלִּי
שָׁחֹר כְּמוֹ פַּעֲמוֹן הַחֵרוּת,
אֲנִי טִנַּנְתִּי לוֹ אֶת מַה שֶּׁהִצִּיג
לִמְחָרַת
וְהִתְבַּשַּׁלְתִּי בְּחֹמֶץ טִבְעִי בְּמֵי
הָאַמְבַּט.
אַתָּה מֵבִין, אֲנִי Mrs. Bell
וְהוּא הַבֵּן שֶׁלִּי הַיְחִידִי
וְהוּא יִהְיֶה גַּם נֶכְדִּי וְנִינִי
אֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה יְהוּדִי.

ספרות·אמנות·ביקורת

עיון ראשון

מג"ל

סיפורת

ספר הכפר
יוסל בירשטיין, כתם של שקט (קצרים) / איורים: נורית ענבר־שני / עטיפה: יעל שוורץ / הקיבוץ המאוחד, סימן קריאה, כתר — הספריה / 1986 / 240 עמ'

הלשון היידית מאפשרת פאמיליאריות שלעתים קרובות איננה אפשרית בלשון העברית. אבל יוסל בירשטיין, שהוא גלגולו המודרני של מספר העם הנשכח, הצליח לעבור מלשון ללשון, כשהוא מעביר לתפארה את גבסיה של היידיש – מליצות ובלאים כאמת. וזהי עדות לכשרונו כמספר ולשורשיותו כאדם, שהרי יהדותיותו וישראליותו חופפות זו לזו. בירשטיין כינס בספר סיפורים קצרצרים ב־14 מדורים, המסמנים משהו מן הביוגרפיה האישית שלו, אף אם כל הסיפורים בדויים הם. אל סיפוריו הביא בירשטיין רגישות רבה למצבים – מעציבים, מבכים, מצחיקים, מפלפלים וכו' – והוא גם יודע להעצים את רושמם באמצעותה של סיומת מבריקה, כדוגמת זו שבסיפור המתאר חילוף שמות בינו לבין חבר מנוער, הצייר יוסל ברגנר: „אמרתי לו, 'אני יוסל בירשטיין'. 'שינית את שמך?' שאל אותי מופתע, תוך כדי חיבוק הרחיק את פניו ממני כדי שיוכל להתבונן בי: 'אתה לא יוסל ברגנר הקוראטור המפורסם? ואז ידעתי שהגעתי ללחיה הנבונה".

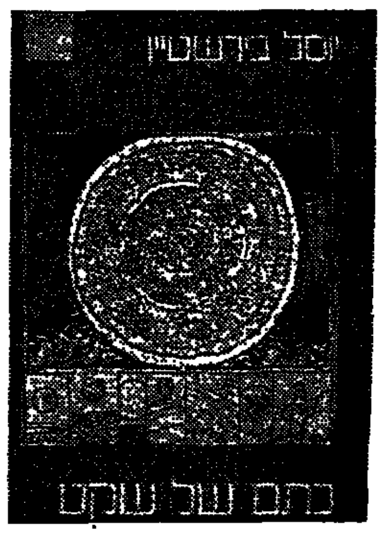

הבעה הדעה
יהושע קנז / האשה הגדולה מן החלומות / עטיפה: יעל שוורץ / סימן קריאה והקיבוץ המאוחד / 1986 /מהדורה ראשונה: 1973 / 200 עמ'

יהושע קנז פילס לו נתיב בספרות העברית ב„אחרי החגים" וב„האשה הגדולה מן החלומות" בעלילות מעיקות שעיקרן שקיעה, שקיעת משפחה, אימה, סיוטים ורצח. הוא הכניס אל הספרות העברית משהו מן האווירה הדחוסה שכמוה הכרנו בסגנונו של ויליאם פוקנר. הכתיבה הריאליסטית של קנז מוליכה את העלילה למצבים קיצוניים בתוך מחנק נפשי והברחי שאין לו מוצא של פתרון מפשר. האלימות בין אדם לזולתו משקפת בסיפור את האלימות הפנימית בנפש. על כן הזו עולם נפשי שאין לצאת ממנו אלא בטירוף או במוות – התאבדות או רצח – ועל כל הרומאן מעיקה אווירת חוסר־אונים ותחושת כשלון: „ביום הראשון באה הקלה כלשהי, ועוד היה מרמה בלבו שהבהלה, אולי הפעם, יקרה הדבר והוא יפרוץ את המגור הפנימי שבו כלא את עצמו".

שירה

ירושה
ארנינה קשתן / מי שמכיר אותה עכשיו / גראפיקה: טובה שראל / אליף / 1986 / 48 ע'

לא הכל שירים טובים, אבל קול נמרץ עושה שורות טובות במצבים מפתיעים: „התחום הרגיעה / הפעוה / ביני / לבין מותי / ניתנת לגישור, / לצערי". המוטיב השליט ברוב השירים הוא מות האב ונסיעת האם, והאני־השר מדבר אל הדיק הזה כדי שהקול העזוב, הזה, יצור איזו תקווה מריה: „תגידו תודה / אתם עוד לא / מתים / וזה לא מעט / כתוד דבר / חריפצמי / לעתאלי".

שירי שירך
רבקה אמרגי / אלהים, תן לי אייל... / איורים: פירי, ורדית, לילך / כתבי־יד: פירוזנדי בת־שבע / סער / 1986

מאיר מאיר / כשמוצאים את השביל / איורים: חדוה יפה / סער / 1986 / מהדורה מחודשת / 78 ע'

עמירם חרלף / להיות עצמי / עיצוב: שפרה חרלף / סער / 1986 / 64 ע'

מירי ינון־גליל / בלבוש בלתי הולם / סער 1986 / 56 ע'

מאחורי חורשת האותיות (קובץ שירי משוררים) / עיצוב: עליזה לדרר / סער / 1986 / 80 ע'

איתן נוה / מראה / צילומים: נעמי בלאט / 1986 / 48 ע'

מינה מגל / מתנת אוסיריס / איורים: אילנה שגיא / רנסנס / 63 ע'

מרב גלפמן / או אמור לי שאני טרעה / סער / 1986 / 63 ע'

דרור שחר / אם אתה מחפש (שירה מודרנית לצעירים) / צילומים: דרור שחר / סער / 1986 / 95 ע'

מטבע לשון בפרסית („שְׁרַה בְּנֵה סוֹמַנִיר") מתורגם לעברית כ„שירים של שְׂרוֹךְ מכבסיים". הוא נועד לציין התפייטות חסרת ערך, גלעגת. זה, בעצם, כל מה שניתן לומר על המקבץ המקרי של הספרים המנויים למעלה: מיותר, חסר ערך, רע. לפני שכוש הספר נכבסת תעשיית הפסולת להילוך גבוה ופולטת נייר מודפס בקצב מוגבר, יפה לתורים המומחים של המו"ל. חבל על הנייר, חבל על האיורים, חבל על המאמץ וחבל על הכסף. עצתי למחברים: קנו לכם אלבום נאה בכריכה נאה (עור) ורשמו את הגיגיכם המפייטים כדי שדורות באים של צאצאים יוכלו לעלעל בהם. כיומרה ספרותית, מתראה אוסף המלים המיוסיות חסר תקווה עד כדי התעוררות פאתוטית.

כתבי עת

יותר מפסיק אחד
„פרזאה" / מס' 85 — 86", מאי 86' / עורכים: יוסי קריים, יואל שני / עטיפה: אבא פניכל / 70 ע'

אמנם מודפסת בחוברת מסתו של פנחס שדה „מסה על פסיק אחד בשירו של סימונידס", אך יש בה יותר: שישה שירים של אנה אחמטובה שתרגם עמינדב דיקמן, הסיפור „אבן בנים ומעגלים" של יעקב בוצ'ן, מסתו של גיורא לשם „על היש הנעדר", קבוצת רישומים של אבא פניכל (שנפטר זמן קצר לאחר הדפסת החוברת – יהיה זכרו ברוך), מאמרים של ברעון עפרת ונתן רענן, שני קטעי מחזה מתורגמים מגרמנית בידי שמעון לוי, משל המחזאים פרנץ קסוור קרץ והיינר מילר. עניין מיוחד מצאתי בסיפורה של רות בלומרט „הרעב המופלא" ובמאמרו של שי בורשטיין „תוחית המוסיקה המוקרטת". מפתיעים בחוברת תדפיסי ציוריו הנאים של גרשון רנרט. גם בחוברת הזאת ניכרת הגבהת הסף לגבי בחירת יצירות, אך היא חסרה עדיין קו ברור של עריכה. אכט את תשומת ליבו של כותב הפתיח לפיסקה אחת, העשויה למתוח את חוט האנך לעריכה: „מי אם לא אותו מיעוט קטן (בכל זאת קטן, כנראה) של אנשי רוח, הוקרים ואמנים איכותיים יבחן כליות ולב של האתוס הציוני והלאומי שלנו כדי להציב מראה מול פרצופנו?".

נמיונות
שופרא — עיתון ישראלי לספרות ולהגות / מס' 7, יוני 1986 / עורך: אילן שיינפלד / 24 ע'

„שופרא" הגיעה כבר לחוברת השביעית. והכיוון האידיאי, הפוסט־מודרניסטי, ברור למדי. הרמה הספרותית אינה כה ברורה. מכל מקום, המאמרים – המקוריים וגם המתורגמים – טובים בדרך כלל מן השירים והסיפורים. מצאתי עניין במאמרו של משה צימרמן על שיחתו של זך ושל צבי מרמלשטיין על תרגומו של מאיר ויזלטיר ל„מקבת" של שקספיר. הויכוח הלשוני של דוד גיל ואיתי עורב על הנורמאטיביות בלשון, בדוגמת המילה „את", עומד על מסד תיאורטי רעוע, מה גם שהוראיקליטים של דוד גיל נשמע ילדותי למדי: „אף אחד לא יודע מה המושא הישיר, ואף אחד לא יודע מה מיותר, אף אחד – חוץ מאנשי הכפייה הלשונית: האקדמיה ללשון, משרד החינוך, המורים ללשון בבתי הספר ועדת מרעיהם". עניין מיוחד מצאתי בראיון שערך אילן שיינפלד עם הצייר הצעיר שיין שקין, שאמר דברים יפים: „אני לא יכול ללכת בנוף בלא לשמוע את הצעדים באדמה של ההולכים לפני".

הנושא הנצחי
עתון 77 — ירחון לספרות ולתרבות' בשיתוף עם בית ברל / שנה י', מס' 76, מאי 1986/ העורך: יעקב בסר / גראפיקה: גבי צ'ריקובר־קווה / 50 ע'

בחוברת המיגוון הרגיל של מדורי ביקורת הספרים, המסות והמאמרים. שיחת החודש הפעם היא עם דנילו קיש. במדור השירה והסיפורת משיריהם של עמוס לוין, ספי שפר, לאה שניר, אורה לוטן, ארנינה קשתן, מאיה בז'רנו, נילי כרמל (פלומין) ואלי נצר, וסיפורים וקטעי פרוזה מאת קרול טובלוסקי (מגרמנית: יוחנן ארנון), נחמיה פלג (מהונגרית: איתמר יעודקסון), אפרת ענו וקום רקובר. במדור „רב שיח" משתתפים הפעם אבא כשר, גבריאל מוקד, מחמוד חותר, א.ב. יהושע וסמי סמוכה. נושא רב־השיח הוא הנושא הנצחי: השלום ובעיות החברה בישראל, לרבות בעיות המיעוט הערבי. בין שאר הדברים אמר ג. מוקד על השמאל: „אינני רואה שום הבדל בין מזכ"לי ההסתדרות השונים. כולם ותרנים בנפולי הצלחה, מרדדי כל המפעל הסוציאליסטי האפשרי. איני רואה שום הבדל בין בן־אהרון המיבוון הלוהט לבין משל החזור הכרוני לבין קיסר העממי הסימפטי". מעניין כיצד זה יתקבל בעיני השותפים והורשים של „עתון 77" בבית ברל, שהרי מוחזקים בעיני עצמם כסוציאליסטים.

תיאטרון בגימו
במה — רבעון לדרמה / חוב' 3־1, תשמ"ו / עורכים: רות בלומרט, דבורה גילולה / תמונת שער: אודרי ברגנר / הארכיון והמוזיאון לתיאטרון ע"ש ישראל גור / 87 ע'

המאמר החשוב בחוברת הוא ללא ספק מאמרו של יחיאל פרנקל על פעילויות בתיאטרון ובאמנויות אחרות בגיטו לודז' בין השנים 1940־1944. למי שמבין את מלוא משמעות השואה יתן תיאור זה של החיים האמנותיים בגיטו מימד נוסף של הזוועה. ואומר המחבר: „מטרת מחקר זה איננה נסיון להסביר תופעה, מעולם בו נשתבשו סדרי בראשית, אלא להציגה כהוויתה". ולי הדבר ברור. היהודים בגיטו שמרו בכל כוחם על צלם־האנוש, גם בידעם את חוסר התוחלת. בצד מאמר זה קביעות מעניינות של חיים שהם על יחסי־הגומלין שבין קהל לתיאטרון אגב עיון ברפרטואר „הבימה" בראשית ימיה וראיונות עם רחל מרכוס, יהושע סובול וגליה בסר.

עדות חקר עיון

הרשב"ג
ישראל לוין / הסוד והיסוד — מגמות של מיסתורין בשירתו של אבן גבירול / מכון הברמן למחקרי ספרות / תשמ"ו / 172 ע'

הספר דן במגמות של מיסתורין – עברי, צופי וניאופלטוני – בשירי הקודש ובשירי החול של אבן גבירול. מסביב לשאלה אם שירי רשב"ג מביעים חוויות מסטיות שהמשורר התנסה בהן או רק מעצב „חומרים ספרותיים" מן המסורת שאותה הכיר, מתאר המחבר עיוני תוכן וסגולות הסגנון הספרותי. כמו כן בודק ישראל לוין את השפעת שירת הפרישות העברית והמיסתורין של הצופים הראשונים. הספר תוהה על שורש נשמתו של רשב"ג: „כיצד היו יסודות מסטיים אלה, ממורשת דורות רבים, בכפיפה אחת עם. התשיבה הרציונאלית של האמונה, עם השקפת עולמו הפילוסופית, עם תהידתו הבלתי נלאית ל„תבונה ול„חכמה" שחשיבותם כה רבה בעיצובה של האסכולה הספרדית הגדולה".

עם הפרטיזנים והעקודים
אליעזר לידובסקי / ושביב האש לא דעך / בגיטו, עם הפרטיזנים, במחתרת העקורים, בב„בריחה" ובחזית הקליטה. בהוצאת ארגון הפרטיזנים, לוחמי המחתרות ומורדי הגיטאות / 1986 / 359 עמ'

מה שמייחד את ספרו של לידובסקי בספרות הפרטיזנים־היהודית הוא בלי ספק חשבון הנפש הנוקב שלו עם עצמו, עם אנשי היודנראט בעירו, ובעיקר עם הפרטיזנים הרוסים ביערות, שהתעבלו והתעללו בלוחמים היהודים שברחו ליערות. המחבר, שלפי עדותם של חוקרי השואה ולוחמים היה מן הראשונים שהעלה על נס את רעיון „הבריחה" כתום המלחמה, אינו נמנע מלספר על כשלון ההתקוממות היהודית נגד הכובשים הגרמנים בעירו ברנוביץ', אף הוא גם מספר בהרחבה על הישגו הגדול – הפרכת היהודי שהקים כרזבנו לאחר שחרורה מידי הנאצים, ואפשר לדעת רבים היווה את החוליה הראשונה בשרשרת הפעולות של ניצולי השואה, מהן צמחה אחר כך תנועת „הבריחה", ההוטיבה העלי־מפלגתית, „נקם" ועוד. מרשימים במיוחד הפרקים על פגישת „שארית הפליטה" עם אנשי הבריגדה היהודית באיטליה, ופגישותיו של המחבר במוסקבה עם הרב הראשי, הבמאי מיכאלס, הסופר דר נסתר ועוד. פרק מיוחד הוקדש בספר לפעולות המחבר למען קליטת העליה לאחר שעלה לישראל. ציורים נאים (נאיביים) של רעייתו המנוחה של המחבר, רחל, שאף הם עוגנים בחוזה הילדות שלה ובמהומות המוות, משתלבים כראוי בספר ומוסיפים לו יותר מקורטוב של חן וטעם.

מן המגילות הגנוזות
בלהה ניצן / מגילת פשר חבקוק – מגילות מדבר יהודה / עטיפה: בת־שבע פינצי / מוסד ביאליק / 1986 / 222 ע'.

מגילת פשר חבקוק היא מן הראשונות שנמצאו ופורסמו. הספר מגיש פירוש מלא ונדונות בו תורתה העיונית של כת מדבר יהודה, דרכה הפוליטית ופעילותה הספרותית. סופר המגילה מתאר מאבקים בין כוחות שונים: במישור הפוליטי הפנימי ביהודה, בפוליטיקה העולמית ובמישור הקוסמי. הכת האמינה בבואה הקרוב של אחרית הימים, על אימי הפורענויות של יום הדין. קיום הלכות התורה בדרך הנכונה עשוי להבטיח הצלה מפורענות יום הדין. בארץ יהודה, לפיכך, שליט הרשע מנהגותם של כוהנים רשעים ומסיפי כזב. לכת היתה אידיאולוגיה דטרמיניסטית של המהלך של ההיסטוריה ועל מהותו של כל מאורע בסוד המאורעות והעיתויים.

צימוקים ושקדים

חופשי חופשי
מין זה לא רק סקס – אנשים משוחחים על חיי המין שלהם / שורותה: זוית אברמסון; כתבה: רותי לויאב / עטיפה: אבי אייזנשטיין / כנרת 1986 / 254 ע'

העולם אינו עומד על שלושה דברים, רק על אחד. אולי על שניים, כשכוללים במבין ארוחה טובה לפני או אחרי. ספרים מן המין הזה אולי מוכיחים חוק סטאטיסטי בעל תוקף כללי: בתקופה הפוריטאנית דיברו פחות אך עשו יותר, אם מספר הילדים הוא קנה המידה. וכמובן, האדם המשוחרר, המודרני, המתירני העקרוני, עומד על זכותו ליהנות, ובמיוחד לדבר. אין מה לומר, זוית אברמסון יודעת לדובב, ועשרות הראיונות יוכיחו. נקודת המוצא היא המחשבה, שמין הוא לא רק סקס: המישים אחוז מן הזוגות החיים יחד – כך הסטאטיסטיקה – אינם נהנים מחיי המין שלהם. על פי עדותן של המתברות הן ניסו להסיר את הטאבו ולמקם את המין במקום הראוי לו ליד המיטה – בתוך מערכת החיים האנושית. הרי לכם לא תיאוריות, כי אם סיפורים מן ה„שטח", מן החיים עצמם.

ליקוטים מספרות העולם

רות שפירא

דאגתו של אב

התגיגה סביב ארנסט המינגוויי עדיין בעיצומה, עם פירסום בלתי פוסק של כתבי־יד שגנז ובראשם הרומאן „גן העדן", שראה אור לפני חודשים אחדים. בנו, ג'ק המינגוויי, פירסם בימים אלה את ספרו האוטוביוגראפי „הרפתקאותיו הכושלות של דייג: חיי עם פאפא ובלעדיו", מסמך כן ונוסטאלגי בו הוא מתחשבן בעיקר עם עצמו. „חמישים שנותי הראשונות עברו עלי כבנו של אב מפורסם ואת חמישים השנים הנותרות אני מעביר כאביהם של ילדים מפורסמים", אומר ג'ק, שנולד ב־1923 לארנסט המינגוויי ולאשתו הראשונה, האדלי. ההורים נפרדו בהיותו בן שלוש, והספר מתעד סיפור חיים שהתחלק בין האב לאם, קאריירה צבאית, נסיונות רבים וכושלים למצוא מקצוע, אשתו ושלוש בנותיו (מאפט, מארגו ומריאל) ואהבתו הגדולה לדייג. על אביו, אותו אהב והעריץ, כותב הבן בגילוי־לב ותוך מודעות למגרעותיו. חלק מסיפוריו של ג'ק על־אודות אביו משעשעים, למשל בכל הקשור לדאגתו לחיי המין של בנו, ונראה ששורה ביניהם הבנה והערכה שהתבטאה, בין היתר, בהסכם ביניהם שאיש מהם לעולם לא ישלח יד בנפשו.

שני פסלים

סגנונו הבוטה והבוטח של המשורר והמבקר הרוסי־יהודי יוסף ברודסקי, שהוגלה מברית־המועצות ב־1972, היקנו לו מוניטין והפכוהו לאישיות מבוקשת בויכוחים ציבוריים שונים במקום מושבו החדש, ארה"ב. ברודסקי נאמן לסיגנונו הידוע בכרך המאמרים „פחות מאחד: מבחר מסות", בין אם הוא כותב על פוליטיקה, ספרות או חוויות אישיות, או על שלושתם גם יחד. יחסו למשטר הסובייטי לא השתנה, והדבר בא לידי ביטוי במאמר ארוך על לנינגראד, כשהוא משווה את המונומנט הידוע של פטר הגדול עם פסל לנין בעיר, תוך סיפור תולדות העיר, אישיותה והשינויים שעברו עליה מאז ילדותו. בניגוד חריף ללנינגראד ניצבת איסטנבול, בה הוא נשאר צופה מן הצד המתעב ונרתע מסידרי העולם ה„מזרחיים" הנגלים לעיניו. להוציא פרק ארוך על הפרוזה הסובייטית במאה העשרים, עוסקים רוב המאמרים הספרותיים בכרך בשירה, וברודסקי כותב ומנתח את יצירתם של אחמאטובה, מאנדל שטאם, לווסאייבה, וכן את שירו הידוע של וו.ה. אודן, „האחד בספטמבר 1939".

אימה, חמלה, קומדיה

רות רנדל

הכמות היא פעמים רבות אויב האיכות, במיוחד בספרות הפופולארית של מותחנים ומדע בדיוני. עם היוצאים מכלל זה, כמו לורד' סימנון ואייזק אסימוב, נמנית גם רות רנדל הבריטית, שפירסמה מאז 1964 עשרים ושש רומאנים וארבעה כרכים של סיפורים קצרים ועוד ידה נטויה. בבריטניה ראה אור לא מכבר רומאן אימים חדש פרי עטה, „בשר חי", ואילו בארה"ב התפרסם קובץ סיפוריה הקצרים, „הידידה החדשה". אחד־עשר הסיפורים הם מעין תערובת בין חמלה נוסח ריימונד קארוור לבין הקומדיה המאקאברית והצדק האכזר של רואלד דאהל. כמעט כל הסיפורים, בדומה לרומאנים, נבנים על ציר של נקמה והגיבורים, למרות היותם בריטים קונבנציונאליים בני המעמד הבינוני, מתנהגים ופועלים ועל־פי מיטב המסורת הגותית.

תחת הגלגלים

הסופרת הברזילאית המנוחה קלאריס ליספקטור מעוררת בשנים האחרונות עניין בארצות דוברות אנגלית, ובבריטניה ראו אור באחרונה הרומאן שלה „שעת הכוכב" וקובץ סיפוריה ורשימותיה „לגיון הזרים", בתרגום לאנגלית. „שעת הכוכב", ספרה האחרון של ליספקטור, מספר את סיפורה הספק מגוחך, ספק טראגי, של מאקאביה, אישה דלה נטולת כל יישות ויופי, המשתכרת פחות מן השכר הממוצע מעבודתה כתבנית. אך היא מאמינה דרך קבע ל„ראדיו קוֹלטוּרָה" ושל כל חלקי מידע חסרי כל משמעות וקשר, עליהם היא משוחחת עם חברה המאצ'ו הרווחה. לא בכדי, היא אומרת לו, חביב עליה כליכך „המשקה הקל הפופולארי ביותר בעולם", הרי יש בו קוקה, וכן הלאה, בשיחות החושפות חֶסֶר אינטלקטואלי ורגשי חסר תקנה. לבסוף נדרסת מאקאביה תחת גלגלי מכונית מרצדס, מיד אחרי שמגדת־עתידות גרוטסקית מבטאת לה אהבה והצלחה בחיים. שלושה־עשר הסיפורים ב„לגיון הזרים" מתמקדים רובם ככולם במשברים רגשיים בקרב מתבגרים בני המעמד הבינוני בריו, והכרך מלווה רשימות שפירסמה ליספקטור בעיקר בעיתונות הברזילאית.

באמנות

רחל אנגל

בין חוץ ופנים

בעלייתם עבודות חדשות מציגה ליליאן קלאפיש בגלריה בית התל־אביבית. הפעם – ציורי צבע שמן על בד בלבד. אמנם בני מיכורים שונים, אך לא שום טכניקה אחרת. והיי האמנית הזאת זכורה לנו מתערוכתה הקודמת (האחרונה נראתה בגלריה הזאת עצמה, ב־1982), בציורי האקוורל והדיפוסים שלה הרוקא, שהיתה בהם מידה של שקיפות, קלות, הזיה בהם מין רטט).

השטחים הנוצגים כאן הפעם הם נושא האינטריירים – הנושא האהוב על ליליאן קלאפיש, הנבטא את התערוכה הזאת כולה בשם „בין חוץ ופנים". ואולם, יותר משבר דברים ציורי השמן הללו בצבעיהם, הם מבליטים את ה„סיפור" שלהם בצורות. צורות כמעט גבוהליסטיות, ואולי פה ושם קצת גיאו־דיאליסטיות.

הנה, לכשל, נוף של עצים שנוזקיהם חדמים ועלוותם ירוקה, של בתים בהירים וגגות אדומים – ויותר משהצבעים משפיעים עליך, יותר משהם מעירים אווירה כשלהם – הם מספרים על עצמם, על הדרת ירוק והם האדום. הנוף מספר את עצמו. וכן עושה גם האינטריייר.

הנה, תיאור פנים־יהודי – תמונות קבוצות נראות בו תלויות על קיר, פתח הדלת, משני עבריו ניצבים הכיסים שציירה האמנית – האמבטיה שלה בתמונת אינטריייר אחרת – שולחן הכתיבה העמום מסריב, איש יושב בין קירותיו הצמחיה כאן, ובקן מכשיר הטלפון המנתר מזה, וקורא עתון.

פורטרטים

„ראובן מצייר את חבריו" הוא שמה של תערוכה שנפתחה בבית ראובן ברחוב ביאליק 14, תל אביב. תערוכת דיוקנאות, מעשה ידי ראובן רובין: חלק מן הדיוקנאות שהציג בחורף שעבר מוזיאון חיפה, עליהם נתווספו כאן בעיקר הרישומים הקטנים, בתוכם רישומים ששימשו כהכנה לדיוקנאות־צבע־השמן.

בקומת הקרקע „חבריו" של ראובן בגירסה הצבעונית, חבורה „צבעונית" באמת, בהם אישים נודעים ורבי פעלים בתחומים השונים של חיי הארץ.

לכשל: דיוקנו של אחד העם (תמונה שהושאלה לתערוכה כאוסף הספריה העירונית, בית אריאלה). ראובן צייר אותו ב־1926, כשנתיים לפני פטירתו של הוגה רעיון „המרכז הרוחני" בארץ ישראל. לא רק הדמות, גם התמונה עצמה מוכרת היטב לציבור הישראלי. דיוקן הפסל מלניקוב (מאוסף מוזיאון תל אביב) שצייר ב־1923; (רבים בודאי מכירים את האנדרטה בתל־חי, האריה השואג, שיצר מלניקוב לזכר טרומפלדור וחבריו). ודיוקנו של ראובן עצמו משנת 1922.

ידועה פחות היא התמונה המתארת את דיוקנו של יהודה גור (גרזובסקי) ב־1927, ממניחי היסוד לחינוך העברי בארץ, וכמובן, בעל „מילון השפה העברית".

יש כאן ציור בעודו עניין של דמות גבריאל טלפיר ב־1972 – דמות בוהמיין ממש, חובש בארט צרפתי (ראובן מסתייע כאן בטכניקת הקולאז', המתמזגת בעבודת המכחול בצבע שמן על בד).

בקומה ב' – הרישומים. בדרך כלל בידיות קטנים. לפעמים אפילו מיני סקיצות מהירות ש„שירבט" ראובן על גבי נייר מכתבים (לי־אונרד ברנשטיין) על גבי מפעפה (טוסקניני), דיוקנאות על נייר של „כסית" (הצקל איש כסית). כאן אתה מוצא גם את דמותם של דב פייבן הפסל, יעקב הורוביץ הסופר, משה שרת, בן גוריון, ורישום שהוא כמעט קריקטורה של מאיר דיזנגוף.

גיבורים דון קישוטיים

ענת לויט

אריה רודריגז: „הקיפאון הגדול", הוצאת רשפים 1985, 64 עמודים.

ספר סיפורים צנוע למראה. 64 עמודים, המאכלסים שבעה סיפורים קצרים. חלקם על גבול המיניאטורה. שבעה סיפורים ונשזרים זה בזה בחוט דק ומעודן של רעיון אחד, המתגוון, מתרבר ועומד על עצמו מלבשי עלילה המשתנים מסיפור למישנהו.

בנקל יוכל הקורא להתוודע אל תפיסה קיומית מגובשת, כמעט אני מתפתה לומר אובססיוית, שהניעתה את אריה רודריגז בכתיבת סיפורי הקובץ הזה.

„העולם הוא הגורר אותנו אתו מטה אל האבדון. יאמרו אנשים אשר יאמרו, אין זה משנה דבר. שיתענגו עוד מעט מתוך המרמה הנרפשת שהם עשו מן העולם. באחד הימים הלא תוקעים, כשתגרש הסאה... אין כאן התייחסות ימרנית אל חזון העתעועים פרי דמיוני, אלא נגיעה ישירה ומטשית בתמצית קיומי. נגיעה הרסנית". במלים אלה מקנן מספרו של „הנוד הארוך" על אובדן נפשו בסבכי התקופה בה הוא חי: או על היפוכו, דהיינו – על אובדן איפיוני התקופה בתוך נפשו. לאמיתו, מוחצה לנפשו, על סיפה.

גיבוריו הנבונים של רודריגז נחשפים בעמידתם המואסת, המתנכרת והידאה גם יחד, מול מוראות הזמן המודרני, על מפגעיו השגורים ביותר – היעדר מימד הקדושה מול פרגמטיות גוברת: שטחיות רגשית פיוטית מול ציניות משתלטת: אובדן „סדר הדברים ההזילי הפשוט והטבעי". במקומו „הסבך הנפתל והגס" של המטרופולין של המוני דיירין, ש„רוחם התגונה, הסתאבה...כה ארציים...נחתם מצמד אל הארמה. מלובלי עשר ממש". (אגב, הציטטות מובאות מסיפורים שונים. ע.ל.).

צייני גיבורים נבהרים, וזאת משום, שלמרות שרודריגז שוזר בכמה מסיפוריו עימותים בין הדמויות המייצגות תפיסות שונות, ברי לקורא לצידה של איזו דמות נוטה ליבו של הסופר.

נראה בעליל, כי האמפאתיה העמוקה שהוא רוחש לדמויות הללו, היא שמַזְהָה באר־טנטיות רבה את הדילמות הידועות זה מכבר שהולידה התקופה המודרנית. ניתן לומר זאת בפשטות: התגבשותן של הדמויות בדילמות הללו, כפי שהיא מתגלעת בשבעת סיפורי הקובץ, היא התנכבשות של חיים יום יום שעה שעה. עוצמתה של ההתנכבשות הרגשית איננה מתעמעמת, גם כאשר רוב הגיבורים הדון קישוטיים של רודריגז מרבים לתמלל את יסורי נפשם בתבניות הגות. את מריבתם ועם רודריגז בחשיבה אנאליטית פילוסופית ובמודעות עצמית גבוהה – שתי תכונות אפיי מרכזיות, להסוות את יכולת עיצובם, נבון יתר הסתפותם בזירות החיים האימתנית, בעיקר משום שהיא נעזרת כמעט להלומין תבלית קונטקסטואלית.

מה שבעיקר מבדיל את הסיפורים זה מזה, הינן דרכי הקיום האלטרנטיביות שבוחרת לה כל אחת מהדמויות, לחיות את חייה בבר־דל מאופפי התקיימות השרידים המאוסים.

בסיפור „תרבות האטר" הפותח את הקובץ, מרבה נחמה, שרטטת אדריכלים, להמלט הרחק מן ההמון הסואן אל אתר החפירות השומם. „כל אימת שחזרה מן האתר אל חוצות העיר, מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, הרגישה כמי שרוחה תבשיל מעורך המונח בהישג יד ואנוס עצמו לבלוע בנת פיגולים קבועה".

בסיפור אחר, „רננה", תעסוק גיבורתו רננה בעריכת רשימות ערכיות של מתים. היא תרע לומר „העולם איננו אלא האנשים הגדולים החיים בו, ומשום כך לא נותר לה (לרננה. ע.ל.) אלא לתת את מעייניה במתים הגדולים. ועוד היא תָעודה בהמשך הסיפור: „המתים שלי חברים יותר כדי להסב אתי ולהעלות בבוותא זכרונות מימים עברו, להתרפק על עולם שנגוז".

בסיפור „הבריכות השחורות", ימלט אל נבכי הספרים העתיקים – „עדין שורות הן (בריכות הספרים ע.ל.) בעולם ההולך ונרחק מהן, לעיני בריות מתנכרות. תלויים של רפים נכלמים".

אילו היו דרכי החיים להן טוברות רמזיו של רודריגז „בשלפות" מתוך הקונטקסט הסיפורי, יכול היה הקורא לציין לעצמו בכל, כי הוגן בכולן הינן דרכים פרוורסיות, שמירה רבה של תולניות מרווה אותן, שהן נבגרו מתוך נבות הרוח ופגימות נפשית של הגיבורים.

אלא שזוהי מגולה יתירות נוספת של הסיפורים שהם משכנעים את הגיגין הפנימי של הקורא, את רבריו האמוציונאליים, בכך שהסגירה למתים, לאתרים שוממים, לכרכים עבשים ולתורים, הינה תהליך הולם למגירה הקיקיונית ל„אצרות האסמים" למיניהם, או להבדיל ל„תבניות הסכן הרוחות".

סיפוריו של אריה רודריגז הם שלמים מאוד, עגולים, נושאים עימם מסר עמוק, מרתק. הייתי מעזה לומר בפשטות – מסר חשוב מעין כמותו לקוראים בני זמננו, שדרשו אולי למאמץ ולו בעמודיו הראשונים של הספר, כדי „להתאקלם" בלשון בה נכתבים הסיפורים כולם, שהיא מעט נמלצת, רוויה בתבניות מילוליות מעט אנכרוניסטיות. אך אלה יתגברו עד מהרה כהולמות את רוחם של הסיפורים, הגורמים לקורא להרהר ולו לשעה במה שלכאורה כבר הוכרע ונקבע: במה שמבטא למשל בקטע הבא: „שמא נגע מעצמנו מלהשתלב בתרבות המתקדמת רק כדי לספק את נטיותיו הארכאיות של אחר מכרת המקום הזה איננו בית עתיקות. זהו מרכז תוסס ודאי נאמן לחידושי העולם החדש. עינינו נשואות תמיד אל העתיד. ואם לעיתים מטים אנו את פנינו לאחור כלפי העבר, הרי זה רק מתוך הרצון להכחיד לעצמנו עד כמה הספקנו לרחוק ממנו. וכך כדף עין, נהפך אצלנו כל עתיד נכסף לעבר בידה" (מתוך הסיפור „הבריכות השחורות").

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

לימודים

חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

ביה"ס לקציני־ים בעכו קורא לך

נותרו מספר מקומות לכתה ט' בלבד
בוא ללמוד בבית־הספר לקציני־ים עכו

אצלנו תשלב לימודים עיוניים עם מקצועות הים במגמות שיט, מכונה ואלקטרוניקה.

שיחות הסברה להורים ולתלמידים מתקיימות מידי יום בביה"ס בשעות 08:00 עד 14:00

לפרטים נוספים יש לפנות לכ"ג יורדי הסירה, ביה"ס לקציני־ים ת.ד. 66 עכו, 24100

מבדקי כניסה יתקיימו ביום א' 13.7.86 בשעה 9.30

הדסה נעורים
המרכז הכפרי לחינוך מקצועי
הדסה־עליית הנוער

הרשמה לבית הספר ולפנימיה לשנת הלימודים תשמ"ז

1. **כיתה ט' טכנולוגית כללית**
(הכוון למגמות מקצועיות בכיתות יוד לפי ההישגים והכישורים).

2. **כיתות יוד ברמות מסמ"ת (בגרות), מסמ"ר ומסמ"ם**
במגמות המקצועיות הבאות:
★ אלקטרוניקה ומחשבים –
(לבוגרי י"ב + אפשרות להמשיך בכיתות י"ג – טכנאות, י"ד – הנדסאות).
★ חשמלאות ואלקטרוניקה ברכב ומכונאות רכב –
(לבוגרי י"ב אפשרות להמשיך בכיתות י"ג – טכנאות להדרכה ולהוראה).
★ פקידות ומינהל
★ נגרות
★ ספרות נשים
★ מכונאות צמ"ה –
(ריתוך) במסלול תעשייתי.
★ סיעוד –
(כולל התמחות בבית חולים).

כל המסלולים הם לקראת בחינות בגרות וגמר חיצוניות

3. **קורס חד שנתי למפעילי צמ"ה** (ציוד מכני הנדסי)
לגילאי 16 – 17.5 בעלי השכלה של כיתות ט'–י' לפחות.

● הסעה מאורגנת מודרה ונתניה לחניכים אקסטרניים.
● לגרים בריחוק מקום, אפשרות להתקבל לפנימיה.
● מילגות לתלמידים מצטיינים.

לפרטים נוספים, נא לפנות לפי הכתובת: „הדסה נעורים", דאר נעורים 40298, או למזכירות ההרשמה, טלפון 053־96831.
ההרשמה במקום בין השעות 8.00–13.00.

מבואות־ים מכמורת

בית־ספר לטכנאים וקציני־ים

הרשמת תלמידים לשנה"ל תשמ"ז

1. מתקבלים תלמידים לכתות ט', יוד ברמה בגרותית, במגמות שיט, מכונה, חשמל וקירור.
להלמידים נזקקים והענקנה מלגות.
2. נותרו מספר מקומות בכתות הטכנאים.
יתקבלו בוגרי המגמות הנ"ל במסלול מסמ"ת לאחר שרות צבאי.

מלגות מיוחדות לחיילים משוחררים.

סיור הורים ב־27.6.86 בוטל.

בוא אלינו, רכוש תעודת טכנאי והסמכה לקראת קצונה ימית

בדבר פרטים נא לפנות בכתב או בטלפון: מבואות־ים, מכמורת 40297, טלפון 053־93242

גזור ושלח

שם ______ כתובת ______

27.6.86.5

קיבוץ... מישלב

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
מועצת פועלי חיפה
המחלקה לתרבות ולחינוך

מורים אקדמאיים

בית ספר תיכון בוקר וערב לאקסטרנים
בפיקוח משרד החינוך והתרבות

נמשכת ההרשמה למועד ינואר 1987	נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז (1986/87)
בגרות	**בגרות**
כיתות ערב ובוקר למבוגרים כל המקצועות — יעוץ והדרכה לכל תלמיד. לנוער עובד ולחיילים תנאי שכר לימוד מיוחדים. תחילת הלימודים יום ג' 22.7.86 אפשרות ללימוד חוזר	**כיתות נוער בוקר י"א־י"ב** פטור משכר לימוד — יעוץ והדרכה אישיים לכל תלמיד. תחילת הלימודים יום ב' 1.9.86

פרטים והרשמה
מישלב רח' העליה 45 בת גלים, חיפה טל. 520797
בקרבת תחנת אגד המרכזית בין השעות 8.15—11.30, 16.15—18.30.

לבגרות לומדים ומצליחים ב"מישלב"

אוניברסיטת תל־אביב
דיקאנט הסטודנטים
מעונות הסטודנטים
שנת הלימודים תשמ"ז

רשאים להתקבל למעונות סטודנטים מן המנין הלומדים לתואר. עדיפות תנתן לתלמידים חדשים, תלמידים שלא שהו עדיין במעונות ולתלמידים מצטיינים. הזכאות למעונות אינה מותנית במצב הכלכלי. סטודנטים נזקקים שידחו מהמעונות, יקבלו מילגות סיוע בדיור.

מקומות שמורים *:
לסטודנטים מצטיינים במיוחד. מצטייני רקטור, דיקאן, ולסטודנטים חדשים בעלי ממוצע בגרות 90 ומעלה.

מועדי ההרשמה למעונות:

מועד א': 1.7.86 – 1.8.86 – לתלמידים חדשים וממשיכים

מועד ב': 1.8.86 – 31.8.86 – מועד אחרון לתלמידים ממשיכים ולתלמידים חדשים שכבר התקבלו לאוניברסיטה.

מועד ג': עד 10.86 – מיועד לתלמידים חדשים שהתקבלו במאוחר לאוניברסיטה. סטודנטים שיקדימו בהגשת הבקשות, יבטיחו לעצמם תשובה מוקדמת.

טפסי בקשה ניתן להשיג ב„דיונון" – בנין האקדמיה למוסיקה, אוניברסיטת ת"א או בפניה בכתב לפי הכתובת: „דיונון", ת.ד. 39287, תל־אביב, בצירוף המעטפה דואר ע"ס 1 ש"ח.

מועמדים שהתקבלו לאוניברסיטה, יכולים להגיש בקשותיהם אך רק לאחר ששילמו תשלום ראשון ע"ח שכר הלימוד לשנת תשמ"ז.

* כפוף לאישור ועד המנהל.

ארגון מסיימי אוניברסיטת תל־אביב

ארגון מסיימי אוניברסיטת תל־אביב מעוניין לשמור על קשר עם כל הבוגרים בעלי תואר B.A, M.A ודוקטור.
הארגון מקיים פעילות חברתית, תרבותית וספורטיבית, מפגשים, הרצאות מקצועיות ומבצעים שונים, במחירי הנחה לחברי הארגון.
כדי להצטרף, שלח תצלום ודמי חבר שנתיים 22.5 ש"ח למזכירות הארגון, בניין רקאנטי, חדר 32, אונ. ת"א, 65978. פרטים: טל. 417148, 420026, בשעות 08.00–15.00.

לכבוד ארגון מסיימי אוניברסיטת ת"א
בניין רקאנטי, אוניברסיטת ת"א 65978.

שם משפחה ______ שם פרטי ______
השם בעת הלימודים ______ ת.ז ______
כתובת ______ מיקוד ______
סיימתי פקולטה ______ בשנת ______

מכללת אמונה

בס"ד

ללימודי עיצוב, אמנות וטכנולוגיה – ירושלים

אמלה – תנועת האשה הדתית לאומית

מועד ב' – הרשמה מאוחרת לשנה"ל תשמ"ז

★ **עיצוב וטכנולוגיה גרפית** –
מגמה תלת־שנתית

★ **טכנאות שיניים** – מגמה דו־שנתית
פיקוח ותעודה: אגף החינוך הטכנולוגי – משרד החינוך והתרבות

★ **הנדסאות מחשבים** – מגמה דו־שנתית
פיקוח ותואר הנדסאי מחשבים:
מ.ה.ט. – המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

★ **ביה"ס למטפלות – חינוך לגיל הרך** –
מגמה חד שנתית

★ **לימודי קודש** ברמה גבוהה משולבים עם הלימודים.

מתקבלות
בנות שומרות מצוות בעלות כישורים מתאימים
– אפשרות למגורים במקום –

לפרטים והרשמה:
מכללת אמונה
דרך בית לחם 104,
ירושלים ת.ד. 10290,
טלפון 715767, 02־711033

תיכון ברקת
בפיקוח משרד החינוך

נמשכת ההרשמה לכיתות ט' י' י"א י"ב

תעודת בגרות
תעודת גמר ממשלתית
★ אלקטרוניקה ★ מחשבים

שעורים נוספים באנגלית ובמתימטיקה
פעילות חברתית: טיולים, ימי ספורט, סרטים, מסיבות
הרשמה: מיום ראשון עד חמישי 9.00–13.00
אוטובוסים: 9, 11, 22, 23, 29, 40, 42, 50, 51, 54, 59, 60, 63, 68, 69, 71, 73, 74, 75, 89.
וכל קוויאגד העוברים בדרך פתח־תקוה. מול הקריה.
תל־אביב, שדרות יהודית 30 (בנין רביעי מהפינה)
שכונת מונטיפיורי טלפון 339017

ברמת גן בפתוחים
קורסי ערב ובוקר
גרפיקה
ברמה גבוהה
ותכנית בלעדית
סמינר וביס לגרפיקה
ז'בוטינסקי 50 רמת גן
781454, 736439

כתיבה במכונה
בבי"ס למסחר
„רימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 85

אוניברסיטת חיפה

מודיעה על פתיחת הרשמה
לשנה"ל תשמ"ז
לתוכנית לימודים תלת־שנתית לקראת תואר

„בוגר בריפוי בעיסוק"

תוכנית הלימודים כוללת לימודים במדעי החברה, במדעי ההתנהגות, בתחום הריפוי בעיסוק ולימודים בסיסיים במקצועות הרפואה.

הענקת תואר „בוגר בריפוי בעיסוק" מותנית בהסמכה מטעם המועצה להשכלה גבוהה.

ההרשמה תיפתח ב־1.7.1986.

פרטים, כולל דרישות הקבלה לתוכנית, ניתן לקבל ע"י פניה טלפונית לטלפון: 04־240472/3, 04־246896
או בכתב לפי הכתובת: ריפוי בעיסוק – בנין רב־תכליתי, אוניברסיטת חיפה, הר־הכרמל, חיפה 31999.

אוניברסיטת תל־אביב
דיקאנט הסטודנטים

הגשת בקשות למילגות לשנה"ל תשמ"ז

בקשות יש להגיש לדיקאנט הסטודנטים (בנין רוזנברג, חדר 108). טפסי בקשה ניתן לרכוש בבית ההוצאה „דיונון", בנין האקדמיה למוסיקה, קרית האוניברסיטה, תל־אביב, החל מיום 1.7.86 או בפניה בכתב לפי הכתובת: בית ההוצאה „דיונון", ת.ד. 39287, תל־אביב, בצירוף המחאת דואר על סך 2 ש"ח.

אין לשלוח שתי בקשות – טפסים כפולים יבוטלו.

התאריך האחרון להגשת בקשות:
מועד א' 31.8.86
מועד ב' 31.10.86

מועמדים שהתקבלו לאוניברסיטה, יכולים להגיש בקשותיהם אך רק לאחר ששלמו תשלום ראשון ע"ח שכר־הלימוד לשנת תשמ"ז.

האוניברסיטה העברית בירושלים

המכון למדעי היהדות	הפקולטה למדעי הרוח	החוג ללשון העברית

לימודי תעודה בעבודה מעשית בתחום הלשון

נמשכת ההרשמה ללימודי תעודה לשנת הלימודים תשמ"ז

במגמה לעריכה לשונית ובמגמה לתרבות הדיבור

הלימודים מיועדים לבעלי תואר ב"א

פרטים על תוכנית הלימודים ועל סדרי ההרשמה ניתן לקבל במזכירות החוג ללשון העברית בין השעות 09.00–13.00 טל. 883558(02)

משרד החינוך והתרבות — מכללת בית ברל
המחלקה להכשרת עובדי הוראה

המכון להכשרת מורים לאומנויות ולטכנולוגיה כללית
(לשעבר ביהמ"ד למורי מלאכה)

רח' פטאי 14, גבעתיים 53203, טל' 321308, 322408 *

מודיע על
ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז
למורים בכירים לביה"ס היסודי ולחטה"ב

מקצועות הלימוד
לימודים עבריים ופדגוגיים.
לימודי אומנויות:
אומנויות טקסטיליות, עבודות נוי, שרטוט, אריגה, כתב אומנותי, עץ–מתכת, מלאכת מחשבת, רישום, תפירה, קרמיקה, עיצוב דו־ממדי ותלת־ממדי, עיבוד נייר וקרטון ועוד.

ההרשמה: כל יום בין השעות 8.00 עד 14.00 לפנה"צ.

* חלק מהלימודים יתקיימו במכללת בית־ברל.

הנהג — עשה לך מנהג קבוע – קח עמך חייל לדרך

ספרית מעריב

חיים ואוהבים
מאת תמר אבידר

הופיע חדש

להשיג בחנויות הספרים או בספרית „מעריב", דרך פ"ת 2, ת"א, תל־אביב

לימודים

הינוך על־יסודי · בי"ס לאקסטרנים · בגרות • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

המכללה להכשרת מורים למקצועות הטכנולוגיה והמינהל

נמשכת ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז למגמות:

■ מחשבים ■ מינהל
■ אלקטרוניקה ■ חשבונאות
■ מיחשוב ובקרה

במגמות אלקטרוניקה, מיחשוב ובקרה-הלימודים ברמת הנדסאי
בשיתוף: רשת "עמל"

לבוגרים תוענק תעודת הוראה מטעם משרד החינוך והתרבות:

"מורה מוסמך בכיר" בחינוך העל־יסודי.

* מסלול בוקר, מסלול ערב, מסלול משולב.
* לאקדמאים ולמורים מוסמכים, הנדסאים וטכנאים מסלול לימודים מקוצר.
* אפשרות למלגות, הלוואות ומגור משכ"ל.

■ מרכז להשתלמות מורים
■ מכינות קדם-פדגוגיות
■ עתודה פדגוגית

לפרטים והרשמה - התקשר כבר היום:
תל אביב, רח' אנטיגונוס 6, טל. 452428, 03-441744
ירושלים, "בית הפקיד", מסריק 10, 02-666380

בוא למקום שצריכים אותך במערכת החינוך

הכשר עצמך להוראת המקצועות הטכנולוג"ים

המכללה למינהל מיסודה של הסתדרות הפקידים

נתיב פתוח - לעתיד בטוח!

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

קופת חולים

נמשכת ההרשמה
לתכנית לימודים ארבע שנתית
לנשים בעלות השכלה לקבלת תואר

אחות מוסמכת

(לבעלות תעודת בגרות)

חופשות מלימודים מקבילות לנהוגות במערכת החינוך הממלכתית.

בקשות לרישום יש להפנות ישירות לבתי־הספר לסיעוד:

★ בי"ס לסיעוד שרמן, מרכז רפואי בעמק, עפולה 065-24240
★ בי"ס לסיעוד, בי"ח הכרמל, חיפה 04-254373
★ בי"ס לסיעוד, בי"ח השרון, מרכז רפואי גולדה, פתח־תקוה 03-9263347

תערוכת

עבודות של תלמידי

מכון אבני

במסגרת שבוע ארועי פסטיבל יפו העתיקה, תיפתח ביום רביעי, 2.7.86, בשעה 20.00, באולמי מוזיאון יפו העתיקה (כניסה מרחבת המוזיאון החשמאם).

דברי פתיחה: ד"ר שמשון שושני, מנהל מינהל החינוך, ע.ת.א.; ד"ר דן רונן, סגן מנהל אגף התרבות ומנהל מח' האמנות במשרד החינוך והתרבות; מר עזריאל קאופמן, המפקח על האמנויות, מחוז המרכז, במשרד החינוך והתרבות, האדריכל אבי גלוזמן, מנכ"ל „מכון אבני".

במסגרת התערוכה, יוקרנו שקופיות וסרטון על המכון.

התערוכה תהיה פתוחה במשך שבוע הפסטיבל.

מכון אבני
לאמנות הציור והפיסול

מרכז המכון: ת"א, רח' לחי 66
טל: 371364 מיקוד: 67623
בימי א-ה, בשעות: 9-18

שלוחת המכון: יפו, רח' אילת 6
טל: 820549 מיקוד: 68118
בימי א-ה בשעות 16-19
ובימי ג-ד גם מ-9-12

נמשכת ההרשמה

ללימודים סדירים וקורסים שנתיים, במקצועות האמנות השונים.

אוניברסיטת בר־אילן

הפקולטה למדעי היהדות
החוג המשולב למדעי היהדות

נמשכת ההרשמה

לחוג המשולב במדעי היהדות

(תואר ראשון)

הלימודים מיועדים לסטודנטים המעוניינים לרכוש השכלה מקיפה ביהדות בשלושה מבין המקצועות הבאים:

תנ"ך, תלמוד, (תושבע"פ לבנות), תולדות ישראל, פילוסופיה יהודית, ספרות עברית, לשון עברית, ספרנות וחינוך.

תכנית הלימודים מותאמת למורים.

• ההרשמה וקבלת פרטים: במזכירות החוג המשולב, בנין פיזיקה, חדר 347, טל' 03-718413.
שעות הקבלה:
בימים א', ב', ד', ה' בין השעות 8.30—12.00
יום ג' 14.00—17.00

הכתובת: החוג המשולב במדעי היהדות, אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן 52100.

אורנים המכללה

בית הספר לחינוך של התנועה הקיבוצית

חיילים משוחררים

תושבי בית שאן, עפולה, מגדל העמק, יקנעם, טבעון, חיפה, הקריות, ישובי העמק והגליל

נפתחת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז

למכינה הקדם־אקדמית

בלימודי מדע וטכנולוגיה

(באישור משרד החינוך והתרבות)

המכינה מיועדת ליוצאי צבא, בוגרי י"א-י"ב בעלי תעודת בגרות חלקית, המתכוונים ללמוד במכללות להכשרת מורים לתואר B. Tec. Ed (בוגר להוראה במסלולים טכנולוגיים) או בלימודי המשך להנדסאות וטכנאות.

תוכנית הלימודים

1. הכנה והגשה לבגרות במקצועות מקרא, לשון, ספרות, תולדות עם ישראל, מתמטיקה ואנגלית.
2. שעורי הכנה והסברה במקצועות: פיסיקה (חשמל ומכניקה), מחשבים, יישומי המדע בטכנולוגיה.
משך הלימודים 12 חודשים, מראשית שנת הלימודים.

פרטים והרשמה אצל תמר חורב, טל' 04-930756 בימים א'—ה'.

האוניברסיטה הפתוחה

היחידה להוראת אנגלית

קורסים באנגלית בתל אביב, ירושלים, וחיפה

ספטמבר 1986

הקורסים המוצעים בשני מסלולים:

א. אנגלית עם דגש על שיחות

הלימודים יתקיימו בשלוש מתכונות:
1. לימוד אינטנסיבי — 5 מפגשים שבועיים בני 4 שעות כל אחד (בוקר), במשך 6 שבועות. סה"כ 120 שעות לימוד מלאות.
2. לימוד רגיל — מפגש שבועי אחד בן 3 שעות כל אחד (בוקר או ערב), במשך 18 שבועות. סה"כ 54 שעות לימוד מלאות.
3. לימוד רגיל — שני מפגשים שבועיים בני 3 שעות כל אחד (בוקר או ערב), במשך 18 שבועות. סה"כ 108 שעות מלאות.

ב. אנגלית — הבנת הנקרא לצרכים אקדמיים

הלימודים יתקיימו רק במתכונת רגילה של 54 שעות לימוד מלאות (בוקר או ערב).

הנרשמים יעברו במקום מבחן מיון, ובייעוץ עם הסגל האקדמי ישובצו לקבוצת לימוד ברמה המתאימה. התהליך כולו, כולל ההרשמה בפועל, יימשך שעתיים.

למורים בשנת שבתון:

הקורסים מוכרים ע"י משרד החינוך ומזכים את הלומד בנקודת גמול.

מועדי ההרשמה

בתל אביב — בימים א' (29.6), ג' (1.7), ה' (3.7), בין השעות 09.00 — 18.00
בימים ב' (30.6), ד' (2.7), בין השעות 09.00 — 14.00.
באוניברסיטה הפתוחה, רח' קלאוזנר 16, רמת אביב, (שילוט הכוונה יהיה במקום).

בירושלים — בימים א' (29.6), ג' (1.7), ה' (3.7), בין השעות 09.00 — 18.00.
בימים ב' (30.6), ד' (2.7), בין השעות 09.00 — 14.00.
במועדון עמעת — בית התרבות, רח' שלום עליכם 10 פינת ז'בוטינסקי, מול גן העצמאות.

חיפה — בימים ב' (7.7), ג' (8.7), ד' (9.7), בין השעות 09.00 — 14.00.
בימים א' (6.7), ה' (10.7), בין השעות 09.0 — 18.00.
בבי"ס בסמינר ליד הטכניון הישן, בהדר, רח' בלפור, בחדר היועצת של האוניברסיטה הפתוחה בקומת הכניסה.

פרטים נוספים אפשר לקבל בטלפונים:

ת"א: 03-422626, 03-423857 בימים א'-ה בין השעות 09.00 — 14.00.
בירושלים: 02-690608 רק בימי ההרשמה ובשעות ההרשמה.
בחיפה: 04-642574 רק בימי ההרשמה ובשעות ההרשמה.

משרד החינוך והתרבות

„אורות ישראל" מכללה לבנות

נמשכת ההרשמה ללימודים במרכז להשתלמות עובדי הוראה *

מיועדת למורות:
1. בשנת שבתון — קודשי חובה וקודשי בחירה.
2. לתואר מורה מוסמך בכיר.
3. להוראת „הכרת המחשב" ולרכזי מיחשוב.
4. ללימודים בתכנית אישית להעשרה ביהדות והיסטוריה של עם ישראל.
5. לימודי ידיעת הארץ עם טיולים וסיורים.
6. אומנות ואמונה: א. ציור. ב. קרמיקה. ג. צלום.

לקבלת מידע נא לפנות בכתב למכללת „אורות ישראל" ת.ד. 1033 פתח־תקוה 49110 או טלפונית ל־03-900738 — 03-918478 בימים א' ד' בשעות 08.00-19.00 וביום ג' 08.00-13.00.

* בשנה"ל תשמ"ז יתקיימו הלימודים במבנה החדש באלקנה. המרחק מפ"ת לאלקנה הוא כ־15 דקות נסיעה, בתחבורה ציבורית נוחה.

מרכז ישיבות בני־עקיבא

„אורות ישראל" מכללה לבנות

בימים אלו מסתיימת ההרשמה: לכל המסלולים בהוראה *

המועד האחרון למבחנים יהיה אי"ה ביום ראשון, כ"ט בסיון תשמ"ו (6.7.86), בשעה 08.30 במכללת „אורות ישראל".

המעוניינות תפנינה למכללת „אורות ישראל" טל. 03-900738 — 03-918478 או בכתב למכללת „אורות ישראל" ת.ד. 1033 פתח־תקוה, 49110.

* אי"ה בשנת הלימודים תשמ"ז יתקיימו הלימודים במבנה החדש באלקנה. המרחק מפ"ת לאלקנה הוא כ־15 דקות נסיעה, בתחבורה ציבורית נוחה.

המכללה של הדסה ירושלים

מודיעה על

פתיחת מועד ב' להרשמה

לשנת הלימודים תשמ"ז 1986—87

המכללה תוכל לקלוט מספר מוגבל של מועמדים נוספים לחוגים הבאים:

1. **הנדסאי מחשב**
בשיתוף המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית.
מטרת החוג להכשיר בוגר בעל ידע בטווח רחב של סוגי מחשבים, תוכנתם וישומיהם. דגש מיוחד יושם על התמחות בתחומי אלקטרוניקה ספרתית, שפות תוכנות, בסיסי נתונים, תקשורת מחשבים, מערכות הפעלה, מחשבים אישיים וישומיהם.
כל תלמיד יצויד במחשב אישי לשימוש בביתו.

2. **צילום טכני**
בשיתוף המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית.
מטרת החוג להכין עתודה מקצועית למגוון שטחי הצילום: מדע ורפואה, תעשיה ומסחר, פירסום ועיתונות, אופנה, אמנות ובטחון. החוג יתן את הידע הנסיון והכלים לבחירת תחום ההתמחות לאחר תום הלימודים.

3. **טכנולוגיה של הדפוס**
בשיתוף משרד העבודה והרווחה, משרד המסחר והתעשיה, האגודה לקידום האומנויות הגרפיות בישראל וקרן הדפוס.
מטרת החוג להכשיר אנשי דפוס ברמה שתאפשר להתמודד בתמורות החלות במקצועות הגרפיים ולאפשר השתלבותם בענפי הדפוס ובהפעלת סדנאות באופן עצמאי.

4. **מינהל ומזכירות רפואיות**
מטרת החוג להכשיר עובדי מינהל ומזכירות לשירות הציבורי, שירותי בריאות, מוסדות מדע ורפואה, ומוסדות להשכלה גבוהה.

5. **עובדי מעבדה רפואית ומדעית והנדסאי איכות הסביבה**
ניתן להרשם רק לאחר קביעת ראיון אישי.

חוברת מידע וטפסי הרשמה ניתן לקבל במזכירות ההרשמה, המכללה של הדסה, רחוב הנביאים 37 ירושלים, מיקוד 91010 (טלפון 02-222291) בימים א'—ה' בשעות 09.00—12.00 לפנה"צ.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

סיטק
משכבת תזונית בע"מ
דרושים

מנוסה
מקדמי מכירות
דרים ביצוע

פרשה ופשרה
מ. גרילק
שלה

הלבוש כבושה

השבוע משליכה הפרשה חבל אל האדם הטובע... בבגדיו. השבוע מנסה היא להזכיר לו – בשיטה מקורית משלה – מספר אמיתות שנשכחו „בעת המאבק היום־יומי על הקיום ועל ההישרדות". היא מבקשת ממנו לזכור מדוע הוא לובש בגדים ומה הבושה הטמונה בעצם המושג „לבוש" (לבוש־בושה).

האלה הם דבריה:

„ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם ונתנו על ציצית הכנף... והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם, למען תזכרו..." (במדבר ט"ו, ל"ח־מ"א).

זה הפריט האחד והיחיד במלתחתנו שהתורה קובעת את צורתו. אין הוא פריט הנחוץ לנו במיוחד. חוטים מדורים אלה אינם מוסיפים דבר ללבושנו. הם גם אינם אופנתיים במיוחד. מבחינת הביגוד, אנו בהחלט יכולים בלעדיהם. אולם, עיון מדוקדק מגלה שתפקידם מצוי במישור שונה לחלוטין. דומים הם לקשר שאנו עושים במטפחתנו, כשברצוננו לא לשכוח פגישה המוזמנת לנו בשעה מסויימת, או לזכור היכן הנחנו את המפתח לדירה, או סתם להזכיר לנו שעלינו לזכור משהו. זה גם תפקיד הציצית וזה ייחודם. אבל מה בדיוק ברצונם להזכיר לנו?

בטרם נענה על שאלה זו, לפני שנחזור אל לוח הנושא נשים לב שבציצית קיים גם אלמנט ההצלה. כך הבינו מצווה זו חכמי המדרש:

„לכך נאמר למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי. משל לאחד שהיה מושלך לתוך המים הושיט לו הקברניט את החבל. אמר לו תפוש החבל הזה בידך ואל תניחהו. שאם תניחהו אין לך חיים. אף כאן אמר להם הקב"ה לישראל כל זמן שאתם מדובקין במצוות ואתם הדבקים בה". (מדרש תנחומא בפרשה זו).

כלומר, „חבל" הציצית ימשוך אתכם ממצולות „ים" כלשהו אל קיום מצוות. וזו השאלה: כיצד מהו הזכרון היוצר הצלה והוא שוזר דווקא בבגד בגדנו?

כדי להבין מצווה זו עלינו לדון במהות הלבוש והבגד במקרא. כך אנו מגיעים אל הבגד הראשון בעולם. נתבונן באילו תנאים הוא ניתן לאדם. וזהו עיון המשיב אותנו במנהרת הזמן, אל חטאם של אדם וחוה.

שם, ברגע הנפילה הטעד כצו הא־לוקי, אנו פוגשים לראשונה בבגד. לאחר החטא, הנדרש והזעזוע הנפשי, שבא בעקבותיו, חש לפתע הזוג הראשון ברגש הבושה. פתאום הם בושים במערומיהם. עד כי האלוקים עצמו התקין להם כתנות עור (עיין שם בראשית ג').

הסיפור מוכר לנו היטב. אולם מה משמעותו? מה קרה? מה השתנה בעקבות החטא?

כך פירשו גדולי ההגות היהודית את השינוי שהתחולל בנפשו של האדם וביקום כולו. אנו נביא בקיצור נמרץ את תמצית דבריהם.

החטא היה מהפך טוטאלי ושינוי מהותי באופיו ובמבנה נפשו של האדם. לפני החטא, לא שלטו בו כוחות הרע וההרס. הפיתוי ניצב מחוצה לו והיה מסומל בנחש כגורם חיצוני. האכילה מעץ הדעת מסמלת את החדרת הרע אל תוך לבו של האדם. זוית ההתמודדות בין הטוב והרע, המוסרי והמופקר, האמת והשקר השתנתה תכלית השינוי. אבדה לו לאדם תמימות הילד מבטנו נהנה עד אותו רגע. זו התמימות הספונטאנית והטהורה שאנו כה אוהבים אצל ילדים קטנים. התמימות המבורכת העושה את מעשיה בפשטות טבעית שכזאת, בלא סיבוכי נפש ועכבות מיותרים כמקובל בעולם המבוגרים שלנו. אולם אדם וחוה גירשו את עצמם מגן עדן זה. עתה, לאחר החטא, התעוררה לראשונה בלבם – התשוקה. מעתה התבוננו איש אל רעהו דרך משקפי התאווה. כל אחד ראה בזולתו אובייקט לסיפוק *התשוקה המינית*. הפונקציות הטבעיות כרוכות מעתה בחטא. על כן בושו במה שעוללו לעצמם, התביישו זה מזו. וחולשה זו הביאה אותם אל הצורך לכסות את מערומיהם.

הלבוש אכן בושה לאדם. הבגד אות הוא לבגידתו בישותו הרוחנית האמיתית.

אולם כפי שקרה במקרים רבים בהיסטוריה, גם במקרה זה נשכחה מהות הדברים. הבורח של הבגד הפך לפולחן מצד עצמו. אופני הלבוש המכסים את חרפת חולשתנו המוסרית, היו לצמידי זהב, אותם אנו מציגים לראווה. אנו מתהדרים בלבוש מבלי לזכור את מקורו. כך אבדה משמעותו המקורית. ואם לא די בכך הרי עוד נרתם הבגד אל מרכבת התמורות המהירה אותנו אל קץ הציביליזאציה.

זו מטרת הציציות. דווקא משום שחוטים אלה מיותרים בבגדינו, משמשים הם לנו כאות, כתזכורת, לאמיתות מסויימות שחשוב לזכרם יום יום ושעה שעה, ולהרחיק מהם את הלהות השיגרה.

ההתבוננות התמידית בציצית מפעילה את הזיכרון ואת התודעה, התבוננות זו בכוחה להחזות לבנו בצורה מוחשית את סיפור הבגד הראשון. זכרון זה ימתן את מירוצנו המטורף אחר ההישגיות החומרית, המכלה את הנפש ואת הבשר. בנטילה היומית של הציצית בידיים, במראה העיניים התמידית של חוטים שזורים אלו („וראיתם אותו"), אנו נזכרים בחולשתנו הכבולה בבגדינו. כך מסוגל זיכרון מתמשך זה לבלום ולאזן את התשוקה הבלתי מבוקרת – אם כל חטאת וכל פשע. מעתה מובן הדימוי של חז"ל המדמים את הציצית לחבל הצלה הנזרק לאדם הטובע בים. אין יפה מדימוי זה. האדם הנסחף על ידי גלי ים החומרנות והחטא, מזכיר לו חבל הציצית שנזרק לו ממרום, שקיימת מציאות אחרת בתוכי לבו. שקיים עולם רוחני, המסוגל להתמודד בכביעה הטוטאלית שלנו לכוחות הטבע החומריים הרוצים בנו. הציצית מושכת אותנו בציציות ראשנו מתוך מערבולת החיים האינסטינקטיווית, הבנויה על „קח ותן" על גירוי ותגובה, המאיימת לבלוע אותנו כליל. היא מעניקה לנו את תחושת החרות מכוחות אלו וממלא את יכולת העמידה מול גליהם השוצפים.

משרד המשפטים — לשכת עורכי הדין

משפט עברי

סמינריון בדיני שומרים

יום ה'–מוצ"ש, ל'–י"ב בתמוז תשמ"ו (17–19.7.86), מלון הילטון, ירושלים

דברי פתיחה: מר יצחק מודעי, שר המשפטים
מרצים: השופט שמואל פינקלמן, בית המשפט המחוזי, ירושלים
ד"ר יעקב ויינרוט, הפקולטה למשפטים, אונ' ת"א
הנושא: לאקונות בחוק השומרים ודרכי פרשנות
הרב עדין שטיינזלץ
הנושא: התלמוד – האם אפשר בלעדיו?
סיכום: עו"ד מנחם ברגר, ראש לשכת עורכי הדין בישראל

★

פרטים והרשמה: משרד המשפטים 02-270266

★

הסמינריון הבא:

דיני שכנים – כ"ג–כ"ה באב תשמ"ו (28–30.8.86), מלון לרום, ירושלים

בירושלים (בשיתוף לשכת עורכי הדין – המרכז המשפטי)

סדנא: אתיקה שיפוטית

הרצאות מתקיימות מדי יום ג' בשעה 20.30, במרכז המשפטי, ברחוב שופן 1, ירושלים
המרצה: השופט צבי טל, בית המשפט המחוזי, ירושלים

בבאר־שבע (בשיתוף לשכת עורכי הדין, מחוז הדרום)

סדנא: דיני עונשין

הרצאות מתקיימות מדי יום ג' בשעה 18.30, בלשכת נשיא בית המשפט המחוזי, בא"ש
המרצה: ד"ר אברהם אמיר, אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

הכנס הבינלאומי הרביעי למשפט העברי

(בשיתוף המכון לחקר המשפט העברי, האוניברסיטה העברית בירושלים)

הכנס יתקיים בקיבוץ רמת רחל שליד ירושלים, בתאריכים י"ג–ט"ז באב תשמ"ו (18–21.8.86), בהשתתפות מרצים מן הארץ ומחו"ל. לקבלת תכנית מפורטת: משרד המשפטים 02-270266; ד"ר ח. בן־מנחם, האוניברסיטה העברית 02-882501.

ספרי „מערכות" — משרד הבטחון ההוצאה לאור — ספרים חדשים

המעורבות הסורית בלבנון (1975–1985)
ראובן אבירן
מנתח את המעורבות הסורית במשבר הלבנוני על הבסיה השונים והשפעתה על המשטר הסורי.

צבא עיראק במלחמת יום הכיפורים
עורך: צבי עופר
תרגום ועיבוד של ספר עיראקי, המנתח את מעורבותו של צבא עיראק במלחמה. לספר נוספו תיאורי הקרבות מנקודת המבט הישראלית.

ספרי ההוצאה לאור נמכרים במרכז המכירות, רח' דוד אלעזר 27, הקריה ת"א ובכל חנויות הספרים המובחרות.
משרד הבטחון - ההוצאה לאור

„אגן" יצרני כימיקלים בע"מ אשדוד
ת.ד. 262. טלפון — 055-20021

מכירת רכב

החברה מציעה למכירה את הרכבים הרשומים מטה:
1) „רנו" 18 סטיישן מודל 1981, 1.400 סמ"ק, מס' רישוי: 64-220-81.
2) „טרנזיט" מסחרית מודל 1981, לא במצב נסיעה. יש להוציא את המכונית בגרירה – ספט לשנה.

את הרכבים הנ"ל ניתן לראות בחצר המפעל מיום ראשון, 29.6.86, עד יום חמישי, 3.7.86, משעה 07.00 עד 15.30.
הצעות בצירוף המחאה בנקאית לזכות חברת „אגן" בע"מ אשדוד, בסך 10% מערך ההצעה, להגיש לא יאוחר מיום חמישי, 3.7.86 עד שעה 12.00, לנציג המפעל, מ"מ אבי חן.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה או כל הצעה שהיא. הצעות ללא המחאה בנקאית בנדרש לא תתקבלנה.

מעוזן צרכנים
לקוראי מעריב — מוסף "סגנון"
ללא הגרלה
פרס על כל קניה
כרטיס קולנוע עם בלנדך
ארוחה במסעדה
מחרוזות פנינים
מצלמת פולארויד

לאלה שאינם קונים:
חידון בן שלמי
ענה על השאלות:
1. למי שייך מס' הטלפון: 03-219166?
2. למי שייכת הכתובת: ההסתדרות 2, פ"ת?
3. למי שייך מס' הטלפון: 02-245196?
4. למי שייכת הכתובת: הירקון 317, ת"א?
את התשובות נא לשלוח לחבי גרין־קארד דיזנגוף סנטר 510 ת"א מיקוד 64332 ע"ג גלויות בלבד.

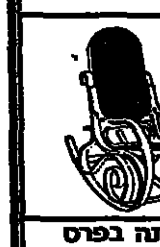
פרס ראשון מתנת לב־און בע"מ
יבואני ריהוט וגם סגנון מיטולכיה
פ"ת — ק. ממלון טל' 9223214

בהגרלה שנערכה ב־1.6.86 זכתה בפרס אליסוף מרית מק. ביאליק

קבוץ גלעד
מודיע על
שינויים במספרי הטלפון לקבוץ

מספר ראשי
04-898711, 04-859611

חדר אוכל — 04-898610
ביוגל — 04-898605
מזכיר — 04-898603
מרכז המשק — 04-898600
תמ"ה – מחלקת סריגה — 04-898609

כמו כן ניתן להתקשר ישירות לבתי החברים.

מכרז
למכירה מכונית שברולט סטיישן
מודל 1980 נפח 2834.
את הרכב ניתן לראות בת"א, דרך פ"ת 37 (קבוצת מכוניות גרד).
הצעות יש למסור במקום עד לתאריך 6.7.86.

מכולות קרור
בכל גודל ולכל מטרה
חדרי קרור והקפאה ☆ הובלה בקרור
„רולף" 671778, 04-740656, 03-662521-2

אוניברסיטת בר־אילן
המכון ליהדות ולמחשבה בת־זמננו ע"ש קוסלר
הציבור מוזמן למושב הפתיחה של הסמינר השנתי ה־15 של המכון, בנושא
„משפטים בישראל"
דברי ברכה: פרופ' מ' אלבק
פתוח הסמינר: פרופ' הרב מ"ע רקמן
הרצאת הפתיחה: השופט פרופ' מנחם אלון:
מהותה הדתית והתרבותית של בעיית המשפט העברי במדינה העברית
פרופ' אהרן קירשנבאום, יו"ר
הפתיחה תתקיים ביום חמישי, כ"ז בסיון תשמ"ו (3 ביולי) בשעה 8.00 בערב באולם ארגנטינה, אוניברסיטת בר־אילן.

חברת שיווק
גדולה ומבוססת
בעלת אמצעי־שיווק והפצה
מהמתקדמים בשוק
מעוניינת להרחיב את שטחי פעילותה לנושאים חדשים
מפעלים/יבואנים רציניים בלבד מתבקשים לפנות לת.ד. 953 חיפה 32960.
סודיות מובטחת

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
מכרז מס' מ/8/86
אוניברסיטת בן גוריון בנגב
מציעה בזאת למכירה:
רכב נוסעים פיג'ו 504
1800 סמ"ק
שנת יצור: 1982, מס' רישוי: 920-2382.
את הרכב ניתן לראות בשעות העבודה הרגילות פרט ליום שישי בקריה ע"ש דוד טוביהו (בית האגס) ולאחר תיאום מראש עם מחוז שירותי משק תדר 15 טל. 057-661265.
הצעות בצירוף המחאה בנקאית בשיעור של 10% מגובה ההצעה יש להכניס לתיבת המכרזים בחדר 16 בקריה ע"ש דוד טוביהו, לא יאוחר מתאריך 6/7/86 שעה 12.00 ועד בכלל.
אין האוניברסיטה מתחייבת לקבל הצעה הגבוהה ביותר או הצעה כל שהיא.

כתיבה במכונה תלמדו ב־12 שעות
בשיטה עיוורת
ביה"ס למסחר „רימון" ת"א, דיזנגוף 85, ☎ 281985

אוניברסיטת תל־אביב
המרכז למחקרים אסטרטגיים על שם יפה
יום עיון:
במלאת 10 שנים למבצע אנטבה
מלחמה בטרור ושיתוף פעולה בינלאומי
16.00–16.05 פתיחה: פרופ' משה מני, נשיא האוניברסיטה
מושב ראשון – יו"ר אלוף (מיל.) אהרן יריב
16.05–16.45 שר הבטחון יצחק רבין: ההיבט הפוליטי
16.45–17.52 ד"ר מלה תבודי: ההיבט המשפטי
מושב שני – יו"ר ד"ר אריאל מררי
17.45–18.25 אלוף (מיל.) אהרן יריב: ההיבט האופרטיבי
18.25–19.00 אלוף אהוד ברק: מבצעים צבאיים נגד הטרור ומגבלותיהם
ביום ראשון, 29 ביוני 1986, באוניברסיטת תל־אביב, בנין טרובוביץ (הפקולטה למשפטים), אולם כס המשפט ע"ש מלכה ברנדר.
החניה – מחוץ לקמפוס, כניסה רגלית משער רמויסיאנו (רח' קלאוזנר)
– הציבור מוזמן –

בנק ישראל
הודעה על תוצאות מכרזים
ביום 26.6.1986 הוצעו לציבור אג"ח צמודות באמצעות מכרזים.
להלן פירוט הסדרות שהונפקו ותוצאות המכרז.

סדרה	צמודה	מחיר המכירה	שיעור ההקצאה ב־%	סה"כ הכמות שנמכרה בסדרה במליוני ש"ח
שגיא ר 4206	מדד	88.0	100.00	25.1
גליל ר 3758	מדד	85.5	4.01	10.0

הזמנות במחירים הגבוהים ממחיר המכירה סופקו במלואן.
הזמנות במחיר המכירה סופקו בחלק לפי שיעור ההקצאה הרשום לעיל.
הזמנות במחירים נמוכים ממחיר המכירה לא סופקו.

התנועה למען ארץ ישראל טובה — מערכת מעריב — נתיבי אויר לישראל אל על — א.מ.י. אגודת אמני ישראל
בשיתוף המועצה הציונית בישראל ואיגוד הדייגים בישראל
ערב דייגי ישראל
יתקיים בחסות יו"ר הכנסת, ח"כ שלמה הלל,
ביום ראשון, כ' תמוז תשמ"ו, 27.7.86,
בקבוץ נחשולים
עולים שהגיעו ארצה בעת מלחמת סיני בספינות הדיג „סטלה מריס" ו„קסטלו מרה" מנמל פורט סעיד במצרים – ועולים שהגיעו ארצה מקפריסין אחר קום המדינה בספינות הדיג „בריש" ו„אופיר" של מושב מכמורת, מתבקשים להעביר כתובותיהם בהקדם למרכז התנועה למען ארץ ישראל טובה, ת.ד. 7300 – חיפה, או לאיגוד הדייגים בישראל, ת.ד. 33003 – חיפה, כדי שיוזמנו ליטול חלק בערב זה.

יוגוסלביה ●
הטיול הקלאסי של 16 יום, שמשך אליו בשנים האחרונות מאות מקוראי „מעריב" ● בתי־מלון מדרגה א' ותיירות טובה ● ביצוע והדרכה: „נאות הכבר" ● היציאה: 14.7; 4.8.
פרטים: „מועדון מטיילי מעריב", מערכת „מעריב", קרליבך 2, ת"א (☎ 03-439207).
מועדון מטיילי מעריב

סיטק

גיתם מערכות תדמית בע"מ

דרושים

מעצב/ת בכיר/ה
ART DIRECTOR

ביצועיסט/ית מנוסה

יפנו אך ורק מועמדים מהשורה הראשונה בעלי נסיון עשיר ומגוון (4 שנים לפחות) ונתוני השכלה מתאימים.

לקביעת ראיון נא לפנות החל מיום ראשון לטלפון 03-250122.

– סודיות מובטחת –

לחברה מבוססת בשטח הפרסום בעלת פרויקטים בלעדיים בקנה מידה ארצי

דרושים/ות

מקדמי מכירות

התפקיד המשרה:
קשר עם בתי עסק בכל חלקי הארץ. (מועמדים מאזורי הארץ האחרים יכולים לכתוב ויופנו לסניפי החברה) למתן יעוץ ומכירה בשטח הפרסום. צוות המכירות יעקוב עם יעדים, תמריצים ויקבל הדרכה מקצועית שוטפת.

כישורים נדרשים:
יכולת ביטוי, כשרון מסחרי, הופעה נעימה, יחסי אנוש טובים, חריצות ונכונות לעבודה קשה (מתאים גם למורות, אחריות המעוניינות לעשות הסבה מקצועית).
למועמדים המתאימים תנתן הדרכה ברמה מקצועית גבוהה.

שכר:
בסיס + אחוזים + תמריצים בהתאם להיקף המשרה.
המועמדים המתאימים יפנו בכתב בלבד אל חב' היעוץ:
"שלף יועצים לשיווק - ת.ד. 33465 ת"א מיקוד 61333"

המשרה מיידית סודיות מובטחת

לקופת חולים מאוחדת

דרושים/ות

★ **רופא/א אורטופד/ית**
לסניפנו במרכז הארץ
בעל/ת נסיון של חמש שנים לפחות.
למשרה חלקית פעמיים בשבוע אחה"צ.

★ **פיזיותרפיסט/ית**
לסניפנו בפתח תקוה
בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות.
למשרה חלקית.

תנאים טובים ★ סודיות מובטחת

נא לפנות למחלקת כח־אדם ברח' ארלוזורוב 100 בתל־אביב, טל' 03-233251.

א. ארנסון בע"מ
חברה קבלנית לעבודות ציבוריות
דרוש
לאזור המרכז

מהנדס ביצוע

הכישורים הדרושים:
5 שנות נסיון בביצוע
לפנות טלפונית 051-36766

רשת עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

בראשון־לציון
בי"ס תיכון יסודי מקיף ג' ומכללה טכנית „עמל" השמית ע"ש הסתדרות י. המפדי
רח' המתנדבים 6–2, ראשל"צ – 75214
טלפונים: 948157, 943993

לקראת שנה"ל תשמ"ז
דרושים/ות **מורים/ות** במקצועות:
★ **מהנדס אלקטרוניקה** - משרה מלאה
תנאים מתקדמים
מועמדים/ות בעלי הכשרה ונסיון מתבקשים/ות לפנות להנהלת ביה"ס.

בתל־אביב
בי"ס „עמל" מכס פיין מרכז לחינוך ולהכשרה מקצועית
דרך פתח־תקוה 130, תל־אביב – 67012
טלפון 217233

לקראת שנה"ל תשמ"ז
דרושים/ות **מורים/ות** במקצועות:
★ **מתמטיקה** - חצי משרה
★ **חשמל** - משרה מלאה
מועמדים/ות בעלי הכשרה ונסיון מתבקשים/ות לפנות להנהלת ביה"ס.

ברחבי הארץ
המוסד להכשרה מקצועית והשכלה למבוגרים

למרכזי הכשרת מבוגרים: בתל־אביב • פתח־תקוה • רחובות • רמלה • אשדוד • באר־שבע • קרית־שמונה • חיפה והקריות • צפת • נהריה •

לקראת שנה"ל תשמ"ז דרושים לקורסי בוקר וערב

מורים, מדריכים ובעלי מקצוע מנוסים

למקצועות טכנולוגיים:
★ מתכת ★ עץ ★ חשמל ★ רכב ★ אלקטרוניקה ★ אוטומציה ★ מכשור ובקרה ★ מחשבים

בתל־אביב
למרכז הטכנולוגי למקצועות הדפוס „עמל" לידי דייוויס

לקראת שנה"ל תשמ"ז, דרושים לקורסי בוקר וערב

מורים למקצועות הדפוס

★ צילום אופסט ★ סדר צילום ★ מונטז' ★ הרכבת לוחות ★ הדפסת אופסט

נא לפנות למחלקה להכשרת מבוגרים רשת „עמל", רח' קהילת קייב 15, תל־אביב, טל' 03-497444.

„עמל" רשת מכללות למבוגרים הנדסאים, בתי־ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי־ספר לנוער ובתי־ספר תעשייתיים, מרכזים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים.

מועצה מקומית באר יעקב
מכרז פומבי מס' 7/86

המועצה המקומית באר־יעקב מכריזה בזאת על משרות פנויות בקבלת

עובדים סוציאליים

במשרות מלאות.

1. דרישות המשרה:
★ לעבודה בקהילות ופרויקטים מיוחדים.
★ יתקבלו רק עובדים בעלי השכלה בעבודה סוציאלית.
2. המועצה מבטיחה לעובדים:
★ הדרכה מקצועית אינדיוידואלית וקבוצתית.
★ תנאי עבודה טובים.
★ הוצאת רכב.
★ הדרגה תיקבע בהתאם לכישורי המועמד.

המעוניינים יפנו למועצה טל' 08-245015 (למזכיר המועצה או למנהל שרותי הרווחה).
מועד אחרון להגשת המועמדות הוא עד יום ששי, י"א בתמוז תשמ"ו, 18.7.1986.

נחום איצקוביץ, ראש המועצה

דרושים

משחיזן
בעל נסיון למשחזות שטוחים

כרסמים מנוסים

כרסמים מתחילים

☎ 03-5562901

לחברת יבוא דרושה

פקידה

• יום עבודה מלא • ידיעת עברית וגרמנית, כולל הדפסה ב־2 השפות.
נא להתקשר לבלה 03-260261, 03-256361.

דרושה מזכירה

למחלקת שיווק
שליטה בעברית ואנגלית כולל הדפסה, גרמנית יתרון
ליום עבודה מלא
טלפון 03-706142/3

בינת תקשורת מחשבים
(לשעבר ביסקום סוכנויות (1979)) בע"מ

דרושים:

1. מנהל מחלקת מכירות

כישורים:
- נסיון מוכח של מספר שנים בניהול מחלקת מכירות או צוות מכירות בענף המחשבים.
- השכלה אקדמאית מלאה — עדיפות לבעל תואר שני במינהל עסקים, מסלול שיווק/מימון.
- השכלה באלקטרוניקה (לפחות בגרות באלקטרוניקה).
- כושר הבעה טוב בעברית ובאנגלית.
- מגורים בגוש דן.

אם אתה חושב שתוכל להתמודד עם התפקיד של ניהול מחלקה בחברה דינאמית הדורשת ממך ביצוע איכות וחשיבה לעתיד, הינך מוזמן לכתוב לגב' נחמה סנה, מנהלת כח־אדם ולפרט קורות חיים ונסיון מקצועי קודם לפי הכתובת: רחוב הנחושת 8, תל־אביב 69710.

2. נציג/ת מכירות

למכירת ציוד תקשורת נתונים מתקדם בעל הכישורים:
• הנדסאי אלקטרוניקה • השכלה אקדמאית מלאה • רצוי נסיון קודם במכירות בענף המחשבים • כושר הבעה טוב בכתב ובעל־פה • ידיעת אנגלית טובה מאוד.

תחילת עבודה מיידית

מועמדים מתאימים מוזמנים לכתוב אלינו ולפרט קורות חיים ונסיון קודם לפי הכתובת:
מחלקת כח־אדם, רחוב הנחושת 8, תל־אביב 69710
כל הפונים יענו ••• סודיות מובטחת

פתרון לטווח רחוק

דניש

לסניפנו בירושלים
דרושים/ות

אנשי מכירות

★ בעלי רקע בעיצוב פנים
דוברי שפות זרות

טלפון: 02-231383, 02-224395 לדפי.

למשרד רואי חשבון בתל־אביב.

דרושות

★ **מעבדת תמלילים**
עברית — אנגלית
עדיפות לבעלת נסיון בהדפסת מאומים על „לניר"

★ **כתבנית**
מנוסה בעברית

המעוניינות תפנינה טלפונית 03-653901 או בכתב לת.ד. 29323 ת"א.

דרוש

תקציבאי

אינטליגנטי, בעל נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בענף הפרסום ומכיר טוב את הברנז'ה.
תנאים טובים למתאים
כתוב קורות חיים לת.ד. 33505 ת"א

דרוש/ה

מנהל/ת בי"ס

בעל גישה פתוחה לחינוך

לבי"ס ממלכתי דתי בירושלים

לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 8123 ירושלים
– סודיות מובטחת –

ל־אילקס (ישראל) בע"מ
חברה למיכשור ביורפואי
דרוש/ה

מנהל/ת שיווק

עם נסיון קודם רצוי בעל רקע בביוכימיה, ביולוגיה או בשיווק ציוד מתוחכם.
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
ל־אילקס ת.ד. 13229 רמת החייל ת"א.

ב"ה
למושב קשת
דרושות

מטפלות

למילוי ½ שנה עד 3
אפשרות למגורים במקום
•
נא לפנות לטל. 067-61152
בשעות אחה"צ והערב לדפי

למשרד רואי חשבון
דרוש

מבקר

שנה נסיון
טל. 03-293065

דרוש
בבית שאן
בוגר בית ספר מקצועי
לתפקיד הדרכתי מעניין
לפנות: 065-86142

סופרגז

חברה ישראלית להפצת גז בע"מ
דרוש

איש מכירות

הדרישות:
- נסיון במכירות של 3 שנים לפחות.
- בעל רקע טכני.
- גיל עד 35.
- מגורים גוש דן – חובה.
- השכלה תיכונית.
- בעל רשיון נהיגה
- מועמדים מתאימים יעברו מבדקים.

נא לפנות בכתב בלבד, לת.ד. 315 הרצליה 46103, לידי ראש אגף מינהל וכח־אדם.

סודיות מובטחת

סופר סופרגז

למחלקה משפטית של מוסד פיננסי גדול בתל־אביב

דרוש/ה

מתמחה

נא לפנות בכתב עם פרוט תולדות חיים, וכן לצרף לפניה גליון ציונים מהפקולטה למשפטים לגבי כל שנות הלימוד, לת.ד. 7095 ת"א, עבור מספר 63, מיקוד 61070.

יותר טוב במנפאואר

לסניף תל־אביב
המחלקה הטכנית
רח' בן־יהודה 12, א'-ה', 08:00—14:00
טל: 284128, 03-298877

דרושים

כרסמים

★ **אוניברסלים**
בעלי 10 שנות נסיון בחלקים תעופתיים ובזיווד אלקטרוני.

★ **סי.אן.סי (CNC)**
3—4 שנות נסיון.

לעבודות מעניינות לתקופות ממושכות

שכר גבוה, ארוחות, הסעות

5 ימי עבודה בשבוע.

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

למדיום פרסומי יהודי

דרוש

מנהל מכירות

אם הנך מנהל מכירות חריף וטוב, בעל יוזמה, המסוגל לנהל צוות מוכרים באופן עצמאי ובעל נסיון מוכח בניהול מכירות

כתוב אלינו לת.ד. 33505 תל־אביב

תנאים טובים מובטחים למתאימים

הכרחי בעל רכב

למפעל מתכת זניתה בע"מ
דרושים:

1. **עוזר חשב**
בוגר ראיית חשבון וכלכלה, רצוי נסיון בתעשיה, ידע בתמחיר והערכות בקרה, עצמאי ובעל יוזמה, אתגר למועמד מתאים.

2. **מנהל תחזוקה**
תחומי האחריות: הפעלת צוות מכונאים, מסגרים, חשמלאים ואלקטרונאים. קביעת מדיניות לתחזוקה שוטפת מונעת ושיפוצי מכונות בעיבוד שבבי.
דרישות: מהנדס מכונות, בעל נסיון בתחום מכונות עיבוד שבבי, ידיעת שפת האנגלית הטכנית הכרחית.

3. **מכונאי אחזקה**
דרישות: נסיון במכונות לעיבוד שבבי, בוגר בי"ס מקצועי.

5 ימי עבודה בשבוע
למתאימים תנאים טובים
להתקשר למנהל כח אדם טל' 04-967411 עד 3.00

לחברה תעשייתית גדולה

דרושה מזכירה

עברית/אנגלית
בעלת ידע בהדפסה בשתי השפות.
ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
לפנות בכתב לת.ד. 20521 ת"א – עבור „מזכירה".

לחברת יבוא מוצרים רפואיים ומעבדתיים בתל־אביב
דרושים/ות

אנשי מכירות מעולים

בעלי נסיון ורקע רפואי מעבדתי
בכל אזורי הארץ
תנאים טובים למתאימים כולל השתלמויות
לפנות בכתב בצירוף פרטים ונסיון קודם
לת.ד. 17141 תל־אביב

מועדון צרכני מעריב

פרס על כל קניה

לאלה שאינם קונים

קבוץ גלעד

מכרז
למכירה מכוני
שברולט
מודל 1980

מכולות קרו

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

דייזי daisy מערכות בע"מ SYSTEMS LTD.

תיב"ם

דייזי מערכות הנדסה הינה חברת בת של דייזי סיסטמס בארה"ב, העוסקת בפיתוח עמדות תיב"ם מהמתקדמות בעולם. במסגרת הרחבת מערך התמיכה בלקוחותינו בארץ

דרוש:

מהנדס יישומים

תחומי פעילות:

★ מתן ייעוץ, סיוע והדגמת מוצרי החברה.
★ הדרכה והכשרת לקוחות ביישום מיגוון מוצרי החברה.
★ ביצוע משימות פיתוח מיוחדות.
★ השתלמות והתעדכנות שוטפת ביישומים חדשים תוך הכרה מעמיקה של נושאים תאורטיים.

כישורים:

★ מהנדס אלקטרוניקה/מחשבים.
★ נסיון בתכנון לוגי ומערכות ממוחשבות.
★ נסיון על עמדות CAE, יתרון.

הננו מציעים עבודה רבת אתגר ועניין, הכוללת השתלמויות שוטפות בארץ ובחו"ל. העבודה לפי תנוה אישי.

נא לפנות, בצירוף קורות חיים ונסיון קודם, לת.ד. 708 הרצליה 46105.

— סודיות מובטחת —

דייזי מערכות (ישראל) בע"מ

דרוש/ה

רוקח/ת

למשרה מלאה

לפנות:
בית מרקחת השרון ר"ג
03-742046

"עדי"
יצרנים ויצואני אופנה
דרושים
★ **מבנאי "צור"** בעלי נסיון בענף הקונפקציה
★ **עוזר תדמן** במכסה

בעלי נסיון יפנו: רח' הגדוד העברי 31 ת"א, טל. 03-379492.

ל"סתה"
רשת חנויות האופנה הגדולה בישראל
דרושים
1. **מנהלי חשבונות** סוג 2–3
2. **מנהלי מחלקת הלבשת גברים ונשים**

התפקיד הוא אתגר לקידום מקצועי ואישי. תנאים טובים למתאימים. לפנות אישית או בכתב בצירוף קורות חיים והמלצות לסמ"ל כח אדם "סתה" טברסקי 12 תל-אביב ת.ד. 20141 67210.

למפעל השקייה גדול

דרושים
לעבודה בארץ מערבית דוברת אנגלית

1. **מנהל**
דובר אנגלית רהוטה
נסיון בניהול ושיווק בחו"ל
ידע ונסיון בתחום החקלאות וההשקייה

2. **מומחה חקלאי**
בכיר להשקייה
דובר אנגלית רהוטה
ידע תאורטי ומעשי בהשקייה (הידראוליקה, ציוד, השקייה וכו')
ידע תאורטי ומעשי בתחומי החקלאות בגידולים שונים
נסיון במכירה ושיווק בחו"ל

•

לפנות בכתב לת.ד. 3041 סביון מיקוד 56915

כצ"מ תעשיות כימיות בע"מ
מפעל מודרני לייצור תרופות

מחפש

רוקח תעשייתי

לעבודה בעלת אתגר

הכישורים הדרושים:

★ רקע ונסיון בתעשיית התרופות.
★ נכונות להתמודד עם אתגרים הכרוכים בהרחבה מסיבית של הייצור.
★ יכולת גבוהה בתחום הפיקוח על תהליכי הייצור.

תינתן עזרה בדיור במידת הצורך

נא לפנות בכתב־יד בלבד בצרוף קורות־חיים ונסיון קודם לת.ד. 10 ת"א 61000.

— סודיות מובטחת —

להקמ' דרוש
מנהל חשבונות מדופלם

בעל מספר שנים בתעשיה, שפה עברית על בוריה, אנגלית רצויה.

נא לפנות טלפונית למאיר בירר. טלפון 08-220333.

התנדב

לתפקיד בטחוני בארץ ובחו"ל

אם אתה

☆ יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים).
☆ גילך בין 21–28 שנה.
☆ בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

הצטרף אלינו

אנו מציעים

☆ חוזה העסקה לשנה אחת או יותר.
☆ תנאי שכר טובים.
☆ אפשרות להיקלט בעבודה קבועה בעתיד.

ההצעה מתאימה גם לסטודנטים הלומדים בארץ או העומדים לצאת ללמוד בחו"ל

פנה נא, ללא דיחוי, בכתב לת.ד. 39350 ת"א, מיקוד 61392, עבור ע.י. וצרף תולדות חייך, פרטיך האישיים, כולל מספר ת.ז. וטלפון.

— פונים מתאימים ייענו —

ל.פ.מ. 82

למושב תימורים
דרוש
רפתן שכיר

רצוי קיבוציק בחופש להתקשר בשעות העבודה לטל. 055-82112, לבקש את מרכז המשק

לי. הרץ א. פוגל
אדריכלות ותכנון ערים
דרוש
שרטט/ת
3 שנות נסיון
טל. 03-445962, 8.00–15.00

למוסד מסחרי
דרוש/ה

מנהל/ת

מדור צרכי אומנות וגרפיקה

הכישורים: בוגר/ת מכללה—אקדמיה לאומנות או גרפיקה, נסיון במסחר בתחום זה, גיל עד 45 שנה. תושב גוש דן.

על המעוניינים לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 866 ת"א 61008, עבור מספר 457.

לחברת עמית עמילות מכס
דרוש

פקיד רשוי
למשרדים בתל־אביב

נא לפנות לטלפון 294441 (אמיר)

"אדרת" שומרון בע"מ
למפעלנו בקרני שומרון
דרוש
מנהל מעבדה (ביקורת טיב)

כישורים דרושים:

1. בוגר ב"ס שנקר – טכנולוגיה של טקסטיל
2. נסיון מעשי של 5 שנים.
3. מגורים באזור השרון.

לפנות בכתב: למנהל כח־אדם ת.ד. 301, הרצליה ב' מיקוד 46103.

הקיבוץ הדתי
דרושה
מזכירה בכירה
לניהול המשרד

לקביעת מועד לראיון לפנות: לעדנה (או דינה) טלפון 03-257231.

לרשות שמורות הטבע
דרוש
פקח בורות לוץ

● תאור התפקיד:
אחריות על חניון בורות לוץ, כולל נקיון האתר והשדותים, מתן מידע והכוונת מטיילים, טיפול בסדרנות המבקרים במקום.
העובד יתגורר במבנה הנמצא בחניון ומרוחק ממקום ישוב.
● דרישות:
הכרות טובה של אזור שמורת הרמון, נסיון בעבודה עם קהל, בריאות תקינה, רשיון נהיגה, נכונות לעבוד בשעות לא מקובלות.

המעוניינים יפנו למשרדי רשות שמורות הטבע למילוי שאלונים עד לתאריך 4.7.86
ירושלים – רח' ירמיהו 78.
באר שבע – רח' האבות 19.

למפעל גדול בדרום
דרוש
מהנדס חשמל

– בעל נסיון מוכח של 5 שנים בתעשיה.
– הכרת מתקנים בעלי הספק גבוה במתח גבוה ובמתח נמוך.
– בעל רשיון של מהנדס חשמל, רצוי מהנדס חשמל בודק.
– רצוי ידע בבקרת תהליכים כימיים.
– רצוי נסיון בעריכת בדיקות חשמליות במעבדה ובמתקנים קיימים.

מועמדים בעלי נתונים מתאימים מתבקשים להפנות קורות חייהם כולל נסיון בעבודה לת.ד. 133, באר־שבע.

לחברה בינלאומית ליבוא רכב במרכז הארץ
דרושים

★ **בוחני רכב**
★ **מכונאי רכב**
★ **חשמלאי רכב**

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות למחלקת כח־אדם בכתב־יד לת.ד. 522 תל אביב 76212 טל. 03-330971.

"שבא"
שרותי מטען בינלאומיים בע"מ

דרושים לפרוייקט חדש

רוכשי מטענים
להובלה אוירית וימית

בהצעות נא לפנות לטל' 03-380620-8 לצביקה.

לקרן קימת לישראל
דרושים

יערן/ית משק/ת

– שלוש משרות

1. באיזור גליל מרכזי – 12/86
מקום עבודה: אגף היעור – חבל הצפון
מקום מגורים: איזור צפת
2. באיזור רמת הגולן – 13/86
מקום עבודה: אגף היעור – חבל הצפון
מקום מגורים: איזור רמת הגולן או גליל עליון
3. באיזור בנימין בקעת הירדן – 14/86
מקום עבודה: אגף היעור – חבל המרכז
מקום מגורים: איזור בנימין, בקעת הירדן או דרום השומרון

תאור התפקיד:
אחראי לביצוע עבודות היעור בהתאם להנחיות מפקח האיזור,
כגון: הכנה לנטיעה, טיפולים ביערות קיימים, תגיזום ועזרה למפקח האיזור במסלולת פיקוח על עבודות פיתוח שונות.
דרישות המשרה:
השכלה אקדמאית בתחום החקלאות, רקע ונסיון חקלאי, כושר פיקוח על צוות עובדים, ניהול עבודה באופן עצמאי, רשיון נהיגה.
הדרגה: 4–5 בדירוג המקצועי

שומר/ת מנהל חבל – 15/86

תאור התפקיד:
סיוע למנהל החבל בנושאים אירגוניים ומינהליים שונים, ומעקב אחר פרויקטים מיוחדים. ייצוג החבל בפורומים שונים לפי בקשת מנהל החבל. ריכוז המעקב אחר המשתלות והנטיעות. מעקב אחר עדכון המיפוי וסימון דרכים לנטיעה ודרכים ביער הוותיק. ריכוז המגעים עם גורמי הבטחון בכל הנוגע להגנת היער.
דרישות המשרה:
השכלה אקדמית מתאימה. רצוי בוגר כלכלה חקלאית. נסיון ורקע חקלאי יערני. כושר ארגון ומינהל. רשיון נהיגה.
דרגה: 4–5 בדירוג המקצועי
מקום העבודה: משרד צפת.

פקח/ית שמורות יער – 16/86

תאור התפקיד:
אחריות על קיום השמירה ביערות נטע אדם ובשמורות יער, ביצוע סיורים בשטחי הישות לאכיפת חוק פקודת היערות, פיקוח על עבודות השומרים בשטח. הדרכת נוער ואורחים המסיירים ביערות ובחניונים.
דרישות המשרה:
השכלה אקדמית מתאימה או השכלה תיכונית חקלאית. בעל רקע חקלאי, התמצאות בשטח, קריאת מפות, ידיעת השפה הערבית רצויה. יועדפו יוצאי צבא בתפקידי פיקוד ביחידות שדה בעלי רקע מתאים.
הדרגה:
ט"ז–י"ז בדירוג האחיד או דרגה מקבילה בדירוג המקצועי.
מקום העבודה: חבל התיכון
מקום מגורים:
איזור הכרמל, מנשה, עמק־יזרעאל.

המעונינים והממלאים אחר דרישות אחת מהמשרות הנ"ל יגישו מועמדותם בכתב יד בפירוט תולדות חיים, השכלה ונסיון קודם ובן מס' טלפון עד ליום 6.7.86 לאגף כוח אדם ת"ד 283 ירושלים, מיקוד 91002.

אוניברסיטת תל-אביב

הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר / החוג לפיזיותרפיה
שכר המועסקים ימומן מתקציב חיצוני

דרושים:

1. **מרכז/ת לתכנית לימודים**
על המועמד/ת להיות פיזיותרפיסט/ית בעל/ת תואר אקדמי עם נסיון בארגון.

2. **מזכירה**
בעלת נסיון במשרה מלאה.

נא לפנות בכתב, עם פרוט נסיון וקורות חיים, אל החוג לפיזיותרפיה, הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל־אביב, לא יאוחר מ־15.7.86.

לבית הספר האזורי הממלכתי דתי בגוש עציון
דרוש/ה

מנהל/ת

המעונין יתקשר אל משה פרייזלר, מועצה אזורית גוש עציון טלפון 02-931701-2-3-4

לשבט הצופים ברמת־אפעל
דרושים:

1. **מרכז/ת שבט**
2. **מרכז/ת הדרכה**

בוגרי תנועת נוער עם נסיון קודם בהדרכה ו/או רכוז שבט, יפנו בכתב לוועד מקומי רמת־אפעל, מרכז מסחרי רמת־אפעל, מיקוד 52960, עבור צופים.

למפעל העשייתי במפרץ חיפה
דרושים

מכונאים לאחזקה

עם נסיון של 3–4 שנים לפחות בעבודות אחזקה

בדבר פרטים ובצרוף קורות חיים נא לפנות לת.ד. 767 חיפה

להברה מבוססת בשטח הפרסום בעלת פרויקטים בלעדיים בקנה מידה ארצי

דרוש/ה

מנהל/ת מכירות

תפקיד המשרה:
הפעלת צוות מכירות באזור גוש דן אשר יעבוד עם יעדים, תמריצים והדרכה מקצועית שוטפת.

כישורים נדרשים:
נסיון, זיקה והבנת מדיית הפרסום, כשרון ניהולי מוכח, חוש מסחרי, יחסי אנוש טובים, חריצות ונכונות לעבוד קשה.

שכר:
1000 $, רכב צמוד, ובונוסים על פי הישגי מכירה.
המועמדים המתאימים יפנו בכתב בלבד אל חב' היעוץ: "שלף יועצים לשיווק - ת.ד. 33465 ת"א, מיקוד 61333".
המשרה מיידית
סודיות מובטחת

לחברה קבלנית ארצית לבנין
דרושים
לניהול אתרי בניה
במרכז הארץ

מהנדסים והנדסאים

→ **מרצים** ←

עם נסיון ביצועי ועיסקי של 10 שנים לפחות.

לפנות בכתב לת.ד. 20204 ת"א.

לבתי מרקחת אלבא בירושלים
דרושים

רוקחים/ות

לחצי משרה/משרה מלאה

– תנאים מצויינים –

טל. 02-227785, מיום ראשון לפנה"צ.

למושב גן־אור בגוש קטיף
דרוש

גזבר — מרכז משק

★ במשרה מלאה
★ עם אפשרות ל־½ משרה
★ הכרחי ידע ונסיון.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם, עד תאריך 15.7.86, למושב גן־אור ד.נ. חוף עזה 79772.

למפעל גדול בתל־אביב
דרוש/ה

מנהל חשבונות בכיר

כישורים:

★ נסיון מוכח בחברות מסחריות גדולות.
★ יכולת ניהול צוות עובדים.
★ נסיון במערכות ממוחשבות.

מועמדים מתאימים יפנו לת.ד. 20050 ת"א מיקוד 67132 עבור 1000/ל.

רוכש מודעות

בוא לקדם פרוייקטים יחודיים בעיתון יומי גדול

שכר נאה למצליח

לפנות אל: זאב ויזל
439274, 439456.

דרוש
גרפיקאי מעולה ומנוסה
בהפקת קטלוגים ליצוא
לעבודה כשכיר/עצמאי במשרדנו.
צימט בע"מ – טל. 244315, (03)221083

דרושים

תאגיד שדה בוקר
דרוש
מבקר/ת פנימי/ת

קופולק
דרושה
פקידת יבוא

דרושה מורה

מנהל/ת מחלקה

אקטיביטי

משאבי אנוש — מאגרי מידע

עבור לקוחותינו — דרושים/ות:

למפעל תעשייתי עתיר ידע באיזור המרכז

כלכלן

- תאור התפקיד: ביצוע בדיקות כדאיות, דיווחים תקופתיים.
- כישורים נדרשים: בוגר כלכלה / חשבונאות / מנהל עסקים, 5 שנות נסיון.

לקונצרן כלכלי מוביל המאגד רשת חברות

מנהל חשבונות

- סוג 3 או מדופלם, נסיון מוכח.

לחברה תעשייתית / מסחרית במרכז הארץ

מזכירה

- ניהול משרד, הדפסה עברית־אנגלית, למתאימה תנאים טובים.

מועמדים מתאימים יפנו טלפונית או בכתב יד.

אקטיביטי

הפתרון האנושי לטכנולוגיות מתקדמות

ר"ג, רח' בנימין 2, טל. 7517650, 03-7517963

ת.ד. 1710 רמת־גן.

המשטרה אתגר

דרושים

1. ליחידת קצין רפואה ראשי

א. רופאים

כישורים נדרשים: רשיון רופא קבוע בישראל. בעל נסיון בעבודה ברפואה פנימית.
מקום השירות: ירושלים.

2. פיזיותרפיסט/ית מבוגר/ת

כישורים נדרשים: בוגר/ת קורס מבוגרים בצה"ל + תעודה של פיזיותרפיסט.
מקום השירות: מרכז הארץ.

על המעונינים להתקשר לקצין רפואה ראשי ד"ר גולדשמידט במטה ארצי ירושלים, טלפון: 02-280392.

2. ליחידה להנדסה וטכנולוגיה

א. מהנדס/ת אלקטרוניקה — ראש מעבדה

כישורים נדרשים: נסיון בתכנון התקנת מערכות וידיאו מורכבות, ידע ונסיון במערכות צילום וראייה בתנאי תאורה קשים, ידע ונסיון במערכות תקשורת.

ב. הנדסאי/ת מכונאי/ת אלקטרוניקה

כישורים נדרשים: ידע ונסיון במערכות שידור/קליטה, אנטנות ומערכות וידיאו מורכבות, ידע במערכות שמע מקצועיות, עדיפות לבעלי נסיון צבאי קודם בתחומים הנ"ל.
מקום השירות: ירושלים.

על כל המועמדים להיות לאחר שירות צבאי, גיל עד 35, בריאות תקינה.
המעונינים מתבקשים לפנות בצירוף פנקס מילואים ותעודות השכלה לאחת מלשכות הגיוס המפורטות להלן:

תל־אביב — הרכבת 14, טלפון: 03-627290 (ניתן להתקשר טלפונית במשך כל שעות היממה).
ירושלים — המלך ג'ורג' 8, טלפון: 02-244433.
באר־שבע — העצמאות 55, טלפון: 057-32521.
רחובות — הרצל 206, טלפון: 08-487488.
חיפה — דרך הטיבת גולני 21, טלפון: 04-661067.

סודיות מובטחת

ג'נרל מיקרוויב ישראל
GENERAL MICROWAVE ISRAEL

למפעלנו החדש בירושלים דרושים:

★ מהנדס אלקטרוניקה בכיר

התפקיד: הקמה וריכוז של קבוצה לתכנון מעגלים אנלוגיים ודיגיטאליים מהירים.
הכישורים: ניסיון קודם באלקטרוניקה מהירה, עצמאות, מנהיגות.
המועמד המתאים יישלח להשתלמות במעבדות חברת האם בארצות הברית.

★ מהנדס ייצור

התפקיד: הקמה והרצה של מערך תפ"י, איסוף עלויות ועיתוד המלאי במפעל.
הכישורים: עצמאות, יוזמה, ראש פתוח וניסיון קודם בשטחים הנ"ל.

★ כורסם למכניקה עדינה

התפקיד: ארגון בית־מלאכה מכני לעיבוד שבבי עדין ומדויק.
הכישורים: עצמאות, יוזמה, יכולת שילוב עם צוותי הנדסה, מחקר ופיתוח.
דרוש ניסיון קודם, רצוי ניסיון גם בחרטות.

נא לפנות בצרוף קורות חיים לת"ד 8444 ירושלים 91083

חדשנות בתדירות גבוהה

למכון לחוקרי נפט וגיאופיסיקה

דרוש/ה

טכנאי מיכשור ובקרה

הכישורים הדרושים:

1) פרופיל רפואי גבוה
2) רשיון נהיגה
3) ידע טוב באנגלית

נכונות לעבוד רק בשעות הלילה

להתקשר לטלפון 03-805112 — משאבי אנוש.

תאגיד שדה בוקר

דרוש

מבקר/ת פנימי/ת

לתאגיד מדרשת שדה בוקר

תאור התפקיד:

1. מבצע פעולות בקורת פנים באופן עצמאי
2. אוסף נתונים ועורך ממצאים לדיון.
3. מכין דו"חות וסכומים

היקף המשרה: חצי משרה

כישורים דרושים:

- תואר אקדמי בכלכלה או בחשבונאות או במינהל עסקים
- נסיון של שלוש שנים לפחות בבקורת במוסדות או מפעלים
- שליטה בעברית וידיעה טובה באנגלית
- כושר הבעה בכתב ובעל־פה

מועמדים העונים על הדרישות הנ"ל יפנו בכתב יד בצירוף המלצות ותעודות למנהל כח־אדם במדרשת שדה בוקר מיקוד 84990.

— סודיות מובטחת —

יוסי אליהוא, מנהל כללי

הדסה־נעורים

דרושים/ות

★ הנדסאי מחשבים

- יועסק בהדרכת תלמידים בלימוד בעזרת מחשב.
- הכרת מחשבי „קומודור" הכרחית.

★ מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה להוראה

נא לפנות למחלקת כח־אדם „הדסה־נעורים", דאר נעורים, מיקוד 40298, טלפון: 053-96831

— המודעה מתייחסת לגברים ונשים כאחד —

קופולק בע"מ

לשעבר: שלקמן וד"ר קופלר

דרושה

פקידת יבוא

הכישורים: נסיון קודם בעבודה דומה; ידיעת השפה האנגלית.

חצי משרה ★ 5 ימים בשבוע

נא לפנות בצירוף קורות־חיים ונסיון אל ת.ד. 1098, תל־אביב 61010.

סודיות מובטחת

למוסד ממלכתי

דרושים

אקדמאים

לעבודה בלתי שגרתית

אנו מציעים לך:

- עבודה בעלת עניין ואתגר, הכרוכה בניידות רבה.
- לימוד השפה הערבית
- תנאי שכר טובים ותנאי שירות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום ההכשרה).
- עבודה קבועה.
- מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישוריך.

אם גילך בין 24–31, סיימת שירות מלא בצה"ל ובריאותך תקינה — פנה נא בכתב לת.ד. 33171 ת"א (מיקוד 61231) עבור כ"א, בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים (כולל מספר ת.ז. ומספר טלפון להתקשרות)

פונים מתאימים יענו

בס"ד
המועצה המקומית ראש־העין

מכרז מס' 6/86

מנהל מחלקת חינוך

היקף המשרה: מלאה
דרגה: בהתאם לכישורים

כישורים נדרשים: ב.א. בחינוך ו/או במדעי החברה והרוח; תואר שני — יתרון; נסיון קודם בניהול חינוכי של 5 שנים לפחות (בחובה); נסיון קודם בעבודה מוניציפאלית — יתרון; כושר ניהול וארגון צוות עובדים; כושר הבעה בכתב ובעל פה

דרישות התפקיד: ארגון וניהול כל מערכת החינוך המקומית; ארגון וניהול צוות עובדי מחלקת החינוך; קשר עם מוסדות ומשרדי הממשלה

הגשת מועמדות: על גבי טופס „בקשה למילוי משרה פנויה" בצירוף קורות חיים בכתב יד, תעודות המלצה והמלצות.

מועד אחרון להגשת מועמדות 10.7.86 במשרד מזכיר המועצה. על המעטפה יש לציין „משרת מנהל מחלקת חינוך".

יגאל יוסף, ראש המועצה

למועצה האזורית תמר — נווה זוהר

ד. נ. ים המלח

דרושה מורה

לשנה"ל הבאה

לכתות ד'–ו' בביה"ס היסודי בנאות הכיכר

נדרש וותק של שנתיים לפחות

לפרטים נא לפנות למנהלת בית הספר מיכל, טל. בבוקר — 057-950911, אחה"צ — 057-55104.

קיימת אפשרות של פתרון למגורים במקום.

למוסד ממלכתי גדול בת"א

דרושים:

שומרים לתפקידי אבטחה

דרישות התפקיד:

- לאחר שרות צבאי
- פרופיל רפואי גבוה
- ידיעת השפה העברית על בוריה
- עד גיל 45

העבודה במשמרות

★

המעונינים יתקשרו לטל': 03-218743 בין השעות 08.00–12.00, לקביעת ראיון.

מוזיאון ישראל ירושלים

דרוש

חשב/ית שכר

היקף המשרה: 100%. המשרה לתקופה קצובה עם אפשרות הארכה וקידום.

כישורים:
סוג 2 לפחות בהנהלת חשבונות ו/או בוגר/ת קורס חשבי משכורות. נסיון בחישוב משכורות במשרדי הממשלה / מוסדות ציבור. נסיון בעבודה עם המל"מ.

הגשת מועמדות (בכתב): מוזיאון ישראל / מח' כ"א ת.ד. 1299 ירושלים. פניות בטלפון לא תיענינה. הגשת מועמדות: עד תאריך 15.7.86.

אשד רובוטק (1982) בע"מ

דרושים

מהנדס מכירות (מישרה מס' 1)

לשיווק מערכות אוטומציה ורובוטיקה בארץ ובעולם.

הכישורים: מהנדס מכונות או מהנדס תעשיה וניהול בעל רקע של הנדסאי או טכנאי מכונות; נסיון של 3 שנים ויותר באיפיון, ניתוח ותיכנון מערכות ייצור ואוטומציה; רצוי ידע ברובוטיקה; כושר ניהול מו"מ; שליטה בשפה האנגלית, רצוי שפות נוספות (גרמנית, צרפתית).

נא לפנות טלפונית אל עוז 052/454801 או 03/340860 או בכתב, אל ת.ד. 28346, ת"א 61282.

מנהל שיווק (מישרה מס' 2)

לשיווק מוצרי החברה בארץ ובאירופה.

הכישורים: מהנדס מכירות בעל רקע טכני ושיווקי; נסיון של 3 שנים בשיווק מוצרים עתירי טכנולוגיה בארץ ובחו"ל; כושר ניהול מו"מ; שליטה בשפה האנגלית ובשפה אירופאית נוספת (גרמנית, צרפתית).

נא לפנות בכתב אל ת.ד. 28346, ת"א 61282.

למוסד ממלכתי

דרושים

קציני מילואים

ליחידה מיוחדת העוסקת במשימות בלתי שגרתיות

אנו מציעים:

- תפקיד דינמי ומעניין
- אפשרות לקידום ולמיצוי היכולת האישית
- קביעות בעבודה
- שכר גבוה, כולל הטבות מיוחדות
- תנאי שירות טובים
- אפשרויות מגוונות לשינוי בתחום העיסוק, לרבות יציאה לחו"ל או ללימודים אקדמאיים לאחר מספר שנות עבודה.
- אוירת עבודה נעימה, בצוות צעיר ומגובש.

העבודה המוצעת מתאימה גם לקצינים העומדים להשתחרר מצה"ל בחודשים הקרובים.

אם גילך עד 28 שנים ובריאותך תקינה, אנא פנה בכתב לת.ד. 39351 ת"א (מיקוד — 61392) עבור ח', וציין קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת"א וטלפון.

— פונים מתאימים ייענו —

לחברת ביטוח בתל־אביב

דרושים

פקידים/ות

למחלקת ביטוח חיים

עדיפות תינתן לבעלי נסיון בחישובי פוליסות ושינויים

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון ובציון מס' טלפון לת.ד. 697 ת"א מיקוד 61006.

למפעל צביעה ואשפרת טכסטיל באזור המרכז

דרוש/ה

מנהל/ת מחלקה

הכישורים הדרושים:

★ נסיון בתחום צביעה ואשפרה של טכסטיל
★ בוגר/ת בי"ס גבוה לטכסטיל במגמת כימיה טכסטילית
★ כושר ניהול צוות עובדים

מועמדים/ות מתבקשים לפנות בכתב־יד לת.ד. 1334, תל־אביב, מיקוד 61013, עבור א'/39833.

לחברת "הזורע"

דרושים עובדים לתפקידים הבאים:

☆ עוזר למטפח

☆ רכז אגרוטכני של מח' המחקר

יתקבלו מועמדים בעלי תואר ראשון בחקלאות. נסיון שדה ויכולת ארגונית.

עדיפות למתמחים בגידולי שדה וירקות. במוסיקה השבחה.

מקום העבודה: מבחור. מגורים: אזור קרית־גת.

נא לפנות רק בכתב־יד אל: מחלקת המחקר, חוות „הזורע", מבחור, ד.נ. שדה־גת 79570.

הזורע

לחברת ביטוח גדולה בתל־אביב

דרוש

חשב מחוז

הכישורים הדרושים:

★ רואה חשבון מוסמך.
★ בעל נסיון של 3 שנים לפחות.
★ כושר ניהול צוות עובדים גדול.

יש לפנות בכתב־יד, בצירוף קורות־חיים, לת.ד. 1469 תל־אביב 61014, עבור „חשב".

דרוש

איש דת ובעל תפילה

לארגון פעולות הדת במושב תל־עדשים

אפשרות מגורים במקום

065-22941

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

חדש בבינלאומי

הלוואה עד 25,000 ש"ח החזר עד 60 תשלומים

הלוואה מיידית לכל תכלית

לבחירתך: הלוואה צמודה למדד, הלוואה דולרית או הלוואה לא צמודה.

צריך הלוואה? בוא לבנק הבינלאומי הראשון. כבעל חשבון פרטי, תוכל לקבל מ-5,000 ש"ח ועד 25,000 ש"ח.

לדוגמא: אם תקח הלוואה צמודה למדד בסך 10,000 ש"ח ותחזיר ב-60 תשלומים חודשיים, תשלם -.216 ש"ח לחודש בלבד, צמודים למדד.

אפשרות של מגוון בטחונות שיאושרו ע"י מנהל הסניף.

פרטים נוספים בכל אחד מ-90 סניפי הבנק הבינלאומי ובנק פועלי אגודת ישראל.

אתה קובע מראש את תנאי ההחזר.

סוג ההלוואה	מספר תשלומים חודשיים	ריבית	חישוב ריבית אפקטיבית לשנה
צמודה למדד	עד 60 חודש (5 שנים!)	0.9%* לחודש	11.35%
דולרית	עד 24 חודש	1½%** לחודש	19.25%
לא צמודה	עד 15 חודש	ריבית בסיסית בתוספת 1.75%** לחודש	41.16% לפי ריבית בסיסית להיום - 1.25% לחודש.

ההלוואה וההחזר - ללא תשלום עמלות.

* גביית ריבית חודשית. **גביית ריבית רבעונית.

היקף המבצע מוגבל בסכום. הבנק רשאי להפסיק המבצע או חלקו בכל עת.

הבנק הבינלאומי הראשון